" AKAL SAHAI "

A CATALOGUE

OF

PUNJABI AND URDU MANUSCRIPTS

BY

KIRPAL SINGH

Prof. Incharge

Sikh History Research Department

Published by

SIKH HISTORY RESEARCH DEPARTMENT,

KHALSA COLLEGE, AMRITSAR.

1963

PRICE Rs. 6-00 nP.

REF D 5

"AKĀL SAHĀI"

A Catalogue of Punjabi and Urdu Manuscripts in the Sikh History Research Department

UPTIL MARCH 31, 1963

By

KIRPAL SINGH

Prof. Incharge

Sikh History Research Department.

Published by

SIKH HISTORY RESEARCH DEPARTMENT,

KHALSA COLLEGE, AMRITSAR.

1963

Author : PROF. KIRPAL SINGH

Publisher : PROF. KIRPAL SINGH
for The Sikh History Research Department
Khalsa College, Amritsar.

Printers :-
PIONEER PRESS,
Hall Bazar, Amritsar.

The Management of the Khālsā College, Amritsar, has been running the Sikh History Research Department since last thirty two years. One of the objectives before this Department was to collect historical material pertaining to the modern history of the Punjāb beginning from 1469 A. D. on-ward.

Since the Punjābi (Gūrmūkhi) has played a significant role in the history and literature of the Punjāb, many manuscripts collected were in Gūrmūkhi. Efforts were made by this Department to secure transcribed or photostat copies of important Gūrmūkhi and Ūrdū Manuscripts pertaining to the history of the Punjāb preserved in other libraries. Thus huge money has been spent in collection of this rare material.

It is gratifying to note that the Government of the Punjāb has provided funds for publication of this catalogue. I hope that it would benefit the public in general and scholars of Punjāb history and Punjābi language in particular.

Professor Kirpāl Singh, Incharge, Sikh History Research Department has taken pains in the accomplishment of this commendable work.

Buta Singh

(Colonel Sir Būtā Singh Kt. CBE.)
Vice President.
Khālsā College, Amritsar.

Foreword

The Khālsā College, Amritsar has been a symbol of cultural and literary renaissance in the Punjāb. The Department of Sikh History Research has done poineering work in the field of collection of manuscripts. One of the objectives of this Department has ever been to collect material bearing on the history of the Punjāb, especially of the Sikh Period.

Since the study of a particular period and the region cannot be isolated from the general history of the country, the history of the modern Punjāb forms a major part of the history of India and is, therefore, linked with the rise and fall of the Mūghals, the Marāthās and the Pathāns. The material collected in the Sikh History Research Department lies in works written in different languages like Punjābi, Persian, Ūrdū, Hindi, Sanskrit, Marāthi and English. The Gūrmūkhi manuscripts form the most important and rare collection therein.

The fruit of the labour in regard to the collection of Punjābi and Ūrdū manuscripts is before the readers in the shape of their classified catalogue. The important particulars about each manuscript have been given along with their beginnings and colophons. A brief appraisal of every manuscript has also been given detailing its general importance.

I congratulate Shri Kirpāl Singh, the author of this catalogue, whose ndeavours have led to the presentation of such a commendable work to the students and scholars of history, languages and literature.

I hope the Sikh History Research Department of the Khālsā College would continue their research activities as heretofore.

(Lāl Singh)
Director General, Languages, Punjāb.
Patiālā

Preface

As indexes, calendars and press-lists are essential aids for research in records, the catalogues are indispensable keys to the manuscripts libraries. But for the catalogues the scholars, many a time, are not aware of availability of the source material they need. Hence a catalogue serves as a path-finder to those interested in particular field of study. This catalogue pertains to the historical collection preserved in the Sikh History Research Department, Khālsā College, Amritsar.

The Sikh History Research Department was establised in 1930 A.D. The object put before this institution was to conduct researches on the modern history of the Punjāb from 1469 A.D. to date. The results of the researches conducted in this institution have been publised from time to time in the form of research monographs, edited manuscripts etc. More than a dozen research publications in English, Persian & Punjābi have been made by this Department out of which the following are important:-

1. Bandā Singh Bahādur (English) by S. Gandā Singh. (out of print.)
2. Mahārājā Ranjit Singh Centenary volume in English (out of print.)
3. Dewān-i-Nānak Shāh-Versified translation in Persian of the Sūkhmani of Gūrū Arjan, manuscript obtained from National Library Paris, with an introduction by S. Umrāo Singh Shergill. (out of print)
4. Jang Nāmāh Qāzi Nūr Mohammad with English translation of the Persian text edited by S. Gandā Singh with an introduction by Sir J. N. Sarkār. (out of print)
5. Dewān Kaurā Mal Bahādur (Punjābi) by S. Gandā Singh. (out of print).
6. History of Khālsā College, Amritsar (English).
7. Maharaja Ālā Singh & His Times (English) by S. Kirpāl Singh with an introduction by Bhāi Sāhib Dr. Vir Singh.
8. The Biographical sketches of Bhāi Vasti Rām and Bhāi Rām Singh in English by S. Kirpāl Singh with an introduction by Dr. Mohan Singh M.A. Ph. D. Ditt.

9. Sikhān de Sewā (Punjābi) a brief account of humanitarian work done by the Sikhs of Calcuttā during the riots of 1947 by Kirpāl Singh with an introduction by Principal Tejā Singh.

10. Janam Sākhī Srī Gūrū Nānak Dev Jī (in Punjābi-Gūrmūkhi) by Meharbān (1581-1640) the grandson Guru Rām Dāss, the 4th Guru, edited by S. Kirpāl Singh.

11. A Catalogue of Persian and Sanskrit Manuscripts preserved in the Sikh History Research Department with a brief appraisal of every manuscript by S. Kirpāl Singh. (English).

One of the aims of this departmant has been to collect data pertaining to the history of the Punjāb and the history of the Sikhs in particular. Efforts were made to collect manuscripts and acquire transcribed copies of the important manuscripts pertaining to the Punjāb history available in other libraries. The photostat copies of some rare manuscripts have also been secured from India Office Library and British Museum, London. All important libraries in Indiā had been searched and material relating to the history of the Punjāb sifted.

Manuscripts collected in Sikh History Research Department are in Persian, Sanskrit, Punjābi (Gūrmūkhi), Ūrdu etc. A catalogue of Persian. and Sanskrit Manuscripts was published last year according to the scheme approved by the Ministry of Scientific Research & Cultural Affairs Government of Indiā. This Catalogue of Punjābi and Ūrdū Manuscripts which has been prepared with the financial aid of the Punjāb Government is in the hands of readers. These catalogues contain classified information on various fields of knowledge and have been compiled in English in order to benefit the maximum number of scholars. In transliteration of titles and proper names diacritical marks have been used as approved by the International Congress of Orientalists.

Ever since its establishment persistent efforts have been made by the Sikh History Department to collect Punjābi (Gūrmūkhi) manuscripts from every nook and corner. Photographic copies or transcribed copies of the Hūkam Nāmāhs (Gūrū's letters) have been acquired from very far off places. The photostat copies of *Das-Gur Katha* by Kankan, *Gurmukhi Diary of Maharaja Ranjit Singh* by Rām Singh have recently been acquired from the Public Library, Lāhore, and Punjab University Library, Lāhore respecrively.-The copies of *Mehmā Parkāsh Vārtik* and *Bansanwali Nāmāh* by Kesar Singh were transcribed from late Dr. Vīr Singh's collection and *Jassā Singh Vinod* was transcribed from the State Library Kapūrthalā.

Of all the recent additions to Punjābi & Ūrdū manuscripts General Shivdev Singh's gift to the Deptt. is most valuable. Beside more than 100 Persian manuscripts (for detail vide my *A Catalogue of Persian & Sanskrit Manuscripts*, page v), General Shivdev Singh donated 82 Gūrmūkhī manuscripts and 6 Ūrdū manuscripts as per details noted below :-

Punjābi Manuscripts :-

S.H.R. No. 2184–2192	9	manuscripts
S.H.R. No. 2194–2195	2	"
S.H.R. No. 2209–2256	48	"
S.H.R. No. 2258–60	3	"
S.H.R. No. 2262–65	4	"
S.H.R. No. 2285–97	13	"
S.H.R. No. 2299–2301	3	"
Total	82	

Ūrdu Manuscripts :-

S.H.R. Nos. 2177, 2180, 2183, 2203, 2204, 2286=6 manuscripts.

This gift made a very important addition to our collection. It contained many manuscripts on various subjects like palmistry, medicine, language etc. It also contained works on Vedant Philosophy, Gītā, Janam Sākhīs etc. Bhāi Sehj Singh Sindhī's gift of 23 manuscripts (S.H R. No. 1573–1595) is also important as it contained anthologies of the verses of the Gūrūs.

The historical records pertaning to the Shiromanī Akāli Dal and Shiromanī Gūrdwarā Parbhandak Committee, Amritsar have been recently collected by S. Prithīpāl Singh who was appointed as Research Assistant in 1955 in this Department.

About half of the Ūrdu manuscripts in the Sikh History Research Department are the transcribed and extracts copies of the district histories which were published just after the first Land Settlement in the later half of 19th century or early twentieth century. A couple of manuscripts deal with various kinds of disputes between native rulers and the British Government.

A manuscript entitled *Twarikh-i-Punjab* has recently been acquired (S.H.R. 2166). It gives a graphic account of Mahārājā Ranjit Singh's rule. It is perhaps the first manuscript in Ūrdu which is so rich with details of the Sikh

ruler. S.H.R. No. 2118 is *Yusaf Zulaikhan* by Hāshan in Punjābi. Since it is in the Persian script, it has been included in Ūrdu manuscripts. It was acquired from the Nawāb of Kunjpurā's collection (for more detail about this collection vide my *A Catalogue of Persian & Sanskrit Manuscripts*, page v).

The classification of Gūrmūkhi manuscripts has been a very tough job as many of the manuscripts bound in one volume had not been written on one subject. The chronology of the Sikh Gurus is often given at the end of the anthology of the Guru's verses. The first Vār of Bhāi Gūrdās has often been combined with various other works in the same cover. In this way it was very improper to place such collection containing different manuscripts of different subjects in one category. For this reason every independent part of such collection has been treated as a separate manuscript. For instance where S.H.R. number is not prefixed with A, B, or C etc. it implies that it contains only one manuscripts like, S.H.R. 2295, S.H.R. 1595, S.H.R. 605 S.H.R. 1455, etc. But where the number is prefixed with A,B, or C. etc. it implies that in that cover a number of manuscripts are bound together and each manuscript has been given separate number indicated by A.B.C. etc., like S.H.R. 2300 A, S.H.R. 2300 B, S H.R. 2300 C etc. In case of S.H.R. 2291 D it is clear that this is the fourth manuscript in S.H.R. 2291 as D is the fourth letter.

The S. H. R. 2291 A has got another peculiarity. It contains acrostic form of Punjabi poetry-*Siharfi*. But there are several *Siharfis* in S.H.R. 2291 A and while dealing with each one of them under the subject *Siharfis* each of the *Siharfi* has been numbered separately. Thus S.H R. 2291 A (d) indicates that it is the fourth *Siharfi* in the first manuscript of the volume No. S. H. R. 2291. In the Ūrdu manuscripts there is no such thing. Usually one volume of Ūrdu manuscript contains one manuscript. Efforts have been made to bring out all essential information which a manuscript volume contains.

The total number of manuscripts listed in this catalogue are 787 Punjābi (Gūrmūkhi) and 42 Ūrdū including one Punjabi MS. in Persian script.

My thanks and compliments are due to Col. Sir Butā Singh C. B. E. who has been taking keen interest in the affairs of the Sikh History Research Department, to Principal S.B.S. Anand and S. Shām Singh Kapūr for their kind co-operation. I am grateful to Giānī Lāll Singh Ji, Director General Languages

Department who despite of his multifarious engagements agreed to write the foreward of this book. I express my gratitude to my fried Dr. Tāran Singh who helped me in classification of Gūrmūkhi manuscripts, in writing appraisal of manuscripts of religious and literary nature and also gave various suggestions. My thanks are due to Giānī Kartār Singh who assisted me in the preparation of Punjābī manuscripts catalogue, Shrī Lachman Dāss Shāiq who assisted me in the preparation of Ūrdū manuscripts catalogue, Prof. G. N. Rāj Gūrū who gave useful suggestions regarding religious manuscripts and finally to M/s. Pioneer Press who have printed this volume after taking lot of pains.

Kirpal Singh

Professor Incharge,
Sikh History Research Department,
Khālsā College Amritsar.

ABBREVIATIONS

C.M.	Centimetre.
MS.	Manuscript.
MSS.	Manuscripts.
S.H.R.	Sikh History Research Department, Khālsā College, Amritsar.

REFERENCE BOOKS

PUNJABI :-

Mahakosh	By Bhāi Kāhn Singh Nābhā, Published by Punjābi Department, Patiālā.
Punjabi, Hath Likhtan di Suchi Vol. I.	Published by Punjābi Department, Patiālā.
Suchi (Punjabi MSS.)	Sikh Reference Library, Shromani Gūrdwārā Parbhandak Committee, Amritsar.

ENGLISH :-

Dictionary of World Literary Terms by J. T. Shipley.

History of Punjabi Literature by Dr. Mohan Singh.

History of Hindi Literature by F. E. Keay.

Adi Granth by Dr. E. Trump.

A Catalogue of Persian and Sanskrit Manuscripts by Kirpāl Singh

CONTENTS

A note by Colonel Sir Butā Singh Ji

Foreword by S. Lāl Singh, Director General Languages, Punjāb — i

Preface by the author — iii

Abbreviations and Reference Books — viii

Punjābi Manuscripts — 1

Ūrdū Manuscripts — 205

Appendix — 237

Errata — 251

PUNJABI MANUSCRIPTS

SIKH HISTORY

BIOGRAPHICAL LITERATURE

(a) Biographical literature, Religious — 2

(b) Biographical Literature, General — 28

DOCUMENTS

(a) Hūkam Nāmāhs — 31

(b) Historical Records — 34

MISCELLANEOUS (MEMOIRS ETC.) — 38

RELIGIOUS LITERATURES

A–Ancient Indian Literatures (Translations and Abridged) — 50

B–Bhagat Bāni (Verses of Saints) — 68

C–SIKH THEOLOGY

1. Scriptures (Adī Granth & Dasam Granth) — 74
2. Commentaries and Works of Bhāi Gūrdās etc. — 96
3. Raht Nāmāhs — 105
4. Persian Transliterations in Gūrmūkhī (Works of Bhāi Nand Lāl and Zafar Nāmāhs) — 112

D–Philosophical Expositions and General — 117

PANJABI LITERATURE
A-PANJABI POETRY 145
1. Bārā Māhā, Calendar Verses 152
2. Qissās Versified Romances 150
3. Kāfis 158
4. Siharfīs-Acrostics 169
5. Kav Sangreh-Anthologies
B-MISCELLANEOUS
(a) Poetics 175
(b) General 179
MISCELLANEOUS
A-Politics (Translations) 190
B-Predictory Literature 195
C-Medicinal Literature 198

URDU MANUSCRIPTS

HISTORY
A-History of the Punjāb 208
B-Memoirs 223
C-Documents 227
LANGUAGE, LITERATURE AND MEDICINE
A-Language and Literature 230
B-Medicine 236

APPENDIX

APPENDIX-I
List of Research Papers in Punjābī in the Sikh History Research Department 238
APPENDIX-II
A Sketch in Ūrdū
Samādh Maharānī Jind Kaur at Nāsik 238
APPENDIX-III
Alphabetical catalogue of Punjabi Manuscripts 239
APPENDIX-IV
Author-catalogue of Punjabi Manuscripts 244
APPENDIX-V
Title-Author catalogue of Ūrdū Manuscripts 249

Punjabi Manuscripts

SIKH HISTORY

1—Biographical Literature (Religious)

S.H.R. : 1590

Title : Bhagat Mālā—Sikhān di Bhagat Mālā.

Author : Bhāi Mani Singh — *Size :* 14 × 10 C. M.

No. of Folios : 269 — *Lines per page :* 9 — *Letters per Line :* 17 to 21

Condition : Very old. Incomplete.

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Beginning :—ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕੀ ਵਾਰ ਯਾਰਵੀਂ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਭਗਤ ਮਾਲਾ

ਏਕ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਥੀ ਸਿਖਾਂ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜੁ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਜੁ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਪਰਥਾਇ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਤੇ ਸਭ ਦੇ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹੈਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਹਿਤਾਂ ਤੇ ਕਰਤੂਤਾਂ ਅਸਾਨੂੰ ਮਲੂਮੁ ਕਰਾਵੇ ਜੁ ਅਸੀਂ ਭੀ ਜਾਣੀਏ ਜੁ ਸਿਖਾਂ ਦੀਆਂ ਐਸੀਆਂ ਵਰਤਣਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੈਨ। ਅਸਾਨੂੰ ਭੀ ਰੀਸ ਆਵੈ। ਤਾਂ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਵਚਨੁ ਕੀਤਾ ਜੁ ਤੁਸਾਂ ਭਲਾ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦਾ ਵਚਨੁ ਕੀਤਾ ਹੈ।

End :—ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਥੀ ਮੁਖ ਫੇਰ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਵਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਗੁਰਮੁਖ ਹੈਨਿ। ਸੋ ਉਤਮ ਵਰਨ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਾਂ (ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਲ ਧਿਆਨ ....)

Primarily this manuscript is a commentary of the 11th Vār of Bhāi Gurdās. It contains a very brief account of the lives of prominent Sikhs who lived during the time of the first sikh Gurūs from 1469 to 1645 A.D. The names of places to which they belonged have also been given.

This manuscript was first published in 1912 A. D. by the Khālsā Samāchār, Amritsar. But this copy appears to be more comprehensive as it contains more Sākhis than the printed one which only contains 139 Sākhis. The last page of this manuscript was missing and some body has re-written it.

It is one of the most important prose works of the 18th. Century.

Also vide page 374-376 catalogue of Punjabi mss. published by language Deptt. Patiala in Punjabi.

S.H.R. : 2295

Title : Bhagat Mālā—Sikhān di Bhagat Mālā.

Author : Bhāi Mani Singh. — *Size :* 16 × 11 C. M.

No. of Folios : 349 — *Lines per Page :* 7 — *Letters per Line :* 20

Condition : Old, pages at places worm - eaten, written in good hand within marginal lines. Complet e.

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Beginning :—ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਯਾਰਵੀਂ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਭਗਤ ਮਾਲਾ। (ਵੇਖੋ ਅੰਕ S. H. R. 1590 & 2300 D)

End :—ਜਿਨਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਥੀ ਮੁਖ ਫੇਰ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਵਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੇ ਗੁਰਮੁਖ ਹੈਨ । ਸੋ ਉਤਮ ਵਰਨ ਹੈ। ਜਿਨਾਂ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਲ ਧਿਆਨੁ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸੋ ਮਨਮੁਖ ਹੈਨ। ਸੋ ਨੀਚ ਹੈਨ। ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਦੇਹ ਦੇ ਰਸਾਂ ਵਲ ਧਿਆਨੁ ਹੈ ਸੋ ਤਾਂ ਦੇਹ ਅਨਿਤ ਹੈ। ਤੇ ਵਾਸਤਵ ਬੀੜਾ ਸੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਪਾਨ ਕਥ ਸੁਪਾਰੀ ਚੂਨਾ ਆਪਣੇ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਛਡਦਾ ਹੈ। ਤਾ ਲਾਲ ਰੰਗੁ ਉਸ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੈਸੇ ਜੋ ਸਿਖ ਆਪਣਾ ਅਭਿਮਾਨੁ ਕਿਰਆ ਛਡਦੇ ਹੈਨ। ਸੋਈ ਗੁਰਮੁਖ ਹੁੰਦੇ ਹੈਨ । ੧੬੦। ਬੋਲਹੁ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਾਖੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਸਮਾਪਤ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ। ਸਾਖੀਆਂ ਦਾ ਤਤਕਰਾ।........ ਇਕ ਸੌ ਤੇ ਸਠਿ ਸਾਖੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਬੋਲਹੁ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ।

S.H.R. : 2300 D

Title : Bhagat Māl Sikhān dī

Author : Kirpā Rām *Size* : 35 × 22 C. M.

No. of Folios : 83 *Lines per Page* : 15 *Letters per Line* : 40

Condition : Old, at places pages worm - eaten, headings in red. Complete.

Names of the parts with Pages : Continued in S.H.R. 2300 i. e. From 251 to 333

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Beginning :—ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਜਪੁ ॥ ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ ॥ ਹੈ ਭੀ ਸਚੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ। ੧। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ। ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕੀ ਵਾਰ ਯਾਰਿਵੀ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਭਗਤ ਮਾਲਾ।

End :—ਜਿਨਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਥੀ ਮੁਖਿ ਫੇਰਿ ਕੇ ਸਬਦ ਵਲਿ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੋ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੈਨਿ। ਸੋ ਉਤਮ ਵਰਨ ਹੈਨਿ। ਜਿਨਾ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਸਬਦਿ ਵਲਿ ਧਿਆਨੁ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸੋ ਮਨਮੁਖਿ ਹੈਨ। ਸੋਈ ਨੀਚ ਹੈਨਿ। ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਦੇਹ ਦੇ ਰਸਾਂ ਵਲਿ ਧਿਆਨੁ ਹੈ। ਸੋ ਤਾ ਦੇਹ ਅਨਿਤ ਹੈ। ਤੇ ਵਾਸਤਵ ਬੀੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਪਾਨਿ ਕਥਿ ਸੁਪਾਰੀ ਚੂਨਾ ਆਪਿਣੇ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਛਡਿਦਾ ਹੈ। ਤਾ ਲਾਲ ਰੰਗ ਉਸਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੈਸੇ ਜੋ ਸਿਖ ਆਪਣਾ ਅਭਿਮਾਨੁ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਛਡਿਦੇ ਹੈਨਿ। ਸੋਈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੁੰਦੇ ਹੈਨਿ।। ੧੪੩। ਬੋਲਹੁ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਾਖੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਸਮਾਪਤੁ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ॥ ੧ ॥

S.H.R. : 1595

Title : Bhagat Māl kā Tikā

Author : Kirpā Rām — *Size :* 24 × 13 C.M.
No. of Folios : 158 — *Lines per Page :* 12 — *Letters per Line :* 35
Name of Scribe : Bh. Mahān Singh — *Date of Compilation :* 1839 A. D.
Condition : O d, written in good hand within marginal lines.

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Beginning :–ਓਐਂ ਸ੍ਰਸ੍ਰਤ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯਨਮ ਅਥ ਭਕਤ ਮਾਲ ਭਾਖਾਸ ਟੀਕਾ ਲਿਖਯਤੇ ॥
ਅਥ ਟੀਕਾ ਕਰਤਾ ਕੋ ਮੰਗਲ ਚਰਨਾ ਤਥਾ ।

ਕਬਿਤ । ਟੀਕਾਕਾਰ ਪ੍ਰੇਦਾਰ ।

ਮਹਾ ਪ੍ਰਭੂ, ਕ੍ਰਿਸਨ ਚੈਤੰਨ ਮਨ ਹਰਨ ਜੂ ਕੇ ਚਰਨ ਕੋ ਧਿਆਨ ਮੇਰੇ ਮੁਖ ਗਾਈਐ ॥
ਭਾ ਹੀ ਸਮੇਂ ਨਾਭਾ ਜੂਨੈ ਆਗਯਾ ਦਈ ਲਈ ਧਾਰ ਟੀਕਾ ਵਿਸਤਾਰ ਭਕਤ ਮਾਲ ਕੋ ਸੁਨਾਈਐ ॥

End :–ਪੋਥੀ ਲਿਖੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਵਿਚ ਭਾਈ ਮਾਹਾ ਸਿੰਘ ਸੇਤਹ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਟਾਖਿ ਕਰਿ । ਕਰਕੇ ਉਨਤ ਵੀਰਵਾਰ ਪੋਥੀ ਸਮਾਪਤੰ । ਸੰਮਤ ੧੮੯੬ ਵਿਚ । ਹੋਰ ਹਥ ਜੋੜਨੇ ਲਖਾਰੀ ਨੂੰ ਸੁਖਾਲੀ ਗੁਰੂ ਚਿਤ ਆਵੈ । ਭੁਲ ਚੁਕ ਬਖਸਣੀ । ਪੜਦੇ ਸੁਣਦੇ ਸੁਬਤ ਲਾਹਿਵਰ ਹੋਨਿ । ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ .... ਹਰੇ ਹਰੇ ।

The author of "Bhagat Māl" was Nārain Dāss, also known as "Nabhāji". He was born in Gwalior in 1543 A. D. Bhagat Māl became so famous a work that its commentaries were written by several writers.

This manuscript contains the commentary by Kirpā Rām. It is in poetry. It gives biographical sketches of various saints.

S.H.R. : 1797 A

Title : Das Gur Katha

Author : Kavi Kankan — *Size :* 16 × 14 C. M.
No. of Folios : 32 — *Lines per page :* 12 & 13 — *Letters per Line :* 18
Condition : Photostat, copy brought from Public Library Lahore (Pakistan). Complete.

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Beginning .—ਅਥ ਕਵਿ ਕੰਕਨ ਕ੍ਰਿਤ ਸੰਖੇਪਤੇ ਦਸ ਗੁਰੂ ਕਥਾ ।

ਚੌਪਈ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਪਏ ਕਰਤਾਰਾ । ਨਾਨਕ ਰੂਪ ਧਰਾ ਸਿਸਾਰਾ ।

ਏਕੈ ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਸਰੂਪਾ। ਦੇਵੀ ਦੇਵ ਚਹਤ ਜਿਹ ਭੂਪਾ ॥ ੧।
ਸਗਲ ਭਵਨ ਕਾ ਤਾਰਕ ਜਾਨੋ। ਸੰਤ ਸਰੂਪ ਪਰਮਾਤਮ ਮਾਨੋ।
ਕੇਵਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਖਾਨ। ਨਾਨਕ ਰੂਪ ਧਰਾ ਜਗ ਆਨ।

End:– ਦੋਹਾ

ਦਸ ਰੁਦ੍ਰ ਪਾਛੇ ਭਏ ਹਨੁ ਇਕਾਦਸ ਜਾਨ। ਤਿਉ ਪੀਛੇ ਦਸ ਗੁਰਨ ਤੇ ਸਿਖ ਜਾਨੁ ਹਨਮਾਨ।੨੩੨।
ਜੇਤਾ ਬਲ ਹਨਵੰਤ ਮੈ ਸੁਈ ਪੰਥ ਕੇ ਮਾਹਿ। ਕਵਿ ਕੰਕਨ ਬੀਚਾਰ ਕਹੁ ਜਾ ਮੈ ਸੰਕਾ ਨਾਹਿ।੨੩੩।
ਸੁਨੈ ਸੁਨਾਵੈ ਮਨ ਧਰੈ ਗੁਰ ਕੀ ਕਥਾ ਅਨੰਤ। ਤਾ ਕੋ ਮੁਕਤ ਸਦਾ ਕਹੈ ਬਰੋ ਬਰੋ ਮੁਹਿ ਕੰਤ।੨੩੪।
ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥ ਰਾਮਾ।

It is the photostat copy of Manuscript no. 1797 preserved in the Punjab Public Library, Lāhore (Pākistān). It was acquired by the Sikh History Research Department in 1956 A.D.

It is metrical account of the ten Gūrūs written by Kankan who was the court poet of Guru Gobind Singh. At the end of it there has been given a Rahtnāmah vide S.H.R. 1797 B.

S.H.R. : 2300 C

Title : Giān Ratnāwli

Author : Bhāi Mani Singh Ji — *Size :* 35 × 22 C. M.
No of Folios : 1–250 — *Lines per Page :* 15
Letters per Line : 38 — *Date of Compilation :* 1834 A.D.
Condition : Old, at places, pages worm - eaten, headings in red, beautifully written within marginal lines.

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Beginning :– ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਨਾਮ ਸਭ ਦੇਵਾ ਦਾ ਦੇਵ ਹੈ। ਕੋਈ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਮਨਾਵਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਸਿਵ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗਣੇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰੁ ਦੇਵਤਿਆ ਨੂੰ। ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿਖ ਸਤਿਨਾਮ ਨੂੰ ਅਰਾਧਤੇ ਹੈਨਿ। ਜਿਸ ਕਰ ਸਭ ਵਿਘਨ ਨਾਸ ਹੋਂਦੇ ਹੈਨ। ਤਾ ਤੇ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਾ ਮੰਗਲਾ ਚਾਰ ਆਦਿ ਰਖਿਆ ਹੈ।

End :– ਬੋਲਹੁ ਭਾਈ ਵਾਹਗੁਰੂ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਈ। ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੀਤੀ। ਸੰਮਤ ੧੮੯੧ ਮਹੀਨਾ ਕਾਤਿਕ ਦਿਨ ਗਏ ਪੰਜ ਆਦਿਤ ਵਾਰ ਪੋਥੀ ਸੰਪੂਰਨ ਭਈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸਹਾਇ ਹੋਵੈ। ਅਖਰੁ ਸੋਧਿ ਪੜਨਾ ਭੁਲਿ ਚੁਕਿ ਬਖਸਣੀ ਭਾਈ ਸਿਖੋ ਮਾਨਸਿ ਜਨਮਿ ਭੁਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਭੁਲ ਗੁਰੂ ਸਚਾ ਪਾਤਿਸਾਹੁ ਹੈ। ਜਨਮ ਮਾਨਸਿ ਦਾ ਦੁਰਲੰਭਿ ਹੈ ਬਿਰਥਾ ਨਹੀ ਗਵਾਂਵਣਾਂ। ਨਾਮ ਜਪਨਾ ਸਾਧਾ ਸੰਤਾ ਦੀ ਟਹਿਲ ਕਰਨੀ। ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਜਪਣਾ ਜਨਮ ਸਵਾਰਨਾ। ਜੋ ਕੋਈ ਨਾਮੁ ਜਪੇਗਾ ਸੋ ਨਿਹਾਲ

ਹੋਵੈਗਾ। ਸਤਿ ਕਰਿ ਮੰਨਣਾਂ। ਰਾਮ। ਰਾਮ।.........ਰਾਮ ਸਤਿ।

ਸੰਮਤ ਸਹੰਸ ਇਕ ਆਠ ਸੈ ਨਉ ਦਾਹੋ ਇਕ ਮਾਨਾ।
ਕਾਤਿਕ ਵਦਿ ਥਿਤ ਦੂਜ ਕੋ ਪੋਥੀ ਪੂਰਨ ਜਾਨਾ।

Its first page has been beautifully dacorated like the first pages of manuscript copies of the Ádi Granth. It was transcribed during the first half of 19th Century viz during the Sikh rule in the Punjāb. This manuscript has been printed and there does not much difference in the printed copy and this manuscript.

It contains the commentary on the first Vār by Bhāi Gūrdās Bhallā. Since the original text contains the biographical accounts of Gūrū Nānak, this commentary is also named as the Janam Sākhi of Gūrū Nānak.

Its author is Bhāi Mani Singh who had been a great Sikh of his times viz first half of 18th century. It is one of the most important works of 18th century. According to Bhāi Karm Singh it was written in 1733 A.D.

S.H.R. : 1440

Title : Giān Ratnāwali (Janam Sākhi Sri Gūrū Nanāk)

Author : Bhāi Mani Singh Ji — *Size :* 22 × 16 C.M.

No. of Folios : 406 — *Lines per Page :* 13

Letters per Line : 25 — *Date of Compilation :* 1838 A.D.

Condition : Old, written in beautiful hand writing, within beautiful marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :–੧ ਓ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰਪ੍ਰਾਦਿ। ਨਾਮ ਸਭ ਦੇਵਾ ਕਾ ਦੇਵ ਹੈ। ਕੋਈ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਮਨਾਵਤਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਸਿਵ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗਣੇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ। ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿਖ ਸਤਿਨਾਮੁ ਨੂੰ ਅਰਾਧਤੇ ਹੈਨ। ਜਿਸ ਕਰਿ ਸਭ ਵਿਘਨ ਨਾਸ ਹੋਵੇ ਹੈਨ। ਤਾਂ ਤੇ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਾ ਮੰਗਲਾਚਾਰ ਆਦਿ ਰਖਿਆ ਹੈ।

End :– ਸਲੋਕ

ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਹਰਿ ਸਿਮਰੀਐ ਬਿਰਥਾ ਸ੍ਵਾਸ ਨ ਖੋਇ।
ਕਿਆ ਜਾਣਾ ਇਸ ਅੰਤ ਕਾ ਏਹੀ ਸ੍ਵਾਸ ਮਤ ਹੋਇ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਸਤਿ। ਪੋਥੀ ਲਿਖੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਵਿਚ। ਸੰਮਤ ੧੮੯੫ ਮਿਤੀ ਫਗਣ ਸੁਦੀ ਅਸਟਮੀ ੮ ॥

ਦਸਖਤ ਲਿਖਾਰੀ ਦੇ

In an appendix at the end of this manuscript a very brief account of the Sikh Gūrūs and their dates of death have been recorded.

S.H.R. : 2306

Title : Gosht Bābā Nānak

Size : 23 × 15 C.M.
No. of Folios : 235
Lines per Page : 16
Lettrrs per Lines : 16
Condition : Very old, written in running hand within marginal Lines, worm eaten and most of its folios are worn out especially at the ends. Incomplete.

Beginning :–ਐਸੀ ਭਈ ਜਿ ਓਇ ਗ੍ਰਹਸਤ ਹੀ ਮਹਿ ਰਹੇ ਅਰੁ ਪਰਮੇਸੁਰ ਜੀ ਕਉ ਮਿਲੇ ਕਿਉ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰੁ ਉਸ ਕਉ ਗਿਆਨੁ ਉਪਦੇਸ ਕੀਆ । ਤਿਸੁ ਗੁਰੂ ਕੇ ਗਿਆਨਿ ਕਰਿ ਕਰਿ ਬਾਹਰੂੰ ਤੇ ਸਭਨਹੁ ਸਾਥਿ ਖਚਤਿ ਰਹੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ । ਕਿਸੀ ਕਉ ਕਹੇ ਜੋ ਤੂ ਮੇਰਾ ਭਾਈ ਹੈ ਤੁਝ ਕਉ ਮੇਰੇ ਜੀਅ ਕਾ ਪਿਆਰ ਹੈ । ਕਿਸੀ ਕਉ ਕਹੇ ਜੋ ਤੂ ਮੇਰਾ ਬੇਟਾ ਹੈ । ਅਰੁ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕਉ ਕਹੰ ਜੀ ਮੈ ਤੁਮਾਰਾ ਬਾਲਕਾ ਹਾਂ ।

End :–ਅਬ ਪੰਜੋਹਵੀ ਗੋਸਟਿ ਚਲੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕਿ ਜੀ ਕੀ । ਏਕ ਦਿਨਿ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਪੰਜਾਬ ਕੀ ਧਰਤੀ ਨਗਰਿ ਕਰਤਾਰਿ ਪੁਰਿ ਬੈਠਾ ਥਾ ਅਰੁ ਇਕਿ ਗੋਬਿੰਦਿ ਲੋਕ ਆਇ ਗਏ ਸੋ ਤਿਨਹੂ ਕਹਿਆ ਜੋ ਰਾਮ ਰਾਮ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕੁ ਜੀ ਰਾਮੁ ਰਾਮੁ । ਤਬ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਹਿਆ ਜੋ ਸਤਿ ਰਾਜਾਰਾਮੁ ਆਵਹੁ ਜੀ ਗੋਬਿੰਦ ਲੋਕਹੁ ਜੀ ਬਲਿਹਾਰਿ ਜਾਉ ਰਾਮ ਜੀ ਕੇ ਨਾਮ ਉਪਰਹੁ ।

This is one of the oldest manuscripts preserved in the Sikh History Research Department. Most of the pages are worm-eaten. Its way of writing is also peculiar as the writer does not use vowel 'ā' but only uses a dot to denote this vowel sound. Evidently it was the old style of writing Gūrmākhı.

It contains like all old manuscripts both prose and poetry. The subject is the dialouges of Guru Nānak and exposition of his hymns by some follower of Bābā Meharbān. Unfortunately this manuscript is incomplete both from the beginning as well as from the end.

It gives the details of life of Gūrū Nānak at Kartārpūr and explains the works of the Gūrū. It also contains the poems of Meharbān (1581–1640A.D.) and his son Harji.

S.H.R. : 651

Title : Gurbilās Pādshāi Chhevin

Author : Bhāi Gūrmūkh Singh & Bhāi Darbārā Singh
Size : 22 × 13 C.M.
No. of Folios : 472
Lines per Page : 23
Letters per Line : 21
Date of Compilation : 1844 A.D.
Condition : Old, written in beautiful hand, within marginal lines, headings given red. Complete.

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Beginning :–ਸ੍ਰੀ ਭਗੌਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ । ਅਥ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਗ੍ਰਿਥ ਲਿਖਯਤੇ ।

ਛਪੈ ਛੰਦ ।

ਪ੍ਰਿਥਮ ਬੰਦ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ।
ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਕੇ ਚਰਨ ਕਮਲ ਬੰਦੋ ਗੁਣ ਆਗਰ ।
ਬਹੁਰ ਬੰਦਿ ਸਭਿ ਸੰਤ ਨਿਤ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਿ ਹਰਿ ।
ਅਖਰ ਦਾਤਾ ਗੁਰੂ ਗਿਰਾ ਪਗ ਪਰੋ ਜੋਰ ਕਰਿ ।
ਇਹੀ ਦਾਨ ਦੀਜੈ ਪ੍ਰਭੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰ ਜਸ ਕਰਨ ।
ਬਿਮਲ ਬੁਧ ਦੇਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਪਰਯੋ ਦਾਸ ਕਵਿ ਤੁਮ ਸਰਨ ।

End :–

ਮਾਗੋ ਬਰੁਸ ਬਸੰਤ ਤੇ ਮੋਕੋ ਦਾਸੁ ਪਛਾਨ ।
ਦੈ ਅਸੀਸ ਮਮ ਦਾਸ ਕੋ ਸਿਦਕ ਗੁਰੂ ਪਗ ਧਯਾਨ । ੬੯੬ ।
ਬਾਰ ਬਾਰ ਮੋਹੀ ਬਿਨੈ ਸੰਤ ਸਦਾ ਬਰਦਾਇ ।
ਕਿੰਕਰ ਆਪਣਾ ਜਾਨ ਕੈ ਕੀਜੈ ਅੰਤ ਸਹਾਇ । ੬੯੭ ।

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ ! ਬਰਨਨੰ ਨਾਮੁ ਇਕੀਸਵੇਂ ਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ॥ ੨੧ । ਸੰਮਤ ੧੭੭੫ ਹੋਈ । ਸੰਮਤ ੧੯੦੧ ਮਹੀਨਾ ਪੋਹ ੧੨ ਮੰਗਲ ਸੰਪੂਰਨੰ ।

ਦੋਹਰਾ

ਅਛਰ ਮਾਤ੍ਰਾ ਜੋ ਭੂਲੈ ਤੁਮ ਹੀ ਲੇਹੁ ਸਵਾਰ ॥
ਹਮ ਕੋ ਦੋਸੁ ਨ ਦੀਜੀਏ ਹਮ ਖਿਨ ਖਿਨ ਭੂਲਨਹਾਰ ॥

It is the metrical account of the Sixth Gūrū.

According to Bhāi Kāhn Singh, Nābhā this manuscript was compiled by two persons—Bhāi Gurmūkh Singh and Darbārā Singh and it was completed about 1843 A.D. The date of compilation quoted in this manuscript is wrong.

It has got twenty one chapters dealing with the following—birth of the Gūrū, childhood, education, compilation of the Adi Granth, marriage of the Gūrū—martyrdom of Gūrū Arjan, account of Akāl Takhat, Battle of Amritsar, marriage of Bibi Viro, Kaulān, death of Bābā Būdhā marriage of Suraj Mal, deaths of Bhāi Gurdāa, Bābā Budhā and the Gūrū.

If Bhāi Kāhn Singh's assertion is accepted this manuscript is one the earliest copies as it is dated one year after its compilation viz 1844 A.D.

It has also been published.

S. No. 10

S.H.R. : 2297

Title : Gurbilās Pātshāhī Dasvīn

Size : 24 × 18 C.M. — *No. of Folios* : 329

Lines per Page : 21 — *Letters per Line* : 18

Name of Scribe : Amar Singh — *Date of Transcription* : 1838 A.D.

Condition : Old, pages at places worm - eaten, written in beautiful hand, headings given in red. Complete.

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਲਿਖਯਤੇ । ਪਾਤਿਸਾਹੀ ਦਸਵੀ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ।

ਦੋਹਰਾ

ਸਗਲ ਬਿਘਨ ਅਘ ਹਰਨ ਕੋ ਤਿਮਰ ਤਪਤ ਅਗਿਆਨ ।
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਗੋਬਿੰਦ ਬਿਨੁ ਅਵਰ ਨ ਜਗ ਮੈ ਆਨ । ੧ ॥

End :–

ਦੋਹਰਾ

ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਤਿਨ ਸਮਝਾਇ ਕਰਿ ਬਿਬਿਧਿ ਕਥਾ ਕਰਤਾਰ ।
ਅਲੋਪ ਭਏ ਤਿਹ ਠੌਰੁ ਮੈ ਉਨ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਅਗਾਰ ॥ ੪੬ ।
ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਗੁਰਦੇਵ ਕੇ ਦਿਬ ਰੂਪ ਉਰਧਾਰਿ ॥
ਆ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਏ ਨਗਰ ਮਹਿ ਬਾਜ ਬਜਾਵਤ ਚਾਰ ॥ ੪੭ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਸਾਖੀ ਬਾਲੇ ਰਾਇ ਜਨ ਵਾਰੇਸ੍ਰੁਰ ਕੀ ਬਰਨਨੰ । ਨਾਮ ਇਕਤੀਮੋ ਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤੰ ।

ਦੋਹਰਾ

ਪੋਥੀ ਸੰਪੂਰਨ ਭਈ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਕੀ ਜਾਨ ।
ਸੰਮਤ ਤਤ ਅਰ ਨਿਧ ਸਹਿ ਬਸ ਸਸ ਬਹੁਰ ਬਖਾਨ । ੧ ।
ਪਰਸ ਰਾਮ ਕੀ ਪੁਰੀ ਮੈ ਅਧ ਮਾਸ ਕੇ ਮਾਹਿ ।
ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਦਾਰ ਜੀ ਜਲੋ ਵਾਸੀ ਜਾਹਿ । ੨ ।
ਤਾਸ ਜਤਾਤ ਸੁ ਜਾਨੀਏ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਤਾ ਨਾਮ ।
ਪੁਸਤਕ ਤਾਹਿ ਲਿਖਾਯੋ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਸੁਖਧਾਮ । ੩ ।

This copy was transcribed in 1838 A.D. by Amar Singh at the instance of Ram Singh.

It is a metrical account of the 10th Gūrū's life.

The author Bhāi Sūkhā Singh was an inhabitant of Anandpur Sahib and the Granthi of Keshgarh Sāhib. He was therefore most intimately connected with the tract where Gūrū Gobind Singh's career was played. This

manuscript was compiled in 1854 B. K. or 1797 A. D. as it has been written there :—

"ਸੰਮਤ ਸਹਿਸ ਪੁਰਾਨ ਕਹਿਤ ਤਬ
ਅਰਧ ਸਹਿਸ ਪੁਨ ਚਾਰ ਚਨਤਸਬ
ਦਵਾਰ ਵਦੀ ਪੰਚਮਿ ਰਵਿਵਾਰਾ।
ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਲੀਨੋ ਅਵਤਾਰਾ।"

It is the biographical sketch of Gūrū Gobind Singh which begins with the account of Gūrū Teg Bahādur, the father of Gūrū Gobind Singh and ends with Gūrū Gobind Singh's martyrdom. According to I. B. Bannerji "it is the earliest and the best of all the later records."

It has been published.

S. No. 11

S.H.R. : 605

Title : Gūr – Bilās – Pātshāhī Dasvīn.

Size : 32 × 24 C.M. *No. of Folios* : 182

Lines per Page : 15 *Letters per Line* : 30

Date of Compilatiom : 1751 A.D.

Condition : Good, written in beautiful handwriting within marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ॥

ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਲਿਖਯਤੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੦

ਚੌਪਈ

ਬਿਨਵੋ ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਕਰਤਾਰਾ। ਜਿਨ ਯਹ ਕੀਨੋ ਸਗਲ ਪਸਾਰਾ।
ਅਚੁਤ ਏਕ ਅਨਿਕ ਘਟ ਵਾਸੀ। ਅਲਖ ਪੁਰਖ ਕੋ ਲਖੈ ਸੁ ਤਾਸੀ।੧।

End :–

ਦੋਹਰਾ

ਯਾ ਕਰ ਦਰਸ ਲਹੇ ਘਨੋ ਹੋਤ ਸੁਖ ਕੀ ਬਿੰਦ।
ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰਿੰਥ ਹੈ ਤਪਤ ਹਰਤ ਜਨ ਚੰਦ।੨੦੬।

ਦੋਹਰਾ

ਜਲ ਖਾਰਾ ਅਰਸਿਨੀ ਜੋ ਭਏ ਅਪਾਵਨ ਨੀਤ।
ਠਾਕੁਰ ਚਰਨਾਂ ਮਤ ਭਏ ਅਰੁ ਪੁਰਾਂਨ ਪੁਜੀਤ॥੨੦੭॥

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਸ੍ਰੀ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਮਤ ਵਖਿਆਨ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਇਕੀਸਮੋ ਧਿਆਇ।੨੧॥

ਕਥ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਰਨਨੰ। ਧਯਾਨ ਚਾਰ ਸਮਾਪਤੰ।
ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਜੀ ਸਹਾਇ।੧। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ।

This manuscript was acquired by Bhāi Gandha Singh of Ghhājwāl, (Distt. Ludhiānā) from Bhāi Sāhib Singh Granthi whose life sketch is given at the end of the manuscripts.

It appears to be different from S.H.R. 2297 but it is not difficult to establish that one has influenced the other. As noted on the last page it was compiled in 1751 A.D. It is also in verse.

S. No 12

S.H.R. : 1455

Title : Gūr Rattan Māl

Size : 20 × 13 C. M. — *No. of Folios :* 202

Lines per page : 9 — *Letters per Line :* 22

Name of Scribe : Sāhib Singh — *Date of Compilation :* 1714 A. D.

Condition : Old, pages at places worm - eaten, witten in beautlful hand writing within marginal lines. Complete.

Beginning :–

ਜੰਤ੍ਰ ਲਿਖਾ ਪ੍ਰੇਤ ਭੈ ਹਰਨ ।

ਹੁਕਮ ਨਾਮੀ ਪੋਥੀ ਗੁਰ ਰਤਨਿਮਾਲ ਜਿਹ ਨਾਮ ।
ਪਢਤਿ ਸੁਨਤਿ ਸੰਗਤਿ ਤਰੈ ਸਹਜ ਮੋਖ ਬਿਸਰਾਮ ।
ਕਾਹੇ ਰੇ ਮਨ ਚਿਤਵਹਿ ਉਦਮ ਜਾ ਆਹਰਿ ਹਰਿ ਜੀ ਕਰਿਆ ।
ਇਤ ਤੁਕ ਬਖਸੀ ਲਿਖੀ ਪਰਵਾਨ ।

End :–

ਦੂਖ ਰੋਗ ਸੋਗ ਭੈ ਮਿਟੈ ਕਲੇਸਾ । ਬਹੁ ਸੁਖ ਉਪਜੈ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਵੇਸਾ ।
ਇਸਹ ਬਿਧਿ ਦੁਰਗੇ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ । ਤਿਨ ਦਾਸ ਆਪਨਾ ਲੀਓ ਉਬਾਰੀ । ੧੪ ।

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਿਰਚਤਾਯੰ । ਭਗਵਤੀ ਛੰਦ ਖਸਟਮ ਸਮਾਪਤੰ ਸੁਭ ਮਸਤ ॥ ੬ । ਅਫਜੂ ॥

It is entirely a different work from "Rattan Māl" which contains couplets regarding "Yoga" and asceticism.

This manuscript deals with the anecdotes from the life of Gūrū Gobind Singh, the tenth Gūrū.

S. No. 13

S.H.R. : 2310 A

Title : Janam Sākhī Bābā Nanak

Size : 15 × 14 C. M. — *No. of Folios :* 1–185=185

Lines per Page : 11 — *Letters per Line :* 20

Date of Compilation : 1772 A.D.

Condition : Very old, very much worm - eaten, written in running hand, within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :—

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਲਿਖਤ ਸਾਖੀ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕੀ ।

ਆਦਿ ਅੰਤਿ ਕੀ । ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕੁ ਜਗਤੁ ਨਿਸਤਾਰਣਿ ਕਉ ਆਇਆ । ਕਲਿ ਵਿਚਿ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕੁ ਹੋਇ ਜਨਿਮਿਆ । ਪਾਰਿਬ੍ਰਹਮ ਕਾ ਨਿਜਿ ਭਗਤੁ । ਸੰਮਤ ੧੫੩੬ । ਵੈਸਾਖਿ ਮਾਹਿ ਤ੍ਰਿਤੀਆ ਚਾਂਦਨੀ ਰਾਤਿ । ਅਮ੍ਰਿਤੁ ਵੇਲਾ ਪਹੁਰੁ ਰਾਤਿ ਰਹਿਦੀ ਕਉ ਜਨਮਿਆ । ਅਨਾਹਦਿ ਸਬਦਿ ਪ੍ਰਮੇਸੁਰ ਕੈ ਦਰਿਬਾਰਿ ਵਜੇ । ਤੇਤੀਸਿ ਕਰੋੜੀ ਦੇਵਤਿਆ ਨਮਸਿਕਾਰੁ ਕੀਆ ।

End :–

ਜਪ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੰਤਲਾ ਸਲੋਕ 'ਪਵਣ ਗੁਰੂ ਪਾਣੀ ਪਿਤਾ' ਪੜਿਆ ਤਬ ਬਾਬੈ ਚਾਦਰਿ ਉਪਰਿ ਲਈ । ਲੈ ਕੇ ਉਪਰਿ ਸੁਤਾ ਸਗਤਿ ਮਥਾ ਟੇਕਿਆ । ਸਰਬਤਿ ਪੈਰੀ ਪਈ ਬੋਲਹੁ ਵਾਹੁਗੁਰੂ ਗੁਰੂ । ਸਮਤ ੧੫੯੬ । ਮਿਤੀ ਅਸੂ ਸੁਦੀ ੧੦ । ਦਸਮੀ । ਜੋਗੁ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਜੀ ਸਮਾਣੇ ਕਰਤਾਰਿ ਪੁਰਿ ਵਿਚਿ । ਸਾਖੀ ਪੂਰੀ ਹੋਈ । ਸਾਖੀ ਲਿਖਤਮ ਸਮਤ ਅਠਾਰਾ ਸੈ ਉਨਤੀ । ੧੮੨੯ । ਤਿਨਕਾ ਪੈਰੀ ਪਉਣਾ ਵਾਚਣਾ । ਭੁਲਿ ਚੁਕੇ ਬਖਸ ਲੈਣੀ । ਅਖਰੁ ਸੋਧਿ ਪੜਨਾ ।

This manuscript contains the life account of Gūrū Nānak in prose.

If Dr. Trumpp's classification of the Janam Sākhis as given in the preface of his Ādi Granth, is accepted then this ms. definitely belongs to the older tradition and it conforms to his pattern of earlier tradition regarding Gūrū Nānak.

However in the opening paragraph there has been an error of the Scribe who has written 1536 B.K. as the date of birth of Guru Nānak instead of 1526 B.K.

S. No. 14

S.H.R. : 2190

Title : Janam Sākhi Gūrū Nānak Dev

Author : Bābā Meharbān *Size :* 25 × 16 C. M.

No. of Folios : 647 *Lines per Page :* 14 *Letters per Line :* 12

Name of Scribe : A Brahman Sikh of Lāhore.

Condition : Old, pages at places worm - eaten. Incomplete.

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਗੋਸਟ ਰਾਜੇ ਜਨਕ ਜੀ ਕੀ ।

ਤਬ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੀ ਆਗਿਆ ਸਾਥਿ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਜੀ ਸਚਖੰਡ ਕਉ ਚਲੇ ਚਲਤੇ ਚਲਤੇ ਜਬ ਸਚਖੰਡ ਕੈ ਨਜੀਕ ਆਏ ਤਬ ਉਹ ਜਿ...... ।

End :–

ਸਲੋਕੁ

ਜਿਤੁ ਘਟਿ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮ ਨਾਹਿ, ਸੋਈ ਮੁਨਾਫਕੁ ਦੇਸੁ ॥
ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਸਿ ਘਟੁ ਕੀਜੀਏ ਜਿਤੁ ਰਾਮੁ ਨਾਮੁ ਪਰਵੇਸੁ ॥ ੭੨ ॥

ਵਾਹਗੁਰੂ । ਵਾਹਗੁਰੂ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਲਿਖਤੰ ਟਹਿਲੀਆ ਬ੍ਰਹਮਣ ਸਿਖ ਗੁਰੂ ਕਾ ਵਾਸੀ ਲਹੌਰ ਸਹਰ । ਗੁਜਰ ਮਲ ਕੀ ਮੰਡੀ । ਖੁਸੀ ਕਰਣੀ । ਭੁਲ ਚੁਕ ਬਖਸਣੀ । ਧੰਨ ਗੁਰੂ ।

This is the recently discovered manuscript which is the exact copy of another M. S. (Vide S.H.R. 427 A). This contains only the first 72 Ghostis (dialogues) on the life of Gūrū Nanak.

It was published by Sikh History Research Department, Khālsā College, Amritsar, in 1962.

S. No. 15

S.H.R. : 427 A

Title : Janam Sākhi Gūrū Nānak Dev Ji

Author : Sri Bābā Meharbān — *Size :* 35 × 32 C. M.

No. of Folios : 301 — *Lines per page :* 23

Letters per Line : 32 — *Name of Scribe :* Keso Das Brahman

Date of Compilation : 1st written in 1651 A.D. Copied in 1828 A.D.

Condition : Good, written in good hand. Incomplete, as some pages are missing.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ । ਹੈ ਭੀ ਸਚੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ । ਸਚੁ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ । ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੈ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ੧ । ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ । ਭਗਤ ਵਸਿਚਲ । ਅਨਾਥਹੁ ਕੇ ਨਾਥ । ਤ੍ਰਿਗੁਣ ਨਾਥ । ਸਬਲ ਦੇਵ । ਮਨਸਾ ਪੂਰਨੁ । ਮਨ ਕਾਮਨਾ ਸਿਧਿ । ਘਟਿ ਘਟਿ ਵਾਸੀ । ਸਰਬ ਜੀਆ ਰਖਿਆ ਕਰਣਾ ।

End :–

ਸਚਖੰਡ ਪੋਥੀ ਲਿਖੀ । ੧ । ਸੰਮਤਿ ੧੮੮੫ ਮਿਤੀ ਚੇਤ ਸੁਦੀ ਪੰਚਮੀ ਨੋ ਸੁਕਰਿਵਾਰ ਸਚਖੰਡ ਪੋਥੀ ਦਾ ਭੋਗ ਪਇਆ, ਸਪੂਰਣ ਹੋਈ । ਏਹ ਪੋਥੀ ਸਚਖੰਡ ਇਕ ਸਉ ਤ੍ਰਿਵੰਜਹ । ੧੫੩ । ਗੋਸਟੀ ਹੈਨਿ ਇਕ ਸਉ ਸਤਾਹਟਿ ਗੋਸਟੀ, ਚੌਦਹ ਗੋਸਟੀ ਘਾਟੈ ਹੈਨਿ । ਇਸ ਤੇ ਆਗੇ ਹਰ ਜੀ ਕੀ ਪੋਥੀ ਹੈ । ੬੧ । ਇਕਾਹਠਿ ਗੋਸਟੀ ਹੈਨਿ । ਤਿਸੁ ਤੇ ਆਗੇ ਚਤੁ ਭੋਜ ਪੋਥੀ ਹੈ । ੭੪ । ਚਉਹਤਰਿ ਗੋਸਟਾ । ਤਿਸ ਤੇ (ਆਗੇ) ਕੇਸੋ ਰਾਇ ਪੋਥੀ ਹੈ । ਤਿਸੁ ਤੇ ਆਗੇ ਅਭੈ ਪਦ ਪੋਥੀ ਹੈ । ਤਿਸੁ ਤੇ ਆਗੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪਦ ਪੋਥੀ ਹੈ । ਇਹ ਛਿ ਪੋਥੀਆਂ ਹੈਨਿ, ਤਿਨਾ ਦਾ ਜੋੜ ਪੰਜ ਸੈ ਪਜਹਤਰਿ । ੫੭੫ । ਗੋਸਟੀ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦੀਆਂ ਹੈਨ, ਛਿਆਂ ਹੀ ਪੋਥੀਆਂ ਉਤੇ । ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ । ੧ ।

Manohar Dāss Meharbān (1581–1640 A.D.) the author of this Janam Sākhi is the grandson of Gūrū Rām Dāss and nephew of Gūrū Arjan. He was

the contemporary of Gūrū Hargobind (1595–1645 A.D.).

This manuscript gives the biographical details of the life of Gūrū Nānak (1469–1539 A.D.).

This manuscript was published by the Sikh History Research Department Khālsā College, Amritsar, with a critical and comprehensive introduction.

For life and works of the author vide the introduction given in the published vo'ume.

S. No 16

S.H.R. : 427 B

Title : Harji Pothi

Author : Harji *Size :* 35 × 32 C. M.
No of Folios : 302–524=223 *Lines per Page :* 23 *Letters per Line :* 32
Name of Scribe : Keso Dāss Brahman *Date of Compilation :* See S.H.R. 427 A.
Condition : Good, written in good hand writing within marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭੈ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੰਭੌ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕੀਆ ਗੋਸਟੀ ਲਿਖੀਆ ਲਿਖੇ ਪੜੇ ਸੁਣੇ ਸਿਖੇ ਗਾਵੈ ਚਿਤੁ ਲਾਇ ਕੈ ਤਿਸੁ ਕੀ ਪ੍ਰਮਗਤਿ ਹੋਵੈ ਵਚਨੁ ਹੈ ਗੁਰੂ ਦਾ । ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ । ਹੈ ਭਿ ਸਚੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭਿ ਸਚੁ ।੧।

End :–

ਆਦਿ ਪੋਥੀ ਸਚਖੰਡ । ੧੬੭ । ਇਕ ਸਉ ਸਤਾਹਟਿ ਗੋਸਟੀ ਕੀ । ਤਿਸੁ ਤੇ ਆਗੇ ਹਰਿ ਜੀ ਪੋਥੀ ਦੂਸਰੀ । ੨ । ੬੧ । ਇਕਾਹਟਿ ਗੋਸਟੀ ਕੀ । ਦੋਹਾ ਪੋਥੀਆਂ ਕੀਆ ਗੋਸਟੀ ੨੨੮ । ਸੰਮਤਿ ੧੭੦੭ । ਵਰਖੇ ਮਾਹਿ ਮਿਤੀ ਭਾਦ੍ਰਵ ਵਦੀ ੭ । ਆਇਤਵਾਰ ਮਹਮਦੀ ਪੁਰ ਹਰਿ ਜੀ ਪੋਥੀ ਸਪੂਰਨ ਹੋਈ ਗੋਸਟੀ ੬੧ । ਭਾਈ ਕੇਸੋ ਦਾਸ ਬ੍ਰਹਮਨ ਦੀ ਅਖਰੀ ਲਿਖੀ ਗੁਰੂ ਮਨਸਾ ਪੂਰਨ ਕੀਤੀ । ਇਹ ਤਿਸ ਪੋਥੀ ਉਪਰਹੁ ਉਤਾਰੁ ਕੀਤਾ ਸੰਬਤ ੧੯੩੭ ਵਰਖੇ ਮਾਹ ਮਿਤੀ ਹਾੜ ਸੁਦੀ ੧੦ ਵਾਰ ਹਰਿ ਜੀ ਪੋਥੀ ਸਪੂਰਨੁ ਹੋਈ । ਬੋਲਹੁ ਵਾਹਗੁਰੂ । ੮੯੫ ।

Harji the author of this manuscript was the son of Sri Manohar Dāss Meharbān who was the grandson of Gūrū Ram Dass, the founder of Amritsar. Harji kept up the family literary traditions and is said to have written several works and the details of which have been given in the introduction of Janam Sākhi Gūrū Nānak by Meharbān (vide S.H.R. 427 A) published by the Sikh History Research Department, Khālsā College, Amritsar.

This manuscript like the previous one is full of philosophical discourses of Gūrū Nānak with a commentary on Gūrū's *Shabads*.

S. No. 17

S.H.R. : 427 C

Title : Chattar Bhōj Pothi

Author : Chattar Bhoj

Size : 35 × 32 C. M.

Lines per Page : 23

Letters per Line : 32

Name of Scribe : Keso Dās Brahman

Date of Compilation : See S.H.R. 427 A.

Condition : Good, written in good hand, Complete.

Beginning .—

੧ ਓ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੋਨ ਸਭੰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕੀ ਬਾਣੀ ਲਿਖੀ ਗੋਸਟਾ ਅਰਥਾ ਸਮੇਤਿ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕੀ ਬਾਣੀ ਲਿਖੀ ਖੇ ਪੜੇ ਸੁਣੇ ਸਿਖੇ ਗਾਵੈ ਚਿਤ ਲਾਇ ਕੇ ਤਿਸ ਕੀ ਪ੍ਰਮਗਤਿ ਹੋਵੈ ਵਚਨੁ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਕਾ ।

End :—

ਸਲੋਕੁ

ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਕਰਿ ਸਮਝੀਐ ਚਲੀਐ ਸਬਦ ਕੀ ਚਾਲ ।
ਜਿਉ ਜਿਉ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਹੈ ਸਾਈ ਪਕੜੈ ਡਾਲ ।
ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਤਿਨ ਕੇ ਸੰਗਿ ਮਿਲਿ ਪਾਪੀ ਭੀ ਹੋਹਿ ਨਿਹਾਲੁ । ੧ ।

ਬੋਲਹੁ ਵਾਹਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਸਾਦਿ । ਗੁਰੂ ਲਜਾ ਰਖੇਗਾ । ੭੪ । ੩੦੨ ।

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸੰਬਤ ੧੭੦੯ । ਵੈਸਾਖ ਵਦੀ ਏਕਮ । ੧ । ਨੂੰ ਚਤ੍ਰ ਭੋ ਪੋਥੀ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਵਚਨਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਿਹਰਬਾਨ ਦੇ ਲਿਖਾਈ ਜੀ ਲਿਖੀ ਭਾਈ ਕੇਸੋ ਦਾਸ ਬਰਹਮਨੁ ਸੇਵਕ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ੭੪ ਗੋਸਟੀ ਲਿਖੀਆ । ਗੁਲਾਮੁ ਗੁਲਾਮ ਕਾ ਸੇਵਕੁ ਸੇਵਕਾ ਕਾ ਸਿਖੁ ਸਿਖਾ ਕਾ ਜਿਨਾ ਗੁਰੂ ਪਛਾਤਾ ਹੈ ਗੁਲਾਮ ਚਤਰ ਭੋਜ ਕਾ ਸਾਸ ਸਾਸ ਕਾ ਪੈਰੀ ਪਵਣਾ ਵਾਚਣਾ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲਿ ਪੋਥੀ ਸੋਧੀ ਅਖਰੁ ਘਟਦਾ ਵਧਦਾ ਬਖਸਣਾ ਏਹੁ ਦਾਨੁ ਦੇਣਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਾ ਸਬਦੁ ਅੰਤਰਿ ਵਸੈ ਜੀ । ੧ । ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਤਿਸੁ ਪੋਥੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰੁ ਕੀਤਾ ਏਹੁ ਪੋਥੀ । ਸੰਬਤੁ ੧੮੮੫ ਅਸੂ ਸੁਦੀ ਦੁਆਦਿਸੀ ਐਤਿਵਾਰਿ ਪੋਥੀ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ । ੧ ।

Chattar-Bhoj was the younger son of Shri Manohar Dāss Meharbān the grandson of Gūrū Rām Dāss.

Like M.S. No. 427 A, and 427 B this manuscript also contains the detailed philosophical discourses of Gūrū Nānak with a commentary on his works.

For more details vide the Introduction of Janam Sākhī Meharbān published by the Sikh History Research Department, Khālsā College, Amritsar.

S. No. 18

S.H.R. : 2318

Title : Janam Sākhī Bābā Nānak

Author : Bhāī Bālā *Size :* 22 × 14 C. M.
No of Folios : 244 *Lines per Page :* 13 *Letters per Line :* 40
Name of Scribe : Radhā Kishan *Date of Compilation :* 1827 A.D.
Condition : Very old, pages at places worm - eaten, written in running hand, within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕੀ । ਸਮਤਿ ਪੰਦ੍ਰਾ ਸੈ ਬਿਆਸੀਆ ੧੫੮੨ । ਮਿਤੀ ਵੈਸਖ ਸੁਦੀ ਪਚਮੀ । ੫ । ਪੋਥੀ ਲਿਖੀ ਪੈੜੇ ਮੋਖੇ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰ ਦੇ ਖਤਰੇਟੇ । ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਲਿਖਵਾਈ । ਪੈੜੇ ਲਿਖੀ । ਮੁਖ ਸਤਿ ਬਾਲੇ ਸਧੂ ਜਟੇਟੇ ਕੀ । ਰਾਇ ਭੋਇ ਦੀ ਤ੍ਰਿਲਵੰਡੀਅਹੁ ਆਇਆ । ਆਹਾ । ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਨੂੰ ਢੂਢ ਲਧਾ ਆਹਾ । ਦੋਇ ਮਹੀਨੇ ਸਤਾਰਾ ਦਿਨ ਲਿਖਿਦਿਆ ਲਗੇ ਆਹੇ । ਜੋ ਜੋ ਹਕੀਕਤ ਆਹੀ । ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਫਿਰੇਆ ਹੈ । ਤਿਥੇ ਤਿਥੇ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਲਿਖਵਾਈ ।

End :–

ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਆਖਿਆ । ਭਾਈ ਸਿਖੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਵਿਚਿ ਤੇ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਿਚਿ ਭੇਦੁ ਕੁਝੁ ਨਾ ਹਾ । ਗੁਰੂ ਤੇ ਸਿਖ ਵਿਚਿ ਏਹੋ ਭੇਦੁ ਹੈ । ਬੋਲਹੁ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਨਮ ਪਤ੍ਰੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਈ । ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ । ੯੯ । ਲਿਖੀ ਦਸਿਨਿ ਦਾਸਿ । ਰਦਾ ਕਿਸਨੁ । ਪਰੀਤ ਕਰਿ ਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀ ਨਾਲਿ । ਸੰਮਤ ੧੮੮੪ । ਮਿਤੀ ਚੇਤ ਸੁਦੀ ੧੧ । ਲਿਖਤ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ । ਭੁਲ ਚੁਕ ਵਾਧ ਘਾਟ ਬਖਸਣੀ ਦਾਸ ਲਿਖਾਰੀ ਕਉ । ਸਦਕਾ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਕਾ ।

This manuscript contains the most popular account of Gūrū Nānak. According to Dr. Trumpp this forms the later tradition of Gūrū Nānak's biography known as the Janam Sākhī Bhāī Bālā.

However this manuscript is more comprehensive than No. S.H.R. 1542 and it has been written earlier than that one.

S. No. 19

S.H.R. : 1542

Title : Janam Sākhi Bābā Nanak

Author : Bhai Bāla *Size :* 26 × 17 C.M.
No. of Folios : 260 *Lines per Page :* 12 *Letters per Line :* 30
Name of Scribe : Jiwan Dāss *Date of Compilation :* 1868 A.D.
Condition : Old, written in beautiful hand writing, within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਜਨਮ ਪਤ੍ਰੀ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕੀ । ਸੰਬਤੁ ੧੫੮੨ । ਬਿਆਸੀ । ਮਿਤੀ ਵੈਸਾਖ ਸੁਦੀ ੫ । ਪੰਚਮੀ

ਪੋਥੀ ਲਿਖੀ ਪੈੜੇ ਮੋਖੇ ਸੁਲਤਾਨਿ ਪੁਰ ਕੇ ਖਤ੍ਰੇਟੇ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦਿ ਲਿਖਵਾਈ ਪੈੜ ਲਿਖੀ। ਮੁਖਾ ਸਤਿ ਬਾਲੇ ਸੰਧੂ ਜਟੇਟੇ ਰਾਇ ਭੋਏ ਦੀ ਤਲਵੰਡੀ ਆਇਆ ਹਾ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦਿ ਨੂੰ ਢੂੰਡਿਓ ਸੁ ਲਧਾ ਆਹਾ। ਦੁਇ ਮਹੀਨੇ ਸਤਾਰਹ ਦਿਨ ਲਿਖਿਦਿਆ ਲਗੇ ਆਹੇ। ਜੋ ਹਕੀਕਤਿ ਆਹੀ ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਫਿਰੇ ਆਹੇ। ਤਿਥੇ ਤਿਥੇ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਸਹਜਿ ਨਾਲ ਲਿਖਵਾਈ।

ਹਾਸਲਿ ਬਹੁਤ ਖਰਚੁ ਕਛੁ ਨਾਹੀ ਕਰੇ ਤਗੀਰ ਨ ਕੋਈ।
ਨਾਨਕ ਐਸੀ ਉਮਦੀ ਖਿਜਮਤ ਬਿਨਾ ਭਾਗੁ ਕਿਉ ਹੋਈ।੪।੧।

ਏਹ ਸਬਦਿ ਤਲਵੰਡੀ ਹੋਇਆ ਆਹਾ। ਜਾ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰਿ ਪਾਸੋ ਲਾਲੂ ਅਖਵਾਇਆ ਆਹਾ। ਜਨਮ ਪਤ੍ਰੀ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ। ਸੰਮਤ ੧੫੯੬ ਅਸੂ ਵਦੀ ੧੦। ਸ੍ਰੀ ਬਾਬੇ ਜੀ ਸਮਾਣੇ ਮੁਲਤਾਨਪੁਰ ਵਿਚਿ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਕੇ ਹੇਠਿ। ਨਦੀ ਰਾਬੀ ਤੇ ਦਾਗੁ ਦਿਤਾ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ।

ਸੰਮਤ ੧੯੨੩। ਫਾਗੁਨ ਬਦੀ ਤੀਜ ੩। ਪੋਥੀ ਜਨਮ ਪਤ੍ਰੀ ਪੂਰੀ ਹੋਈ। ਦਸਖਤ ਜੀਵਨ ਦਾਸ ਕੇ ਲਿਖੇ ਵਾਚਣਾ।

S. No. 20

S.H.R. : 2308

Title : Mehmā Parkāsh

Author : Bāwā Kirpāl Singh

Size : 20 × 16 C.M.

No. of Folios : 129

Lines per Page : 19

Letters per Line : 25

Date of Transcription : 1928 A.D.

Condition : Recent, written in running hand, without marginal lines. Complete.

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਪੋਥੀ ਮਹਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।

ਸ੍ਰੀ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਅਬਿਨਾਸੀ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਿਰੰਜਨ ਭਗਤ ਬਛਲ ਪਤਤ ਉਧਾਰਨ ਜੀ ਨੇ ਕਲਜੁਗ ਵਿਖੇ ਬਹੁਤ ਅੰਧਕਾਰ ਵਰਤਾਰਾ ਬਰਤਿਆ ਦੇਖ ਕਰ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਨਿਰੰਜਨੀ ਅਉਤਾਰ ਧਾਰਾ ਜਗਤ ਕੇ ਉਧਾਰਨੇ ਕੇ ਨਮਿਤ ਸਰਬ ਕਲਾ ਸੰਪੂਰਨ ਭਗਤ ਬੈਰਾਗ ਜੋਗ ਗਿਆਨ ਸੰਜੁਗਤ ਸਰਬ ਉਪਮਾ ਸਪੰਨ ਸੰਮਤ ੧੫੨੬ ਮਾਸ ਬੈਸਾਖ ਤੀਜ ਚਾਂਦਨੀ ਰਾਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਪਹਰ ਰਾਤ ਰਹਦੀ ਤਿਲਵੰਡੀ ਰਾਇ ਭੋਇ ਭਟੀ ਦੇ ਵਿਚ ਕਾਲੂ ਬੇਦੀ ਦੇ ਘਰ ਅਉਤਾਰ ਲੀਆ।

End :–

ਤਬ ਖਾਲਸੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਆ ਜੀ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਪਾਕੀ ਨਾਈ ਪਾਕ ਜੀ ਪਾਤਸਾਹ ਹੁਕਮ ਹੋਇ ਜੋ ਖਾਲਸਾ ਮਥਾ ਕਹ ਟੇਕੇ ਤਬ ਹੁਕਮ ਹੋਆ ਜੋ ਖਾਲਸੇ ਕੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੋ ਸੌਂਪਿਆ ਹੈ ਅਸਾ ਆਗੇ ਗੰਢ ਪਾਇ ਰਖਾ ਹੈ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਸਹਾਇ ਹੈ ਹੁਕਮ ਹੋਆ ਜੋ ਦਸੋ ਪਾਤਸਾਹਿ ਕੇ ਸਬਦ ਬਾਣੀ ਪੜਨਾ ਕੜਾਹ ਗੁਰਪੁਰਬ ਕਰਤੇ ਰਹਣਾ ਗੁਰੂ ਸਹਾਈ ਹੈ ਕੋਈ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਰਹਿਤ ਬੀਚ ਰਹੇਗਾ ਤਿਸ ਕਾ ਹਉ ਬੇਲੀ ਹਾ ਏਹੋ ਹੁਕਮ ਹੋਆ ਖਾਲਸੇ ਕੰਉ।

This is the transcribed copy of the manuscript of late Akali Kaur Singh of Kashmir.

It appears to have been compiled in 1830 B.K. viz. 1773 A.D. and the this copy is dated 1824 A.D.

This manuscript contains one of the earliest accounts dealing with the lives of the Gūrūs. It gives an account of Gūrū Har Rai defending Dārā Shikoh against the forces of Aurangzeb.

At places the contents of this manuscript are identical with those of the similar manuscript in Poetry written by Bawa Sarup Dāss Bhallā in 1776 A.D.

It contains the short life sketches of ten Sikh Gūrūs in prose. It is one of the important prose manuscripts of 18th century. According to Bhāi Vir Singh its author was Bāwā Kirpāl Singh.

S. No. 21

S.H.R. : 2300 A

Title : Mehmā Parkāsh

Author : Bāwā Sarūp Dāss Bhallā *Size :* 35 × 22 C.M.

No. of Folios : I to 359 *Lines per Page :* 15 *Letters per Line :* 42

Name of Scribe : Bābā Dal Singh. (Name given on folio no. 358.)

Date of Compilation : 1776 A.D.

Condition : Old, at places pages worm-eaten, headings given in red, beautifully written within marginal lines. Complete.

Beginning –

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਕਾਸ ਸਾਖੀ ਜਨਮ ਜਗ ਗਾਵਤ ਨਿਤ ਨੀਤ ।
ਮਹਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਤਹ ਨਾਮ ਧਰ ਲਿਖ ਪੋਥੀ ਕੀਨੀ ਮੀਤ ।

ਦੋਹਰਾ

ਨਮੋ ਨਮੋ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਸਤਿਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਨਿਧਾਨ ।
ਅਘ ਦੰਡਨ ਮੰਡਨ ਭਗਤ ਬੰਦਨ ਜਗਤ ਮਹਾਨ ।

End :—

ਸਵੱਯਾ (ਉਸਤਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ)

ਅਸਤ ਗਿਰਮਸਤ ਕੀਨੇ ਸਿੰਧਬ ਸਕਲ ਘੋਰ ਲੇਖਕ ਬਨਾਰਾਇ ਕਾਗਦ ਧਰਨ ਕੀ ।
ਸਾਰਸੁਤੀ ਬਕਤਾ ਸਿਧ ਦਾਤ ਲਿਖਨਹਾਰ ਥਕ ਰਹੇ ਗਨਤੀ ਕਹਾਂ ਬਪਰੇ ਨਰ ਨਰਿਨ ਕੀ ।

ਕਰੋੜ ਛਿੰਨਵੇ ਨਰਕ ਤੇ ਨਿਕਾਰ ਤਾਰੇ ਲਜਤ ਭਏ ਜਮਰਾਜ ਓਟ ਦੇਖੇ ਸਰਨੀ ਕੀ ।
ਚਾਰ ਮੁਖ ਪਾਂਚ ਮੁਖ ਹਾਰ ਕੈ ਹਜਾਰ ਮੁਖ ਉਪਮਾ ਕਹੀ ਨ ਜਾਤਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚਰਨ ਕੀ । ੩ ।

The author of this manuscript has written the date of this work thus–

ਦਸ ਅਸੂ ਸਾਹਸ ਸੰਮਤ ਵਿਕ੍ਰਮ ਅਧਿਕ ਤੇ ਤੀਸ ।
ਸਰੂਪ ਦਾਸ ਸਤਗੁਰ ਕਰੀ ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ।

It contains the metrical account of ten Sikh Gurūs. This work was written at Khadār Sahib District Amritsar. The name of Bālā has not been mentioned and the date of birth of Gurū Nānak is stated to be in the month of Bisākh. According to Dr. Trumpp's classification this contains the earlier traditions of Gurū Nānak.

S. No. 22

S.H.R. : 1594

Title : Nanāk Parkāsh

Size : 31 × 17 C.M. — *No. of Folios :* 328
Lines per Page : 12 — *Letters per Line :* 34
Condition : Old, written in beautiful hand writing, with in beautiful marginal lines. Incomplete.

Beginning :—

ਚੌਪਈ

ਭੂਰ ਭਾਗ ਕੇ ਭਾਂਜਨ ਕਾਲੂ । ਅਸ ਸੁਤ ਜਨਮੇ ਭਯੋ ਨਿਹਾਲੂ ॥
ਤਦਪ ਸੁਭਾਵ ਤੁਮਾਰ ਕਠੋਰਾ । ਕੌਰਾ ਕਥਨ ਬੋਲੀਏ ਥੋਰਾ ॥ ੪੭ ॥
ਤਿਹ ਸਦਕਾ ਕਰ ਇਹ ਮਮ ਨਗਰੀ । ਪਾਵਨ ਹੋਤ ਬਸਤ ਸੁਖ ਸਗਰੀ ॥
ਭੂਲ ਨ ਕੀਜੈ ਕਥਨ ਅਨਾਦਰ । ਅਸਨ ਬਸਨ ਦੀਜੈ ਸੁਖ ਸਾਦਰ ॥ ੪੮ ॥

End :—

ਧਰਯੋ ਦੇਹ ਜਿਨ ਦੁਤਿਯਨ ਕਾਰਨ । ਕੇਵਲ ਮਾਨਵ ਦੁਖੀਅਨ ਤਾਰਨ ॥
ਜੇ ਨਰ ਤਿਨ ਕੇ ਬਚਨਨ ਮਾਂਹੀ । ਚਲਤ ਸਦਾ ਤਿਨ ਜਮ ਭੈ ਨਾਂਹੀ ॥ ੫੮ ॥
ਜਿਉ ਬਾਵਨ ਪਦ ਪੰਕਜ ਬਾਰਾ । ਜਗਤ ਬਿਥਾਰੀ ਸੁਰ ਸਰਿ ਧਾਰਾ ॥
ਤਿਉ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਉਤਮ ਬਾਨੀ । ਭਵ ਬਿਸਤਾਰੀ ਗੁਨ ਗਨ ਖਾਨੀ ॥ ੫੯ ॥

ਨੋਟ :—ਇਸ ਖਰੜੇ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਪੰਜਾਹ ਪਤਰੇ ਗੁੰਮ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਦਾ ਅਰੰਭ ਅੰਕ ੫੧ ਤੋਂ ਦਿਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

This manuscript contains of biographical account of Gurū Nānak. It has been based mostly on Bhai Bālā's Janam Sākhi. Bhai Santokh Singh was a prominent poet, the author of well-known Gurpartap Suriyā. It has one hundred and thirty chapters in all. It is in a beautiful verse.

It has been edited and published by Bhāi Sāhib Dr. Vir Singh, Amritsar.

S. No. 23

S.H.R. : 2316

Title : Parchiān

Author : Sewā Dāss *Size :* 10 × 7 C.M.
No. of Folios : 372 *Lines per Page :* 7 *Letters per Line :* 16
Condition : Very old, pages at places worm-eaten, written in running hand within marginal lines. Incomplete—first 18 pages missing.

Beginning :–

ਪੱਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛੇ ਸਾਖੀ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ —

ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਚਿਕੜ ਸਾਥਿ ਭਰ ਗਇਆ । ਤਬ ਭੀ ਮੇਰੇ ਸਿਦਕ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖ ਕਰ ਮੇਰੇ ਊਪਰ ਖੁਸੀ ਕੀਨੀ । ਅਉਰ ਸਾਖੀ ਸੁਨਾਈ । ਏਕ ਬੇਰਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਦਿਆਨ ਮਹਿ ਜਾਇ ਕਰ ਬਸੇਰਾ ਕੀਆ । ਊਹਾ ਭੀ ਦਰਸਨ ਕਉ ਬਹੁਤੁ ਸੰਗਤੀ ਆਈਆ । ਏਕ ਦਿਨ ਏਕ ਸੰਗਤ ਭੁਖੀ ਆਈ ਸੰਗਤਿ ਹਜੂਰ ਅਰਦਾਸ ਆਨਿ ਕੀਨੀ । ਸੋ ਸਚੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਸੰਗਤਿ ਭੁਖੀ ਆਈ ਹੈ । ਸੰਗਤ ਕਉ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜਿਵਲਾਈਐ ।

End :–

ਤਬ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਸਤ ਸੰਤੋਖ ਦਇਆ ਧਰਮੁ ਨਾਮੁ ਦਾਨੁ ਇਸਨਾਨੁ ਸੀਲ ਸੰਤੋਖ ? ਬਸਤਿ ਲੈ ਕਰਿ ਬਿਦਿਆ ਭਇਆ । ਖਤ੍ਰੀ ਦੇ ਬੰਸ ਕਾਲੂ ਪੁਤਰਿ ਤਪਰੀ (ਤ੍ਰਿਪਤਾ) ਕੇ ਉਦਰ ਮਹ ਜਗੁ ਨਿਸਤਾਰਣ ਕਉ ਆਇਆ ।

This manuscript contains fifty chapters—eight relating to the first eight Gūrūs, four relate to the ninth Gūrū and thirty eight to the last Gūrū.

This manuscript has been written by Sewā Dāss who was an 'Udasi'.

It is in both prose and poetry.

S. No. 24

S.H.R. : 1450

Title : Parchiān Prem Bhagatān Diān
(Pothi Prem Ambodh)

Size : 19 × 12 C. M. *No. of Folios :* 290 *Lines per Page ;* 13
Letters per Line : 11 *Date of Compilation :* 1755 A.D.
Condition : Old, worm-eaten through out, written in beautiful hand writing, without any margin, headings given in red. Complete.

Beginning :—

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਪਰਚੀਆ ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤਾ ਕੀ ਟੂਰੀ । ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦
ਪ੍ਰੇਮ ਅੰਬੋਧੁ ਪੋਥੀ ਕਾ ਨਾਉ ।
ਦੋਹਰਾ
ਓਅੰ ਨਮੋ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਪੂਰਿ ਰਹਿਓ ਸਭ ਅੰਗ ।
ਆਦਿ ਮਧਿ ਫੁਨਿ ਅੰਤਿ ਇਕ ਤਾ ਕੋ ਜਗਤੁ ਤਰੰਗ ॥ ੧ ।

End :–

ਦੋਹਰਾ

ਪ੍ਰੇਮ ਅਮੋਦਕ ਪੋਠ ਕੈ ਜੋ ਕੋ ਗੋਤਾ ਲੇਇ ॥
ਹਰਿ ਰਤਨ ਅਮੋਲਕ ਹਾਥ ਤਿਸ ਸਹਿਜੇ ਸਤਗੁਰ ਦੇਇ ॥ ੧ ।
ਪੋਥ ਪਰਚੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਈ । ਸੁੰਭ ਮਸਤੁ ।

As indicated in the beginning it appears to have been compiled under the direction of Gūrū Gobind Singh. It contains the accounts of Kabir, Dhannā, Trilochan, Nāmdev, Jaidev, Ravidās, Mirān Bāi, Karman Bāi, Pipā, Sain, Sadhnā, Balmīk, Sukhdev, Baddak, Dhrū, and Prehlād. According to Dr. Mohan Singh "Its accounts are completely independent of and different from Nabhā Ji, Bhakt Mālā. They are, at the same time far more satisfactory and dependable." *(History of Punjabi Literature 1956, page 24)*

S. No. 25

S.H.R. : 1574

Title : Pārchian Bhagtān Diān
(Prem Ambodh Pothi)

Size : 14 × 10 C.M. *No. of Folios :* 201
Lines per Page : 11 *Letters per Line :* 17
Condition : Very old, written in running hand within margin. Complete.

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਪ੍ਰੇਮ ਅੰਬੋਧ ਪੋਥੀ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦
ਪਰਚੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤਾਂ ਕੀਆਂ ।
ਦੋਹਰਾ
ਓਅੰ ਨਮੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਪੂਰ ਰਹਿਓ ਸਭ ਅੰਗ ।
ਆਦ ਮਧ ਹੂਨ ਅੰਤ ਏਕ ਤਾ ਕੇ ਜਗਤੁ ਤਰੰਗ । ੧ ॥

End :–

ਜਾਨਤ ਹੈ ਦੂਜਾ ਤਬ ਚਾਹਤ ਹੈ ਪੂਜਾ ਈਹਾ ਏਕੁ ਹੈ ਨ ਦੂਜਾ ਕੈਸੇ ਜੀਆ ਆਨੀਐ ।
ਜਲ ਮੈ ਤਰੰਗ ਜੈਸੈ ਜੀਓੁ ਅਰੁ ਬ੍ਰਹਮੁ ਐਸੇ ਲਾਖ ਰੂਪ ਦੇਖਬੇ ਕੋ ਏਕ ਰੂਪ ਮਾਨੀਐ । ੧ ।
ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ । ਨਾਨਕ ਜੀ ।

S. No. 26

S.H.R. : 2310 D

Title : Parchiān Prem Bhagtān Ki—Pothi Prem Ambōdh

Size : 15 × 14 C.M. *No. of Folios :* 194–396=203
Lines per Page : 11 *Letters per Line :* 20 *Date of Compilation :* 1772 A.D.
Condition : same as 2310 A.

Beginning :—

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਪ੍ਰਚੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤਾ ਕੀਆ । ਪੋਥੀ ਪ੍ਰੇਮ ਅੰਬੋਧੁ ।

ਪ੍ਰਚੀ ਆਦਿ ।

ਦੋਹਰਾ

ਓਅੰ ਨਮੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਪੂਰੁ ਰਹਿਓ ਸਭਿ ਅੰਗ ।
ਆਦਿ ਮਧਿ ਫੁਨਿ ਅੰਤਿ ਏਕੁ ਜਾ ਕਉ ਜਗਤੁ ਤਰੰਗਿ । ੧ ॥

End :—

ਦੋਹੜਾ

ਪ੍ਰੇਮ ਮਹੋਦਸ ਪੈਠ ਕੈ ਜੋ ਕੋ ਗੋਤਾ ਲੇਇ ।
ਹਰਿ ਰਤਨੁ ਅਮੋਲਕ ਹਾਥਿ ਤਿਸੁ ਸਹਜੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਇ ॥ ੧੨੨ ॥

ਸੰਮਤੁ । ੧੯੨੯ । ਪੋਹਿਓ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੋਥੀ ਸਪੂਰਨ ਹੋਈ ।

ਸਲੋਕੁ

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਜਪੰਤਿਆ ਕਛੂ ਨ ਕਹੈ ਜਮੁ ਕਾਲੁ ।
ਨਾਨਕ ਮਨੁ ਤਨੁ ਸੁਖੀ ਹੋਇ ਅੰਤੇ ਮਿਲੈ ਗੋਪਾਲੁ ।

ਬੋਲਹੁ ਭਾਈ ਵਾਹੁਗੁਰੂ ਵਾਹੁਗੁਰੂ । ਧਨੁ ਗੁਰੂ । ਬਖਸਿੰਦੁ ਗੁਰੂ ॥

S. No. 27

S.H.R. : 1737 A

Title : Parchiān Prem Bhagtān
Prem Abodh Pothi (Patshāi Dasvin.)

Author : Sewā Dāss Udāsi — *Size* : 16 × 16 C.M.
No. of Folios : 168 — *Lines per page* : 12
Letters per Line ; 21 — *Date of Compilation* : 1693 A.D.
Condition : Old, written in running hand within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :—

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਪ੍ਰੇਮ ਅਬੋਧ ਪੋਥੀ ਪ੍ਰਚੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤਾਂ ਕੀਆਂ । ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦

ਦੋਹਰਾ

ਓਅੰ ਨਮੋ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਪੂਰ ਰਹਿਓ ਸਭ ਅੰਗ ।
ਆਦਿ ਮਧਿ ਫੁਨਿ ਅੰਤ ਇਕੁ ਤਾ ਕੇ ਜਗਤਿ ਤਰੰਗ ॥ ੧ ।

ਸੋਰਠਾ

ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪੁਰ ਪੂਰ ਤ੍ਰਿਕੁਟੀ ਜਿਨ ਰਚੀ ।
ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਰਚਨਾ ਥਾਪ ਖੇਲੈ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੋਇ ਕੈ ।

End :—

ਪ੍ਰੇਮ ਅਬੋਧ ਪੋਥੀ ਕਾ ਨਾਮੁ । ਪੜਤਿ ਸੁਨਤਿ ਪਾਵੈ ਬਿਸਰਾਮੁ । ੬੧ ।

ਦੋਹਰਾ

ਪ੍ਰੇਮ ਮਹੋਦਸ ਪੈਠਿ ਕੈ ਜੋ ਕੋ ਗੋਤਾ ਖਾਇ ।

ਹਰਿ ਰਤਨ ਅਮੋਲਕੁ ਹਥਿ ਤਿਸੁ ਸਹਿਜੇ ਸਤਿਗੁਰ ਪਲੈ ਪਾਇ ॥ ੧ । ੧੬ ।

ਪਰਚੀਆਂ ਸੰਪੂਰਨ ਸੋਲਹਿ ਲਿਖੀਆਂ । ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ।

This manuscript is different from S.H.R. 1450 as it is more comprehensive. Besides the accounts of the devotees as in S.H.R. 1450 it contains the Sākhies of Gūrū Gobind Singh at the end. It is in verse.

S. No. 28

S.H.R. : 2300 E

Title : Parchiān Patshāhi Dasvin

Size : 35 × 22 C. M. *No. of Folios* : 334 to 377=44

Lines per Page : 15 *Letters per Line* : 40

Condition : Old, at places pages worm - eaten, headings in red within marginal lines written in beautiful hand. Complete.

Names of the parts with Pages : Contained in 2300 A. Folios continued with 2300 D i. e. from 334 to 377 = 44 Folios.

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਥ ਪਰਚੀਆਂ ਪਾਤਸਾਹੀ । ੧੦ ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਦਸਾ ਮਹਲਾ ਕੇ ਨਾਮ ਲਿਖੇ । ਫਿਰ ਦਸਾ ਮਹਲਾ ਕੀ ਉਸਤਤਿ ਕੇ ਸਲੋਕ ਲਿਖੇ । ਫੇਰ ਦਸਾ ਮਹਲਾ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਲਿਖੀਆ ।

ਦਸਾ ਮਹਿਲਾ ਕੀ ਉਸਤਤਿ ਕੇ ਸਲੋਕ ਲਿਖੇ ।

ਸਲੋਕ ।

ਸਚਖੰਡ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬਸੈ ਸੁਧ ਸਾਂਤ ਕੀ ਦੇਸ ।

ਬੇਗਮ ਪੁਰੁ ਹੈ ਨਗਰ ਨਾਮੁ ਤਹਾ ਕੀਓ ਪ੍ਰਵੇਸੁ । ੧ ।

End :—

ਜਿਸੁ ਜਿਸੁ ਭਾਵਨੀ ਕਰ ਕੈ ਕੋਈ ਪੂਜਾ ਚਾੜਤਾ ਹੈ ਸੋ ਸੋ ਭਾਵਨੀ ਗੁਰੂ ਪੂਰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ । ਸਦਾ ਹਰ ਜਸੁ ਹਰ ਚਰਚਾ ਹੋਤੀ ਹੈ । ਉਸ ਅਸਥਾਨ ਕਉ ਦੇਖ ਕਰ ਚਿਤ ਆਵਦਾ ਹੈ । ਜੋ ਜੀਉ ਉਹਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਸੰਨੁ ਹੋਇ ਆਵਤਾ ਹੈ । ੫੦ । ਸਾਖੀਆਂ ਪੰਜਾਹਿ ਹੋਇ ਚੁਕੀਆ ਸਪੂਰਨ । ਮਸਤ ਸੁਭ ਮਮਤ ਸਮਾਪਤੰ ॥

This manuscript contains in all fifty Sākhis and all the Sākhis narrate the life of Gūrū Gobind Singh. It begins with the Shlok in praize of the Gūru.

S. No. 29

S.H.R. : 1445

Title : Sākhi Ajite-Randhāwā

Size : 15 × 9 C.M. *No. of Folios :* 54

Lines per Page : 15 *Letters per Line :* 20

Condition : Very old, pages at places worm - eaten written in running hand without margin. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸਾਖੀ ਨਗਰ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰਿ ਵਿਚ ਹੋਈ ਗੋਸਟਿ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਅਜਿਤੇ ਰੰਧਾਵੇ ਨਾਲਿ ਕੀਤੀ। ਮਹਲਾ ੧। ਇਕਿ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਬੈਰਾਗ ਕੇ ਮਹਲ ਵਿਚਿ ਬੈਠਾ ਗਾਂਵਦਾ ਸੀ ਰਾਗੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗੁ ਵਿਚਿ ਸਬਦੁ।

ਰਾਗ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੧

ਕੋਟ ਕੋਟੀ ਮੇਰੀ ਆਰਜਾ ਪਉਣ ਪਾਣੀ ਪਿਆਉ।
ਚੰਦੁ ਸੂਰਜ ਦੁਇ ਗੁਫੈ ਨ ਦੇਖਾ ਸੁਪਨੈ ਸਉਣੁ ਨ ਥਾਉ।

End :–

ਤਾਂ ਫਿਰਿ ਅਜਿਤੇ ਅਰਦਾਸਿ ਕੀਤੀ ਸਚੇ ਪਾਤਿਸਾਹ ਬਹੁਤੁ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹੈਨਿ। ਤਾਂ ਬੋਲਣਾ ਹੋਆ ਬਚਾ ਏਹੁ ਗਲਾ ਨਾਹੀ ਏਹੁ ਤਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਹੈ। ਏਹੁ ਅਸਾ ਅੰਦਰਿ ਦੀ ਗਲ ਪਰਗਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ ਜਿ ਕੋਈ ਚਿਤੁ ਲਾਇ ਕੈ ਸੁਣੇਗਾ ਤਿਸ ਕਾ ਜਨਮੁ ਮਰਨੁ ਕਟੀਐਗਾ। ਸਿਖੀ ਤੇ ਭਾਉ ਪਾਵੈਗਾ ਫੇਰੁ ਨਾਹੀ। ਬੋਲਹੁ ਭਾਈ ਵਾਹਗੁਰੂ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸਤਤਿ।

It contains a detailed dialogue between Gurū Nānak and Ajitā Randhāwā at Kartārpūr. It is very interesting to note that the tract in which Kartārpūr and Dehrā Bābā Nānak are situated was dominated by "Randhawa" tribes. Among the Jāts Randhāwās were the first to be converted into Sikhism.

S. No. 30

S.H.R. : 1579 H

Title : Sākhi Bābā Nānak

Size : 17 × 12 C.M. *No. of Folios :* 320–328=9

Lines per Page : 12 *Letters per Line :* 25

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸਾਖੀ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕੀ ਮਹਲਾ ੧।

ਜੈਸੇ ਅੰਧੇਰੇ ਵਿਚਿ ਮਨੁਖ ਬੈਠੇ ਹੋਨਿ ਕਿਸੈ ਕੋਠੇ ਵਿਚਿ ਜੋ ਵਸਤੂ ਹੋਇ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਚਾਨਣ ਹੋਇ ਕਿਸੈ

ਦਿਸ ਨ ਆਵੈ । ਜੇ ਅਨੇਕ ਜਤਨ ਹੋਨਿ ਤਾ ਭੀ ਨ ਦਿਸੀ । ਜਾ ਦੀਵਾ ਆਇਆ ਤਾ ਸਭਨਾ ਦਿਸਿ ਆਇਆ ।

End :—

ਅਰੁ ਸੂਦ੍ਰ ਜਟੁ ਭੂੰਮੀਆ ਹੋਇ ਭੂਪਤਿ ਹੋਇ ਜੁਹਾਰ ਬੋਲੀਐ ॥
ਅਰੁ ਜੋ ਤੁਰਕੁ ਕਮਾਵੈ ਏ ਧਰਮੁ ਤਿਸ ਕਉ ਸਲਾਮੁ ਬੋਲੀਐ ॥
ਅਗੰਮ ਕਾ ਘਰੁ ਗਰੀਬ ਕਾ ਅਸਥਾਨੁ । ਖਿਧੜੀ ਪਉੜੀ ਅਜੂਨੀ ॥
ਗੁਰੂ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਹੋਇ ਸਮਾਨੀ ॥ ਕਹਿਤ ਕੀ ਸਭੁ ਰਹਿਤੁ ਪਰਵਾਨੁ ॥

Like previous Jānam Sākhi it does not contain the biographical account of the Gūrū. But it only gives one incident and draws lessons from it. At the end it gives some medical prescriptions.

S. No. 31

S.H.R. : 1737 B

Title : Sakhiān Bhagatān Kiān

Author : Sewā Dāss Ūdāsi *Size* : 16 × 16 C. M.
No of Folios : 169–284=116 *Lines per Page* : 12 *Letters per Line* : 21
Condition : Old, written in running hand within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਪਰਚੀ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ਦਸਵੀ ਕੀ ਮਹਲਾ ੧੦ ।
ਪ੍ਰਥਮੇ ਦਸਾਂ ਮਹਲਾਂ ਕੇ ਨਾਮ ਲਿਖੇ । ਫੇਰ ਦਸਾਂ ਮਹਲਾਂ ਕੀ ਉਸਤਤਿ ਕੇ ਸਲੋਕ ਲਿਖੇ ।
ਸ਼ਚਖੰਡ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬਸੈ ਸੁਧੁ ਸਾਂਤਿ ਕੀ ਦੇਸੁ ।
ਬੇਗਮ ਪੁਰੁ ਹੈ ਨਗਰੁ ਨਾਮੁ ਤਹਾਂ ਕੀਓ ਪਰਵੇਸੁ ॥ ੧ ।

End :-

ਦੋਹਰਾ
ਪੜਿ ਸੁਨਿ ਮਨ ਸਮਝਾਈਐ ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੇ ਭੇਦੁ ।
ਹੋਇ ਮੁਕਤਿ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਕਬਹੁ ਨ ਪਾਵੈ ਖੇਦੁ ।

It contains Sākhis relating to the Bhagatās. As it has been stated there, these have been compiled in the presence of Gūrū Gobind Singh.

S. No. 32

S.H.R. : 2333

Title : Sākhi Daswaiṅ Patshāh ke Jotijot Samawne ki.

Size : 12 × 9 C. M. *No. of Folios :* 23

Lines per page : 9 *Letters per Line :* 14

Condition : Old, wirtten in good hand within marginal lines. Complete.

Beginning :—

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸਾਖੀ ਹਜ਼ੂਰ ਮਹਾਰਾਜ ਦਸਵੇ ਪਾਤਿਸਾਹਿ ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਵਣੇ ਕੀ ਲਿਖੀਯਤੇ ।

ਏਕ ਸਮੇ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਅਸਵਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਕੀ ਧਰਤੀ ਚਮਕੌਰ ਕੇ ਜਿਲੇ ਚੜੀ ਜਾਤੀ ਥੀ। ਤਹਾ ਏਕ ਪਠਾਣ ਗੁਮ ਕੇ ਤੀਰ ਖੜਾ ਥੀ। ਤਿਸ ਨੇ ਪੁਛਾ ਯਹ ਕੌਨ ਜਾਤਾ ਹੈ। ਤਬ ਖਾਲਸੇ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਹਾ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੈ।

End :—

ਰੋਗਨ ਤੇ ਅਰ ਸੋਗਨ ਤੇ ਜਲ ਜੋਗਨ ਤੇ ਬਹੁ ਭਾਤ ਬਚਾਵੈ ।
ਸਤ੍ਰੂ ਅਨੇਕ ਚਲਾਵਤ ਘਾਵ ਤਊ ਤਨ ਏਕ ਨ ਲਾਗਨ ਪਾਵੈ ।
ਔਰ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਾ ਕਹ ਤੋਸੋ ਸੁ ਪੇਟ ਹੀ ਕੇ ਪਟ ਬੀਚ ਬਚਾਵੈ ।
ਬੋਲੋ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ ਜੀ।

The third line of the Swayyā in the end is missing.

There are numerous accounts of the martyrdom of Gūrū Gobind Singh Ji. Khāfi Khān, the author of Muntakhib-ul-Lubāb, Bhāi Santokh Singh, the author of Suraj Parkāsh and Senapāt, author of Sri Grūū Sobā give different versions. The contemporary versions of Senapat and Khāfi Khān, appear to be more reliable. This manuscripts, however, gives a different version.

(For details see my article on the martyrdom of Gūrū Gobind Singh, Sikh Review Calcutta Sept.-Oct. 1957 pages 68-73.)

S. No. 33

S.H.R. : 1442 B

Title : Patshāhi Dasvin Kārn Shahidi Kā

Size : 15 × 11 C. M. *No. of Folios :* 1-6=6

Lines per Page : 9 *Letters per Line :* 18

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸਾਖੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਦਸਵੀਂ ਜੀ ਕੇ ਕਾਰਨ (ਸ਼ਹੀਦੀ) ਕਾ । ੧੦ ।

ਸੰਮਤ ੧੭੬੫ । ਮਿਤੀ ਕਤਿਕ ਵਦੀ ਪੰਚਮੀ ਦਿਨੁ ਐਤਵਾਰ । ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਖਨ ਕੋ

ਚਰਨ ਧਾਰੇ । ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਪਾਤਿਸਾਹ ਕੇ ਸਾਥਿ ਆਏ । ਦਖਨ ਕੇ ਬੀਚੁ ਏਕੁ ਗਾਂਉ ਹੈ ਨਦੇੜ । ਤਹਾਂ ਡੇਰਾ ਹੋਇਆ । ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਜੋ ਈਹਾਂ ਨਦੇੜ ਕਾ ਨਾਉ ਸਤਿਜੁਗ ਮੈ ਗੋਬਿੰਦ ਨਗਰੀ ਥਾ ।

End :–

ਏਹ ਸਵੈਯਾ ਦਸ ਦਿਨੁ ਆਗੇ ਕਾਰਨ ਕੇ ਕੀਆ ਥਾ ।

ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦ । ਰੋਗਨ ਤੇ ਅਰੁ ਸੋਗਨ ਤੇ ਜਲ ਜੋਗਨ ਤੇ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਬਚਾਵੈ ।
ਸਤ੍ਰ ਅਨੇਕ ਚਲਾਵਤ ਘਾਵ ਤਊ ਤਨ ਏਕ ਨ ਲਾਗਨ ਪਾਵੈ ।
ਰਾਖਤ ਹੈ ਅਪੁਨੋ ਕਰਿ ਦੈ ਕਰਿ ਪਾਪ ਸੰਬੂਹ ਨ ਭੇਟਨ ਪਾਵੈ ।
ਅਉਰ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਾਂ ਕਹਿ ਤੋਂ ਸੁ ਪੇਟ ਹੀ ਕੇ ਪਟ ਬੀਚੁ ਬਚਾਵੈ । ੧ ।

S. No. 34

S.H.R. : 1466

Title : Sākhi Pothi

Size : 19 × 15 C.M. *No. of Folios :* 74

Lines per Page : 15 *Letters per Line :* 20

Date of Transcription : 1880 A. D.

Condition : Written in beautiful hand writing, without margin. Complete.

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਹਾਇ । ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦ੍ਰ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਕੇ ਤਾਰਣੇ ਕੋ ਰਮਤ ਕੀਆ । ਜੋ ਜੋ ਸਿਖ ਸਾਧੂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਰਾਧਤੇ ਥੇ ਤਿਨਾਂ ਕੀ ਭਾਵਨੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨੇ ਕੇ ਬਹਾਨਾਂ ਤੀਰਥਾਂ ਕਾ ਚਰਨ ਪਧਾਰੇ । ਸੈਫਾਵਾਦ ਆਨ ਉਤਰੇ ਬਾਗ ਬੀਚ ।

ਚੌਪਈ

ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਪਾਰਨ । ਚਲੇ ਬਿਯਾਜ ਤੀਰਥ ਸਿਖ ਤਾਰਨ ।
ਚਲ ਕੇ ਸੈਫਾਵਾਦ ਮੈ ਆਏ । ਆਸਨ ਕੂਪਨ ਜੀ ਕਲ ਗਾਏ । ੧ ।

End :–

ਜੇ ਆਪ ਵਾਲੀ ਹਉ ਤਾਂ ਕਿਯਾ ਸੰਸਾ ਹੈ ਜੀ । ਡੇਰਾ ਦਸ ਦਿਨ ਰਹਿਆ । ਨਗਰੀ ਨੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨਗਰੀਆਂ ਨੇ ਟਹਿਲ ਕੀਤੀ । ਜਮਾਂ ਨਿਰਨਾਂ ਇਹੁ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦਿਹ ਨੇ ਪਹਿਰ ਨੇ ਘੜੀਆ ਨੇ ਪਲ ਡੇਰਾ ਰਹਿਆ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਚੜਨ ਲਗੇ ਨਗਰੀ ਨੇ ਜਥਾ ਸਕਤਿ ਸੀਸੇ ਮਥਾ ਟੇਕਿਆ । ੧੨੦ ॥ ਸਾਖੀ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ।

This is very valuable manuscript giving details about the travels of Gūrū Teg Bahadur and Gūrū Gobind Singh in the cis-Sutlej territory. It contains 120 Sākhis in all. *(Continuous)*

Sir Attar Singh Bhadaur who discovered this manuscript and published its English translation under the title "Travels of Gūrū Teg Bahadur and Gūrū Gobind Singh" presented this manuscript to the Khālsa College, Amritsar, as has been indicated on its first page.

It throws a flood of light on the conditions of those days. It has got a local colour of Malwai Language.

It has recently been published by Khālsa Samachar, Amritsar.

2—Biographical Litreature (General)

S. No. 35

S.H.R. : 1834

Title : Gūr Bilas Bābā Vīr Singh Naurangābādı

Author : Mahant Kharak Singh of "Thatta" *Size* : 20 × 15 C. M.

No of Folios : 61 *Lines per Page* : 14 *Letters per Line* : 17

Date of Compilation : 1895 A. D.

Condition : Recent, copied in 1957. Complete.

Beginning .—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਆਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚਲੀ।

ਸੁਬਰਾਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਨਿ ਉਤਰੇ। ਸਰਬਤ ਸਰਦਾਰਾ ਨੇ ਅਤ੍ਰ ਸਿੰਘ .ਸੇਦਾਵਾਲੀਏ ਨੂੰ ਲਿਖਿਯਾ ਤੂੰ ਆ ਜਾ। ਫੇਰ ਉਬਾਲਿਓ ਉਹ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਆਗਿਸੁ ਸੁਬਰਾਵੀ। ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉਤੇ ਛਾਇਆਵਾਨੁ ਲਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

End :–

ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਗੁਰੂ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ। ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਵਾਇਆ। ਜੋ ਕੋਈ ਪ੍ਰੀਤ ਨਾਲ ਪੜੇ ਸੁਣੇਗਾ ਸਰਿਬਤ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ। ਭੁਲ ਚੁਕ ਬਖਸਣਾ ਜੀ। ਲਗ ਕਨਾ ਅਖਰ ਤੁਕ ਵਾਧਾ ਘਾਟਾ ਸੋਧ ਪੜਿਨਾ। ਔਗਿਣਹਾਰੇ ਕੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣਹੋ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ। ਜੇ ਹੌਂ ਪੂਤਿ ਕਪੂਤ ਹੋ ਬਹੁੜ ਪਿਤਾ ਕੌ ਲਾਜਿ। ਪੋਥੀ ਸੰਪੂਰਿਨ ਹੋਈ। ਸੰਮਤ। ੧੯੫੨। ਮਹੀਨੇ ਹਾੜ ਦੇ ਗਿਆ ਦਿਨ ਪੰਦਰਾ ੧੫। ਦਸਿਖਤ ਮਹੰਤ ਭਾਈ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਕੇ ਠਟੇ ਵਾਲੇ ਕੇ।

This is the transcribed copy from a manuscript acquired through the

President Chief Khālsa Dewān, Amritsar. It contains a graphic account of the martyrdom of Bābā Bīr Singh of Naurangabād, District Amritsar. He was killed by forces of Rājā Hīrā Singh in 1844 A. D. For full account of his life vide author's "Jiwan Bābā Bīr Singh" in Punjabi.

S. No. 36

S.H.R. : 1334

Title : Jiwan Chrittar Swāmi Bishan Dāss

Author : Bhagwān Dāss *Size :* 32 × 24 C. M.

No. of Folios : 648 *Lines per Page :* 24

Letters per Line : 24 *Date of Compilation :* 1896 to 1902 A.D.

Condition : Recent, written in running hand, without marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :-

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਿਸਨ ਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਉਤ੍ਰਾਰਧ ।

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰਾਯਨਮ । ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰੀਏ ਮਤਿ ਕੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਤ ੭੭੭ ਸ੍ਵਾਮੀ ਬਿਸਨ ਦਾਸ ਜੀ ਕੇ ਜੀਵਨ ਚਲਿਤ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਬਿਸਨ ਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾਸ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਕ੍ਰਿਤ ਉਤ੍ਰਾਰਧ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੰਗਤ ਤੇਤੀਸ ਕੀ ਕਥਾ ਪ੍ਰਾਰੰਭਹਿ ॥

ਦੋਹਿਰਾ

ਬੇਦ ਨ ਪਾਵਤ ਪਾਰ ਜਸ ਰਿਖਿ ਮੁਨਿ ਸਕੇ ਨ ਜਾਨ ।
ਸੋ ਰੋਪੜ ਮੇ ਪ੍ਰਗਟ ਭੇ ਸਤਿਗੁਰ ਬੈਨ ਜਪਾਨ ॥ ੧ ॥
ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਹੈ ਬਸੋ ਮੇਰ ਉਰ ਮਾਹਿ ।
ਬਿਸਨ ਦਾਸ ਗੁਰਦੇਵ ਸਮ ਦੇਵ ਜਾਗਤਾ ਨਾਹਿ ॥ ੨ ॥

End :-

ਲਾਯਲਪੁਰ ਸੁਭ ਬਾਰ ਮੇ ਭਈ ਸੰਯੁਤ ਜੋ ਬਾਰ ।
ਪ੍ਰਥਮ ਯਹਾ ਦੀਰਘ ਹੁਤੇ ਕਰੀਰ ਜੰਡ ਅੰਜਾਰ । ੩੯ ।
ਤੈਸੇ ਮੇ ਸਨ ਸੇਵਕਨ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੇ ਉਪਦੇਸ ।
ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਜਲ ਜੁਤ ਕਰੇ ਕਾਟੇ ਨਿਖਲ ਕਲੇਸ ॥ ੪੦ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਿਸਨ ਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਗ੍ਰੰਥ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਸ੍ਰੀ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰੀਏ ਮਤ ਕੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਬਿਸਨ ਦਾਸ ਜਤੀ ਜੀ ਕਾ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਰੜੀਆ ਸੇ ਚਲ ਦੁਰਾਹੇ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਸ੍ਰੀ ਸੁਧਾਰ ਲਾਯਲਪੁਰ ਪਹੁੰਚ ਉਪਦੇਸ ਦੇਨ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਪਹੁੰਚਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਸਕਟੇ ਬਿਰਾਜਨ ਆਦਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕ੍ਰਿਤ ਭ੍ਰਿਤ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਅਸਟ ਦਸਮੋ ਪ੍ਰਕਾਸ ਸਮਾਪਤੰ ॥ ੧੯ ॥

This is the metrical biography of Shri Bishan Dāss who was the founder of Gaher Gambir Sect which flourished in the district of Ambālā. According to

Bhāi Kāhn Singh Nabhā, Bishan Dāss was a Udāsi who was born in 1920 B.K. viz 1863 A.D. and was the desciple of Metāb Dāss Udāsi. He made Rupar the seat of his missionary activities.

S. No. 37

S.H.R. : 36

Title : Jassā Singh 'Binod'

Author : Rām Sukh Rāo

No. of Papes : 414

Letters per Line : 22

Condition : Recent. Complete.

Size : 27 × 21 C. M.

Lines per Page : 23

Date of Transcription : 1940 A.D.

Beginning :–

੧ ਓ

ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਜਸਾ ਸਿੰਘ ਬਿਨੋਦ ਲਿਖਯਤੇ ।

ਅਥ ਗ੍ਰਿਥ ਸੂਚਨ ਕਾ ਬਰਨਨੇ—ਅਹਿਵਾਲ ਤਹਿਕੀਕ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੋਸਸ ਵਾਫਰ ਕਰੀ ਅਰ ਕਈ ਬਜ਼ੋਰ ਉਸ ਵਖਤ ਕੇ । ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਖਿਜਮਤ ਮੇਂ ਜੋ ਹਾਜ਼ਰ ਸੇ ਉਨ ਸੇ ਭੀ ਪੂਛਿਆ । ਅਰ ਜਿਤਨੀਆਂ ਕੁ ਹਕੀਕਤਾਂ ਮੁਅਸਰ ਹੂਈਆਂ ਸੋ ਲਿਖ ਦੀਆਂ । ਅਰ ਰਹਿ ਭੀ ਵਾਫਰ ਗਈਆਂ ।

End: –

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮੱਤ ਤੁਲਸੀ ਬੰਸਾ ਅਵਤੰਸ ਮਹੀ ਮੰਡਲ ਭੂਖਨ ਰਿਪੁ ਦਲ ਬਲ ਦੂਖਨ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਤ ਪਦਾਰ ਬਿੰਦ ਨਿਰ ਦੂੰਦ ਭਗਤ ਸਮਾ ਸਾਦਿਤਰਾਜ ਸਿਰੋਮਣੀ ਸ੍ਰੀ ਜਸਾ ਸਿੰਘ ਬਿਨੋਦੇ ਜੋਬਨ ਆਦਿ ਅਵਸਦਾ ਕੇਲਕਲਾ ਕਥਨ ਨਵ ਮਕਾਨ ਨੇ ਸੁਰਗਵਾਸ ਆਦਿ ਨਿਰੁਪਣੰ ਨਾਮ ਨਵਮੋਂ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮ ॥

This has been transcribed from a manuscript in the Toshā Khānā of the Kapurthalā State. It is the extracts copy, but as has been stated therein only those *kabits* etc are omitted which do not relate to history. This extracts copy was prepared during the days of Mahārāja Jagjit Singh.

It contains the biographical account of Sardār Jassā Singh Ahluwāliā who was the founder of Kapurthala state. It was compiled during the reign of Mahārājā Fateh Singh (1801–1837 A.D.) who was a friend of Mahārājā Ranjit Singh.

S. No. 38

S.H.R. : 1428

Title : Sakhiān Bhāi Dādū Diān

Author : Pandit Tārā Chand

No. of Pages : 376

Letters per Line : 17

Date of Compilation : 1896 A.D.

Size : 15 × 10 C. M.

Lines per Page : 10

Name of Scribe : Sant Dyā Rām

Condition : Old, written with blue and red ink in bold hand. Complete.

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ੴ ਸਤਿਨਾਮ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨਰ ਭੈ ਨਰ ਵੈਰ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸਾਦ । ਜਪ । ਆਦ ਸਚ ਜੁਗਾਦ ਭੀ ਸਚ ਹੈ ਭੀ ਸਚ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚ । ਭਾਈ ਜੀ ਸਾਖੀ ਬਾਬੇ ਦਾਦੂ ਜੀ ਦੀ ਹੈ ਭਾਈ ਜੀ ਏਹੰਨਾ ਬਾਬੇ ਹੋਰਾਂ ਜੰਨਮੁ ਧਾਰਿਆ ਸੀ ਸੰਮਤ ੧੫੭੭ ਬਿਕਰਮੀ ਵਿਚ । ਭਾਈ ਭਗਤੂ ਜੀ ਦੇ ਘਰ । ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੈਰਾਜ ਵਿਚ ਮੁਲਖ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ।

End :–

ਜਿਸ ਸਾਖੀ ਉਤੋਂ ਏਸ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਖੀ ਛਾਫਤਰੀ ਵਿਚ ਹੈ ਜੀ ਕਿ ਜੇੜੀ ਸਾਖੀ ਦਾਦੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਲਿਖਾਈ ਸੀ । ਪੰਡਤ ਜੀ ਨੇ । ਤਾਂ ਲਿਖੀ ਸੰਤ ਦੈਆ ਰਾਂਮ ਜੀ ਨੇ । ਸ੍ਰੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਜੀ ਵਿਚ । ਚੁਬਾਰੇ ਧੰਨੂ ਮਾਰੇ ਦੇ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਸੀ । ਕਿ ਜੇੜਾ ਅਗੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸੀ । ਸਾਖੀ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੰਮਤ ੧੯੫੩ ਵਿਚ ॥

It appears to be transcribed copy froma Devnagari manuscript, as has been stated in the Colophon.

It is, however, not clear to which Dādu the author refers. The dates mentioned in this manuscript, however, indicate that the manuscript relates to Dādu of Rājisthān, the famous mystic saint of 17th century.

DOCUMENTS

A—Hukam Namahs

S. No. 39

S.H.R. : 11

Title : Hūkam Nāmahs of Gūrū Gobind Singh

Author : Gūrū Gobind Singh — *Size* : 12 × 10 C.M.

No. of Folios : 8 (in number) — *Date of Compilation* : 1732 A.D.

Photoes of 8 Hūkam Nāmahs.

(ਇਕ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਦੀ ਹੂਬਹੂ ਪੂਰੀ ਨਕਲ ਹੈ)

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸਿਰੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਸ੍ਰਬਤ ਖਾਲਸਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਕਾ ਵਾਸੀ ਨਉਸਹਰਾ ਪੰਨੂਆ ਦਾ ਗੁਰੂ ਰਖੈਗਾ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਜਪਣਾ ਜਨਮੁ ਸਵਾਰਣਾ ੧੧) ਯਾਰਹ ਰੁਪਯੇ ਲੰਗਰ ਦੇ ਖਰਚ ਨੂੰ ਤੁਸਾਡੇ

ਉਪਰ ਫੁਰਮਾਇਸ ਹੋਈ ਹੈ ਅਗੈ ਕਾਰ ਭੇਟ ਸੁਖ ਮਨਤਾ ਦਸੌਂਧ ਚਲੀਹਾ ਗੋਲਕ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਨਮਿਤ ਕੀ ਕੌਡੀ ਦਮੜੀ ਹੋਵੇ ਸੋ ਹੁੰਡੀ ਕਰਾਇ ਕੈ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਮੇਵੜੇ ਕੀ ਮਾਰਫਤ ਹਜੂਰ ਭੇਜਣੀ ਨਿਹਾਲੁ ਹੋਵਹੁ ਗੇ ਤੁਸਾਡੀ ਖਟੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਬਰਕਤ ਪਾਵੈਗਾ ਤੁਸੀ ਮੇਰੇ ਪੁਤ ਫਰਜੰਦ ਹੋਹ ਤੁਸਾ ਉਪਰ ਮੇਰੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸੀ ਹੈ। ਸਿਖਾ ਪੁਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਵੇਲਾ ਹੈ ਲੋਚ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਹੁਗੇ ਤੁਸਾਡੀ ਸੇਵਾ ਦਰਗਾਹ ਥਾਇ ਪਵੇਗੀ ਸੰਮਤ ੧੭੮੯ ਮਿਤੀ ਹਾੜਹੁ ੧ ਸਤਰਾ ੧੩।

(ਇਸ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਦੇ ਉਤੇ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰ ਇਉਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ)

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ॥

ਸ੍ਰਬਤਿ ਖਾਲਸਾ ਵਾਸੀ ਨਉਸਹਰ ਪੰਨੂਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਰਖੇਗਾ ੧੧) ਯਾਰਾ ਰੁਪਯੇ ਲੰਗਰ ਨੋ ਭੇਜਣੇ ਨਿਹਾਲੁ ਹੋਵੇਗੇ।

"Hukam Namah" is a combination of Persian words "Hukam" and Nāmah", which mean order or authority and letter respectively. Hence Hūkam Nāmāh means letter of authority or letter indicating some order of the Gūrū. The letters issued by the Gūrū are reverently called by the Sikhs Hukam Namāhs.

The Hukam Nāmāhs are mostly dated and hence they help to record the history of the period.

These Hukam Nāmāhs used to be written by the scribes of the Gūrūs. In order to convince the addressee the genuineness of the letter the Gūrūs used to fix their autograph with the gist of the contents and the number of the lines written in the body of the letter.

This Hukam Nāmah has been addressed by Mātā Sundarī Ji, the revered spouse of Gūrū Gobind Singh.

S. No. 40

S.H.R. : 35

Title : Hūkam Namāhs Takhat Sri Harmandir Sāhib Patnā

Size : 27 × 22 C.M. *No. of Pages :* 25 Hūkam Nāmāhs

Name of Scribe : Khem Singh *Date of Transcription :* 24th August 1940

Condition : Recent.

ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ

(ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਰਖੇ ਹੋਇਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੀ ਨਕਲ)

ਗੁਰੂ ਸਤਿ

ਭਾਈ ਦਿਆਲ ਦਾਸ ਭਾਈ ਰਾਮ ਰਾਇ ਭਾਈ ਦਰਬਾਰੀ ਭਾਈ ਚੈਨ ਸੁਖ ਭਾਈ ਮਿਹਰ ਚੰਦ ਭਾਈ ਸੁਭਾ ਚੰਦ ਭਾਈ ਜੇਠ ਮਲ ਭਾਈ ਡੇਡ ਮਲ ਭਾਈ ਰਾਘੋ ਦਾਸ ਭਾਈ ਮੋਹਨ ਦਾਸ ਭਾਈ ਨੰਦ ਕੁਆਰ ਭਾਈ ਪਰੀਤਮ ਦਾਸ ਭਾਈ ਘਨਿ ਸਿਆਮ ਜਗ ਮੰਨ ਮੁਰਲੀ ਧਰ ਭਾਈ ਬੰਸੀ ਭਾਈ ਮੁਰਲੀ ਭਾਈ ਸਿੰਘਾ

ਸਦਾ ਨੰਦ ਕਵਲ ਨੈਨ ਰਾਮ ਰਾਇ ਲਾਲ ਮੰਨ ਛਬੀਲ ਦਾਸ ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਅਮਾਲੀਆ ਫੇਰੂ ਕਿਰਪਾਲ ਸੰਗਤਿ ਦਾਸ ਬੇਜ ਨਾਥ ਭਬਰ ਸਿੰਘ ਭਗਵਾਨ ਗੁਜਰ ਮਲ ਪੈੜੀ ਬਾਦੋ ਰਾਮ ਚੰਦ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਪਰਾਨ ਨਾਥ ਜਗਦੇਓ ਮਿਤੇਜ ਰਾਜ ਦਲਪਤ ਦਾਸ ਤਾਰਾ ਦਰੀਆ ਚਿਤਾ ਬਿਦਰਾ ਬੇਨ ਪਰਾਨ ਨਾਥ ਹਰ ਚੰਦ ਹੀਰਾ ਨੰਦ ਪਰਾਨ ਨਾਥ ।

ਸਰਬਤ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰੇ ਕਰੈਗਾ ਅਸੂਨ ਕੇ ਚਹੋ ਸਤਰੀ ਰੁਪਯਾ ਕੀ ਵਸਤੁ ਲਿਖੀ ਹੈ ਡੇਰੇ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਵਸਤੁ ਭੇਜਣੀ ਸਿਤਾਬੀ ਸਾਥ ਡੇਰਾ ਤਯਾਰ ਹੋਣਾ ਹੈ ਸੰਗਤਿ ਸਰਬਤ ਲੈ ਕੇ ਭਯਾ ਜੀ ਤੁਮ ਦਰਸਨ ਕਰ ਜਾਣਾ ਸਿਤਾਬ ਆਵਣਾ । ਸੰਗਤਿ ਕਾ ਗੁਰੁ ਰੁਜਗਾਰ ਮੇ ਬਰਕਤਿ ਕਰੈਗਾ ਪਟਣ ਗੁਰੁ ਕਾ ਘਰ ਹੈ ।

This is a transcribed copy of a Hūkam Nāmah from the collection preserved at Harmandir Sāhib, Patnā.

In this collection some of the Hukam Nāmahs have been addressed by Gūrū Tegh Bahādur Sāhib and some by Mātā Sundarī and some by Gūrū Gobind Singh Ji.

S. No 41

S.H.R. : 42

Title : Hūkam Nāmahs of Gūrū Gobind Singh Ji

Size : 15 × 10 C.M. *No. of Pages :* 8 Hūkam Nāmahs

Date of Compilation : 1699 A.D. *Condition :* Recent.

(ਇਕ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਹੈ)

ੴ ਸਤਿਗੁਰੂ

ਸਿਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀਉ ਕੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਸਰਬਤਿ ਸੰਗਤਿ ਨਉਸਹਰੇ ਕੀ ਗੁਰੂ ਰਖੇਗਾ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਜਪਣਾ ਜਨਮੁ ਸਉਰੈਗਾ ਸੰਗਤਿ ਦਿਵਾਲੀ ਨੋ ਦਰਸਨਿ ਆਵਣਾ ਜੋ ਗੁਰੂ ਕੇ ਨਿਵਤ ਕਾ ਹੋਵੈ ਸੋ ਆਪੇ ਲੈ ਆਵਣਾ ਹੋਰਸ ਕਿਸੈ ਨੋ ਨਾਹੀ ਦੇਣਾ ਜੋ ਸਿਖੁ ਦਰਸਨਿ ਆਵਗੁ ਸੋ ਨਿਹਾਲੁ ਹੋਗੁ ਸੰਗਤਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਖਾਲਸਾ ਹੈ ਮੇਰੀ ਖੁਸੀ ਹੈ ੧) ਤੋਲਾ ਸੁਇਨਾ ਫੁਰਮਾਇਸ ਹੁੰਡੀ ਕਰਾਇ ਭੇਜਣੀ ਜੋ ਸਿਖੁ ਸੋਇਨੇ ਫੁਰਮਾਇਸ ਦੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ ਹੋਗੁ ਮੇਰੀ ਖੁਸੀ ਹੈ ਸੰਮਤੁ ੧੭੫੬ ਕਤਕਤੇ ੪ ਸਤਰਾਂ ੮

No. S.H.R. 520 is the exact copy of this collection of 8 Hūkam Nāmahs.

The first Hukam Nāmah which has been reproduced is dated 1756 B.K. viz. 1699 A. D. It exhorts the people to bring their voluntary offering themselves. It was issued after abolition of *masand* system.

S. No. 42

S.H.R. : 43

Title : Hūkam Nāmahs of Gūrū Gobind Singh Ji

Author : Bandā Bahādur *No. of Pages :* 8 photographs Copies

Size : 14 × 9 *Condition :* Photoes in a beautiful binding.

(ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਅਸਲ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਦੀ ਹੂ-ਬਹੂ ਨਕਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ)

ਇਥੇ ਮੋਹਰ ਹੈ — ਦੇਗੋ ਤੇਗੋ ਫ਼ਤਹਿ ਨੁਸਰਤ ਬੇਦ ਰੰਗ।
ਯਾਫ਼ਤ ਅਜ਼ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ।

੧ ੴ ਫਤੇ ਦਰਸਨੁ

ਸ੍ਰੀ ਸਚੇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕਾ ਹੁਕਮੁ ਹੈ ਸਰਬਤ ਖਾਲਸਾ ਜਉਨ ਪੁਰ ਕਾ ਗੁਰੂ ਰਖੇਗਾ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਜਪਣਾ ਜਨਮੁ ਸਵਾਰੇਗਾ ਤੁਸੀ ਸਿਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਹੋ ਪੰਜ ਹਥੀਆਰ ਬੰਨਿ ਕੇ ਹੁਕਮੁ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦਰਸਨਿ ਆਵਣਾ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਰਹਤ ਰਹਣਾ ਭੰਗ ਤਮਾਕੂ ਹਫੀਮ ਪੋਸਤੁ ਦਾਰੂ ਅਮਲੁ ਕੋਈ ਨਾਹੀ ਖਾਣਾ ਮਾਸੁ ਮਛਲੀ ਪਿਆਜੁ ਨਾਹੀ ਖਾਣਾ ਚੋਰੀ ਜਾਰੀ ਨਾਹੀ ਕਰਣੀ ਅਸਾ ਸਤਜੁਗੁ ਵਰਤਾਇਆ ਹੈ ਆਪ ਵਿਚਿ ਪਿਆਰੁ ਕਰਣਾ ਮੇਰਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਜੋ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਰਹਿਤ ਰਹੇਗਾ ਤਿਸ ਦੀ ਗੁਰੂ ਬਹੁੜੀ ਕਰੇਗਾ ਮਿਤੀ ਪੋਹ ਸੰਮਤੁ ਪਹਿਲਾ ੧ ਸਤਰਾਂ ਦਸ ੧੦

This Hūkam Nāmāh was addressed by Bandā Bahādur. Its photograph has also been published in Banda Singh Bahādur by S. Gandā Singh published by Sikh History Research Department, Khālsā College, Amritsar.

B—Historical Records

S. No. 43

S.H.R. : 1626

Title : Kārwāi Akāli Dal Executive Committee.
Shromani Akālī Dal Amritsar.

Size : 33 × 18 C.M. *No. of Pages :* 13 + 65 = 78

Lines per Page : 36 *Letters per Line :* 24

Date of Compilation : 1929 to 1931 and 1937 to 1945 A.D.

Condition : Recent, the matter is typed in Gurmukhi and kept in the Register.

Beginning :–

ਨਕਲ ਰਜਿਸਟਰ ਕਾਰਰਵਾਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਰੰਭ 26.8.1931 ਤੋਂ

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਜ ੨੬.੮.੧੯੩੧ ਨੂੰ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਡਸਕਾ ਸੰਬੰਧੀ ਸੱਦੀ ਗਈ

ਸਿਖ ਆਲ ਪਾਰਟੀ ਇਕਤ੍ਰਤਾ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ੧੨ ਬਜੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਛਤ ਉਪਰ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ਼ਿਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਅਰੰਭ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਕਾਰਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਹੁਕਮ :— ਸੋਰਠ ਮਹਲਾ ੫

ਗੁਰ ਪੂਰੈ ਚਰਨੀ ਲਾਇਆ ॥ ਹਰਿ ਸੰਗ ਸਹਾਈ ਪਾਇਆ ॥

(ਪੰਨਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ੬੨੩)

End :–

ਕਾਰਰਵਾਈ ਮੀਟਿੰਗ 17.5.44

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫ਼ਤਿਹ ॥

ਜਥੇਦਾਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਰਧਾਨ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬਾਕੀ ਔਹਦੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ....

ਨੋਟ :—ਭਾਈ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰਾ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਬਚਿੰਤ ਸਿੰਘ ਦੁਲੇਹੜ ਨੂੰ ਹਰ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਮੀਟਿੰਗ ਉਤੇ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਇਆ ਕਰੇ।

ਇਹ ਦਰੁਸਤ ਹੈ।

(ਸਹੀ) ਧਨਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਕੱਤ੍ਰ (ਸਹੀ) ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਗੋਜਰਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ

These extracts from the proceedings of the Executive Committee Shiromani Akāli Dal have been collected from the Akali Dal's Office, Amritsar, and got typed. These extracts relate to the year 1929 to 1930 and 1937 to 1945.

S. No. 44 **S.H.R. : 1793**

Title : Karwāyān Shromani Gardwarā Parbandhak Committee (Amritsar) from 1922 to 1938.

Size : 33 × 19 C.M. *No. of Pages :* 146

Lines per Page : 21 *Letters per Line :* 16

Date of Transcription : 29.7.1956 *Condition :* Recent.

Beginning :–

Register No. I (ਕਾਰਰਵਾਈ ਮੀਟਿੰਗ ਮਾਰਚ 1922)

Prince of Wales boycotted when he lands.

ਗੁਰਮਤਾ ਨੰ: ੨ (ੳ)

ਮੌਜੂਦਾ ਨੌਕਰ ਸ਼ਾਹੀ ਨੇ ਸਿਖ ਧਰਮ ਦੇ ਉਪਰ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ) ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਹਦ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛਡੀ। ਖਾਸ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰਾਂ

ਦੀਆਂ ਕੁੰਜੀਆਂ ਖੋਹ ਕੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਭੀ ਅਨਰਥ ਕੀਤਾ । ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਪਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੌਕਰ ਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਪੜਦਾ ਢਕਣ ਆਏ ਯੁਵਰਾਜ ਦਾ ਉੱਕਾ ਹੀ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਅਰਥਾਤ ਜਿਸ ਦਿਨ ਯੁਵਰਾਜ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪੈਰ ਧਰੇ ਉਸ ਦਿਨ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਪੂਰੀ ਹੜਤਾਲ ਕਰਨ ।

End :—

Register No. 6 Dated 11.3.38

The Shromani Gurdwārā Parbhandak Committee appreciates the efforts of Khān Abdūl Ghufar Khān and Doctor Khān Sahib and his Ministers in condemning the murders of innocent Sikhs and urges upon the Frontier Government to take steps to make the recurrence of such incidents impossible in N.W.F.P.

* * * * *

This is the extract copy of the proceedings from the Shromani Gurdwārā Parbhandhak Committee, Amritsar. It relates to the years from 1922 to 1938 A.D. It may however be noted the Shromani Gurdwārā Parbhandhak Committee remained illegal body uptil the enactment of the Gurdwārā Act 1925· This manuscript throws much light on the political condition of the Punjab in those days.

S. No. 45

S.H.R. : 2285

Title : Naqshā Āmdani wā Kharch Patiālā

Size : 32 × 20 C.M. *No. of Folios :* 14

Name of Scribe : Sri Tilak Rām *Date of Compilation :* 1933 to 1942

Condition : Recent, very beautifully written.

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਨਕਸ਼ਾ ਆਮਦਨੀ ਵ ਖਰਚ ਖਜ਼ਾਨੇ ਰਿਆਸਤ ਸ੍ਰਕਾਰ ਮਿਹੰਦਰ ਵਾਲੀਏ ਪਟਿਆਲਾ ਇਬਤਦਾਏ ਸਾਲ ੧੯੩੩ ਸੇ ਲਗਾਯਤ ਸਾਲ ੧੯੪੨ ਮੁਰਤਬੇ ਚੂਹੜ ਰਾਮ ਮਹਾਸਬ ਦਫਤਰ ਮਾਲ ਬਕਲਮ ਤਿਲਕ ਰਾਮ ।

ਆਮਦਨੀ ਸੀਗੇਵਾਰ			ਖਰਚ ਸੀਗੇਵਾਰ		
ਨੰਬਰ ਸ਼ੁਮਾਰ	ਨਾਮ ਮਦ ਆਮਦਨੀ	ਤ੍ਰਾਦਾਦ ਆਮਦਨੀ	ਨੰਬਰ ਸ਼ੁਮਾਰ	ਨਾਮ ਮਦ ਖਰਚ	ਤਾਦਾਦ ਖਰਚੀ
੧	ਐਨੁਲ ਮਾਲ ਮਾਮਲਾ	੩੨੫੦੨੮੩੬॥॥)। ਤੀਨ ਕਰੋੜ ਪਚੀ ਲਾਖ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਆਠ ਸੋ ਛਤੀ ਰੁਪੈਏ ਸਵਾ ਬਾਰਾਂ ਆਨੇ ॥	੧	ਖਰਚ ਜਾਤੀ ਸ੍ਰਕਾਰ ਵਾਲਾ	੨੬੨੬੫੫॥–)। ਦੋ ਲਖ ਬਾਹਟ ਹਜ਼ਾਰ ਛੀ ਸੋ ਪਚਮੰਜਾ ਰੁਪਏ ਸਵਾ ਨੌ ਆਨੇ ॥

End :–

ਮੀਜ਼ਾਨ ਕੁਲ ੪੧੪੯੬੦੫੩ ≡)॥।
ਖਰਚ ਕੀ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਚੌਦਾ ਲਾਖ
ਛਿਆਸੀ ਹਜਾਰ ਤਿਮੰਜਾ
ਰੁਪੈਏ ਪੌਨੇ ਚਾਰ ਆਨੇ ॥

This manuscript is from General Shivdev Singh of Nābha's Collection. It relates to the budget accounts of Patiālā state from the year 1933 to 1942 A.D.

It gives very interesting specimen of Punjābi written on official documents in those days. It also gives the details of the budget accounts.

S. No. 46

S.H.R. : 1731

Title : Register Kārwāi Shiromani Akāli Dal

Size : 33 × 20 C. M. *No. of Pages :* 59

Lines per Page : 32 *Letters per Line :* 21

Condition : Old, but kept in a decently bound register.

Beginning :—

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫ਼ਤਿਹ ॥

ਅੱਜ ਬਤਾਰੀਖ ੨੮ (ਅਤੇ ੨੯) ਜੂਨ ੧੯੨੧ ਨੂੰ ਸੰਟਰਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਪੌਣੇ ਤਿੰਨ ਬਜੇ ਭਾਈ ਬਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ੨੪ ਜਥੇ ਆਏ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਹਰ ਜਥੇ ਵਲੋਂ ਪੰਜ ਪੰਜ ਸੌ ਪਿਛੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ੨੦੦ ਤੋਂ ਉਪਰ ਸੀ।

ਇਕ ਜਨਰਲ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ, ਜਿਸਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਜਣ ਚੁਣੇ ਗਏ।

End :–

ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕੱਤ੍ਰਤਾ, ਮਿਤੀ ੧. ੪. ੨੩

੧੨. ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸ੍ਰ: ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੂਹੜਕਾਨਾ ਮੀਤ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰ: ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੁਗਾਵਾਂ ਮੀਤ ਜਥੇਦਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤਨੋ ਮਨੋ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਈ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀ ਸੇਵਾ ਪਰ ਜੱਥੇ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ੍ਰ: ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੂਹੜਕਾਨਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਸੇਵਾ ਸਾਂਭ ਲਈ ਹੈ।

ਦਸਤਖਤ,

ਦਾਸ,

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਮੀਤ ਸੇਵਕ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
੧. ੪. ੨੩

It is perhaps the earliest register of Shiromani Akāli Dal as it relates to the years of 1921 to 1923 A.D. Proceedings noted there pertain to the Gurdwārā Reform Movement. It gives a lot of information about the conditions prevalent in those days.

S. No 47

S.H.R. : 1

Title : Robkāri Māhrāni Jind Kaur

Author : Māhrāni Jind Kaur *Size :* 29 × 21 C.M.

No. of Pages : 4 letters, one letter in Punjabi (Gurmukhi).

Condition : Old.

Begiming :–

ਲਿਖ ਤੁਮ ਬੀਬੀ ਸਹਾਬਆ ਲਾਰਨਿਸ ਸਹਾਬ ਜੋਗ ਰੋਬਕਾਰੀ ਆਸਾ ਆਪੁਣਾ ਸਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਹਾਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੂਸਾ ਨਿਮਕ ਹਰਾਮਾ ਦੇਆ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਤੂਸਾ ਸਾਡੀ ਮੁਨਸਬੀ ਨਾ ਪਾਈ। ....

End :—

ਮੈਰੀ ਅਦਾਲਤ ਕਰੇਉ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨੰਦਣ ਫਿਰਆਦ ਕਰਾਂਗੀ। ਤਿਨਾ ਚਉ ਨਿਮਕ ਹਰਾਮਾ ਨੂੰ ਰਖ ਲਉ ਹੋਰ ਸਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਾ ਦੇਉ ਦਿਨਾ ਦੇ ਆਖੇ ਲਗ ਕੇ ਤੇ।

(ਮੋਹਰ)

ਅਕਾਲ ਸਹਾਇ

ਬੀਬੀ ਜਿੰਦ ਕੋਰ

This letter has been written by Maharani Jind Kaur with her own hands to Sir John Lawrance. She wrote this letter when she was imprisoned. This is a original document which was discovered by S. Ganda Singh.

It narrates the pathetic condition of the Mahārāni when she was separated from her son Mahārājā Dalip Singh.

Mahārāni's seal had been fixed at the end.

3—Miscellaneous (Memoirs etc)

S.No 48

S.H.R. : 103

Title : Bansāwali Nāmah Desān Pātshāhiān Kā

Author : Kesar Singh *Size :* 27 × 21 C.M.

No. of Pages : 161 *Lines per Page :* 22 *Letters per Line :* 22

Date of Compilation : 1780 February & March

Condition : Recent. Complete.

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਬੰਸਾਵਲੀ ਨਾਮਾ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਕਾ
ਚੋਦਹ ਚਰਨ ਬਨਾਇਕੈ ਰਾਖੇ ਪੋਥੀ ਮਾਹਿ ।
ਕੋਈ ਦੀਰਘ ਕੋਈ ਲਘੂ ਹੈ ਸਭ ਏਕ ਸਰੀਖੇ ਨਾਹਿ । ੧ ।
ਸੰਮਤ ਅਠਾਰਾਂ ਸੈ ਛਤੀਸ ਮੈ ਸਾਵਨ ਸੁਦ ਦਸ ਬਾਰ ।
ਜੰਮੂ ਨਗਰੀ ਮਧ ਬੈਠੇ ਵਿਚਿ ਧਰਮ ਸਾਰ । ੨ ॥
ਤਿਨ ਬੇਦੀਅਨ ਕੀ ਕੁਲ ਬਿਖੇ ਪ੍ਰਗਟੇ ਨਾਨਕ ਰਾਇ ।
ਸਭ ਸਿਖਨ ਕੋ ਸੁਖ ਦੀਓ ਜਹ ਤਹ ਭਏ ਸਹਾਇ ।

End :–

ਬਿਰਧ ਅਵਸਥਾ ਅੱਖੀਂ ਦਿਸੈ ਮੱਠਾ ਪਰ ਅਠਾ ਸਠਾ ਕਰਿ ਲੀਤਾ ।
ਸਾਰੀ ਹਕੀਕਤ ਲਿਖਨ ਨ ਹੋਈ ਕਛੂ ਥੋੜਾ ਜੇਹਾ ਕੀਤਾ ।
ਚੋਦਾ ਚਰਨ ਸਮਾਪਤ ਹੋਏ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨੁ ਬੁਧਿ ਉਜਲ ਹੋਵੈ ਸੇਵੈ ਗੁਰ ਉਸਤਾਦਿ ।
ਪਉੜੀਆਂ ਅੰਗ ਭੁਲੇ ਹੋਏ ਹੈਨਿ ਸਮਝ ਲਿਖਨੇ ਪੜਨੇ ।
ਕਾਜਤ ਵਿਚਿ ਪੋਥੀ ਨੀਗਰਾ ਪਾੜੀ ਹੈ ਸੋ ਜੋੜੀ ਹੈ ॥

This is a transcribed copy of the manuscript in Bhai Vir Singh's collection.

It is the versified history of the Sikhs in ramshakle verse composed by Kesar Singh who claims to have worked over it for seventy years and completed his work in 1780 A.D. The work is divided into fourteen chapters and the first ten chapters narrate the lives of ten Gūrūs. It emphasizes the relevant dates some of which do not stand the test of scruting.

S.No. 49

S.H.R. : 1625

Title : Diary Anokh Singh (1947)

Author : Anokh Siugh — *Size :* 20 × 16 C.M.
No. of Folios : 81 — *Lines per Page :* 17
Letters per Line : 20 — *Name of Scribe :* Ranjit Singh 'Sāhi'
Date of Compilation : 1. 8. 47 to 1. 11. 47
Condition : Written in two exercise books.

Beginning :—

ਇਹ ਡਾਇਰੀ ਸ੍ਰ: ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਡਿਪਟੀ ਕੁਲੈਕਟਰ, 18 A ਮਾਲ ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀ ਹੱਥੀਂ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ।

ਅਗਸਤ 1947 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੇ ਕਾਫਲੇ ਕੇਂਡਣ ਪੁਰ ਠਾਣੇ ਵਿਚੋਂ ਆਏ D.C ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮੋਗਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਰੀਲੀਫ਼ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਤੇ ਸਤ ਆਦਮੀ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਡਾਕਟਰ ਤੇ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਕੇ ਸੇਵਾ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।

End :-

ਅਖੀਰਲੀ ਘਟਨਾ 'ਮੋਗੇ' ਦੀ ਹੈ।

ਸੰਘ ਵਲੋਂ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲੱਗੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਕੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖੇ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧੀ ਕਿਸ ਤੇ ਸ਼ਕ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਸੰਘ ਦੇ ਇਨਚਾਰਜ ਲਾਲਾ ਰਾਮ ਰਖਾ "ਸੂਦ' ਦਾ ਪੁਤਰ ਸੀ। ਹਦੇਤ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਰਪਟ ਵਿਚ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਕੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਪੰਡਤ ਰਾਮ ਰਖਾ 'ਸੂਦ' ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਹੋ ਗਈ। ਸ: ਮੁਨਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਠਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਇਕ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਫੋਲੀ।

ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਸਾਹੀ'

This diary is a valuble account of massacres and riots of 1947 recorded by an eye-witness at Ferozepepur. The author lived at Ferozepur and noted down the important incidents that occurred around him. The author claims this account to be of impartial character and does not hesitate to mention the acts of retaliation by the Sikhs on the Muslim population during those fateful days of 1947.

S. No. 49

S.H.R. : 1796

Title : Gurmukhi Dinpatri (Diary)

Author : Rām Singh — *Size :* 16 × 12 C.M.
No. of Folios : 51 (Two photoes on one page) — *Lines per Page :* 14
Letters per Line : 24
Condition ; Worm - eaten througout when photostat copies prepared. Incomplete.

Beginning :-

ਲੂ ਸਿੰਘ ਫਤੇਗੜੀਏ ਕੇ ਘਰ ਹੂਆ। ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਕੀ ਬੇਟੀ ਕਾ ਨਾਮ ਚੰਦ ਕੌਰ। ਖੜਗ ਸਿੰਘ ਕੀ ਰਾਣੀ। ਨੌਨਿਹਾਲ ਕੀ ਮਾਉ। ਅਗੇ ਇਕੁ ਡੋਲਾ ਮਾਈ ਸ਼ਦਾ ਕੌਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਉ ਦੀਆ। ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਵਿਚੋਂ ਸੇਰੁ ਸਿੰਘ ਦੂਲੋਂ ਤੇ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬੇਟੇ ਹੁਏ। ਇਕ ਡੋਲਾ ਕਸ਼ਮੀਰੋਂ ਮਿਲਿਆ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋ। ਜਿਸ ਬੀਚੋ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਪੁਤ੍ਰ ਪੈਦਾ ਹੂਆ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾ। ਇਕ ਡੋਲਾ ਪਿਸ਼ੌਰੋਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋ ਮਿਲਿਆਂ ਜਿਸ ਬੀਚੋ ਪਿਸ਼ੌਰਾ ਸਿੰਘ ਪੈਦਾ ਹੂਆ।

End :–

ਏਕ ਸਾਧ ਨਿਰਾ ਹਾਰੀ ਨਗਰ ਤੇ ਬਾਹਰ ਆਇ ਰਹਾ ਥਾ। ਓਸ ਨੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਕੋ ਕਹਾ ਜੋ ਸਾਹਬ ਕਹਤੇ ਹੈ ਸੋ ਮਾਨੋ ਕੈਦੀ ਛਡੋ ਮਾਤਾ ਭੀ ਚੁਪ ਹੋ ਗਏ ਪੰਜ ਚਾਰ ਦਿਨ ਬੀਤ ਗਯਾ ਫੇਰ ਉਸ ਸਾਧ ਕੋ ਪੂਛਾ ਕਯਾ ਕਰੀਏ ਸਾਧ ਕਹਾ ਅਬ ਸਮਾ ਬੀਤ ਗਯਾ ? ? ਹਮ ਏਹ ਸਾਹਬ ਜੀ ਏਕ ਬੇਦੀ ਬਾਵਾ ਦੇਹਰੇ ਜੀ ਮੈ ਹੈ ਜਿਸ ਸਮੇ ਇਹ ਦੇਹ ? ? ਹਮ ਭੀ ਬੇਦੀ ਬਾਵਾ ਭੀ ਦੇਹ ਤਯਾਗਾਂਗੇ ਜਬ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇਹ ਤਜੀ ਉਸ ਸਮੇ ? ? ? ਲੋਕੋ ਨੇ ਦੇਹਰੇ ਜੀ ਜਾਕੇ ਪੁਛ ਕੇ ਤਹਕੀਕ ਕੀਤਾ।

This is a photostat copy of the manuscript preserved in the University Library Lāhore (Pakistān). It was acquired by the Sikh History Research Department in 1956.

It relates to the reign of Mahārājā Ranjit Singh from 1805 A.D. to 1849 A.D. The author Rām Singh appears to be an inhabitant of Amritsar as he gives more details of events that occurred at Amritsar.

It is a unique manuscript as it furnishes details which are not available anywhere else. It gives date-wise account, though brief, of important events with their social background.

S. No. 51

S.H.R. : 2261

Title : Gur Panth Binod

Size : 20 × 16 C.M. *No. of Folios* : 45

Lines per Page : 16 *Letters per Line* : 18

Condition : Old, worm - eaten throughout, written in beautiful hand, within marginal lines. Incomplete.

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪੰਥ ਬਿਨੋਦ ਲਿਖਯਤੇ।
ਦੋ :–ਚੰਦਨ ਤਿਲਕ ਬਿਰਾਜ ਹੀ ਭਵ ਨੰਦਨ ਸੁਖ ਕੰਦ।
ਬਰੁ ਦਾਇਕ ਜੈ ਜੈ ਸਦਾ ਗਣ ਨਾਇਕ ਜਗ ਬੰਦ ॥ ੧ ॥

End :–

ਤੋਮਰ

ਅਤਿ ਚਾਰ ਰੂਪ ਅਪਾਰ। ਕਹਿ ਕਾਮ ਕਾਂਮ ਨਿਹਾਰ।
ਸਿਰ ਕੇਸ ਕੁੰਚਤ ਨੀਕ। ਉਪਮਾ ਸੁਹੈ ਸਬ ਫੀਕ। ੨੦।
ਅਤਿ ਲੋਲ ਲੋਚਨ ਚਾਰ। ਲਖਿ ਕੰਜ ਦੀਜਹਿ ਬਾਰ।
ਬਰਬੋਲ ... ...

This manuscript deals with the history of Phūlkiān states—Patiālā, Nābhā and Jind. It is in verse and narrates how the prophecy of Gūrū Har Rai Sahib was fulfilled in the establishment of these states.

S. No. 52

S.H.R. : 1604 E

Title : Jang Nāmāh

Author : Rām Dyāl *Size :* 17 × 12 C. M.

No. of Folios : 24 *Lines per Page :* 12 *Letters per Line :* 17

Condition : Very old, pages at places worm - eaten, written in good hand within marginal lines, headings given in red. Complete.

Name of the parts with Pages : Including in No. 1604. From folio 96 to 119.

Beginning :-

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਜੰਗ ਨਾਮਾ ਸਰਦਾਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਕਾ ਲਿਖਤੇ ।
ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਤੋ ਸਿਮਰੀਏ ਠਾਕਰਾਂ ਕੇ ਫਿਰ ਗਣਪਤਿ ਆਦਿ ਧਿਆਇਆ ਹੈ ।
ਆਦ ਕੁਵਾਰੀ ਭੀ ਦੇਵੀ ਸਿਮਰੋ ਮੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹੁ ਵਰਿ ਪਾਇਆ ਹੈ ।
ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਬਿਸਨ ਮਹੇਸੁਰ ਸਿਮਰੋ ਬਹੁੜ ਸਿਮਰੀਏ ਜਸਰਥ ਰਾਇਆ ਹੈ ।
ਰਾਮ ਦਿਆਲ ਅਣੰਦ ਦਾ ਸਰਮ ਤੈਨੂੰ ਉਹ ਤਾਂ ਸਰਨਿ ਤੁਸਾਡੜੀ ਆਇਆ ਹੈ । ੧ ।

End: —

ਦੋਹਰਾ
ਮੈ ਅਧੀਨ ਕੀ ਅਰਜ ਹੈ ਭੁਲ ਚੁਕ ਹੋਏ ਮਾਫ ।
ਦੁਖ ਰੋਗ ਸਗਲੇ ਮਿਟੈ ਉਤਰੈ ਸਗਲੇ ਤਾਪ ॥ ੯੧ ॥
ਦੋਹਰਾ
ਰਾਮ ਦਿਆਲ ਤੋ ਨਾਮ ਹੈ ਖਤਰੀ ਅਣਦ ਅਰ ਜਾਤੁ ।
ਵਾਸੀ ਤੋ ਨਵੇ ਸਹਿਰ ਕੀ ਜਪੈ ਕ੍ਰਿਸਨ ਕੋ ਜਾਪ ॥ ੯੨ ॥
ਜੰਗ ਨਾਵਾ ਸੰਪੂਰਨੰ ॥

This Jang Nāmāh furnishes the versified details of the war of S. Hari Singh Nalwā, the famous Sikh General, with the Afghāns during the times of Mahārājā Ranjit Singh. It gives very vivid account of the lives of the Sikhs in those days.

This has been published.

S. No. 53 **S.H.R. : 1579 E**

Title : Jotijot Samān-i-ke Chritar

Size : 17 × 12 C.M. *No. of Pages :* 306—308=3

Lines per Page : 12 *Letters per Line :* 24

Beginning :—

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਵੇਰਵਾ ਗੁਰਆਈ ਕਾ ਲਿਖਿਆ ।

ਸਤ੍ਰਿ ਵਰੇ ਅਤੇ ਪੰਜਿ ਮਹੀਨੇ ਸਤਿ ਦਿਹਾੜੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕੀਤੀ । ਮ: ੧ । ਬਾਰਾ ਵਰੇ ਅਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੇ ਨਉ ਦਿਹਾੜੇ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦਿ ਜੀ ਕੀਤੀ । ਮਹਲਾ ੨ ।

End :—

ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਤਿਨ ਕੇ ਘਰਿ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ । ਦੂਸਰੀ ਮਾਤਾ ਜੀ, ਤਿਨ ਕੇ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ । ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਜੀ । ਤੀਸਰੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸਾਹਬ ਦੇਵੀ ਤਿਨ ਕੇ ਕੁਛ ਨਹੀਂ । ਫਿਰਿ ਦਸਵੇ ਪਾਤਸਾਹ ਜੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਜੀ ਖਾਲਸੇ ਪਰ ਬਖਸੀ ।

The information contained in this manuscript used to be given at the end of almost every hand written copy of the Adi Granth. It is a sort of genealogy and chronology of the Sikh Gurūs giving all important dates connected with them.

S. No. 54 **S.H.R. : 1442 H**

Title : Kūl (Dynasty) of Gurū Gobind Singh Ji

Size : 15 × 11 C.M. *No. of Folios :* 19–20=2

Lines per Page : 9 *Letters per Line :* 20

Beginning :—

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਕੁਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੀ ॥ ਦਸਮੇ ਪਾਤਿਸਾਹੁ ਕੀ । ੧੦ ।

ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਬਰਨਨੰ ਜੁਝਾਰਿ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਜੀ ਆਣਿ ।

ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਣਿ ।

ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਣਿ ।

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਣਿ ॥

End :—

ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਸਦਾ ਸਦਾ ਅਬਨਾਸੀ । ਜਿਨ ਸਭ ਭਗਤਨ ਕਾਟੀ ਫਾਸੀ ।
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਣੇ ।
ਕੁਲ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਪੂਰਨ ਹੋਈ ।
ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ।

These two folios give a brief account of the dynasty of Gūrū Gobind Singh Ji.

S. No. 55

S.H.R. : 1770

Title : Kashmir dae Kūjh hāl

Author : Sohan Singh 'Dorā' Captain. *Size :* 20 × 16 C. M.

No. of Pages : 54 *Lines per Page :* 17

Letters per Line : 20 *Name of Scribe :* Sohan Singh 'Dora'

Date of Compilation : 1947 A.D.

Condition : Recent, written in ordinary exercise book.

Beginning :—

੧ ਓ

ਬਿਆਨ ਸ੍ਰੀ ਲਾਲਾ ਅਬਨਾਸੀ ਰਾਮ ਜੀ – ਪਿੰਡ ਖਾਂਭਾ, ਡਾਕਖਾਨਾ ਗੜ੍ਹੀ ਤਹਿਸੀਲ ਤੇ ਜ਼ਿ: ਮੁਜ਼ੱਫਰਾਬਾਦ ।

ਇਹ ਸਜਨ ਬਿਉਪਾਰੀ ਹਨ ਤੇ ਅਜ ਕਲ ਅਮੀਰਾਂ ਕਦਲ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਵਿਚ ਦੁਕਾਨ ਆੜ੍ਹਤ ਦੀ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਬੜੇ ਨੇਕ ਸੁਭਾਵ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖ ਹਨ – ਉਮਰ ਲਗ ਪਗ ੪੩ ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇ ਘਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਫਸੇ ਹੋਏ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਢਣ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਉਦਮ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਚੂੰਕਿ ਇਹਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਠੇਕਾ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਦੁਕਾਨ ਹਵੇਲੀਆਂ–ਇਕ ਮੁਜ਼ਫਰਾਬਾਦ ਤੇ ਹੁਣ ਇਕ ਪਠਾਨਕੋਟ ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਅਮੀਰਾ ਕਦਲ ਵਿਚ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਕਾਜ ਸੀ । ੬ ਕਤਕ ਸੰਮਤ ੨੦੦੪ ਸਵੇਰੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਪਿੰਡ ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ।

End :—

ਮੀਰ ਪੁਰ ਤੇ ਹਮਲਾ

ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਪੁਰਬ (ਆਮ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਤੋਂ ਚਾਰ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਤੋਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅੱਗ ਦੇ ਗੋਲੇ ਮੀਰ ਪੁਰ ਤੇ ਵਸਾ ਕੇ ਸ਼ੈਹਰ ਵਿਚ ਅਗ ਲਾ ਦਿਤੀ ਸੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਡਰਦੇ ਮਾਰੇ ਭਜ ਗਏ ਸਨ । ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਡੋਗਰਾ ਫੌਜ ਦੇ ਕਈ ਮੋਰਚੇ ਟੁਟ ਗਏ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਡੋਗਰਾ ਫੌਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਏ । ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਬਚ ਕੇ ਜਾਂ ਸਿਪਾਹੀ ਨੱਠ ਕੇ ਨ ਜਾ ਸਕੇ । ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਸਿਖ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਆਪਾ ਧਾਪੀ ਪੈ ਗਈ ਤੇ ਲੁੱਟ ਮਚ ਗਈ ।

This contains memoirs of Captain Sohan Singh 'Dora' dealing with the Kashmir riots and giving a number of statements of the persons who were eye-witness of those disturbances.

S. No. 56

S.H.R. : 1769

Title : Merī Yād dae Kājh Din

Author : Sohan Singh 'Dorā' *Size :* 20 × 16 C. M.
No of Pages : 75 *Lines per Page :* 14
Letters per Line : 16 *Name of Scribe :* Sohan Singh 'Dora'
Date of Compilation : 1947 A.D.
Condition : Recent, written in ordinary exercise book.

Beginning :–

੧ੴ

ਮਾਰਚ 1947 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਫ਼ਿਰਕੂ ਫ਼ਸਾਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਚੂੰਕਿ ਪੁਲੀਸ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਨੌਜਵਾਨ ਸਿੱਖ ਮੁੰਡਿਆਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਕਈ ਥਾਈਂ ਡੱਟ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਫ਼ਸਾਦ ਵਿਚ ਕਟੜਾ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ, ਜਿਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਿਉਪਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸੀ, ਸੜ ਕੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸੁਆਹ ਹੋ ਗਿਆ।

End :–

੬ ਜਨਵਰੀ ੧੯੪੮ ਸਵੇਰੇ ਛੇ ਵਜੇ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸ੍ਰਦਾਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਝੈਲ (ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੁੜ ਵਸਾਉ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਸਨ) ਚੌ: ਜੈ: ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਜਰਖਾਨੀ ਤੇ ਹੋਰ ਪਤਿਵੰਤੇ ਸੱਜਣ ਆਕੇ ਮੈਨੂੰ ਜੇਹਲ ਵਿਚੋਂ ਕਢਾ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਪੰਜੇ ਵਿਚੋਂ ਛੁਟ ਕੇ ਦੂਜਾ ਜਨਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

This contains memoirs of Captain Sohan Singh 'Dora' during 1947 A.D. when he was arrested at Lāhore by the Pākistān police. It gives clues to the important events of 1947 as the writer was connected with the important persons of those days.

S. No. 57

S.H.R. : 2299

Title : Rajinder Mati Chrittar

Author : "Margind" *Size :* 23 × 15 C.M.
No. of Folios : 110 *Lines per Page :* 18
Letter per Lines : 18 *Date of Compilation :* 1861 A.D.
Condition : Old, pages at places worm-eaten, written in beautiful hand within marginal lines. Complete.

Beginning :—

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਥ ਰਾਨੀ ਰਾਜੇ ਦ੍ਰ ਮਤੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਲਿਖਯਤੇ ।

ਦੋਹਰਾ

ਅਦਭੁਤ ਛਬਿ ਪੰਜਾਬ ਮਹਿ ਅਦਭੁਤ ਨੀਕੀ ਠੌਰ ।
ਅਦਭੁਤ ਐਰਾਵਤ ਨਿਕਟ ਅਦਭੁਤ ਨਗਰ ਲਹੌਰ ॥ ੧ ।

ਕਬਿੱਤ

ਬੇਰ ਬੇਰ ਬਿਨਤੀ ਕਰਤ ਨਿਤ ਟੇਰ ਟੇਰ ਅਵਸੇਰ ਲਾਗੀ ਮੈ ਅਵੇਰ ਨਹੀ ਕਰ ਹੈ ।
ਆਪਨੇ ਬਿਰਦ ਕੀ ਫਰਦ ਜੋ ਨਿਹਾਰੀ ਤੌ ਹਮਾਰੀ ਦਵਾ ਦਰਦ ਮੈ ਦੇਰ ਨਹੀ ਕਰ ਹੈ ।
ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੂ ਪਦਾਰ ਬਿੰਦ ਮੈਂ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ ਅਰਦਾਸ ਕੀਨੇ ਕਛੂ ਫੇਰ ਨਹੀ ਕਰ ਹੈ ।
ਫੇਰ ਫੇਰ ਮਨ ਕੋ ਚੁਫੇਰ ਤੇ ਚਰਨ ਰਾਖਯੋ ਫੇਰ ਵਹੀ ਕਰ ਹੈ ਤੌ ਫੇਰ ਵਹੀ ਕਰ ਹੈ ।੧੧੦੩।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਤ ਰਾਜੇਂਦਰ ਮਤੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਬਿਯਾਜ ਸਿੰਘ ਫਿਰੰਗ ਜੰਗ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕ੍ਰਿਤ ਕਵਿ ਸਾਹਿਬ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ ਭੇਦ ਬਿੱਗ੍ਰਹਿ ਸੰਧਿ ਨੀਤਿ ਨਿਰੂਪਣੰ । ਸਮਾਪਤੰ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ॥ ੧ । ਸੁਭੰ ਭੂਯਾਤ ।

This manuscript contains the accounts of the First and Second Anglo-Sikh Wars.

The poet has described the various battle scenes in very forceful language. He begins with the description of Lāhore and Mahārājā Ranjit Singh, and goes on to the unstability after his death and ends with the defeat of Rajā Sher Singh's forces in the battle of Gujrāt resulting in the deposition of Mahārājā Dalip Singh.

The poet uses the pen names "Margind" and he has used various metres in his verse to suit different occasions.

S. No. 58

S.H.R. : 1452

Title : Sākā Nankāna Sahib (Prose)

Author : Jathedar Kartar Singh 'Jhabbar'
Size : 19 × 15 C.M.
No. of Pages : 134
Lines per Page : 16
Letters per Line : 20
Name of Scribe : Bh. Kehar Singh
Date of Compilation : 19. 6. 32
Condition : Recent.

Beginning :—

ਸਾਕਾ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲੈਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤ

੧ ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਚਾ ਸੌਦਾ ਬਾਰ ਦੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੇਵਕ ਸੁਧਾਰ ਭਾਵ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਸਮੇਂ ਪੰਥ ਸੇਵਾ ਦੀ ਰੀਪੋਟ ੨੪-੧-੨੩ ਮੁਤਾਬਕ ੧੨ ਮਾਘ । ਸਚਾ ਸੌਦਾ ਬਾਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਲੋਕੀ

ਵਿਰਕੇਤ ਤਪਾ ਭੀ ਆਖਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਬਾਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਖਾਸ ਤਾਸੀਰ ਹੈ ।

End:–

ਇਸ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਫਹਿਰਿਸਤ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਹੰਤ ਨਾਰਾਇਣ ਦਾਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ । ਇਹ ਸਾਰੇ ਤਨਖਾਹ ਦਾਰ ਨੌਕਰ ਸਨ । ਨਨਕਾਣੇ ਸਾਹਿਬ ੩, ੪ ਵੇਰ ਮਾਝੇ ਵਿਚੋਂ ਢਾਣੀਆਂ ਆਈਆਂ ਸਨ । ੧. ਸਾਰੋ ਵਾਲੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਸਮੇਂ । ੨. ਟੁਕੜੀ ਦੇ ਮੇਲੇ ਸਮੇਂ । ੩. ਸਚੇ ਸੋਦੇ ਦੇ ਮੇਲੇ ਸਮੇਂ । ੪. ਕਤਲ ਆਮ ਸਮੇਂ ।

S. Kartar Singh 'Jhabbar' was one of the most prominent persons during the Gurdwārā Reform Movement. He used to keep his personal diary which has been published during his life time. He died in December 1962.

This gives an eye-witness account of circumstances leading to the Nankānā Tragedy 1921 A.D.

S. No. 59 **S.H.R. : 1860**

Title : Sikhān Diān Bemisāl Qurbānian (Bahādari–Sikhān)
Author : Jathedār Lābh Singh Babbar Akali *Size :* 33 × 18 C. M.
No. of Pages : 130 *Lines per Page :* 18
Letters per Line : 17 *Date of Compllatiom :* 1921 to 1925 A.D.
Condition : Recent. Complete.

Beginning :—

ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਬਹਾਦਰੀ 'ਚੋਂ

ਜੀਵਨ ਬਿਰਤਾਂਤ ਮਹਾਂਬਲੀ ਸੂਰਬੀਰ ਬਬਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ, ਸੰਨ ਉੱਨੀ ਸੌ ਇਕੀ, ਬਾਈ, ਤੇਈ, ਚੌਬੀ ਤੇ ਪਚੀ ਦਾ ਕਿਰਤ ਕਵ ਜਥੇਦਾਰ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਬਬਰ ਅਕਾਲੀ ਜਸੋਆਲੀਆ ਡਾਕਖਾਨਾ ਖਾਸ ਤਹਿਸੀਲ ਗੜ੍ਹ ਸ਼ੰਕਰ ਜ਼ਿਲਾ ਹੁਸਿਆਰਪੁਰ ।

End :–

ਜਦੋਂ ਚਾਰ ਬਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਛਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫਹੀਦੀ ਝਮੇਲੀ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਏਹ ਬੀ ਕਲਕਤੇ ਬਲ ਖਿਸਕ ਗਿਆ ਏਹ ਜੁਆਨ ਲੁਤਰਾ ਨਹੀਂ ਸਚਾ ਤੇ ਗਲ ਕਰ ਆਦਮੀ ਮਰਦ ਹੈ ਐਸੇ ਹੋਰ ਜੁਆਨ ਭੀ ਦੇਸ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਏ । ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਛਛ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਹੁਣ ਭੋਗ ਪਾ ਦੇਈਏ ।

This is the extracts copy transcribed from the author's original manuscript.

It contains the account of the activities of Babbar Akali's who were

terrorists in the districts of Jullundur and Hoshiarpur in 1921-1923.

The writer was one of the Babbar Akālis who had taken part in the movement.

S. No. 60

S.H.R. : 1604 C

Title : Vār Hakīkat

Author : Agrā *Size :* 17 × 12 C. M.

No of Folios : 40 (54-93) *Lines per Page :* 12 *Letters per Line :* 17

Condition : Very old, at places pages worm eaten, written in beautiful hand within marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਵਾਰ ਹਕੀਕਤ ਰਾਇ ਕੀ ਲਿਖਤੇ ।
ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਗਨਪਤਿ ਸੇਵੀਐ ਪਾਛੇ ਕਰੀਏ ਕਾਜ ।
ਸਭ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠਿਆ ਰਾਖ ਲਾਜ ਮਹਾਰਾਜ ।

End :–

ਤੀਨ ਭਵਨ ਕਾ ਵਾਲੀ ਹੈ ਤੂ ਸਾਹਬ ਅਲਖ ਅਪਾਰਾ ।
ਜੀਆ ਜੰਤ ਸਭ ਤੇਰੇ ਕਾਰਨ ਤੂੰ ਆਪ ਸੰਭਾਲ ਹਾਰਾ ।
ਘਟ ਘਟਿ ਅੰਤਰ ਵਾਸ ਤੂ ਹੀ ਪ੍ਰਭ ਹੈ ਭੀ ਅਲਖ ਅਪਾਰਾ ।
ਝੂਠ ਸਚ ਮੈ ਕਹਿਆ ਜਬਾਨੋਂ ਤੂ ਹੈ ਬਖਸਣ ਹਾਰਾ । ੨੦੮ ॥
ਵਾਰ ਸੰਪੂਰਨ ਧਰਮੀ ਦੀ ਪਰ ਜੋ ਕੋਈ ਸੁਣੇ ਸੁਨਾਵੇ ।
ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਸਹਾਈ ਬੈਕੁੰਠ ਧਾਮ ਨੂੰ ਜਾਵੇ ।
ਸੁਣਨੇ ਵਾਲੇ ਮੁਕਤ ਪਾਵਨਗੇ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਨਾਵੇ ।
ਇਕ ਅਗਰਾ ਸੇਠੀ ਆਜਜ ਹੈ ਪਰ ਧਰਮ ਚਰਨ ਚਿਤ ਲਾਵੇ । ੨੦੯ ॥
ਵਾਰ ਹਕੀਕਤ ਰਾਇ ਕੀ ਲਿਖੀ ਬਹੁਤ ਅਪਾਰ ।
ਰਾਮ ਚੰਦ ਜੀ ਬਖਸ ਲੈ ਹਮ ਪਾਪੀ ਵਡਾ ਗੁਨਗਾਰ ॥
ਧਰਮੀ ਦੀ ਵਾਰ ਸੰਪੂਰਨ ਭਈ ॥

A Vār or ode is a heroic measure famous in the Punjab. According to Tejā Singh "with the large though unified scope of its theme and the wide and thrilling scope of its music this form of lyric is best suited to rouse the martial Spirit in man and steel them in the face of danger."

This manuscript gives an account of Hakīkat Rai who was condemned to death by the orders of fanatic Qazi during the first half of 18 century for his heretical utterances.

It is believed to be one of the earliest accounts of Hakīkat Rai.

The author is Agrā who does not disclose his full name.

This Vār has been published.

RELIGIOUS LITERATURE

A—Ancient Indian Literature (Translations & Abridged)

S. No. 61

S.H.R. : 2265

Title : Adhyātam Rāmayan

Author : Gūlāb Singh
Size : 16 × 12 C.M.
No. of Folios : 610
Lines per Page : 10
Letters per Line : 22
Date of Transcription : 1782 A.D.
Condition : Old, pages at places worm - eaten, written in beautiful hand, headings given in red. Complete.

Beginning :—

੧ ੳ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯਨਮ ।
ਦੇਵੀ ਮਾਤਾ ਸਾਰਦਾ ਸਰਦ ਇੰਦ ਸਮ ਹਾਸਾ ।
ਬੰਦੋ ਪਦ ਪੰਕਜ ਸਦਾ ਕਰੋ ਸੁਮਤ ਪ੍ਰਕਾਸਾ । ੧ ।

End :—

ਦੋਹਰਾ
ਗ੍ਰਹ ਅਗਨੀ ਵਸੁ ਚੰਦ ਪੁਨ ਸੰਬਤ ਆਨੰਦ ਧਾਰ ।
ਦਸਮੀ ਕਤਕ ਸੁਦੀ ਸੁਭ ਸੁਰਾਧੀਸ ਗੁਰਵਾਰ । ਪੜ ॥ ੧੮੩੯ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਤ ਅਧਯਾਤਮ ਰਾਮਾਇਣੇ ਉਮਾ ਮਹੇਸੁਰ ਸੰਬਾਦੇ ਉਤ੍ਰ ਕਾਂਡੇ ਬੈਕੁੰਠ ਨਿਰਜਾਣੋ ਨਾਮ ਨਵਸੋ ਧਿਆਇ । ੯ । ਸੰਪੂਰਨੋ ਸੁਭੰ ਭਵਤੁ । ਸ੍ਰੀ ਰਾਮੋ ਜਯਤਾ । ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਾ ਇਨਮ । ਸ੍ਰੀ ਲਖਮਣਾ ਇਨਮ । ਆਇਤਵਾਰ ਪੰਚਮੀ ਫਗੁਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਦਿਨ ਗਏ ਸੋਲਹਿ ਸੰਬਤ੍ ਪਚਵੰਞਾ । ਸ੍ਰੀ ਦਸਰਥਿ । ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਜੀ । ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ । ਰਾਮ ਰਾਮ ॥

This is a versified translation from Sanskrit done by Galāb Singh who was born in the village Sekhav in the modern district of Lāhore (Pakistān). He studied Sikhism and Vedānta under Sant Mān Singh and acquired mastery of Sanskrit at Kāshi. He belonged to the Nirmalā order. His other important poetical works are Bhavrasamrit 1777 A.D., Moksh Panth 1778 A.D. and Prabodh Chandra Nātak.

According to Bhai Kāhan Singh it was translated in 1782 A.D.

S. No. 62

S.H.R. : 2253

Title : Bālmik Rāmāyan

Size : 34 × 31 C.M.
No. of Pages : 805
Lines per Page : 18
Letters per Line : 48
Condition : Old, pages at places worm - eaten, written in good hand within beautiful marginal lines, headings in red.

Beginning :—

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਥ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰਾਯ ਨਮਹ । ਸ੍ਰੀ ਮੰਤਿ ਬਾਲਮੀਕ ਰਾਮਾਯਨਿ ਲਿਖਯਤੇ ।

ਬਾਲ ਕਾਂਡ ਪਰਾਰੰਭਯਤੇ ।

ਦੋਹਰਾ ।

ਬਾਨੀ ਬਾਕ ਸੁਬਰਨ ਮੈ ਬਿਸਦ ਬਰਨ ਸਮਚੰਦ ।
ਬੀਨ ਦੰਡ ਮੰਡਤਿ ਕਰਾ ਬੰਦੌਂ ਪਦ ਕਰ ਬੰਦ ॥ ੧ ।

End :—

ਕਬਿੱਤੁ ।

ਸੁੰਦਰਤਾ ਛੰਦ ਕੀ ਸੁਧਾਰੀ ਬਾਯ ਨੰਦ ਕੀ ਕਿ ਚਾਂਦਨੀ ਸੁ ਚੰਦ ਕੀ ਮੁਕੰਦ ਪ੍ਰੀਤਿਵੰਦ ਕੀ ।
ਪਾਤੀ ਤਤ ਬਿੰਦ ਕੀ ਨਿਪਾਤੀ ਪਾਪ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕੀ ਮਨਿੰਦ ਸਸਿ ਬਿੰਦੁ ਕੀ ਬਿਲੰਦਤਾ ਗੁਬਿੰਦ ਕੀ ।
ਸਾਰਦਾ ਮੁਨਿੰਦ ਕੀ ਅਦਾਰਦਾ ਅਨੰਦ ਕੀ ਸੁਹਾਰਦਾ ਗਿਰਿੰਦ ਮਣਿ ਮਾਲ ਜਯੋ ਫਨਿੰਦ ਕੀ ।
ਪੂਜਯ ਅਮਰਿੰਦ ਕੀ ਦਿਨਿੰਦ ਕੀ ਧਨਿੰਦ ਕੀ ਪਰਿੰਦਨਿ ਕੇ ਇੰਦੁ ਕੀ ਸੁ ਕਥਾ ਰਾਮ ਚੰਦ ਕੀ । ੧੬ ॥

This is based on Balmik's Ramayān, considered to be the oldest and the earliest epic. This manuscript is in verse.

S. No. 63

S.H.R. : 1336

Title : Bhāgwat Dasam Sikand Pūrān

Author : Krishan Lāl

Size : 26 × 24 C.M.

No. of Folios : 177

Lines per page : 19

Letters per Line : 36

Name of Scribe : Hari Rām Brahman Granthi

Date of Compilation : 1791 A. D.

Condition : Good. Complete.

Name of parts with Pages : Ist part (Krishan Chritar)—Folio 1 to 177
(ਭਗਵਤ ਮਹਾਂ ਪੁਰਾਨ-ਉਤਾਰਾ ਦਸਮ ਸਿਕੰਦ)
IInd part—Folio 1 to 13
(ਭ੍ਰਗਵਤ ਮਹਾਂ ਪੁਰਾਨ-ਉਤਾਰਾ ਬਾਰ੍ਹਵਾਂ ਸਿਕੰਦ)

Beginning :—

੧ ੴ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਜੀ

ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾ ਇਨਮਹਿ । ਦੇਵੀ ਸਾਰਸ੍ਵਤੀ ਇਨਮ :
ੴ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਚਰਨ ਕਿਲੇ ਭਉ ਨਮਹਿ । ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਤਿ ਭਾਖਾਵੈ
ਸਾਖੀ ਮਲ ਟਾਂਡ੍ਹ ਕ੍ਰਿਤਿ ਲਿਖਤੇ । ੧ ।

ਦੋਹਰਾ ।

ਬੰਦੋ ਚਰਨ ਗਣੇਸ ਕੇ ਬੁਧਿ ਵਿਦਿਆ ਵਰਦਾਇ ।
ਸੁਰ ਗਨਿ ਗੰਧ੍ਰਵ ਪੂਜ ਹੀ ਜਾ ਕੇ ਹਿਤਿ ਚਿਤਿ ਭਾਇ ।
ਜਾਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਟਾਛਿ ਤੇ ਮੂੜ੍ਹ ਪਾਵਹੀ ਗਿਆਨ ।
ਕ੍ਰਿਸਨ ਦਾਸ ਕੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਸੁਬੁਧਿ ਦੀਜੀਏ ਦਾਨ । ੨ ।

End :–

ਤੀਰਥ ਯਗ ਧਿਆਨ ਤਪ ਦਾਨਾ । ਕੋਊ ਨ ਹਰਿ ਕੀ ਕਥਾ ਸਮਾਨਾ ।
ਅਤਿ ਰਿਸਾਲ ਸੁਕ ਕਹੇ ਸਲੋਕਾ । ਸੁਨਤੇ ਸਕਲ ਮਿਟਾਵਹ ਸੋਕਾ ।
ਐਸੇ ਪ੍ਰਭ ਸੁਰਤ ਨਹੀ ਟਰੇ । ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀਜੈ ਹਰਿ ਕਰੋ ।
ਜੋ ਸਭ ਜੀਵਹੁ ਮਾਹਿ ਅਲੇਖ । ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਅਨੰਦ ਅਮੇਖ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਭਾਗਵਤੇ ਮਹਾ ਪੁਰਾਣੇ ਦਸਮ ਸਿਕੰਧੇ ਭਾਖਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾਸ ਕ੍ਰਿਤ ਸਮਾਪਤੰ । ਮਸਤ ਸੁਭ ਮਸਤ ।

ਲਿਖਤ ਹਰੀ ਰਾਮ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗੁੰਥੀ ਭੁਲ ਚੁਕ ਬਖਸਨੀ । ਸੰਮਤ ੧੮੪੮ ਜੇਸਟ ਮਾਸੇ ਕ੍ਰਿਸਨਾ ਪਖੇ ਪ੍ਰਬਿਸਟੀ ਦਸੀ । ੧੦ । ਥਿਤਿ ਤ੍ਰਿਤੀਆ । ੩ । ਵਾਰ ਸੁਕ੍ਰਵਾਰ । ਰਾਜ ਖਾਲਸੇ ਕਾ । ਨਾਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ । ਸਨਖਤਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਲਿਖੀ ਸਮਾਪਤ ਮਸਤ ਸੁਭ ਮਸਤ । ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਜੀ ਸਹਾਇ । ... ... ਹਰੀਆਂ ਹਰੀਆਂ ਕਰੀਆਂ ਕਰੀਆਂ ਜੀ ਸਹਾਇ ।

This contains the translation of the tenth chapter of Bhāgwat Purān.

Translation from Sanskrit has been done by Krishan Lāll in verse. This copy has been transcribed by Hari Rām at village Sankhatrā District Siālkot now in Pakistān. As stated in the colophon the Sikh *Misals* had established their sway in the Punjāb by 1791 A.D. the date mentioned there.

The Bhāgwat Purān contains twelve chapters in all and deals with the various aspects of Lord Krishnā's life (*Lilas*).

S. No. 64

S.H.R. : 1577

Title : Bhāgwat Dasam Sikand Pārān

Author : Misar Hardyāl — *Size :* 19 × 13 C.M.

No. of Folios : 385 — *Lines per Page :* 17

Letters per Line : 19 — *Date of Compilation :* 1770 A.D.

Condition : Old, written within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ

ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾ ਇਨਮਹ । ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਭਾਗਵਤ ਦਸਮੁ ਸਿਕੰਧੇ ਲਿਖਤੇ ॥
ਦ੍ਵੈ ਮਤਿ ਘਟਿ ਮਹਿ ਪਰਸਿਪਰਿ ਬੋਲਤੀ ਏਕ ਸਮਾਨਿ ।
ਇਕੁ ਗਾਵੈ ਗੁਣਿ ਸਿਆਮਿ ਕੇ ਇਕੁ ਬਰਨੈਸੁਰਿ ਗਿਆਨ ।

End :–

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਭਾਗਵਤੇ ਮਹਾ ਪੁਰਾਣੇ ਦਸਮ ਸਿਕੰਦੇ । ਨਵਹਿ ਧਿਆਇ ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਾਪਤੇ । ਸੁਭ ਮਸਤੁ । ਲਿਖਤੰ ਮਿਸ੍ਰ ਹਰਿ ਦਿਆਲ ਭਾਰਥਾ । ਪਿਸਉਰ ਮਧੇ । ਅੰਦਰ ਸਹਰਿ । ਠਾਕੁਰ ਪ੍ਰੇਮਾ ਨੰਦ ਕੇ ਠਾਕੁਰ ਦੁਆਰੇ । ਦਸਮ ਪੂਰਨਿ ਹੋਆ ਸਾਖੀਆਂ ਨਾਲਿ । ਪਠਿਨਾਰਥੇ ਖੇਮ ਦਾਸ । ਬਾਬਾ ਲਾਲ ਜੀ ਕਾ ਅਤੀਤ । ਸੁਭ ਮਸਤ । ਸੰਵਤ ੧੮੨੭ । ਮਿਤੀ ਵੈਸਾਖੇ ਦਿਨੇ ੨੨ । ਥਿਤੁ ਖਸਟੀ । ਮੰਗਲ ਵਾਰਿ । ਰਾਮ । ਰਾਮ । ਰਾਮ ॥

This manuscript was written by Hardyal at the instance of Khem Dass during 1770 A.D.

S.No. 65 **S.H.R. : 2165**

Title : Bhagwat Dasam Sikand Pūrān

Size : 18 × 13 C.M. *No. of Folios :* 317

Lines per Page : 16 *Letters per Line :* 21

Date of Compilation : 1796 A.D.

Condition : Old, written in good hand, within in beautiful marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਉਅ ਸਵ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯਨਮਾ । ਉ ਨਮੋ ਭਗਵਤੇ ਵਾਸਦੇਵਾ ਇਨਮਾ ॥

ਉਂ ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਤ ਦਸਮ ਸਕੰਧ ਲਿਖਯਤੇ ॥

ਦੋ ਮਤ ਘਟ ਮਹਿ ਪਰਸਪਰ ਥੇਲਤ ਏਕ ਸਮਾਂਨ ॥

ਇਕ ਗਾਵੈ ਗੁਨ ਸਿਆਂਮ ਕੇ ਇਕ ਬਰਜੇਸੁਰ ਗਿਆਨ ॥

End :–

ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨ ਚੰਦ ਸੁਖ ਧਾਮ । ਸਰਬ ਬਿਆਪੀ ਪੂਰਨ ਕਾਮ ।

ਜੈ ਜੈ ਜੈ ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨ । ਸਰਬ ਬਿਆਪੀ ਪੂਰਨ ਵਿਸਨ ॥ ੧੬੧ ।

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਭਾਗਵਤੇ ਮਹਾ ਪੁਰਾਣੇ ਦਸਮ ਸਕੰਧੇ ਸੁਕ ਪਰੀਛਤ ਸੰਬਾਦੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸਨ ਅਰਪਣ ਮਸਤੁ । ਇਕਾਨਵੇ ਧਿਯਾਇ ਸਮਾਪਤ ਮਸਤ ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਾਪਤੰ । ਸੰਮਤ ੧੮੫੩ । ਮਿਤੀ ਮਾਹੇ ਦਿਨੇ ੨੧ । ਵਾਰ ਸੋਮ ਸੰਪੂਰਨ । ਭੁਲਿਆ ਚੁਕਿਆ ਗੁਰੂ ਬਖਸੰਦ । ਹਰਿ ਭਗਤ ਦਾਨ ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਦੇਵਣੀ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਪਣਾ । ਜਨਮ ਸਵਾਰਨਾ ॥ ਪੋਥੀ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਤ ਦਸਮ ਸਕੰਧ ਸੰਪੂਰਨ ਭਇਆ ।

S. No.

S.H.R. : 2477

Title : Bhagwat Dasam Sikand Pāran

Size : 16 × 15 C. M. — *No. of Folios :* 415

Lines per Page : 13 — *Letters per Line :* 22

Name of Scribe : Krishan Dāss.

Condition : Old, pages at places worm - eaten, written in beautiful hand within marginal lines. Incomplete.

Beginning :–

ਸ੍ਰੌਤਿ ਰਹਤ ਡੋਰਾ ਮਹਾ ਧਿਆਵੈ ਪੁਰਖ ਪੁਰਾਨਿ ॥
ਸਬ ਸਮਝੈ ਸਬ ਹੀ ਸੁਨੈ ਜੋ ਕੋ ਕਰੈ ਬਖਾਨ ॥
ਜੁਗਤਿ ਉਕਤਿ ਮਤਿ ਤੈ ਰਹਤਿ ਧਿਆਵੈ ਪੁਰਖ ਅਨੰਤ ॥
ਬਿਸਕਰਮਾ ਸੀ ਮਤਿ ਲਹੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੈ ਭਗਵੰਤ ॥ ੧੯ ॥

End :–

ਜਗ ਮਹਿ ਕੀਰਤਿ ਬਢੀ ਤੁਮਾਰੀ । ਤੀਨ ਲੋਕ ਅਘ ਕਾਟਨਿ ਹਾਰੀ ॥
ਜੋ ਤੁਮ ਕੀਨੇ ਕਰਮ ਰਸਾਲਿ ॥ ਜੋ ਗਾਵੈਗੋ ਗੁਨਿ ਗੋਪਾਲਿ ॥

S.No. 67

S.H.R. : 1578

Title : Bhagwat Ikādas Sikand Pāran

Size : 19 × 10 C.M. — *No. of Folios :* 354

Lines per Page : 7 — *Letters per Line :* 23

Condition : Old, written in beautiful hand without margin. Complete.

Beginning :—

੧ ਓ ਸੁਸਤ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾ ਇਨਮ : ॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਭਿਓ ਨਮਾ — ਸ੍ਰੀ ਪਰਾਪਰਮ ਗੁਰ ਭਿਓ ਨਮ : ॥
ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਭਾਗਵਤੇ ਇਕਾਦਸ ਸਕੰਧੇ ਭਾਖਾ ਲਿਖਯਤੇ ।
ਚੌਪਈ
ਸੰਤ ਦਾਸ ਸਤਗੁਰ ਕੇ ਚਰਣ । ਤਿਨ ਕੀ ਗਹਉ ਸੁ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰ ਸਰਣ ।
ਜਾ ਤੇ ਉਪਜੈ ਗਿਯਾਨ ਬਿਚਾਰ । ਛੂਟੈ ਭਰਮ ਕਰਮ ਬਿਵਹਾਰ । ੧ ।

End :—

ਦੋਹਰਾ
ਪਰਮ ਗਯਾਨ ਪਰਗਟ ਕਰਿਯੋ ਮਮ ਘਟ ਹ੍ਵੈ ਨਿਜਦੇਵ ।
ਤੇ ਮੇਰੇ ਉਰ ਨਿਤ ਬਸੈ ਸੰਤ ਦਾਸ ਗੁਰਦੇਵ । ੧੩ । ੧੬੧ ।
ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਭਾਗਵਤੇ ਮਹਾ ਪੁਰਾਣੇ ਏਕਾਦਸ ਸਕੰਧੇ ਸ੍ਰੀ ਸੁਕ ਪਰੀਛਤ ਸੰਬਾਦੇ ਭਾਖਾਯੰ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨ

ਬੈਕੁੰਠ ਪਯਣੋ ਨਾਮ ਇਕਤ੍ਰੀਸਮੋ ਧਯਾਯ : ੩੧ । ਏਕਾਦਸ ਸਕੰਧ ਸੰਪੂਰਣ ਸਮਾਪਤੰ ॥ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ।

This manuscript contains the versified translation of the eleventh chapter of Bhagwat Pūrān. Translation appears to have been done by Sant Dāss. The text mainly deals with the life of Lord Krishna.

S. No. 68

S.H.R. : 2256

Title : Bhāgwat Mahān Pūrān

Size : 36 × 33 C.M.

No. of Folios : 607

Lines per Page : 22

Letter per Line : 34

Date of Compilation : 1784 A.D.

Condition : Old, written in good hand within marginal lines, headings in red. Incomplete.

Beginning :—

੧ ੳ ਨਮੋ ਭਗਵਤੇ ਵਾਸਦੇਵਾਯ । ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨਾਯ ਸਰਨ ਮਮ ।

ਦੋਹਰਾ

ਵਿਘਨ ਹਰਣ ਮੰਗਲ ਕਰਣ ਖੇਮ ਕੁਸਲ ਪਰਸਾਦ ।
ਉਸਤਤ ਉਸਤਤ ਯੋਗਿ ਹਰਿ ਹਿਤ ਕਰ ਉਚਰੋਂ ਆਦ । ੧ ।

End :-

ਦੋਹਰਾ

ਰਵ ਸਹੰਸ ਕੁਤ ਕੇ ਨਿਕਟ ਸੋਹਤ ਨ ਭਾਖਾ ਦੀਪ ।
ਪਰ ਰਵ ਬਿਨ ਇਸਥਾਨ ਮੇ ਦੀਪ ਹੀ ਧਰ ਹੈਂ ਸਮੀਪ । ੨੯ ।
ਨਿਮਸਕਾਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਗੁਰ ਛੇਦਕ ਰਿਦ ਮਲ ਗ੍ਰੰਥ ॥
ਸੁਖ ਸੋਂ ਜਾਂ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਪੂਰਣ ਭਯੋ ਗਿਰੰਥ ॥ ੩੦ ।
ਸੰਮਤ ਆਠਰਹਿ ਸੈ ਇਕਤਾਲੀਸ ਮਾਸ ਕਤਕ ਜਾਨ ।
ਏਕਾਦਸ ਸਨਵਾਰ ਕੋ ਪੂਰਣ ਭਯੋ ਪੁਰਾਨ । ੧੮੪੧ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਭਾਗਵਤੇ ਮਹਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਦ੍ਵਾਦਸ ਸਕੰਧੇ ਤੇਰਵੇਂ ਧਯਾਯ । ਸਮਾਪਤ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ॥

This manuscript contains the versified translation of the twelfth chapter of Bhāgwat Pārān.

S.No. 69

S.H.R. : 1579 A

Title : Bishan Pārān

Size : 17 × 12 C.M

No. of Folios : 229

Lines per Page : 11

Letters per Line : 25

Condition : Old, written in running hand, pages at places worm - eaten. Incomplete.

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸਤਿ ਚਿਤ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਇਨਮਹਿ
ਅਥ ਬਿਸਨ ਪੁਰਾਨ ਲਿਖਤੇ ।
ਪ੍ਰਾਸਰੋ ਵਾਚ ।

ਪ੍ਰਾਸਰ ਮੈਤ੍ਰੇ ਕਉ ਕਹੇ ਹੈਂ । ਕਿ ਹੇ ਮੈਤ੍ਰੇ ਯੇਹ ਜੋ ਤੁਝੇ ਉਪਦੇਸ ਕਰੋਂ ਹੋਂ । ਸੋ ਅਮ੍ਰਿਤੁ ਸਮਾਨ ਹੈ । ਸੋ ਮਨ ਕੇ ਪਾਤ੍ਰ ਸੋ ਪੀਉ । ਅਰੁ ਜੋ ਨਾਰਾਇਣ ਤੇ ਭਿੰਨ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਤਿਆਗੁ ਕਰਿ । ਅਰੁ ਐਸੇ ਨ ਹੋਇ ਜੁ ਏਕ ਕਾਨ ਕਰਿ ਸ੍ਰਵਨ ਕਰੇ ਅਰੁ ਦੂਸਰੇ ਕਾਨ ਸਿਉ ਨਿਕਾਸ ਦੇਵੈ । ਇਸ ਤੇ ਪ੍ਰੋਜਨੁ ਸਿਧੁ ਨਾ ਹੋਇਗਾ ।

End :–

ਆਤਮ ਦਰਸੀ ਜਬ ਯਹਿ ਸਰਬ ਵਚਨ ਬੁਧ ਕੇ ਸ੍ਰਵਨ ਕਰ ਸੁਣੇ । ਅਰ ਆਪ ਕੋ ਦੇਖਾ ਅਰ ਪਛਾਨਾ ਤਬ ਆਤ੍ਰਮਾਂ ਬਿਖੇ ਲੀਨ ਭਯਾਂ । ਅਰ ਸਰੂਪ ਕੋ ਮਿਲਾ ਅਰ ਬੰਧ ਮੁਕਤਿ ਕੇ ਭੈ ਤੇ ਨਿਰਭੈ ਭਯਾਂ । ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਪੋਥੀ ਬਿਸਨ ਬੇਦਾਂਤ ਪੂਰਨ ਸਮਾਪਤੰ । ਸਤ ਚਿਤ ਅਨੰਦ । ਭੁਲਿ ਚੂਕ ਮਾਫ ਕਰਨੀ । ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ । ਭਉ ਤਰੀਐ । ਅਗੰਮ ਅਥਾਹ ਸਾਗਰ ਕਿਉ ਤਰੀਐ ।

This manuscript is the prose translation of Vishnā Pārān, which is considered to be the oldest Pārān. It contains the philosophical dialogue of Maitrya and Prāshar.

S. No. 70

S.H.R. : 2293 B

Title : Hanūmān ke Bīr Chhand

Size : 17 × 12 C.m. — *No. of Folios :* 14—23=10

Lines per Page : 16 — *Letters per Line :* 18

Complete.

Beginning :–

ੴ ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ ।
ਅਥ ਹਨੂਮਾਨ ਕੇ ਬੀਰ ਛੰਦ ।
ਪਰਮ ਗੁਰ ਪੁਰਖ ਤੁਮ ਝੁਰਹੁ ਰਘੁ ਨੰਦਨ ਜੀ ਕਹੇ ਸੁਰਗੇ ਚਢੇ ਇੰਦ੍ਰ ਮਾਰੇਂ ।
ਕਹੌ ਮੇਰ ਸੁਮੇਰ ਮੈ ਪਲਕ ਮੈ ਸੰਚਰੈਂ ਸੂਰ ਸਸ ਕਾਇ ਉਚਕਾਇ ਡਾਰੇਂ ।

End :–

(ਛੰਦ ਦਾ ਅੰਤਲਾ ਹਿਸਾ)
ਪਾਰਨ ਅਛਿਤ ਆਦਿ ਕੋ ਪਤਿ ਨ ਲਾਗੈ ਪਾਂਚ ਪਤਿ ਕੋ ਬਿਪਤ ਜਦੁ ਪਤਿ ਕੀਨੋ ਹੇਤੁ ਹੈ ।
ਗੋਪਨ ਕੇ ਚੋਰ ਚੋਰ ਰਾਖੇ ਹੁਤੇ ਕੋਰਿ ਕੋਰ ਤੇਊ ਮਾਨੋ ਤੋਰਿ ਜੋਰਿ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਕੋ ਦੇਤ ਹੈ । ੧੬ ॥

This gives an account of Hanūmān's chivalry and it contains various other anecdotes from ancient Hindu literature like of that Daropati etc.

S. No. 71

S.H.R. : 1576

Title : Hanūmān Nātak

Author : Hirday Rām

Size : 18 × 12 C.M.

No. of Folios : 367 *Lines per Page :* 9 *Letters per Line :* 24

Date of Transcription : 1771 A. D.

Condition : Very old, many pages at places worm - eaten written in beautiful hand writing within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :-

੧ ਓ ੧। ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਹਨੂਮਾਨ ਨਾਟਕ ਕ੍ਰਿਤਿ ਕਵਿ ਹਿਰਦੇ ਰਾਮ।
ਕਬਿਤ
ਤੀਨੋਂ ਲੋਕ ਪਤਿ ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੀ ਸੋਂ ਰਤਿ ਅਗਤਿਨਿ ਗਤਿ ਕੇ ਚਰਨ ਸਿਰ ਨਾਇ ਹੋ।
ਸਦਾ ਸੀਲ ਪਤਿ ਸਭਿ ਪਤਿ ਏਕ ਨਾਰੀ ਬ੍ਰਿਤਿ ਸਿਵ ਸਨਿਕਾਦਿ ਪਤਿ ਜਸਹਿ ਸੁਨਾਇ ਹੋਂ।
ਸੁਰਪਤਿ ਹੂੰ ਕੇ ਪਤਿ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਪਤਿ ਰਾਮ ਨੈਨ ਕੋ ਰਉਰ ਕਬਹੂੰ ਤੌ ਪਹਿ ਜਾਇ ਹੌ।
ਛੂਰੇ ਬਾਕ ਪਤਿ ਸੁਨੋ ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਮਤਿ ਤਬ ਐਸੇ ਰਘੁਪਤਿ ਕੇ ਕਛੂਕ ਗੁਨ ਗਾਇ ਹੋਂ।

End :-

ਛਪੈ
ਸੰਬਤ ਬਿਕ੍ਰਮ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਸਹਸ ਖਟੁ ਸਤ ਅਸੀਹ ਬਰ।
ਚੈਤ੍ਰ ਚਾਦਨੀ ਦੂਜ ਛਤ੍ਰ ਜਹਗੀਰ ਸੁਭਟ ਪਰ।
ਸੁਭ ਲਛਨ ਦਛਨ ਸੁਦੇਸ ਕਵਿ ਰਾਮ ਬਿਚਛਨਾਂ।
ਕ੍ਰਿਸਨ ਦਾਸ ਤਨ ਕੁਲ ਪ੍ਰਕਾਸ ਜਸ ਦੀਪਕ ਰਛਨ।
ਸੀਅ ਪਤਿ ਚਰਿਤ੍ਰ ਤਿਨਿ ਜਥਾ ਮਤਿ ਪ੍ਰਗਟ ਕਹਯੋਂ ਸੁਭ ਲਗਨ ਗਨਿ।
ਦੈ ਭਗਤਿ ਦਾਨੁ ਨਿਰਭੈ ਕਰਹੁ ਸੁ ਜੈ ਰਘੁਪਤਿ ਰਘੁਬੰਸ ਮਨਿ ॥੧੪੨॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਗੀਤੇ ਹਨੂਮਾਨ ਨਾਟਕ ਰਾਵਨ ਬਧ: ॥ ਚਤੁਰ ਦਸਮੋ ਅੰਕ ਸਮਾਪਤ
ਸੰਬਤ। ੧੮੨੮।

The author of this manuscript translated it from Sanskrit during the reign of Jehangir (1606-1627 A.D.). It is the versified translation.

It is believed that Emperor Bahādur Shāh (1707–1712 A.D.) formerly known as Prince Moazam presented one of the copies of this manuscript to Gūrū Gobind Singh (1666–1708 A.D.) who incorporated in it some verses of Kashi Rām. The Gūrū is said to have liked it, and it is, perhaps, on this account that numerous copies of this manuscript are found in Gūrmūkhī.

This copy was transcribed in 1828 B.K. viz. 1771 A.D. Also vide Punjābi Manuscript Catalogue in Punjābi, *(Punjabi Hath Likhatan di Suchi)* published by Language Department, Patiālā, pages 614–16.

S. No. 72

S.H.R. : 2243 A

Title : Hanūmān Nātak

Author : Hirday Rām Bhallā | *Size* : 15 × 10 C.M.

No. of Folios : 458 | *Lines per Page* : 7

Letters per Line : 20 | *Name of Scribe* : Bh. Mehar Singh

Date of Transcription : 1708 A.D.

Condition : Old, written in beautiful hand writing, within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning .—

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਬ ਹਨੂ ਮਾਨ ਨਾਟਕ ਕ੍ਰਿਤਿ ਕਵਿ ਹਿਰਦੇ ਰਾਮ ।
ਕਬਿੱਤ
ਤੀਨ ਲੋਕ ਪਤਿ ਪ੍ਰਾਣ ਪਤਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੀ ਸੋਂ ਰਤਿ,
ਅਗਤਿਨਿ ਗਤਿ ਕੇ ਚਰਨ ਸਿਰ ਨਾਇ ਹੌ ।........।

End :–

ਸੀਅ ਪਤਿ ਚਰਿਤ੍ਰ ਤਿਨਿ ਯਥਾ ਮਤਿ, ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਿਓ ਸੁਭ ਲਗੁਨ ਗਣਿ ।
ਦੇ ਭਗਤਿ ਦਾਨੁ ਨਿਰਭੇ ਕਰਹੁ ਜੈ ਰਘੁਪਤਿ ਰਘੁਬੰਸ ਮਣਿ ॥ ੧੪੩ ॥ ੧੨੭੯ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਹਨੂਮਾਨ ਨਾਟਕ ਰਾਵਨ ਬਧ ਚੋਦਸੋ ਅੰਕ ਸਮਾਪਤੰ ਮਸਤ । ੧੪ । ਕ੍ਰਿਤ ਕਬਿ ਹਿਰਦੇ ਰਾਮ ਭਲਾ ਮਾਘ ਵਦੀ ੫ ਸੰਮਤੁ ਸਤਾਰਾ ਸੈ ਪੈਂਹਟ । ੧੭੬੫ । ਭਾਈ ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੋਥੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਚਿਤ ਆਵਦਾ ਰਹੈ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਦਾ ਦਰਸਨ ਹੋਦਾ ਰਹੈ ਭੁਲਿਆ ਚੁਕਿਆ ਬਖਸਿ ਲੈਣਾ ।

ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਧੰਨਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ।

This copy was transcribed in 1765 B.K. viz. 1708. A.D.

S. No. 73

S.H.R. : 1434

Title : Hanūmān Nātak

Author : Hirday Rām | *Size* : 12 × 8 C.M.

No. of Folios : 456 | *Lines per page* : 7 | *Letters per line* : 21

Condition : Old, written in beautiful handwriting within golden margin, headings given in red.

Beginning :—

੧ ਓ ਗਨੇਸਾ ਇਨਮ :

ਅਥ ਹਨੂਮਾਨ ਨਾਟਕ ਕ੍ਰਿਤਿ ਕਵਿ ਹਿਰਦੇ ਰਾਮ ॥

ਕਬਿਤੁ ।

ਤੀਨੋ ਲੋਕ ਪਤਿ ਪ੍ਰਾਨ ਪਤਿ ਪ੍ਰੀਤ ਹੀ ਸੈ ਰਤਿ ਅਗਤਨਿ ਗਤਿ ਕੇ ਚਰਨ ਸਿਰ ਨਾਇ ਹੈ ॥
ਸਦਾ ਸੀਲ ਪਤਿ ਸਤਿ ਪਤਿ ਏਕ ਨਾਰੀ ਬ੍ਰਤ ਸਿਵ ਸਨਕਾਦਿ ਪਤਿ ਜਸਹਿ ਸੁਨਾਇ ਹੈਂ ।
ਸੁਰ ਪਤਿ ਹੂ ਕੇ ਪਤਿ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਪਤਿ ਰਾਮ ਨੈਨ ਕੋ ਓਰ ਕਬਹੂ ਤੇ ਪਰਜਾਇ ਹੈਂ ।
ਫੁਰੇ ਬਾਕ ਪਤਿ ਸੁਨੇ ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਮਤਿ ਤਬ ਐਸੇ ਰਘੁਪਤਿ ਕਛੁਕ ਗੁਨ ਗਾਇ ਹੈ ।

End :—

ਛਪਯਾ

ਸੰਬਤੁ ਬਿਕ੍ਰਮ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਸਹੰਸ ਖਟੁ ਸਤ ਅੱਸੀਹ ਬਰਾ ।
ਚੇਤ੍ਰ ਚਾਦਨੀ ਦੂਜ ਛਤ੍ਰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਸੁਭਟ ਪਰਾ ।
ਸੁਭ ਲੱਛਨ ਦੱਛਨ ਸੁ ਦੇਸ ਕਵਿ ਰਾਮ ਬਿਚਛੱਨ ।
ਕ੍ਰਿਸਨ ਦਾਸ ਤਨ ਕੁਲ ਪ੍ਰਕਾਸ ਜਸ ਦੀਪਕ ਰੱਛਨ ॥
ਰਘੁ ਪਤਿ ਚਰਿੱਤ੍ਰ ਤਿਨ ਜਥਾ ਮਤਿ ਪ੍ਰਗਟ ਕਹੋ ਸੁਭ ਲਗਨ ਗਣਿ ।
ਦੈ ਭਗਤਿ ਦਾਨੁ ਨਿਰਭੈ ਕਰਹੁ ਜੈ ਰਘਪਤਿ ਰਘੁਬੰਸ ਮਣਿ ॥ ੧੪੨ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਪਤਿ ਕੁਮਾਰਿ ਜੀਤਿ ਘਰ ਆਇਬੋ ਨਾਮ ਚੋਦਸੋ ਅੰਕ । ੧੪ ।

ਸੰਪੂਰਣੰ

ਪੋਥੀ ਹਨੂੰ ਮਾਨ ਨਾਟਕ ਕੀ ਸਪੂਰਣ । ਸੰਮਤ । ੧੮੭੧ । ਰਾਮ ॥ ਰਾਮ ॥

This copy was transcribed in 1871 B.K. viz. 1814 A.D.

S. No. 74

S.H.R. : 1444

Title : Hanūmān Natak

Author : Hirday Rām Bhallā — *Size :* 15 × 10 C.M.

No. of Folios : 559 — *Lines per Page :* 7 — *Letters per Line :* 16

Condition : Very old, pages at places worm - eaten, heading given in red. Incomplete.

Beginning :—

੧ ਓ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾ ਏਨਮ :

ਅਥ ਹਨੂਮਾਨ ਨਾਟਕ ਕ੍ਰਿਤ ਕਵਿ ਹਿਰਦੇ ਰਾਮ ਭਲੇ ਲਿਖਤੇ ।

Same as S.H.R. 1434.

End :—

ਛਪਯਾ

ਸੰਮਤੁ ਬਿਕ੍ਰਮ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਸਹਸ ਖਟੁ ਸਤ ਅਸੀਹ ਬਰਾ ।
ਚੇਤ੍ਰ ਚੰਦਨੀ ਦੂਜ ਛਤ੍ਰ ਜਹਗੀਰ ਮੁਕਟ ਪਰਾ ।
ਸੁਭ ਲੱਛਣ ਦੱਛਨ ਸੁ ਦੇਸ ਕਵਿ ਰਾਮ ਬਿਚਛੰਨ ।
ਕ੍ਰਿਸਨ ਦਾਸ ਤਨੁ ਕਲ ਪ੍ਰਕਾਸ ਜਸ ਦੀਪਕ ਰੱਛਨ ॥

This copy was not been beautifully written and inaccuracies of the scribe have been corrected in the margin.

S. No. 75

S.H.R. : 2192

Title : Hanūman Nātak

Author : Hirday Rām *Size :* 14 × 9 C.M.

No. of Folios : 516 *Lines per Page :* 7 *Letters per Line :* 21

Condition : Old, written in beautiful hand within beautiful marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਹਨੂ ਨਾਟਕ ਲਿਖਤੇ ਭਾਖਾ ਕ੍ਰਿਤ ਹ੍ਰਿਦੇ ਰਾਮ ਭਲੇ ਕੀ ।
ਕਬਿਤੁ

ਤੀਨਿ ਲੋਕ ਪਤ ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੀ ਸੋ ਰਤਿ ਅਗਤਿਨਿ ਗਤਿ ਕੇ ਚਰਨਿ ਸਿਰ ਨਾਇ ਹੋ ।
ਸਦਾ ਸੀਲ ਪਤਿ ਸਤਿ ਪਤਿ ਏਕ ਨਾਰੀ ਬ੍ਰਤਿ ਸਿਵ ਸਨਕਾਦਿ ਪਤਿ ਜਸਹਿ ਸੁਨਾਇ ਹੋ ।
ਸੁਰਪਤਿ ਹੂ ਕੇ ਪਤਿ ਜਾਨੁਕੀ ਕੇ ਪਤਿ ਰਾਮ ਨੈਨ ਕੋ ਰਓਰ ਕਬਹੂੰ ਤੋਂ ਪਰਿ ਜਾਇ ਹੋ ।
ਫੁਰੇ ਬਾਕ ਪਤਿ ਸੁਨੋ ਸੰਤ ਸਾਧ ਮਤਿ ਤਬ ਐਸੇ ਰਘੁਪਤਿ ਕੇ ਕਛੁਕ ਗੁਨ ਗਾਇ ਹੋ ॥ ੧ ।

End :—

ਰਘੁਪਤਿ ਚਰਿਤ੍ਰ ਤਿਨ ਜਥਾ ਮਤਿ ਪ੍ਰਗਟਿ ਕਹਯੋ ਸੁਭ ਲਗਨ ਗਣ ।
ਦੈ ਭਗਤਿ ਦਾਨੁ ਨਿਰਭੈ ਕਰਹੁ ਜੈ ਰਘਪਤਿ ਰਘ ਬੰਸ ਮਣ ॥ ੧੪੩ ॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਗੀਤੇ ਰਾਵਨ ਬਧਹਿ ਚੌਦਹਿ ਮੋਂ ਅੰਕ ਸਮਾਪਤੰ ॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਹਨੂਮਾਨ ਨਾਟਕ ਸੰਪੂਰਣੰ ।੮੧। ਰਾਂਮ ਰਾਮ, ਰਾਂਮ ॥

S. No. 76

S.H.R. : 2255

Title : Hanūmān Nātak

Author : Hirday Rām *Size :* 17 × 12 C.M.

No. of Folios : 437 *Lines per Page :* 8 *Letters per Line :* 21

Condition : Old, pages at places worm - eaten, written very beautifully within marginal lines. Incomplete.

Beginning :-

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਥ ਹਨੂ ਮਾਨ ਨਾਟਕ ਕ੍ਰਿਤ ਕਵਿ ਹਿਰਦੇ ਰਾਮ ।

ਕਬਿਤ

Same as S.H.R. 2192

End :-

ਸਵੈਯਾ

ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਇਨਿ ਕੋ ਬਲੁ ਪਾਇ ਮੈ ਬਾਲ ਸੋ ਮਾਰਿ ਕੈ ਦੋਸੁ ਲਯੋ ।
ਅਰੁ ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਇਨਿ ਕੇ ਬਲ ਤੇ ਕਪਿ ਮੰਡਲ ਮੈ ਕਪਿ ਰਾਜ ਭਯੋ ।
ਇਤ ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਇਨ ਮੈ ਜਬ ਹੀ ਚਿਤ ਚੋਪ ਮਿਲਾਇਕੈ ਨੇਕ ਦਯੋ ।
ਤਬ ਹੀ ਸਬ ਪੂਰਨ ਕਾਮ ਭਏ ਕਵਿ ਰਾਮ ਇਹੈ ਜੀਅ ਜਾਨਿ ਲਯੋ ।

S. No. 77

S.H.R. : 1437 A

Title : Katthā Sātjūg ki

Size : 14 × 9 C.M.

No. of Folios : 121 to 182 = 62

Lines per page : 8

Letters per Line : 16

Condition : Very old, pages at places worm - eaten. Written in good handwriting in red marginal lines. Incomplete.

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਕਥਾ ਸਤਿਜੁਗ ਕੀ – ਜਬ ਰਾਜੇ ਜਨਮੇਜੇ ਅਠਾਰਹ ਕੁਸਟ ਹੂਏ ਥੇ ਬ੍ਰਹਮਣਿ ਮਾਰੇ ਤੇ । ਤਬ ਕੁਸਟ ਉਤਾਰਣੇ ਕੀ ਨਿਮਤਿ ਗੁਸਾਂਈ ਬਿਆਸ ਕਥਾ ਸੁਣਾਵਣੇ ਲਾਗਾ । ਏਹੁ ਕਥਾ ਤੇਰਵੀ ਹੈ । ੧੩ ।

End :—

ਰਾਜੇ ਜਨਮੇਜੇ ਜੀ ਕਉ ਗੁਸਾਈਂ ਬਿਆਸ ਕਥਾ ਕਰਿ ਕੈ ਸੁਨਾਈ । ਤਿਸ ਸੁਣੀ ਤੇ ਸਭ ਕੁਸਟ ਰਾਜੇ ਜਨਮੇਜੇ ਕੇ ਉਤਰਿ ਗਏ । ਏਹੁ ਨਾਸਕੇਤ ਕੀ ਕਥਾ ਆਦਿ ਸਤਿਜੁਗੁ ਕੀ ਬਾਰਤਾ ਹੈ । ਏਹੁ ਬਚਨੁ ਸਭ ਸਤਿ ਸਤਿ ਕਰਿ ਜਾਨੈਗਾ ਅਰੁ ਰਿਦੈ ਵਸਾਵੈਗਾ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਰਿ ਕੈ ਤਿਸ ਕੀ ਮੁਕਤਿ ਹੋਇਗੀ । ਕਥਾ ਨਾਸਕੇਤ ਕੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਾਪਤਿ । ਬੋਲਹੁ ਭਾਈ ਮੰਤ੍ਰਹੁ ਰਾਮ ਰਾਮ ਸਤਿ ।

120 folios are missing in the beginning. It gives an account of pleasures of heaven and miseries of hell.

S. No. 78

S.H.R. : 2262 B

Title : Krishan Avtār Birāh Nātak

Author : Dharam Singh Avdhūt

Size : 15 × 12 C.M.

No. of Folios : 146 (171-217)

Lines per Page : 10

Letters per Line : 20

Beginning :—

੧ ਓ । ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ ॥
ਅਥ ਕ੍ਰਿਸਨ ਰਾਧਕਾ ਪ੍ਰੇਮ ਲਿਖਯਤੇ ਕ੍ਰਿਤ ਕਵ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਅਬਧੂਤ ।
ਦੋਹਰਾ
ਪਿਰਥਮ ਨਮਸਤੇ ਗੁਰਚਰਨ ਪੁਨ ਸ੍ਰਬਾਤਮ ਰਾਇ ।
ਬਰਨਤ ਮਮ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਕਾ ਕ੍ਰਿਸਨ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁਖਦਾਇ ।੧।

End :—

ਦੋਹਰਾ
ਗੁਨ ਗਾਵਤ -ਪਾਵਤ ਮੁਕਤ ਭੁਗਤ ਜੁਗਤ ਸੁਖ ਧਾਮ ।
ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਕੇ ਮਨ ਬਸੋ ਅਹਿਨਿਸ ਮੂਰਤ ਸਿਯਾਮ। ੧੫੪ ।
ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਸਕੰਧੇ ਮਹਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਕ੍ਰਿਸਨਾ ਅਵਤਾਰੇ ਬ੍ਰਿਹ ਨਾਟਕ ਗਿਰੰਥੇ ਕ੍ਰਿਤ ਕਵਿ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਅਬਧੁਤ ਸਮਾਪਤੇ ।

This manuscript deals with love of Lord Krishnā and Rādhā. It appears to be the versified translation of a portion of Dasam Sikand of Bhagwat Pūrān as mentioned in the colophon.

S. No. 79

S.H.R. : 1442 I

Title : Mahātam Sri Amritsar (Bhawikhat Pūrān Vichon)
Author : Sant Rām
No. of Folios : 1 – 31 = 31
Letters per Line : 19
Size : 15 × 11 C.M.
Lines per Page : 8

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਕਾ ਮਹਾਤਮ ਲਿਖਯਤੇ ।
ਦੋਹਰਾ
ਗੁਰ ਗਣੇਸ ਅਰ ਸਾਰਦਾ ਬੰਧੋ ਹਿਤ ਚਿਤ ਲਾਇ ।
ਜਾ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਿਲਾਸ ਤੇ ਉਤਮ ਮਤ ਕੋ ਪਾਇ ॥ ੧ ॥

End :—

ਦੋਹਰਾ
ਸਹੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪਹਲੇ ਸੁਨੀ ਭਾਖਾ ਬਨਾਇ ॥
ਭੂਲ ਚੂਕ ਸਭ ਬਖਸੀਓ ਸੰਤ ਸੁਨੋ ਮਨ ਲਾਇ ।
ਸਿਵ ਗੌਰੀ ਸੰਬਾਦ ਗਿਰ ਕਲਾਸ ਪੁਰ ਹੋਇਉ ।
ਸੰਤ ਦਾਸ ਸੰਤੋਹਿ ਸੁਨ ਤਿਹ ਭਾਖਾ ਕਰ ਪੋਇਉ ।

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਭਵਿਖਤ ਪੁਰਾਣੇ । ਉਮਾ ਮਹੇਸਰ ਸੰਬਾਦੇ ਨਾਮ ਅਸਟਮੋ ਧਿਆ ਸਮਾਪਤੰ । ਅੰਮ੍ਰਤਸਰ ਮਹਾਤਮ ਸੰਪੂਰਨ । ਅਸਟ ਧਿਆ । ਕ੍ਰਿਤ ਕਵ ਸੰਤ ਰਾਮ । ੮ । ਸਾਧੂ ਕੀ ।

As stated in the beginning and also mentioned in the colophon this manuscript contains a versified translation of a portion of Bhawikhat Pūrān. It brings out the sanctity of Amritsar. Translation was done by Sant Rām.

S. No. 80—81

S.H.R. : 2250 & 2251

Title : Mahābhārat

Author : Krishan Lāl — *Size :* 34 × 32 C.M.
No. of Folios : 509 — *Lines per Page :* 19. within golden marginial lines.
Letters per Line : 31 — *Name of Scribe :* Bh. Gopal Singh.
Condition : Good, headings in red, beautifully written. Incomplete.
Name of the parts with Pages : Ist Part from Folio 1 to 233.
IInd Part from Folio 234 to 509.

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਓਅੰ ਸ੍ਵਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯ ਨਮਹਿ । ਓਅੰ ਨਮਹ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ।
ਓਅੰ ਬਿਆਸਾ ਨਮਹ ; ਓਅੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਚਰਣ ਕਮਲੇ ਭਯੋ ਨਮਹ ; ।
ਅਥ ਮਹਾ ਭਾਰਥ ਭਾਖਾ ਲਿਖਯਤੇ ।
ਦੋਹਰਾ
ਵੰਦੋ ਚਰਣ ਗਜ ਬਦਨ ਕ੍ਰ ਜਾ ਕੀ ਧੂਜ ਅਪਾਰ ।
ਸੁਰ ਨਰ ਮੁਨਿ ਜਨ ਕਰਹਿ ਹਿਤ ਦੇਵਨ ਦੇਵ ਵਿਚਾਰ ।

End :–

ਨ੍ਰਿਪਤ ਸੁਣਾਵੈ ਧਯਾਂਨ ਧਰ ਕਪਟ ਨ . ਕਾਹੂ ਖਾਇ ।
ਦਿਜ ਸੁਨ ਪੰਡਤ ਹੋਇ ਬੜ ਮੂਢ ਸੁਨਤ ਬੁਧ ਪਾਇ । ੩੫ ।
ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾ ਭਾਰਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਉਦਮ ਪ੍ਰਬਣੇ ਕ੍ਰਿਸਨ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਖਾਯੰ ਸਮਾਪਤੇ ਮਸਤ ਸੁਭ ਮਸਤ । ੫ ॥
ਬਕਲਮ ਖੁਦ ਗੁਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲਿਖਾਰੀ ।

This manuscript is a versified translation from Sanskrit as mentioned in the colophon. It is believed that this work was undertaken at the instance of Gūrū Gobind Singh Ji.

This copy in two volumes has been transcribed by Gopāl Singh who was an employee of Nābhā State. This is from General Shivdev Singh's collection vide also S.H.R. 2252 & S.H.R. 2301.

S. No. 82

S.H.R. : 2301

Title : Mahābhārat (Rāj Dharm Kathā)

Size : 34 × 32 C.M. *No. of Folios :* 770 to 1085=316

Lines per Page : 19 *Letters per Line :* 31

Name of Scribe : Gopāl Singh.

Condition : Good, headings in red, beautifully written within golden marginal lines.

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯਾਨਮ — ਅਥ ਰਾਜ ਧਰਮ ਕਥਾ ਪ੍ਰਬ ਲਿਖਯਤੇ ।

ਦੋਹਰਾ

ਰਣ ਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਜਾਰ ਸਭ ਗੰਗਾ ਮੱਜਨ ਧਾਰਿ ।
ਧ੍ਰਿਤ੍ਰਾ ਸੁਰ ਪੈ ਗਏ ਸਭ ਧਰਮ ਜਾਦਿ ਸੁਖ ਕਾਰ ॥ ੧ ॥
ਗੰਧਾਰੀ ਧਿਤ੍ਰਾ ਸੁਰ ਸਣ ਬਲਨ ਕਰਤ ਅਤਿ ਅੰਤ ॥
ਤਿਨ ਸੋਂ ਸੰਜੇ ਬਚ ਕਰਤ ਜਾਂਕੀ ਬੁਧ ਅਗੰਤ ॥

End :–

ਦੋਹਰਾ

ਮਹਾਂ ਭਾਰਤ ਪੂਰਨ ਭਯੋ ਸੁਨੈ ਸੰਤ ਮਨ ਲਾਇ ।
ਇਹ ਲੋਕੇ ਜਸ ਪ੍ਰਲੋਕ ਜੈ ਜੈ ਦੂੰਦ ਭੀ ਬਜਾਇ ॥ ੧੧੨ ॥

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਭਾਰਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸ੍ਵਰਗ ਰੋਹਣ ਪਰਬਣੇ ਕ੍ਰਿਸਨ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਖਾਯੰ ਅਸਟਾ ਦਸ ਪ੍ਰਬ ਸਮਾਪਤੇ ॥ ੧੯ । ਸੁਭੰ ਭਵਤਿ ।

ਜੈ ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨਾ ਇਨ ਮੋਨ ਮਹਾਂ ।
ਜੈ ਜੈ ਧਰਮ ਪੁਤ੍ਰਾਇ ਇਨ ਮੋਨ ਮਹਾ । ੧੯ ॥

ਬਕਲਮ ਖੁਦ ਭਾਈ ਗੁਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲਿਖਾਰੀ ਮੁਲਾਜਮ ਰਿਆਸਤ ਨਾਭਾ ।

This is the last of the series of four manuscripts vide S.H.R. Nos. 2250, 2251, 2252. The first two contain the versified translation of Mahābhārat and the third contains the translation of the Gitā and this last portion is entitled Rāj Dharm Kathā.

All the four volumes have been beautifully written by Bhāi Gopāl Singh, an employee of the Nābhā state.

S. No. 83

S.H R. : 1827

Title : Ramāyan

Author : Bhāi Santokh Singh *Size :* 30 × 22 C.M.

No. of Folios : 382 *Lines per Page :* 17

Letters per Line : 40 *Date of Transcription :* 1839 A.D.

Condition : Good, beautifully written within red marginal lines.

Beginning :-

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਥ ਲੰਕਾ ਕਾਂਡ ਪ੍ਰਾਰੰਭਯਤੇ । ਅਥ ਜ਼ੂਪ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਥਨੰ ।

ਕਬਿਤ

ਬਿਸਦ ਬਰਨ ਵਾਰੀ ਰੂਪ ਮੈ ਬਰਨਵਾਰੀ ਅੰਤਿ ਨ ਬਰਨ ਵਾਰੀ ਸਦਾ ਸੁਖ ਕਾਰੀ ਹੈ ।
ਬਿਘਨ ਹਰਨਿ ਵਾਰੀ ਲੋਚਨ ਹਰਨਵਾਰ ਉਰ ਬਿਹਰ ਨਿਵਾਰੀ ਕਵਿ ਕੇ ਉਦਾਰੀ ਹੈ ।
ਬੇਣਾ ਸੋ ਕਰ ਨਿਵਾਰੀ ਭੂਖਨ ਕਰ ਨਿਵਾਰੀ ਸੁਮਤਿ ਕਰ ਨਿਵਾਰੀ ਸਭ ਮੈ ਬਿਹਾਰੀ ਹੈ ।
ਤੀਰਥਾ ਚਰਨਵਾਰੀ ਹੰਸ ਪੈ ਚਰਨ ਵਾਰੀ ਪਾਵਨ ਚਰਨਵਾਰੀ ਬੰਦਨਾ ਹਮਾਰੀ ਹੈ । ੧ ॥

End :-

ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਚੇਤਾਰੁ ਚਿਰ ਬਨਾਈ । ਸਰਬ ਭਵਿਖਯਤ ਕਥਾ ਸੁਹਾਈ ।
ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਬ੍ਰਿਤੀ ਧਾਰਿ ਮਨ ਪਾਵਨ । ਬਾਲਮੀਕ ਨੇ ਕਰੀ ਬਨਾਵਨਿ । ੪੩ ।
ਇਤਯਾਰ ਸੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਾਇਣੇ ਬਾਲਮੀਕਯੇ ਆਦਿ ਕਾਬਯੇ ਉਤਰ ਕਾਂਡੇ ਬਿੰਸਤਿ ਸਹਸ੍ਰਾਂ ਕਾਂਯਾਂ ਸੰਘ
ਤਾਂਯਾਂ ਸ੍ਰੀ ਮਤ ਸੁਰਗਾ ਰੋਹਨਿ ਨਾਮ ਏਕਿ ਸੌ ਇਕੀਸ ਮੈ ਸਰਗਹ । ੧੨੧ ।
ਸੰਮਤਿ ਅਠਾਰਾ ਸਹੰਸ ਮੈ ਬਰਖ ਛਿਆਨਮੇ ਮਾਂਹਿ ।
ਬਾਲਮੀਕ ਕ੍ਰਿਤ ਲਿਖਿ ਕਰਿ ਕਰੀ ਮਾਘ ਮਾਸ ਕੇ ਮਾਂਹਿ ।

This is a versified translation of Bālmik's Rāmāyan.

The translator is Bhāi Santokh Singh, the author of immortal Gūrpartāp Sūraj Granth. According to Bhāi Kāhn Singh Nābhā, Bhāi Santokh Singh translated Rāmayan in 1891 B. K. viz. 1834 A.D. This manuscript, as mentioned in the colophon, is dated 1896 viz. 1839 A.D. Hence it is one of the earliest copies.

S. No. 84

S.H.R. : 1998

Title : Rāmāyān

Author : Tūlsi Dāss

Size : 16 × 11 C.M.

No. of Folios : 519 *Lines per Page :* 9 *Letters per Line :* 24

Name of Scribe : Gursaran *Date of Transcription :* 1816 A.D.

Condition : Old, written in good hand writing, within marginal lines headings given in red. Complete.

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਾਯਨਮ ॥

ਅਥਿ ਰਾਮਾਯਣ ਬਣ ਕਾਂਡ ਭਾਖਾ ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਕ੍ਰਿਤ ਲਿਖਯਤੇ ।

ਸਲੋਕ

ਮੂਲੰ ਧਰਮ ਤਰੌ ਬਿਬੇਕ ਜਲਧੇ : ਪੂਰਣ ਇੰਦ ਮਾਨੰ ਦਦੰ ।
ਬੈਰਾਗ ਬੁਜ ਭਾਸਕਰੰ ਚਿਦ ਘਨੰ ਧ੍ਰਾਤਾ ਪਹਿ ਤਾਪਹਿ ।
ਮੋਹਾਂ ਬੁਧਰ ਪੂਗਾ ਪਾਟਨ ਬਿਧਉ੍ਸੰ ਸੰਭਵ ਸੰਕਰੰ ।
ਬੰਦੇ ਬ੍ਰਹਮ ਕੁਲੰ ਕਲੰਕ ਸਮਨੰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਭੂਪ ਪ੍ਰਿਯੰ । ੧ ॥

End :–

ਸਲੋਕੁ

ਪੁਨਯ ਪ੍ਰਾਪ ਹਰੰ ਸਦਾ ਸਿਵ ਕਰੰ ਬਿਗਯਾਨ ਭਕਤਿ ਪ੍ਰਦੇਂ ।
ਮਾਯਾ ਮੋਹ ਮਲਾਪ ਹਸੁ ਬਿਮਲੰ ਪ੍ਰੇਮਾਂਬੁ ਪੂਰੰ ਸੁਭੰ ।
ਸ੍ਰੀ ਮਦ੍ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਨਸ ਮਿਦੰ ਭਕਤਿਯਾਵ ਗਾਂਹ ਤਜੇ ।
ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਪਤੰਗ ਘੋਰ ਕਿਰਣੈ ਦਹਿਯੰਤ ਨੋ ਮਾਨਵਾ ।

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚਰਿਤ ਮਾਨਸੇ ਸਕਲ ਕਲ ਕਲੁਖ ਬਿਧੁੰਸੇ ਉਤਰ ਕਾਂਡ ਭਕਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ ਸਮਾਪਤੰ । ਸੁਭ ਮਤੁ ਸਰਬ ਗਤ । ਇਹ ਪੋਥੀ ਪੂਰੀ ਹੋਈ । ਮਾਘ ਬਦੀ ਦਸਮੀ । ਸਾਲ ੧੮੭੩ ॥ ਮੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਈ । ਗੁਰ ਸਰਨ ਨੇ ਲਿਖੀ । ਭੂਲ ਚੂਕ ਬਖਸਣੀ । ਸਦਕਾ ਸੰਗਤ ਕਾ । ਵਾਹਗੁਰੂ । ਵਾਹਗੁਰੂ ।

The Rāmayan is the master piece of Tulsi Dāss, the most celebrated Hindi poet. According to F.E. Keay "has had great and deserved fame not only in India but through out the whole world" It is in a beautiful verse.

This copy way transcribed in 1816 A.D.

S. No. 85

S.H.R. : 2293 A

Title : Sadāmā Chrittar

Author : Hirday Rām

Size : 17 × 12 C.M.

No. of Folios : 1-14=14 *Lines per Page :* 17 *Letters per Line :* 18

Condition : Old, written in beautiful hand writing, without marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਸੁਦਾਮਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕ੍ਰਿਤ ਕਬਿ ਹ੍ਰਿਦੇ ਰਾਮ ਲਿਖਯਤੇ ।

ਕ: (ਕਬਿੱਤ)

ਮਾਧੋ ਜੂ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਇ ਗਾਇ ਸੁਖ ਪਾਇ ਪਾਇ ਔਰਨ ਸੁਨਾਇ ਸੇਸ ਨਾਗ ਹੂ ਸੇ ਹਾਰੇ ਹੈਂ ।
ਮਹਿਮਾ ਨ ਜਾਨੈ ਸੁਕ ਨਾਰਦ ਔ ਬਾਲਮੀਕ ਤਾਕੇ ਕਹਿਬੇ ਕੋ ਕਉਨ ਮਾਨਸ ਬਿਚਾਰੇ ਹੈਂ ।
ਜੈਸੀ ਮਤ ਮੇਰੀ ਕਥਾ ਸੁਨੀ ਹੈ ਪੁਰਾਨ ਕੇਰੀ ਜਿਹ ਭਾਂਤ ਸੁਦਾਮਾ ਜੂ ਦ੍ਵਾਰਕਾ ਸਿਧਾਰੇ ਹੈਂ ।
ਤੰਦਲ ਲੈ ਚਲੇ ਜੈਸੇ ਹਰਿ ਜੀ ਸੋਂ ਮਿਲੇ ਪੁਨਿ ਆਏ ਫਿਰ ਕੈਸੇ ਨਿਜ ਦਾਰਦ ਬਿਡਾਰੇ ਹੈਂ । ੧ ।

End :-

ਬੈਕੁੰਠ ਨਿਜ ਬਾਸੀ ਆਇ ਭਯੋ ਬ੍ਰਿਜ ਬਾਸੀ ਸਯਾਮ ਰਾਧਕਾਂ ਰਵਨ ਰਾਮ ਬਿਸਰਿਓ ਜਗਾਇਬੇ ।
ਸੁਦਾਮਾ ਚਲਿਤ੍ਰ ਚਿੰਤਾ ਮਨ ਸਮਸਾ ਉਧਾਨ ਕੰਠ ਕੇ ਖਲੀਤਾ ਰਾਖ ਸਾਧਨ ਸੁਨਾਇਬੇ । ੫੪ ।
ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨ ਜੀ ਸਹਾਇ । ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸੁਦਾਮਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕ੍ਰਿਤ ਕਬਿ ਹਿਰਦੇ ਰਾਮ ਸਮਾਪਤੰ ॥

This manuscript gives an account of Lord Krishna's benevolent treatment towards Sudamā, his devottee. It is in a beautiful verse by Hirday Rām.

S. No. 86

S.H.R. : 2212

Title : Verat Parb (Mahābhart)

Author : Sāndar Kavi

Size : 17 × 11 C.M.

No. of Folios : 189

Lines per Page : 10

Letters per Line : 23

Date of Transcription : 1817 A.D.

Condition : Old, written in beautiful hand writing, within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਵੈਰਾਟ ਪਰਬ ਸੁੰਦਰ ਕ੍ਰਿਤ ਲਿਖਤੇ ।
ਦੋਹਰਾ
ਗੁਰ ਗਨੇਸ ਰਾਜ ਮੁਖ ਗੁਰੂ ਗਣਪਤਿ ਕਰੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ॥
ਗਵਰੀ ਸੁਤ ਗਿਰਧਰ ਸਹਤਿ ਸੁਧ ਕਰੋ ਮਮ ਕਾਮ । ੧ ।

End :—

ਦੋਹਰਾ
ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਭਾਰਥ ਪਰਬ ਸਰਬ ਬੈਰਾਨ ਬਖਾਨ ।
ਭਯੋ ਬਿਵਾਹੁ ਅਨੰਦ ਸੇ ਅਬ ਮੰਨਿ ਕੌ ਜੀਅ ਜਾਨ । ੫੫ । ੧੫੫੫ ।

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਬੈਰਾਟ ਪਰਬ ਵੈਸੇ ਪਾਇਨ ਵਿਰਚਿਤੰ ਸੁੰਦਰ ਕ੍ਰਿਤ ਸਮਾਪਤੇ ॥ ਸੁਭੰ ਮਸਤ ਸਰਬ ਕਲਿਆਣੰ । ਭੁਲ ਚੁਕ ਬਖਸਣੀ । ਅਭੁਲ ਗੁਰੂ ਕਰਤਾਰ ਜੀ । ਸੰਮਤ ੧੮੭੪ । ਵੈਸਾਖ ਸੰਕ੍ਰਾਂਦਿ ਦਿਨ ਗੁਜਰੇ ੯ । ਵੈਸਾਖ ਸੁਦੀ ਤਿਥ ੨ । ਵਾਰ ਸੁਕਰ । ਯਾਦ੍ਰਿਸੰ ਦ੍ਰਿਸਟੰ ਗ੍ਰੰਥਾਤਾ ਦ੍ਰਿਸੰ ਲਿਖਤੰ ਮਯਾ । ਯਦਿ ਸੁਧਿਯਾ ਸੁਧਵਾ ਮਮੋ ਦੋਖ ਨ ਦੀਯਤੇ । ਭੁਲ ਚੁਕ ਬਖਸਣੀ ਦਾਸ ਜਾਨਕੇ ॥

This is a versified translation of a portion of Mahābhārat by Sāndar Kavi. It describes the exile of Pāndavās.

B—Verses of Saints (Bhagat Bani)

S. No. 87

S.H.R. : 1437 D

Title : Bāni Jalhan di

Author : Jalhan | *Size :* 14 × 9 C.M.

No. of Folios : 196–201=6 | *Lines per Page :* 8 | *Letters per Line :* 15

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਬਾਣੀ ਜਲਣ ਦੀ ।
ਤੇਰੇ ਹਥਿ ਨ ਤੇਰੀ ਮੁਕਤਿ । ਜਾਹਿ ਉਨਾ ਥੇ ਜੋ ਜਾਣਨਿ ਜੁਗਤ ॥
ਛਡੁ ਸਿਆਣਪ ਰਹੁ ਦਰਿ ਤੇ ਪਇਆ । ਆਤੁਰੁ ਜਾਣਿ ਕਰੇਸਿਨ ਦਇਆ ॥

End :–

ਉਸਾਰੇਂਦੇ ਢਿਲੁ ਨਹੀ ਭੰਨਦੇ ਭੀ ਕਛੁ ਨਾਹਿ ॥
ਭੰਨੇ ਸਵਾਰੇ ਰੇ ਮਨਾ ਸੋਈ ਰਾਮੁ ਧਿਆਇ ॥ ੨੦ ॥

Jalhan, a Sidhū Jāt, belonged to village Bhadānā, District Amritsar. He was known for his frank and free devotional verses. He was contemporary of Guru Har Gobind, (1606–1645 A.D.), the Sixth Guru.

S. No. 88

S.H.R. : 1437 C

Title : Bāni Sūthray di

Author : Sūthrā | *Size :* 14 × 9 C.M.

No. of Folios : (201–206)=6 | *Lines per Page :* 8 | *Letters per Line :* 16

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਬਾਣੀ ਸੁਥਰੇ ਦੀ ।
ਗਲਿ ਸਾਈਂ ਦੀ ਸਭ ਮੈ ਪਿਆਰੀ । ਖੋਟੇ ਕੰਮ ਨ ਦੇਂਦੇ ਵਾਰੀ ।
ਜੇ ਇਹੁ ਗਲਿ ਆਪਣੇ ਹਥਿ ਹੋਵੈ । ਤਾਂ ਸਾਈ ਨਾਲੋਂ ਵਿਛੁੜ ਕਿਉ ਰੋਵੈ ॥
ਸੁਥਰਿਆ ਆਜਜੁ ਹੋਇ ਕੀਚੈ ਫਿਰੀਆਦ । ਸਾਈਂ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਣ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ॥

End :–

ਸਹੁ ਗੱਲੀ ਵਸਿ ਨ ਆਵਦਾ । ਖੋਈ ਵੇਂਵਨਿ ਤਾ ਮੁਖੁ ਦਿਖਾਇਦਾ ।
ਜਿਸੁ ਵਿਚਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਸਾਈਂ ਦੀ । ਮਿਹਰ ਤਿਸ ਵਿਚ ਕਾਂਈ ਦੀ ।

Sūthrā was born in 1615 A.D. (1672 B.K.) at Brāmpur (Bārāmūlā) Kashmir when Gūrū Hargobind was travelling there. The newly-born child was thrown out on account of various superstitions of his parents. Subsequently the Gūrū brought up the child who grew to be a saint and founded a sect known as Sūthray Shāhi.

S. No. 89

S.H.R. : 1437 K

Title : Bāwan Akhari

Author : Sadārang Ji | *Size* : 14 × 9 C.M.

No. of Folios : 9 (229–238) | *Lines per Page* : 8

Letters per Line : 16 | Incomplete.

Beginning :—

ਬਾਵਨ ਅਖਰੀ ਸਦਾਰੰਗ ਜੀ ਕੀ ।

ਸਲੋਕੁ

ਸਤਿਗੁਰ ਦਾਤੇ ਹੈ ਦੁਖ ਭਜਨ । ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ ਬਾਵਨ ਚੰਦਨ ।
ਪਾਪ ਬਿਡਾਰਨ ਸਭ ਅਘ ਖੰਡਨ । ਕਾਟਹਿ ਜਰਾ ਮਰਨ ਕੇ ਬੰਧਨ ॥

End :—

ਸਲੋਕੁ

ਰਿਣ ਲੈ ਖਾਵੈ ਅਵਰ ਪਹਿ ਹੋਤੀ ਸਕਤਿ ਗਵਾਰ ।
ਦੇਣਾ ਪਵੈ ਬਿਆਜ ਸਿਉ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਦਰਬਾਰ ॥

This contains sixteen devotional verses in alphabetical order of Gurmūki letters.

S. No. 90

S.H.R. : 2189

Title : Kavitā—Gosāin Tūlsi Dāss

Author : Tūlsi Dāss | *Size* : 24 × 10 C.M.

No. of Folios : 67 | *Lines per Page* : 8 | *Letters per Line* : 41

Condition : Old, written in beautiful hand writing, within marginal lines. Complete.

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯਨਮ :

ਸ੍ਵੈਯਾ

ਅਵਧੇਸ ਕੇ ਦ੍ਵਾਰਸ ਕਾਰੈ ਗਈ ਸੁਤ ਗੋਦ ਕੈ ਭੂਪਤਿ ਲੈ ਨਿਕਸੇ ।
ਅਵਿਲੋਕ ਹੋ ਸੋਚ ਵਿਮੋਚਨ ਕੋ ਠਗਸੀ ਰਹ ਜੇ ਨ ਠਗੇ ਧਿਕਸੇ ।

ਤੁਲਸੀ ਮਨ ਰੰਜਨ ਰੰਜਤ ਅੰਜਿਤ ਨੈਨ ਸੁਖੰਜਨ ਜਾਤਕ ਸੇ ।
ਸਜਨੀ ਸਸਿ ਮੈਂ ਸਮ ਸੀਲ ਉਭਯ ਨਵ ਨੀਲ ਸਰੋਰੁ ਹਸਿ ਵਿਕਸੇ । ੧ ।

End :-

ਛਪੈ

ਜਯ ਜਯ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨਾਥ ਜਨਕ ਜਾਅਗ ਜਗ ਮਾਤਾ ।
ਜਯ ਜਯ ਜਯ ਸ੍ਰੀ ਲਖਨ ਦੁਸਟ ਦੰਡਨ ਵਧਿ ਆਤਾ ।
ਜਯ ਜਯ ਜਯ ਸ੍ਰੀ ਭਰਤ ਸਤ੍ਰੁਘਨ ਦੋਨੋ ਭਾਈ ।
ਰਘੁ ਪਤਿ ਆਗਿਆ ਸੁਨਤ ਲੀਨ ਜਿਹ ਸੀਸ ਚੜਾਈ ।
ਜਯ ਜਯ ਜਯ ਸ੍ਰੀ ਪਵਨ ਸੁਤ ਜਿਹ ਜਸੁ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਕਹਯੋ ।
ਕਰ ਜੋਰ ਦੰਡਵਤ ਤੁਲਸ ਕਾ ਜਿਹ ਜਿਹ ਪ੍ਰਭ ਦਰਸਨ ਲਹਯੋ । ੨੨੧ । ੩੫੭ ।
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਸਾਈ ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਕ੍ਰਿਤ ਕਵਿਤਾ ਸਮਾਪਤੰ । ਸੈਭੰ ਭੂਯਾਤ ਜੀ ।

Unlike Tulsi Dāss, Rāmāyana, which is in Dohā and Chaupya metres, this manuscript contains mostly sawyyās. Subject matter of this manuscript is life of Rāma in exile.

S. No. 91

S.H.R. : 1437 C

Title : Shlōk Bhagat Kabīr

Author : Kabīr *Size* : 14 × 9 C.M.
No. of Folios : 192-196=5 *Lines per Page* : 8 *Letters per Line* : 16

Beginning ,—

੧ ਓ ਸਲੋਕੁ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੇ
ਮੈਲੁ ਜੋ ਲਾਗੀ ਆਦਿ ਕੀ ਤੀਰਥ ਸਕੈ ਨ ਧੋਇ ।
ਬਿਨ ਸੇਵਾ ਗੁਰਦੇਵ ਕੀ ਕੈਸੇ ਨਿਰਮਲੁ ਹੋਇ ॥ ੧ ॥

End :—

ਕਬੀਰ ਮਾਇਆ ਤੈਂ ਭਲੀ ਹੈ ਬੁਰਾ ਹਮਾਰਾ ਜੀਉ ॥
ਜਿਸ ਕੀ ਤਿਸ ਕਉ ਸਉਪੀਐ ਤੌ ਤੁਰਤ ਮਿਲਾਵੈ ਪੀਉ ॥

Kabīr was one of the greatest leaders of Bhagati movement in Medieval India. He was also a poet of great eminence. Some of his verses have been included in the Adi Granth, the Sikh scriptures.

These shlokās have not been included in the Holy Granth and most probably these are apocryphal.

S. No. 92

S.H.R. : 1437 B

Title : Shlok Bhagat Bajid

Author : Bhagat Bajid   *Size* : 14 × 9 C.M.

No of Folios : 11 (182–192)   *Lines per page* : 8   *Letters per line* : 16

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਸਲੋਕ ਭਗਤਿ ਬਜੀਦ ਕੇ ।
ਦੁਇ ਦੁਇ ਭਾਰ ਉਠਾਇ ਚਲੇ ਸਭਨਾ ਦੇ ਮੁਹਰਿ ।
ਢਠਾ ਹੋਇਆ ਉਠ ਨ ਲਹਦਾ ਦੇਹ ਧਰਿ ॥
ਨਿਕਲ ਗਇਆ ਹੀ ਭਉਰ ਨ ਆਇਓ ਫਰਿ ਘਰਿ ॥
ਬਜੀਦਾ ਕਉਣੁ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਖੈ ਇਉ ਨ ਅਉ ਕਰਿ ॥ ੧ ॥

End :–

ਸਾਹਾ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਫਕੀਰ, ਫਕੀਰ ਦੇ ਦੁਨੀਦਾਰ ॥
ਮੁਗਲ ਪਠਾਨ ਰਯਤ ਖਤ੍ਰੀ ਫਉਜਦਾਰ ॥
ਕੰਚਨ ਕੀਚੈ ਵਸਿ ਲੋਹੇ ਸੰਗਿ ਤੋੜੀਐ ॥
ਬਜੀਦਾ ਕਲਮ ਰਬਾਣੀ ਵਗੀ ਕਿਨੈ ਨ ਮੋੜੀਐ ॥ ੩੮ ॥

Bajid, a Muslim saint, lived during the sixteenth century. In the beginning he had very orthodox views. But later on he developed very liberal out look.

His verses are famous for frankness and straight forwardness.

S. No. 93

S.H.R. : 1437 F

Title : Shlok Pārdās

Author : Pārdās   *Size* : 14 × 9 C.M.

No. of Folios : (206–209)—4   *Lines per Page* : 8   *Letters per Line* : 16

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਸਲੋਕੁ ਪਾਰਦਾਸ ਕੇ ।
ਸਤਿਗੁਰ ਪੂਰਾ ਦੇਊ ਕੁਲ ਤਾਰੇ ਜੋ ਜੋ ਸਰਨੀ ਆਵੈ ॥
ਜੇ ਮਤਿ ਹੀਣੁ ਮਾਇਆ ਕੇ ਗੀਦੀ ਸੋ ਕਿਆ ਗੁਰੂ ਕਹਾਵੈ ॥

End :–

ਜਿਸੁ ਘੜੀ ਸਰਨੇ ਪੜੀ ਸਾ ਵਡਭਾਗਨਿ ਮਾਇ ॥
ਜਿਨ ਪੀਉ ਪਾਇਓ ਪਾਰ ਦਾਸੁ ਸਰਬ ਸੀਗਾਰੁ ਬਣਾਇ ॥ ੧੫ ॥

The verses in this manuscript like other devotional verses exhort man to denounce wordly pleasures in order to achieve spiritual bliss.

S. No. 94

S.H.R. : 1437 G

Title : Shlok Tulsi

Author : Tulsi Dāss *Size* : 14 × 9 C.M.

No. of Pages : (209-211)=3 *Lines per Page* : 8 *Letters per Line* : 16

Beginning :–

ਸਲੋਕ ਤੁਲਸੀ (ਭਗਤ) ਕੇ ॥
ਤੁਲਸੀ ਬਿਲਮੁ ਨ ਕੀਜੀਏ ਬੇਗ ਜਪਹੁ ਰਘਬੀਰੁ ।
ਤਨੁ ਤਰਗਸ ਤੇ ਜਾਤੁ ਹੈ ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਕੇ ਤੀਰ ।

End :–

ਸੀਖਿਓ ਸਭ ਤੰਤ੍ਰ ਮੰਤ ਜੰਤਨ ਕਉ ਸੀਖ ਲੀਨ ਪਿੰਗੁਲ ਪੁਰਾਨ ਸੀਖਿ ਬਡੇ ਭਾਏ ਸੂਰਮੈ ॥
ਸੀਖਿਓ ਸਭ ਬੇਤ੍ਰ ਯਾਂ ਤੇ ਨਿਪਟਿ ਸਿਯਾਨੋ ਭਇਓ ਏਕ ਹਰਿ ਬੋਲਬੋ ਨ ਸੀਖਿਓ ਸਭ ਸੀਖਿਓ ਗਇਓ ਧੂਰ ਮੈ ॥

According to F. E. Keay "All the literary works of Tūlsi Dāss have the object of popularising the worship of Rāmā. His Doha collection is not so much an epic poem as a moral work. Sir George-Grierson thinks that it is probably a collection of Dohās from other poems of Tulsi, made by a later hand." *History of Hindi Literature*, page 57.

S. No. 64

S.H.R. : 1427

Title : Sundar Bilās

Author : Bābā Sundar Dāss *Size* : 15 × 12 C.M.

No. of Folios : 199 *Lines per Page* : 9 *Letters pes Line* : 18

Condition : Old, worm - eaten throughout written in good hand within marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਰਾਮ ਜੀ ਸਤਿ ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਦਾਦੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ । ਬਾਬਾ ਸੁੰਦਰ ਦਾਸ ਕਾ ।
ਸਵੈਯਾ । ਲਿਖਤੰ ਪ੍ਰਥਮਹਿ ਗੁਰਦੇਵ ਕੌ ਅੰਗ ।
ਇੰਦਵ ਛੰਦ
ਮੌਜ ਕਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਦਇਆ ਕਰ ਸਬਦੁ ਸੁਨਾਇ ਕਹਿਓ ਹਰਿ ਨੇਰੋ ।
ਜਿਯੋ ਰਵਿ ਕੈ ਪ੍ਰਗਟੈ ਨਿਸ ਜਾਤ ਸੁ ਦੂਰ ਕੀਯੋ ਭ੍ਰਮੁ ਭਾਨ ਅੰਧੇਰੋ ॥

End :–

ਸੇਖ ਮਸਾਇਕ ਅਉਰਉ ਲਾਇਕ ਥਾਕਿ ਰਹੇ ਮਨ ਮੈ ਮੁਸਕਾਤੇ ।
ਸੁੰਦਰ ਮੌਨ ਗਹੀ ਸਿਧ ਸਾਧਿਕ ਕਉਨ ਕਹੇ ਉਸ ਕੀ ਮੁਖ ਬਾਤੇ । ੧੫ ॥

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਅਸਚਰਜ ਕੋ ਅੰਗ ਸਪੂਰਣੰ । ਸਮਾਪਤੁ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ । ਅੰਗੁ । ੩੩ । ੫੨੧ । ਹਰੈ ਰਾਮ ਹਰੇ । ਸੁੰਦਰ ਜੀ ਕੋ ਪੋਥ ਸਪੂਰਨੰ ।

Sunder Dāss was the follower of Dādū, a seventeenth century msytic who flourished in Rājputān. According to Bhāi Kāhn Singh he was born in 1653 B.K. viz. 1596 A.D. and died in 1746 B.K. viz. 1689 A.D. Most of the time he lived in Jaipur State. Besides this he was author of Giān Samunder and Sākhi also.

The theme in this manuscript is the spiritual elevation.

S.No. 96

S.H.R. : 1573

Title : Sūr Sāgar

Author : Sūr Dāss *Size* : 31 × 18 C.M.

No. of Folios : 445 *Lines per Page* : 12 *Letters per Line* : 42

Condition : Old, written in beautiful hand writing within beautiful marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯਨਮ । ੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਨਾਮਾਂ । ਅਥ ਸੂਰ ਦਾਸ ਕ੍ਰਿਤ ਬਿਸਨ ਪਦ ਭਾਖਾ ਸੂਰ ਸਾਗਰ ਲਿਖਯਤੇ ।
ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ।
ਚਰਨ ਕਮਲ ਬੰਦੌ ਹਰਿ ਰਾਇ ।
ਜਾ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਟਾਛ ਅਰਾਧੈ ਕੋ ਸਥ ਕਛੁ ਦਰਸਾਇ ॥
ਬਹਰੋ ਸਬਦ ਮੂੰਕ ਪੁਨ ਬੋਲੈ ਰੰਕ ਚਲੈ ਸਿਰ ਛਤ੍ਰ ਧਰਾਇ ॥
ਸੂਰਦਾਸ ਸੁਆਮੀ ਕਰੁਣਾ ਮੈ ਵਾਰਿ ਵਾਰਿ ਬੰਦੌ ਤਿਹਿ ਪਾਇ ॥ ੧ ।

End :—

ਬਿਨ ਹਰਿ ਆਗਿਆ ਡੁੱਲੈ ਨ ਪਾਤ ॥ ਕਉਨ ਸਕੈ ਕਾਹੂੰ ਕਰ ਘਾਤ ॥
ਹਰਿ ਜਿਉ ਚਾਹੈ ਤਿਉ ਹੀ ਹੋਇ ॥ ਨ੍ਰਿਪ ਯਾ ਮੈ ਸੰਦੇਹ ਨ ਕੋਇ ॥
ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਮਨ ਯਹਿ ਨਿਸਚੇ ਆਯੋ । ਜੋਗ ਛਾਡਿ ਹਰਿ ਪਦੁ ਚਿਤ ਲਾਯੋ ।
ਸੂਤ ਸੋਨਕਨ ਕਹਿ ਸਮਝਾਯੋ ॥ ਸੂਰਦਾਸ ਤਿਉ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਯੋ ॥ ੧੭੪੮ ॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਭਾਗਵਤੋ ਮਹਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਸੂਰਦਾਸ ਕ੍ਰਿਤ ਉਦ੍ਾਦਸ ਸਕੰਧ ਸਮਾਪਤੰ ॥ ੧੨ ।

According to F. E. Keay "Sūr Dāss excelled in many styles of composition. A large number of episodes and passages from the Bhagavata Purana

were reproduced by him in exquiste verse and he was the writer of great number of lyrics in connection with worship of Krishna and Radha which were collected together in the Sūr Sāgar and Surāvali." *History of Hindi Literature Page 74*

This work is particularly contains devotional and lyrical poetry.

S. No. 97

S.H.R. : 1592

Title : Sūr Dāss Sagar

Author : Sūr Dāss
No. of Folios : 256 & 330, 380
Letters per Line : 21
Size : 15 × 10 C.M.
Lines per Page : 12
Condition : Very old, written in good hand without any margin. Incomplete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸ੍ਰੀ ਭਾਗਵਤ ਸੂਰ ਸਾਗਰ
ਦ੍ਵਾਦਸ ਸਕੰਧ ਬਰਨਨੰ ॥ ਰਾਗ ਕਲਯਾਨ ।
ਬੰਦੋ ਚਰਨ ਕਮਲ ਚਿਤ ਲਾਇ ।
ਜਾਕੀ ਕਿਰਪਾ ਪਿੰਗ ਗਿਰ ਲੰਘੈ,
ਜਨਮ ਅੰਧ ਕੋ ਸਬਦ ਰਸਾਇ ।
ਬਹਰੇ ਸਬਦ ਮੂਕ ਪੁਨ ਬੋਲੈ, ਰੰਕ ਚਲੈ ਸਿਰ ਛਤ੍ਰ ਫਰਾਇ ॥
ਸੂਰਦਾਸ ਸੁਆਮੀ ਕਰੁਣਾ ਮੈ, ਬਾਰ ਬਾਰ ਬੰਦੋ ਤਿਹ ਪਾਇ ॥ ੧ ॥

End :–

ਕਹਯੋ ਜਗ ਤੇਰੇ ਸੁਤ ਲੇਇ । ਅਪਨਾ ਤਰਨਾ ਪੋ ਤੋਹਿ ਦੇਇ ।
ਭੋਗ ਮਨੋਰਥ ਤਬ ਤੂ ਪਾਵੈ । ਮੇਰੋ ਬਚਨ ਬਿਰਥਾ ਨਹਿ ਜਾਵੈ ।
ਬੜੇ ਪੁਤ੍ਰ ਸਦੁ ਸੋ ਕਹਯੋ ਜਾਇ । ਉਨ ਕਹਯੋ ਬ੍ਰਿਧ ਭਇਓ ਨਹਿ ਜਾਇ ।

This manuscript is in-complete as its last pages are missing.

C—SIKH THEOLOGY

1—Scriptures (Adi Granth & Dasam Granth)

S. No. 98

S.H.R. : 2757

Title : Adi Sri Gūrū Granth Sāhib

Editor : Gūrū Arjan
No. of Folios : 1085
Letters per Line : 31
Size : 32 × 32 C.M.
Lines per Page : 17
Date of Compilation : 1604 A.D.

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਜਪੁ ॥

End :—

ਖਸਟ ਰਾਗ ਉਨ ਗਾਏ ਸੰਗਿ ਰਾਗਨੀ ਤੀਸ ॥
ਸਭੈ ਪੁਤ੍ਰ ਰਾਗਨਿ ਕੇ ਅਠਾਰਹ ਦਸ ਬੀਸ ॥

ਸਿਆਹੀ ਕੀ ਬਿਧਿ । ੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ।

... ...

ਇਕ ਸਿਰਸਾਹੀ ਕਜਲੁ ਵਜਨੁ । ੧ । ਬੋਲੁ । ੨ । ਗੂੰਦਕਿ ਕਰਕਾ । ਇਕ ਰਤੀ ਲਾਜਵਰਦ । ਇਕ ਰਤੀ ਸੁਇਨਾ । ਬਿਜੇ ਸਾਰ ਕਾ ਪਾਣੀ । ਤਾਂਬੇ ਕਾ ਭਾਂਡਾ । ਨਿੰਮੁ ਕੀ ਲਕੜੀ । ਦੂਰ ਕਾ ਕਜਲੁ । ਦਿਨ ਵੀਹ ਘਸਣੀ । ਰਵਾਲ ਰਖਣੀ । ੧ । ੧ ।

The Adi Granth, the Sikh Scripture, was edited by Gūrū Arjan the fifth Gūrū. The editing was completed in 1604 A.D. Akbar, the great Mūghal Emperor heard some of its verses while he was in the Punjab in 1598 A.D. (vide *Kulasotāl Twārikh*) and said to have appreciated its electic spirit. *Shabads* of Gūrū Tegh Bahādur were added to it subsequently by Gūrū Gobind Singh.

It contains the verses (*Shabads*) of the following :—

Gūrū Nānak	987	Pipā	1
Gūrū Angad	63	Farīd	123
Gūrū Amar Dass	869	Benī	3
Gūrū Ram Dass	638	Bhīkhan	2
Gūrū Arjan	2312	Mardanā	3
Gūrū Tegh Bahādur	115	Rav Dāss	40
Gūrū Gobind Singh	1	Jai Dev	2
Kabīr	534	Sen	2
Nām Dev	62	Sadhanā	1
Tarlochan	5	Satta Balwanda	8
Dhannā	4	Sunder	6
Parmānand	1	etc. etc.	

This copy of the Adi Granth more resembles Bhāi Banno's Bīr, characteristics of which have been recorded by Bhāi Kāhn Singh in Mahā Kosh. This manuscript copy has been donated to this collection by the author of this catalogue.

S. No. 99

S.H.R. : 2293 D

Title : Avtār Lila

Size : 17 × 12 C.M.
Lines per Page : 16
No. of Folios : 96 to 103=10
Letters per Line : 20

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੧ ।
ਧਿਆਉ ਦਸਾ ਅਵਤਾਰਾ ਕਾ ।
ਏਕ ਨਿਰੰਜਨ ਆਦਿ ਦੂਜਾ ਨਾਹਿ ਕੋਇ ॥
ਪਰੈ ਪਰੈ ਜੁਗਾਦਿ ਆਪ ਵਰਤਿਆ ॥
ਆਦਿ ਅਨੀਲ ਅਨਾਦਿ ਅਨਾਹਦ ਨਮਸਕਾਰ ॥
ਇਕਤ ਨ ਮਨੀਆਦਿ ਇਕਠੇ ਜੁਗਹ ਜੁਗ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਏਕ ਵਖਾਣਿਆ ॥

End :–

ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਭਜਹਿ ਮੁਰਾਰੀ ਤਿਨ ਕੀ ਪਰਮ ਗਤਿ ।
ਇਕ ਮਹਾਂ ਦੈਂਤ ਅਹੰਕਾਰੀ ਤਿਨ ਕੀ ਪਸੁ ਮਤਿ ।
ਇਕਨਾ ਬਾਜੀ ਹਾਰੀ ਢੋਈ ਨ ਲਹਨ ।
ਨਾਨਕ ਦਾਸੁ ਸਰਨ ਤਿਹਾਰੀ ਰਾਖਹੁ ਹਥ ਦੇਇ ॥ ੨੮ ॥
ਅਉਤਾਰ ਲੀਲਾ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ॥

It contains apocryphal verses attributed to Gūrū Nānak. It gives an account of Avtārs (incarnations of God) in different ages.

S. No. 100

S.H.R. : 1579 D

Title : Bachittar Nātak Pātshāhi Dasvin

Author : Gūrū Gobind Singh
No. of Folios : 270-306=37
Lines per Page : 12
Size : 17 × 12 C.M.
Letters per Line : 24

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਯਤੇ ।
ਤ੍ਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ । ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਾਕ ਪਾਤਿਸਾਹੀ । ੧੦ ।

ਦੋਹਰਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਖੜਗ ਕੋ ਕਰੋ ਸੁ ਹਿਤੁ ਚਿਤੁ ਲਾਇ।
ਪੂਰਨ ਕਰੋ ਗਿਰੰਥ ਇਹੁ ਤੁਮ ਮੁਹਿ ਕਰਹੁ ਸਹਾਇ।੧।

End :–

ਪਸੁ ਪੰਛੀ ਨਗਿ ਨਾਗਿ ਜਪਹਿਗੇ। ਹਿਰਦੇ ਨਾਮ ਗੋਬਿੰਦ ਧਰੈਗੇ।
ਮਾਨਖੁ ਬਨਿ ਤਨੁ ਸਭੁ ਥਾਪ ਥਪਹਿਗੇ।
ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਜਪੇ ਅਕਾਲਿ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਾ ਜਪਸੀ ਜਾਪੁ।
ਧੁਰਿ ਦਰਗਾਹੋਂ ਲਿਖਿਆ ਆਇਆ। ਕਲਿਜੁਗਿ ਨਾਨਕ ਰਾਜਿ ਚਲਾਇਆ।

Bachittar Nātak is one of the most important works of Gūrū Gobind Singh, containing his autobiography. Its translation in English is available in Macaulife's *Sikh Religion*, Malcolm's, *Sketch of the Sikhs* and I.B. Bannerji's, *Evolution of Khalsa*.

S. No. 101 **S.H.R. : 1589 C**

Title : Bāni Pātshāhi Dasvin

Author : Sri Gūrū Gobind Singh Ji *Size* : 13 × 8 C.M.

Condition : Old, pages at places worm-eaten, written in beautiful hand, within marginal lines headings given in red.

Beginning :—

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਜਪੁ ॥
ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾਤਿਸਾਹੀ।੧੦। ਛਪੈ ਛੰਦ ।ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ।
ਚਕ੍ਰ ਚਿਹਨ ਅਰੁ ਬਰਨ ਜਾਤ ਅਰ ਪਾਤ ਨਹਿਨ ਜਿਹ।
ਰੂਪ ਰੰਗ ਅਰੁ ਰੇਖ ਭੇਖ ਕੋਊ ਕਹਿ ਨ ਸਕਤ ਕਿਹ। ....

End :–

ਦੰਤੁਲਾ ਦਾਮਣੀ ਦੁਕਟਾ ਦੁਭ੍ਰਮ। ਛਾਲੰਤਾ ਨਿਦਕਾਨਿ ਬਿਖਾ ਨਿਗਮਾ।
ਕਦ੍ਰਕਾ ਚੁੜਕਾ ਚਾਰਕਾ ਚਪਣੀ ਚਚੂੰਤਾ ਚਾਵੜਾ ਚਿਪਿਲਾ ਜਾਪਣੀ।

This manuscript copy contains the following works of the tenth Guru:-

1.	Jap Sāhib	folio 37– 69
2.	Akāl Ūstat,	,, 69–174
3.	Bachitar Nātak	,, 174–297
4.	Chandi Chrittar,	,, 297–399
5.	Swayyās Patshahi Das	,, 505–507
6.	–do– –do– –do–	,, 505–507
7.	Sri Bhagauti Ji ka Chhand (Attributed to Gūrū Gobind Singh)	,, 539–555

S. No. 102

S.H.R. : 1593 A

Title : Das Granthi

Size : 17 × 13 C.M. *No. of Folios :* 40+160=200

Lines per Page : 8 *Letters per Line :* 16

Condition : Old, written in good hand within marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਜਾਪੁ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ॥ ਛਪੈ ਛੰਦ ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਚਕ੍ਰ ਚਿਹਨ ਅਰ ਬਰਨ ਜਾਤਿ ਅਰ ਪਾਤਿ ਨਾਹਿਨ ਜਿਹ ।

... ...

End :–

ਕਬੀਰ ਜਉ ਗ੍ਰਿਹ ਕਰਹਿ ਤ ਧਰਮੁ ਕਰੁ ਨਹੀ ਤ ਕਰੁ ਬੈਰਾਗੁ ।
ਬੈਰਾਗੀ ਬੰਧਨ ਕਰੈ ਤਾ ਕੋ ਬਡੋ ਅਭਾਗੁ ॥ ੨੪੩ ॥

This is an anthology of hymns from the Adi Granth and the Dasam Granth. Almost all the hymns have been published separately as well as collectively. It contains the following :-

1.	Jāp Sahib	folio	1- 24	(Gurū Gobind Singh)
2.	Vār Gauri	,,	24 - 38	(Adi Granth)
3.	Shabads	,,	38– 40	(Adi Granth)
4.	Selection of Shabad	,,	1–109	–do–
5.	Shlok Mehlā 9	,,	109–118	–do–
6.	Shabad Hazāre	,,	118–125	–do–
7.	Shlok Kabir	,,	125–160	–do

S. No. 103

S.H.R. : 1585

Title : Das Granthī

No. of Folios : 244 to 390=146 *Size :* 14 × 11 C.M.

Lines per Page : 8 *Letters per Line :* 16

Condition : Old, written in good hand within marginal lines. Incomplete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਜਾਪੁ । ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦
ਛਪੈ ਛੰਦ
ਚਕ੍ਰ ਚਿਹਨ ਅਰ ਬਰਨ ਜਾਤਿ ਅਰ ਪਾਤਿ ਨਹਿਨ ਜਿਹ ।
ਰੂਪ ਰੰਗ ਅਰ ਰੇਖ ਭੇਖ ਕੋਊ ਕਹਿ ਨ ਸਕਤ ਕਿਹ ।

End :—

ਰਾਮ ਗਇਓ ਸਾਧੂ ਗਇਓ, ਗਇਓ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਇਹਿ ਜਗਤ ਮੈ ਕਿਨ ਜਪਿਓ ਗੁਰਮੰਤ ॥ ੫੬ ।
ਰਾਮੁ ਨਾਮ ਉਰ ਮੈ ਗਹਿਓ ਜਾ ਕੈ ਸਮ ਨਹੀ ਕੋਇ ॥
ਜਿਹ ਸਿਮਰਤ ਸੰਕਟ ਮਿਟੈ ਦਰਸੁ ਤਿਹਾਰੋ ਹੋਇ ॥ ੫੭ ॥

Its first 243 folios are missing. It contains the following works from the Dasam Granth and the Adi Granth :-

1.	Jap Sāhib	folios 244 to 270	(Gūrū Gobind Singh)
2.	Akal Ūstat	„ 270 to 347	(Gūrū Gobind Singh)
3.	Hymns	„ 347 to 381	(Adi Granth)
4.	Shlokas of 9th Gūrū	„ 381 to 390	(Adi Granth)

S. No. 104

S.H.R. : 2478

Title : Dasam Pātshāh di Bāni

Author : Gūrū Gobind Singh. *Size* : 16 × 12 C.M.

No. of Folios : 77 *Lines per Page* : 10 *Letters per Line* : 19

Condition : Very old, worm-eaten through out written in running hand without margin. Incomplete.

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਉਤਾਰ ਖਾਸੇ ਦਸਖਤ ਕਾ – ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ।
ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਰਛਾ ਹਮਨੈ ॥ ਸਰਬ ਲੋਹ ਦੀ ਰਛਿਆ ਹਮਨੈ ।
ਸਰਬ ਕਾਲ ਜੀ ਦੀ ਰਛਿਆ ਹਮਨੈ ॥ ਸਰਬ ਲੋਹ ਜੀ ਦੀ ਸਦਾ ਰਛਿਆ ਹਮਨੈ ।

End :–

ਫਟਕਸੀ ਕੈਲਾਸ ਕਮਾਉ ਗਢ ਕਾਂਸੀ ਪੁਰ ਸੀਸਾ ਸੀ ਸੁਰੰਗਾ ਬਾਦ ਨੀਕੈ ਸੋਹੀਅਤੁ ਹੈ ।
ਹਿੰਮਸੀ ਹਿਮਾਲੈ ਹਰ ਹਾਰਸੀ ਹਲਬਾ ਨੇਰ ਹੰਸ ਕੇਸੀ ਹਾਜੀ .... !

This manuscript is incomplete as its twenty one folios are missing in the beginning and some folios from the end.

It contains Akal Ūstat as given in the Dasam Granth.

S. No. 105

S.H.R. : 1581

Title : Dasm Pātshāh di Bani

Author : Gūrū Gobind Singh *Size :* 11 × 18 C.M.

No. of Folios : 411 *Lines per Page :* 7 *Letters per Line :* 12

Condition : Old, written in good hand writing within marginal lines. Incomplete.

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਥ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰਿੰਥ ਲਿਖਯਤੇ । ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਾਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦

ਦੋਹਰਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਖੜਗ ਕਉ ਕਰੋ ਸੁ ਹਿਤ ਚਿਤ ਲਾਇ ।

ਪੂਰਨ ਕਰੌ ਗ੍ਰਿੰਥ ਇਹੁ ਸ਼ਬ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਸਹਾਇ । ੧ ।

End :–

ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਛੰਦ

ਸੰਖਾ ਸੁਰ ਮਾਰੇ ਬੇਦ ਉਧਾਰੇ ਸਤ੍ਰ ਸੰਘਾਰੇ ਜਸੁ ਲੀਨੋ ।

ਦੇਵੇ ਸੁ ਬੁਲਾਯੋ ਰਾਜ ਬਿਠਾਯੋ ਛਤ੍ਰ ਫਿਰਾਯੋ ਸੁਖ ਦੀਨੋ ।

ਕੋਟ ਬਜੇ ਬਾਜੇ ਅਮੁਰੇ ਸੁਰ ਗਾਜੇ ਸੁਭ ਘਰ ਸਾਜੈ ਸੋਕ ਹਰੇ ।

ਦੈ ਕੋਟਕ ਦਛਨਾ ਕ੍ਰੋਰ ਪ੍ਰਦਛਨਾ ਆਨਿ ਸੁ ਮਛ ਕੇ ਪਾਇ ਪਰੇ ।

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕੇ ਮਛ ਅਵਤਾਰ ਕਥਨੰ । ਸੰਖਾਸੁਰ ਬਧਹ ।

This anthology consists of the following works of Gūrū Gobind Singh Ji

1. Bachittar Nātak (Gūrū Gobind Singh)
2. Chardī Chrittar -do- -do-
3. Jap Sāhib 464–493 (Gūrū Gobind Singh)
4. Akal Ūstat 493–577 (Gūrū Gobind Singh)
5. Vār Sri Bhagautī and Chaubis Avtār 577–614.

Though this manuscript is beautifully bound, the binder has put the later half first and the first half later with the result that folio number one comes in the middle of the manuscript.

S. No. 106

S.H.R. : 1589

Title : Devi Ūstat & Vār Sri Bhagauti

Author : Gūrū Gobind Singh *Size :* 13 × 8 C.M.

No. of Pages : 51 (555–616) *Lines per Page :* 5

Letters per Line : 20

Beginning :—

ੴ ਅਥ ਦੇਵੀ ਜੂ ਉਸਤਤ ਕਥਨੰ ।
ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ।
ਤੁਹੀ ਅਸਤ੍ਰਣੀ ਸਸਤ੍ਰਣੀ ਆਪ ਰੂਪਾ ।
ਤੁਹੀ ਅੰਬਕਾ ਜੰਭ ਹੰਤੀ ਅਨੂਪਾ ।
ਤੁਹੀ ਅੰਬਕਾ ਸੀਤਲਾ ਤੋਤਲਾ ਹੈ ।
ਪ੍ਰਿਥੀ ਭੂਮ ਅਕਾਸ ਤੈ ਹੀ ਕੀਆ ਹੈ । ੧ ।

End :—

ਪਉੜੀ
ਸੁੰਭਨ ਸੁੰਭ ਪਠਾਇਆ ਜਮ ਦੇ ਧਾਮ ਨੋ ।
ਇੰਦ੍ਰ ਸਦ ਬੁਲਾਇਆ ਰਾਜੇ ਅਭਖੇਖਨਾ ।
ਸਿਰ ਪਰ ਛਤ੍ਰ ਫਿਰਾਇਆ ਰਾਜੇ ਇੰਦ੍ਰ ਦੇ ॥
ਚਉਦਹ ਲੋਕੀ ਛਾਇਆ ਜਸੁ ਜਗਮਾਤ ਦਾ ।
ਦੁਰਗਾ ਪਾਠੁ ਬਣਾਇਆ ਸਭੇ ਪਉੜੀਆ ।
ਫੇਰ ਨ ਜੂਨੀ ਆਇਆ ਜਿਨ ਇਹ ਗਾਇਆ । ੫੭ ॥

It consists of the following works :-

1. Devi Ūstat	folios 555–558		
2. Ustotar Bhawani	,, 559–561		
3. Chaupāi	,, 562–572	(Gūrū Gobind Singh)
4. Chaubis Avtār	,, 573–588	(Gūrū Gobind Singh)
5. Vār Sri Bhagauti ji ki. (Chandi di vār)	,, 589–616	(Gūrū Gobind Singh)

S. No. 107

S.H.R. : 1589 B

Title : Giān Parbodh

Author : Gūrū Gobind Singh Ji *Size* : 13 × 8 C.M.

No. of Folios : 399–505=107 *Lines per Page* : 5 *Letters per Line* : 20

Beginning :—

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ ।
ਅਥ ਗਿਆਨ ਪਰਬੋਧ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਯਤੇ । ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦
ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ । ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਨਮੋ ਨਾਥ ਰੂਪੇ ਸਦਾ ਸਿਧ ਕਰਮੰ । ਅਛੇਦੀ ਅਭੇਦੀ ਸਦਾ ਏਕ ਧਰਮੰ ।
ਕਲੰਕੰ ਬਿਨਾ ਨੇਕਲੰਕੀ ਸਰੂਪੇ । ਅਛੇਦੰ ਅਭੇਦੰ ਅਖੇਦੰ ਅਨੂਪੇ । ੧ ।

End :–

ਤੈ ਸਹੀ ਮਖ ਕੀਜੀਐ ਸੁਨਿ ਗਜ ਰਾਜ ਪ੍ਰਚੰਡ।
ਜੀਤ ਦਾਨਵ ਦੇਸ ਕੇ ਬਲਵਾਨ ਪੁਰਖ ਅਖੰਡ।
ਤੈ ਸਹੀ ਮਖ ਮਾਰ ਕੈ ਸਿਰ ਇੰਦ੍ਰ ਛਤ੍ਰ ਫਿਰਾਇ।
ਜੈਸੇ ਸੁਰ ਸੁਖ ਪਾਇਓ ਤਿਵ ਸੰਤ ਹੋਹ ਸਹਾਇ ॥ ੩ ॥ ੩੩੬ ॥

This is Gurū Gobind Singh's important work, forming a part of the Dasam Granth.

S. No. 108

S.H.R. : 1590 F

Title : Giān Sarod

Size : 18 × 13 C.M. *No. of Folios* : 1–18 Part II
Lines per Page : 11 *Letters per Line* : 22

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।
ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੧। ਗਿਆਨ ਸੁਰੋਦੇ ਕਾ।
ਪ੍ਰਸੋਤਮ ਪ੍ਰਮਆਤਮਾ ਪੂਰਨ ਬਿਸਵਾ ਬੀਸੁ।
ਆਦਿ ਪੁਰਸਿ ਅਬਚਲੁ ਤੋਹਿ ਨਿਵਾਵਉ ਸੀਸ।

End :–

ਧਰਨ ਟਰੈ ਗਿਰਵਰ ਟਰੈ ਅਉਰ ਟਰੈ ਸੁਨਿ ਮੀਤ।
ਬਚਨ ਸੁਰੋਦੈ ਨ ਟਰੈ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਰਣਿਜੀਤ।
ਗੁਰਦੇਵ ਸਰਣ ਕੀ ਦਇਆ ਜਿਉ ਸਾਧੋ ਦੀਆ ਸੁਨਾਇ।
ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਕਰਿ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੁ ਦ੍ਰਿੜੁ ਕਰਿ ਗਹੋ।
ਨਾਨਕ ਆਤਮ ਤਤੁ ਬਿਚਾਰਿ ਕਰਿ ਅਜਪਾ ਮੈ ਮਨਿ ਸਿਮਰਹੋ।

This manuscript contains the apocryphal verses attributed to Gurū Nānak. It emphasizes importance of *Shabad*, the intuitional wisdom.

S. No. 109

S.H.R. : 1586

Title : Gurbāṇi

Size : 11 × 9 C.M. *No. of Folios* : 322
Lines per Page : 9 *Letters per Line* : 16
Condition : Old, written in good hand within marginal lines. Complete.

Beginning :–

ੴ ਸਤਿ ਨਾਮ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਰਾਗੁ ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੧ । ਘਰੁ ੧ ।
ਮੋਤੀ ਤ ਮੰਦਰ ਊਸਰਹਿ ਰਤਨੀ ਤ ਹੋਹਿ ਜੜਾਉ ।
ਕਸਤੂਰਿ ਕੁੰਗੂ ਅਗਰ ਚੰਦਨ ਲੀਪਿ ਆਵੈ ਚਾਉ ।
ਮਤੁ ਦੇਖਿ ਭੂਲਾ ਵੀਸਰੈ ਤੇਰਾ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵੈ ਨਾਉ । ੧ ॥

End :–

ਤਤੁ ਤੇਲੁ ਨਾਮੁ ਕੀਆ ਬਾਤੀ ਦੀਪਕ ਦੇਹੁ ਉਜੀਆਰਾ ॥
ਜੋਤਿ ਲਾਇ ਜਗਦੀਸ ਜਗਾਇਆ ਬੂਝੈ ਬੂਝਨਹਾਰਾ ॥ ੨ ।
ਪੰਚੇ ਸਬਦ ਅਨਾਹਦ ਬਾਜੇ ਸੰਗੇ ਸਾਰਿਗ ਪਾਨੀ ॥
ਕਬੀਰ ਦਾਸ ਤੇਰੀ ਆਰਤੀ ਕੀਨੀ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਿਰਬਾਨੀ ॥ ੩ ॥

It is an anthology of hymns drawn from almost all rāgās mentioned in the Adi Granth. A table of contents has been given in the beginning of this manuscript.

S No. 110

S.H.R. : 1587

Title : Gūrbāni Pothi

Size : 12 × 8 C.M. *No. of Folios :* 140

Lines per Page : 6 *Letters per Line :* 12

Condition : Old, written in beautiful hand-writing, Ist part in marginal lines and II part without margin. Complete.

Beginning .–

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਜਪੁ ।
ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ । ਹੈਭੀ ਸਚੁ । ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ । ੧ ।

End :–

ਲਿਵਲੀਨ ਭਏ ਆਤਮ ਮਧ ਐਸੇ ।
ਜਿਉ ਜਲ ਜਲਹਿ ਭੇਦ ਕਹੁ ਕੈਸੇ ।
ਵਾਸਦੇਵ ਬਿਨ ਅਵਰ ਨ ਕੋਊ ।
ਨਾਨਕ ਓਅੰ ਸੋਹੰ ਆਤਮ ਸੋਊ । ੭ । ਧਾ ਰਾ ਲਾ ਥਾ ਝਾ ॥
ਮਹਲ ਦਸਵੇਂ ਨਾਲ ਦੁਰਗਾ ਮੰਤ੍ਰ ਰਲਾਇ ਲਿਖਿਆ ।
ਓਅੰ ਸ੍ਰਅੰ ਹ੍ਰੀਅੰ ਲ੍ਰੀਅੰ ਸੁੰਦ੍ਰੀ ਬਾਲਾ ਯਨਮ :

This contains the following works :-

1.	Jap Ji	folios	1–33	(Gūrū Nānak)
2.	Shabad Hazāre	,,	34–46	(Adi Granth)
3.	Jāp Sāhib	,,	1–47	(Gūrū Gobind Singh)
4.	Shabads	,,	48–58	(Gūrū Gobind Singh)
5.	Bhagauti Chhand	,,	1–27	(Gūrū Gobind Singh)
6.	Hymns	,,	28–32	(Adi Granth)
7.	Paintis Akhari	,,	32–36	(Attributed to Gūrū Nānak)

S. No. 111

S.H.R. : 1447

Title : Gūrbāni di Pothi

Size : 15 × 13 C.M. *No. of Folios :* 76

Lines per Page : 10 *Letters per Line :* 25

Condition : Very old, pages at places worm-eaten written in good hand without any margin. Incomplete.

Beginning :–

ਮੈ ਰੋਂਦੀ ਸਭੁ ਜਗੁ ਰੁੰਨਾ ਰੁੰਨੜੇ ਵਣਹੁ ਪੰਖੇਰੂ ।
ਇਕੁ ਨ ਰੁੰਨਾ ਮੇਰੇ ਤਨ ਕਾ ਬਿਰਹਾ ਜਿਨਿ ਹਉ ਪਿਰਹੁ ਵਿਛੋੜੀ ॥

End :–

ਹਉ ਹਉ ਕਰਤ ਨ ਤ੍ਰਿਸਨ ਬੂਝੈ ਨਹ ਕਾਮ ਪੂਰਨ ਗਿਆਨੇ ।
ਬਿਨਵੰਤਿ ਨਾਨਕ ਬਿਨੁ ਨਾਮ ਹਰਿ ਕੇ ਕੇਤਿਆ ਪਛੁਤਾਨੇ । ੩ ॥
ਧਾਰਿ ਅਨੁਗ੍ਰਹੋ ਅਪਨਾ ਕਰਿ ਲੀਨਾ ਰਾਮ ।
ਭੁਜਾ ਗਹਿ ਕਾਢਿ ਲੀਓ ਸਾਧੂ ਸੰਗੁ ਦੀਨਾ ਰਾਮ ॥

It contains hymns from the Adi Granth.

S. No. 112

S.H.R. : 2260

Title : Gūrbāni Sangreh

Size : 20 × 15 C.M. *No. of Folios :* 433

Lines per Page : 13 *Letters per Line :* 16

Condition : Old, pages at places worm-eaten written in running hand within marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਆਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਆਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਜਪੁ ।
ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ ਹੈ ਭੀ ਸਚੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ ।

End :–

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੯ ।
ਕਾਹੇ ਰੇ ਬਨਿ ਖੋਜਨਿ ਜਾਈ ।
ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ ਸਦਾ ਅਲੇਪਾ ਤੋਹੀ ਸੰਗ ਸਮਾਈ । ੧ । ਰਹਾਉ ।
ਪੁਹਪ ਮਧਿ ਜਿਉ ਬਾਸੁ ਬਸਤੁ ਹੈ ਮੁਕਰ ਮਾਹਿ ਜੈਸੇ ਛਾਈ ।
ਤੈਸੇ ਹੀ ਹਰਿ ਬਸੇ ਨਿਰੰਤਰਿ ਘਟ ਹੀ ਖੋਜਹੁ ਭਾਈ । ੧ ।
ਬਾਹਰਿ ਭੀਤਰਿ ਏਕੋ ਜਾਨਹੁ ਇਹ ਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਬਤਾਈ ।
ਜਨ ਨਾਨਕ ਬਿਨੁ ਆਪਾ ਚੀਨੈ ਮਿਟੈ ਨ ਭ੍ਰਮ ਕੀ ਕਾਈ ॥ ੨ ॥

This is an anthology of hymns from the Adi Granth and the Dasam Granth.

S- No. 113

S.H.R. : 2242

Title : Gâtkâ Dasvin Patshâhi ki Bâni

Author : Guru Gobind Singh *Size :* 7 × 5 C.M.

No. of Folios : 152 *Lines per Page :* 5 *Letters per Line :* 8

Condition : Old, folios worm-eaten at the ends, written in good handwriting within marginal lines. Incomplete.

Beginning :–

.... ਭੂਲ ਨ ਮਾਨੈ ।
ਤੀਰਥ ਦਾਨ ਦਇਆ ਤਪ ਸੰਜਮ ਏਕ ਬਿਨਾ ਨਹਿ ਏਕ ਪਛਾਨੈ ।
ਪੂਰਨ ਜੋਤ ਜਗੈ ਘਟ ਮੈ ਤਬ ਖਾਲਸ ਤਾਹਿ ਨਖਾਲਸ ਜਾਨੈ ।

End :–

ਅੜਿਲ
ਤਬੈ ਰਾਇ ਗ੍ਰਿਹ ਆਇ ਸੁ ਪ੍ਰਨ ਐਸੋ ਕਿਯੋ ।
ਭਲੋ ਜਤਨ ਸੋ ਰਾਖਿ ਧਰਮ ਅਬ ਮੈ ਲਿਯੋ ।
ਦੇਸ ਦੇਸ ਨਿਜ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾ ਬਿਖੈ ਰਿਹੋਂ ।
ਹੋ ਆਨ ਤ੍ਰਿਯਾ ਕਹਿ ਬਹੁਰਿ ਨ ਕਬਹੂ ਹੇਰਿਹੋਂ । ੪੯ ।
ਦੋਹਰਾ
ਵਹੈ ਪ੍ਰਤਗਿਯਾ ਤਾਂ ਦਿਨ ਤੇਂ ਬਿਯਾਪਤ ਮੋ ਹਿਯ ਮਾਹਿ ।
ਤਾ ਦਿਨ ਤੇ ਪਰ ਨਾਰਿ ਕੋ ਹੇਰਤ ਕਬਹੂੰ ਨਾਹਿ । ੫੦

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਪਖਿਯਾਨੇ ਤ੍ਰਿਯਾ ਪੁਰਖ ਚਰਿਤ੍ਰੇ ਮੰਤ੍ਰੀ ਭੂਪ ਸੰਬਾਦੇ ਦੋ ਖੋੜਸਮੋ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਮਾਪਤ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ । ੧ । ਅਫਜੂ ।

This is the anthology of hymns from the Dasam Granth. Its first page is missing.

S. No. 114

S.H.R. : 1582

Title : Gutkā Gurbāni

Size : 11 × 8 C.M. *No. of Folios :* 276

Lines per Page : 6 *Letters per Line :* 14

Condition : Old, written in good hand within red margin, headings given in red. Folios worn out at the ends. Incomplete.

Beginning :—

ਪੰਚ ਪਰਵਾਣ ਪੰਚ ਪਰਧਾਨ। ਪੰਚੇ ਪਾਵਹਿ ਦਰਗਹਿ ਮਾਨੁ।
ਪੰਚੇ ਸੋਹਹਿ ਦਰਿ ਰਾਜਾਨੁ। ਪੰਚਾ ਕਾ ਗੁਰ ਏਕੁ ਧਿਆਨੁ।

End :—

ਇਕ ਬੀਰ ਪਰੋਤੇ ਬਰਛੀਏ ਜਿਉ ਝੁਕ ਪਉਨ ਨਿਵਾਜੀ।
ਇਕ ਦੁਰਗਾ ਸਉਹੇਂ ਖੁਨਸ ਕੈ ਖੁਨਸਾਇਨ ਤਾਜੀ।
ਇਕ ਧਾਵਨ ਦੁਰਗਾ ਸਾਮਣੇ ਜਿਉ ਭੁਖਿਆਏ ਪਾਜੀ।
ਕਦੇ ਨ ਰਜੇ ਜੁਝ ਤੇ ਰਜ ਹੋਏ ਰਾਜੀ।

This contains the following works :-

1. Jap Ji 1– 32 (Gūrū Nānak)
2. Jāp Sahib 36– 64 (Gūrū Gobind Singh)
3. Sukhmanī 65–201 (Gūrū Arjan)
4. Rairās 201–227 (Adi Granth)
5. Anand Sāhib 228–232 (Gūrū Amar Dass)
6. Chandi di Vār 1– 46 (Gūrū Gobind Singh)

S. No. 115

S.H.R. : 1590 J

Title : Mantar Bābay Nānak Ji

Size : 18 × 13 C.M. *No. of Folios :* 3 (52–54) Part II

Lines per Page : 10 *Letters per Line :* 22

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਮੰਤ੍ਰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕੀ ਰਖਿਆ ਕਾ। ਵਾਰੀ ਤ੍ਰਿਹੁ ਪੜਨਾ।

ਆਪ ਤੇਜ ਬਾਇ ਪ੍ਰਿਥਮੀ ਅਕਾਸੁ ਏਹੁ ਹੈ। ਤਿਸ ਕੀ ਉਤਪਤਿ ਪੂਲੈ ਹੈ। ਇਸ ਕਾ ਬਲੁ ਏਹੁ ਹੈ। ਇਕੁ ਲਖੁ ਅਸੀ ਹਜਾਰ ਭੂਤ ਮਨਾ ਅੰਦਰ ਬਸਦਾ ਹੈ। ਤਿਸ ਕੀ ਉਤਪਤਿ ਪਉਣ ਹੈ।

End :—

ਡਰੈ ਡੁਗਰੈ। ਜਲੈ ਬਲੈ ਘਾਟੈ ਅਵਘਾਟੈ। ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਰੰਕਾਰ ਜੀ ਰਛਿਆ

ਕਰੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਰਛਿਆ ਕਰੈ। ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਰਛਿਆ ਕਰੈ। ਸਬਦ ਸਾਚਾ ਫੁਰੈ। ਮੰਤ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਾ ਸੰਪੂਰਨ ਲਿਖਿਆ ਜੀ। ਸੁਭੰ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਸਹਾਇ।

It is an apocryphal verse attributed to Gūrū Nānak. It holds that repetition of God's name can avert all evil effects.

S. No. 116

S.H.R. : 2900 A

Title : Nekalanki—Choubīs Avtār

Author : Gūrū Gobind Singh — *Size :* 11 × 8 C.m.

No. of Folios : 1–183=183 *Letters per Line :* 12 *Lines per Page :* 6

Condition : Very old, worm-eaten throughout written in good hand, within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਥ ਨਿਹਕਲੰਕੀ ਚੌਬੀਸਵੋਂ ਅਵਤਾਰ ਕਥਨੰ।

ਚੌਪਈ

ਅਬ ਮੈ ਮਹਾ ਸੁਧ ਮਤਿ ਕਰਿ ਕੈ। ਕਹੋ ਕਥਾ ਚਿਤੁ ਲਾਇ ਬਿਚਰ ਕੈ।
ਚਉਬੀਸਵੋਂ ਕਲਕੀ ਅਵਤਾਰਾ। ਤਾ ਕਰ ਕਹੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਧਾਰਾ ॥ ੧ ॥

End :–

ਦੋਹਰਾ

ਚਟ ਪਟਾਇ ਚਿਤ ਮੈ ਜਰੇ ਤ੍ਰਿਣ ਜਿਉ ਕਰੁਧਿਤ ਹੋਇ।
ਖੋਜ ਰੋਜ ਕੇ ਹੇਤ ਲਗਿ ਦਯੋ ਮਿਸ੍ਰ ਜੂ ਰੋਇ ॥ ੧ ॥

This forms a part of Dasam Granth. It gives an account of Ne Kalanki Avtār.

S. No. 117

S.H.R. : 1590 I

Title : Paintīs Akharī

Author : Gūrū Nānak — *Size :* 18 × 13 C.M.

No. of Folios : 3 (50-52) Part II *Lines per Page :* 10

Letters per Line : 22

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਥ ਪੈਂਤੀਸਿ ਅਖਰੀ ਮਹਲਾ ੧

ਓਅੰਕਾਰ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ॥ ਆਤਮਾ ਸੁਧ ਅਕੈ ਅਬਿਨਾਸੀ ॥
ਈਸ ਜੀਵ ਮੈ ਭੇਦ ਨ ਜਾਨੈ। ਸਾਧ ਚੋਰ ਸਭ ਬ੍ਰਹਮ ਬਖਾਨੈ।
ਹਸਤੀ ਚੀਟੀ ਤ੍ਰਿਣ ਲੌ ਆਦੇ। ਏਕ ਅਖੰਡਤ ਬਸੈ ਅਨਾਦੇ।
ੳ ਅ ਈ ਸ ਹ। ੧।

End :–

ਬਹੁਤੁ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੀ ਆਗਿਆ ਹੈ । ਬਰਤੁ ਪੂਰਣਮਾਸੀ ਕਾ ਰਖਣਾ । ਤੀਸਰੇ ਪਹਿਰਿ ਗੁਰਪੁਰਬ ਕਰਣਾ । ਫੇਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪਾਵਣਾ । ਸਕਲ ਮਨੋਰਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗਾ । ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ।

It is the most important popular and a composition in the acrostic form. It is attributed to Gūrū Nānak and it has not been included in the Adī Granth.

S. No. 118

S.H.R. : 2219 B

Title : Pantis Akhari Mahala I

Size : 17 × 13 C.M. *No. of Folios* : 25-33=7

Lines per Page : 6 *Letters per Line* : 16

Complete.

Beginning :–

Same as in S.H.R. 1590 I

End :–

ਪੈਤੀਸ ਅਖਰੀ ਸੁਵਰਣ ਬੀਚ ਮੰਡਾਇ ਪਹਰਨੀ ਬ੍ਰਤ ਪੂਰਣਮਾਸੀ ਕਾ ਰਖਣਾ ਤੀਸਰੇ ਪਹਰ ਗੁਰ ਪੂਰਬ ਕਰਣਾ ਫਿਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪਾਵਣਾ । ਸਗਲ ਮਨੋਰਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪੂਰੇ ਕਰੇਗਾ ॥ ੧ ॥ ਸੰਪੂਰਣੰ ॥

S. No. 119

S.H.R. : 1441

Title : Pakhian Chrittar

Author : Gūrū Gobind Singh *Size* : 15 × 13 C.M.

No. of Folios : 513 *Lines per Page* : 12 *Letters per Line* : 20

Condition : Old, written in running hand, within marginal lines. Incomplete.

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਏਨਮਹ । ਅਥ ਪਖਿਯਾਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਲਿਖਯਤੇ ।

ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦ । ਭੁਜੰਗ ਛੰਦ । ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਤੁਹੀਂ ਖੜਗ ਧਾਰਾ ਤੁਹੀਂ ਬਾਢ ਵਾਰੀ ।

ਤੁਹੀਂ ਤੀਰ ਤਰਵਾਰ ਕਾਤੀ ਕਟਾਰੀ ।

ਹਲੇਬੀ ਜੁਨੱਬੀ ਮਕਰਬੀ ਤੁਹੀਂ ਹੈ ।

ਨਿਹਾਰੋਂ ਜਹਾਂ ਆਪ ਠਾਢੀ ਵਹੀ ਹੈ । ੧ ।

End :–

ਚੌਪਈ

ਭਈ ਪ੍ਰਾਤ ਰਾਜਾ ਸੁਧਿ ਲਯੋ ॥ ਤਿਨੈ ਨ ਤਹਾ ਬਿਲੋਕਤ ਭਯੋ ।

ਗਡਹਾ ਪਰ ਕੇ ਲਿਖਿਯੋ ਨਿਹਾਰਿਯੋ । ਮੰਤ੍ਰਨ ਜੁਤ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਬਿਚਾਰਿਯੋ । ੧੫ ।

ਦੋਹਰਾ

ਜਾ ਜੋਗੀਸੂਰ ਲੋਕ ਲਖਿ ਬਹੁਰਿ ਲਖਿਯੋ ਸਹ ਲੋਕ।
ਅਬ ਪਤਾਰ ਦੇਖਨ ਗਯੋ ਹ੍ਵੈਕੈ ਹ੍ਰਿਦੈ ਨਿਸੋਕ। ੧੬।

ਚੌਪਈ

ਜਿਧਿਯ ਜਿਧਿਯ ਸਭ ਤਾਹਿ ਉਚਾਰੈਂ। ਭੇਦ ਅਭੇਦ ਨ ਮੂੜ ਬਿਚਾਰੈਂ।
ਇਹ ਚਰਿਤ੍ਰ ਤ੍ਰਿਯ ਜਾਰ ਬਚਾਯੋ। ਰਾਜਾ ਤੈ ਗਡਹਾ ਪ੍ਰਜਾਯੋ।

As compared to the printed version of the Dasam Granth it has got only 3874 verses, whereas the printed one contams 7555.

S. No. 120

S.H.R. : 1588

Title : Panj Granthi

Size : 16 × 10 C.M. *No. of Pages :* 217
Lines per page : 9 *Letters per Line :* 20
Condition : Very old, written in beautiful hand within the marginal lines. Complete.

Beginning :—

੧ ੴ ਸਤਿਨਾਮ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਜਪੁ
ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ। ਹੈ ਭੀ ਸਚੁ। ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ।

End :—

ਸਿਖ ਮਤਿ ਸਭ ਬੁਧਿ ਤੁਮਾਰੀ ਮੰਦਿਰ ਛਾਵਾ ਤੇਰੇ।
ਤੁਝ ਬਿਨ ਅਵਰ ਨ ਜਾਣਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬਾ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਨਿਤ ਤੇਰੇ।
ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਭ ਸਰਣਿ ਤੁਮਾਰੀ ਸਰਬ ਚਿੰਤ ਤੁਧੁ ਪਾਸੇ।
ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਚੰਗਾ ਇਕ ਨਾਨਕ ਕੀ ਅਰਦਾਸੇ।

It is an anthology of verses from the Adi Granth. It consists of the Jap Ji, Rairās, Onkār, Sidh Ghost, Anand Sahib, Bāwan Akhari, Sukhmani, Asā di Vār, Shabad Hazāre.

S. No. 121

S.H.R. : 1591

Title : Panj Granthi

Size : 15 × 8 C.M. *No. of Folios :* 410
Lines per Page : 7 *Letters per Line :* 16
Condition : Very old. Some folios are torn out on the ends, written in good hand within red margin. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਜਪੁ ।
ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ ਹੈ ਭੀ ਸਚੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ ॥ ੧ ।

End :–

ਚੌਪਈ
ਤੁਮ ਹੋ ਸਭ ਰਾਜਨ ਕੇ ਰਾਜਾ । ਆਪੇ ਆਪ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜਾ ।
ਦਾਸ ਜਾਨ ਕਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਮੋਹਿ । ਹਾਰ ਪਰਾ ਮੈ ਆਨ ਦੁਵਾਰੇ ਤੋਹਿ ।

In addition to all the works mentioned in No. S.H.R. 1588 this anthology contains, Sohila, Vār Mājh of the 5th Gūrū, Shlok and hymns of the 9th Gūrū and Chaupai of the tenth Guru. With the exception of the last item, all are from the Adi Granth.

S. No. 122

S.H.R. : 1448

Title : Panj Granthi

Size : 16 × 10 C.M. *No. of Folios* : 207+27=234

Lines per Page : 8 *Letters per Line* : 20

Condition : Old, pages at places worm-eaten written in running hand within marginal lines. Incomplete.

Beginning :–

ਥਾਪਿਆ ਨ ਜਾਇ ਕੀਤਾ ਨ ਹੋਇ । ਆਪੇ ਆਪਿ ਨਿਰੰਜਨ ਸੋਇ ।
ਜਿਨ ਸੇਵਿਆ ਤਿਨਿ ਪਾਇਆ ਮਾਨੁ । ਨਾਨਕ ਗਾਵੀਐ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨੁ ।

End :–

ਪਉੜੀ
ਵਡੇ ਕੀਆ ਵਡਿਆਈਆ ਕਿਛੁ ਕਹਣਾ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਇ ।
ਸੋ ਕਰਤਾ ਕਾਦਰ ਕਰੀਮ ਦੇ ਜੀਆ ਰਿਜਕੁ ਸੰਬਾਹਿ ।
ਸਾਈ ਕਾਰ ਕਮਾਵਣੀ ਧੁਰਿ ਛੋਡੀ ਤਿਨੈ ਪਾਇ ।
ਨਾਨਕ ਏਕੀ ਬਾਹਰੀ ਹੋਰ ਦੂਜੀ ਨਾਹੀ ਜਾਇ ।
ਸੋ ਕਰੈ ਜਿ ਤਿਸੈ ਰਜਾਇ । ੨੪ ॥

With the exception of Shabad Hazāre this anthology contains all the works mentioned in S.H.R. 1588. It is incomplete.

S. No. 123

S.H.R. : 2194

Title : Panj Granthi

Size : 14 × 9 C.M. *No. of Folios :* 315

Lines per Page : 7 *Letters per Line :* 20

Condition : Very old, worm-eaten throughout, written in beautiful hand writing, within marginal lines, headings given in red. Incomplete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਜਪੁ । ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ । ਹੈ ਭੀ ਸਚੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ ।

End :–

ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਨਿਸੀਹਤ ਨਾਵਾ ।
ਉਪਦੇਸ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸੁਣਨਾ । ਮਿਥਿਆ ਨਾਹੀ ਗੁਣਨਾ ।
ਮਨ ਕਉ ਨਾਹੀ ਭ੍ਰਮਾਵਣਾ । ਅਖਾਜ ਨਾਹੀ ਖਾਵਣਾ ।
ਝੂਠ ਨਾਹੀ ਬੋਲਣਾ । ਤੂਫਾਨ ਨਾਹੀ ਤੋਲਣਾ ।
ਗੁਰੂ ਨਾਹੀ ਬਿਸਾਰਣਾ । ਧਰਮ ਨਾਹੀ ਹਾਰਣਾ ।
ਕ੍ਰੋਧ ਕਾਮ ਤਿਆਗਣਾ । ਨਾਮ ਸੰਗ ਲਾਗਣਾ । ਰਹਾਉ ।

In addition to all the works mentioned in S.H.R. 1588 this anthology contains Jaitsari ki Vār and Majh ki Vār.

At the end of this manuscript somebody has added "Nasyatnāwā" on different paper, which is definitely a recent one and its handwriting is also different. The first seventeen pages of this manuscript copy are missing.

S. No. 124

S.H.R. : 1575

Title : Parasnath—Rūdar Avtār

Author : Gūrū Gobind Singh *Size :* 17 × 12 C.M.

No. of Folios : 80 *Lines per Page :* 9

Letters per Line : 21 *Date of Transcription :* 1857 A.D.

Condition : Old, written in beautiful hand writing within marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ । ਅਬ ਪਾਰਸ ਨਾਥ ਰੁੱਦ੍ਰ ਅਵਤਾਰ ਕਥਨੰ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦
ਚੌਪਈ ।
ਇਹ ਬਿਧ ਦੱਤ ਰੁਦ੍ਰ ਅਵਤਾਰਾ । ਪੂਰਣ ਮਤ ਕੌ ਕੀਨ ਪਸਾਰਾ ।
ਅੰਤ ਜੋਤ ਸੋ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਨੀ । ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਸੋ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਭਵਾਨੀ । ੧ ।

End :–

ਤਬ ਜਰੀ ਅਗਨਿ ਬਿਸੇਖ । ਤਿਣ ਕਾਸਟ ਘਿਰਤ ਅਸੇਖ ।
ਤਬ ਜਰਯੋ ਤਾਮਹਿ ਰਾਇ । ਭਏ ਭਸਮ ਅਦਭੁਤ ਕਾਇ । ੧੩੦ । ੩੫੭ ॥
ਕਈ ਦਯੋਸ ਬਰਖ ਪ੍ਰਮਾਨ । ਸਲ ਜਰਾ ਜੋਰ ਮਹਾਨ ।
ਭਈ ਭੂਤ ਭਸਮੀ ਦੇਹ । ਧਨ ਧਾਮ ਛਾਡਯੋ ਨੇਹ । ੧੩੧ । ੩੫੮ ।

This is from the Dasam Granth and forms a part of Choubis Avtār. It gives an account of Pārasnāth—Rūdar Avtār.

S. No. 125

S.H.R. : 2264

Title : Pothi Gurbāni

Size : 15 × 12 C.M. *No. of Folios :* 56+61=117

Lines per Page : 11 *Letters per Line :* 19

Condition : Very old, except a few folios all others worm-eaten, written in three different hands, within marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਨਾਮ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ
ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਜਪੁ । ਆਦਿ ਸਚ
ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ ਹੈ ਭੀ ਸਚੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ ।

End :–

ਨਿਰਮਲ ਸੋਭਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਾਕੀ ਬਾਨੀ । ਏਕ ਨਾਮ ਮਨ ਮਾਹਿ ਸਮਾਣੀ ।
ਦੂਖ ਰੋਗ ਬਿਨਸੈ ਭੈ ਭਰਮੁ । ਸਾਧ ਨਾਮ ਨਿਰਮਲ ਤਾ ਕੇ ਕਰਮ ।
ਸਭ ਤੇ ਊਚ ਤਾਕੀ ਸੋਭਾ ਬਨੀ । ਨਾਨਕ ਇਹ ਗੁਣ ਨਾਮੁ ਸੁਖਮਨੀ ॥ ੮ । ੨੪ ।

The contents of this manuscript are Jap Ji, Rairās, Sohilā, Chaupai, Anand Sāhib, Dakhani Onkār and Sūkhmani Sāhib.

S. No. 126

S.H.R. : 2263

Title : Pothi Gurbāni

Size : 15 × 11 C.M. *No. of Folios :* 104+146+12=262

Lines per Page : 9 *Letters per Line :* 17

Condition : Old, pages at places, worm-eaten, written in beautiful hand writing within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਜਪੁ ।
ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ । ਹੈ ਭੀ ਸਚੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ ।

End :–

ਨਾਮੁ ਰਹਿਓ ਸਾਧੂ ਰਹਿਓ ਰਹਿਓ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ।
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਇਹ ਜਗਤ ਮੈ ਕਿਨ ਜਪਿਓ ਗੁਰ ਮੰਤ ।
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਉਰ ਮੈ ਗਹਿਓ ਜਾ ਕੈ ਸਮ ਨਹੀ ਕੋਇ ।
ਜਿਹ ਸਿਮਰਤਿ ਸੰਕਟ ਮਿਟੈ ਦਰਸੁ ਤੁਹਾਰੋ ਹੋਇ । ੫੮ । ੧ । ੧੦੦ ।

The contents of this manuscript are :–

1.	Jap Ji	folios 1–15	(Gūrū Nānak)
2.	Hazāre Shabad	,, 15–20	(Selection from Adī Granth)
3.	Sohlai Marū Rāg	,, 20–23	(Selection from Adī Granth)
4.	Jāp Sāhib	,, 23–40	(Gūrū Gobind Singh)
5.	Sri Bhagauti Ji ka Chhand	,, 46–63	(Attributed to Gūrū Gobind Singh)
6.	Hazare Shabad	,, 40–46	(Gūrū Gobind Singh)
7.	Asā di Vār	,, 3–104	(Gūrū Nānak)
8.	Sūkhmani	,, 1–46	(Gūrū Arjan)
9.	Shlok Mahalā Nawan	,, 1– 2	(Gūrū Tegh Bahādur)

S. No. 127

S.H.R. : 2476

Title : Shabad Hazāre

Size : 14 × 9 C.M. *No. of Folios :* 11

Lines per Page : 7 *Letters per Line :* 13

Condition : Very old, worm-eaten throughout written in running hand without margin. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ॥ ਸਤਿਨਾਮ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਮ: ੧
ਤੂੰ ਸੁਲਤਾਨ ਕਹਾ ਹਉ ਮੀਆ ਤੇਰੀ ਕਵਨ ਵਡਾਈ ।
ਜੋ ਤੂੰ ਦੇਹਿ ਸੁ ਕਹਾ ਸੁਆਮੀ ਮੈ ਮੂਰਖ ਕਹਣ ਨ ਜਾਈ ।

End :–

ਸੁਲਤਾਨੇ ਮੀਆ ਕਹਤ ਹੈਂ ਜੀਅ ਡਰਤ ਹੈ ਆਪਨਾ ॥
ਇਆਨੜੀਏ ਮਾਨੜਾ ਕਾਇ ਕਰੇਂ ਏ ਤਨ ਮਾਇਆ ਸੁਪਨਾ ॥
ਮਨ ਲੋਚੈ ਗੁਰ ਦਰਸ ਕੋ ਕਉਣ ਤਰਾਜੀ ਹੋਇ ॥
ਮਨ ਮੰਦਰ ਤਨ ਵੇਸ ਮੈ ਪੇਖ ਰਮਈਆ ਸੋਇ ॥ ੧ ॥

Shabad Hazāre is a collection of hymns from the Adi Granth. In this collection the last one is an apocryphal verse.

S. No. 128

S.H.R. : 1590 G

Title : Shabad te Shlok Mahalā Nawān

Author : Gurū Teg Bahādur

Size : 18 × 13 C.M.

No. of Folios : 23 (18–40) Part II

Lines per Page : 11

Letters per Line : 22

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੯ ॥
ਸਾਧੋ ਮਨ ਕਾ ਮਾਨ ਤਿਆਗਉ ॥
ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧੁ ਸੰਗਤ ਦੁਰਜਨ ਕੀ ਤਾ ਤੇ ਅਹਿਨਿਸਿ ਭਾਗਉ ॥

End :–

ਅਸਥਿਰੁ ਜੋ ਮਾਨਿਓ ਦੇਹ ਸੋ ਤਉ ਤੇਰਉ ਹੋਇ ਹੈ ਖੇਹ
ਕਿਉ ਨ ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮੁ ਲੇਹ ਮੂਰਖ ਨਿਲਾਜ ਰੇ ।
ਰਾਮ ਭਗਤਿ ਹੀਏ ਆਨਿ ਛਾਡ ਦੇਹ ਤੇ ਮਨ ਕੋ ਮਾਨ
ਨਾਨਕ ਜਨ ਇਹ ਬਖਾਨ ਜਗ ਮੈ ਬਿਰਾਜੁ ਰੇ । ੪ ॥ ੫੯ ॥

This contains the hymns and Shlokās of Gūrū Tegh Bahādur, the ninth Gūrū, as given in the Adi Granth.

S. No. 129

S.H.R. : 428

Title : Sarb Loh Parkāsh

Author : Sri Gūrū Gobind Singh Ji

Size : 36 × 32 C.M.

No. of Folios : 383 *Lines per Page :* 19 *Letters per Line :* 30

Condition : Good, written in beautiful hand writing within simple margin, headings given in red. Complete.

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਜਾਪ, ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ।
ਛਪੈ ਛੰਦ । ਤ੍ਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਚਕ੍ਰ ਚਿਹਨ ਅਰੁ ਬਰਨ ਜਾਤ ਅਰੁ ਪਾਤ ਨਹਿਨ ਜਿਹ ॥
ਰੂਪ ਰੰਗ ਅਰੁ ਰੇਖ ਭੇਖ ਕੋਊ ਕਹਿ ਨ ਸਕਤ ਕਿਹ ॥
ਅਚਲ ਮੂਰਤਿ ਅਨੁਭਉ ਪ੍ਰਕਾਸ ... ...
ਤ੍ਵ ਸਰਬ ਨਾਮ ਕਥੈ ਕਵਨ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਤ ਸੁਮਤ । ੧ ।

End :—

ਦੋਹਰਾ

ਨੇਹੁ ਲਖਯਾ ਰਾਕੌ ਮਿਲੈ ਸੰਗ ਸਰਾਚਯੈ ਲਾਖ।
ਸਵਾ ਲਾਖ ਹਾਥੀ ਮਿਲੈ ਦੇਹੁ ਯਹੈ ਅਭਿਲਾਖ॥੧।
ਖਾਸ ਸੁਵਾਰੀ ਮੌਚ ਲੈ ਨੇਜਾ ਲਾਖ ਨਿਸਾਨ।
ਵਾਹਗੁਰੂ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਤੈ ਸਤ੍ਰ ਚੌਗਾਨ।੨।
ਯਹ ਲਾਲਚ ਗੁਣ ਤ੍ਰ ਕਹਿਓ ਦਾਸ ਗੋਬਿੰਦ ਸਮਾਜ।
ਫਤਹ ਹੋਵੈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੀ ਉਦੋ ਅਸੰਤ ਲੈ ਰਾਜ।੩॥

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਮੰਗਲਾ ਚਰਣ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਰਸੁਵਤੀ ਭਾਸੇ ਕਲਮਲ ਬਿਧਸੁਵਨੋ ਉਕਤ ਬਿਲਾਸ ਬਿਰਜ ਨਾਦ ਨਿਧਨੋ ਸੁਰਪਤੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਾਪਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੁਬ ਲੋਹ ਭ੍ਰਮਨ ਸਾਂਤ ਲੋਕ ਗਵਨੋ ਬਿਮਲ ਜਸ ਉਦੋ ਬਰਨਨੰ ਸ੍ਰੀ ਮੰਗਲਾ ਚਰਣ ਸੰਪੂਰਣੰ। ਨਾਮ ਪੰਚਮੋ ਅਧਿਆਯ ਸੁਭ ਮਸਤ॥

This anthology contains the following works :—

1. Jāp Sāhib — folios 1—5 (Gūrū Gobind Singh)
2. Akāl Ūstat — „ 6—20 (Gūrū Gobind Singh)
3. Bachitar Nātak — „ 20—21 (Gūrū Gobind Singh)
   (This is given about one third only)
4. Ūstat Sri Mayā Lachhami (Attributed to Gūrū Gobind Singh)
   (in different Rāgās, 3029 Padās in all.) folio 1–351
5. Sarbdev Ūstat — folios 351–383

This manuscript is different from the manuscript mentioned in the catalogue of Punjabi manuscript *(Panjabi Hath likhtan di Suchi)* published by Language Department, Patiala page 329.

S. No. 130

S.H.R. : 1579 G

Title : Swayyay Kalki Avtār ke

Author : Gūrū Gobind Singh — *Size :* 17 × 12 C.M.

No. of Folios : 313-320=8 — *Lines per Page :* 13

Letters per Line : 25

Beginning :—

੧ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਸੈਯੇ ਕਲਕੀ ਅਵਤਾਰ ਕੇ॥
ਪਾਪ ਸਬੂਹਿ ਬਿਨਾਸਨ ਕਉ ਕਲਕੀ ਅਵਤਾਰਿ ਕਹਾਵਹਿੰਗੇ॥
ਤੁਰਕ ਛਤੁਰੰਗ ਸਪਛ ਬਡੇ ਕਰਿ ਕਾਢਿ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਖਪਾਵਹਿੰਗੇ॥
ਨਿਕਸੇ ਜਿਮ ਕੇਹਰਿ ਪ੍ਰਬਤ ਤੇ ਤਸ ਸੋਭ ਦਿਵਾਲਿਯ ਪਾਂਵਹਿੰਗੇ॥
ਭਲਿ ਭਾਗਿ ਭਯਾ ਇਹ ਸੰਭਲਿ ਕੇ ਹਰਿ ਜੂ ਹਰਿ ਮੰਦਰਿ ਆਵਹਿੰਗੇ॥

End :–

ਤੇ ਤਨੁ ਤਿਯਾਗਤ ਹੀ ਸੁਨਰੇ ਜੜ੍ਹ ਪ੍ਰੇਤੁ ਬਖਾਨੁ ਤ੍ਰਿਯ ਭਜਿ ਜੈ ਹੈਂ ।
ਪੁਤ੍ਰ ਕਿਲਤ੍ਰ ਸੁਮਿਤ੍ਰ ਸਖਾ ਇਹੁ ਬੇਗੁ ਨਿਕਾਰਹੁ ਆਇਸ ਦੈ ਹੈਂ ।
ਭਉਨੁ ਭੰਡਾਰ ਧਰਾ ਗੜ੍ਹ ਜੇਤਕ ਛਾਡਤ ਪ੍ਰਾਨ ਬਿਗਾਨੇ ਕਹੈ ਹੈਂ ।
ਚੇਤੁ ਰੇ ਚੇਤੁ ਅਚੇਤੁ ਮਹਾਂ ਪਸੁ ਅੰਤੁ ਕੀ ਬਾਰਿ ਅਕੇਲੋ ਹੀ ਜੈ ਹੈਂ ।

This is a part of Dasam Granth.

S. No. 131

S.H.R. : 1589 D

Title : Swayyay Neklanki Avtār

Author : Gūrū Gobind Singh *Size :* 13 × 8 C.M.

No. of Folios : 506-520=15 *Letters per Line :* 5 *Lines per Page :* 20

Beginning :–

੧ ਓ । ਸ੍ਵੈਯੇ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦ ।
ਜੋ ਕਿਛੁ ਲੇਖੁ ਲਿਖਿਓ ਬਿਧਨਾ ਸੋਈ ਪਾਯਤੁ ਮਿਸ੍ਰ ਜੂ ਸੋਕ ਨਿਵਾਰੋ ।
ਮੇਰੋ ਕਛੂ ਅਪਰਾਧੁ ਨਹੀ ਗਯੋ ਯਾਦ ਤੇ ਭੂਲ ਨਹ ਕੋਪ ਚਿਤਾਰੋ ।
ਬਾਗੋ ਨਿਹਾਲੀ ਪਠੈ ਦੈਹੋ ਆਜ ਭਲੇ ਤੁਮ ਕੋ ਨਿਹਚੈ ਜੀਅ ਧਾਰੋ ।
ਛਤ੍ਰੀ ਸਬੈ ਕ੍ਰਿਤ ਬਿਪਨ ਕੇ ਇਨਹੂ ਪੈ ਕਟਾਛ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੈ ਨਿਹਾਰੋ ।

End :–

ਦਮੋਦਰੀ ਵਾਚ
ਪਤ੍ਰ ਜੋਗਨ ਭਰੈ ਸਦ ਦੇਬੀ ਕਰੈ ਨੰਦ ਭੈਰਉ ਰਿਣੈ ਗੀਤ ਗਾਵੈ ।
ਭੂਤ ਅਉ ਪ੍ਰੇਤ ਬੈਤਾਲ ਬੀਰੰ ਬਲੀ ਮਾਸ ਅਹਾਰ ਤਾਰੀ ਬਜਾਵੈ ।
ਜਛ ਗੰਧ੍ਰਬ ਅਉਰ ਸਰਬ ਬਿਦਿਆ ਧਰੰ ਸਮਾਧਿ ਆਕਾਸ ਸਭਯੋ ਸਦ ਦੇਵੰ ।
ਲੂਥ ਬਿਥੁਰੀ ਹੂ ਹੂ ਭਰੀ ਮਚਯੋ ਜੁਧ ਅਨੂਪ ਅਤੋਵੰ ।

This is a part of Dasam Granth.

2–COMMENTARIES
(Works of Bhai Gurdas, etc)

S. No. 132

S.H.R. : 1453

Title : Giān Ratanāwli

Author : Bhāi Gurdās *Size :* 16 × 16 C.M.

No. of Folios : 405 *Lines per Page :* 11 *Letters per Line :* 22

Condition : Old, pages at places worm-eaten, written in good hand, within marginal lines Complete.

Begimning :-

੧ ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਗਿਆਨ ਰਤਨਾਵਲੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਭਲੇ ਜੀ ਕੀ ਵਾਰ ।

ਓਅੰਕਾਰ ਅਕਾਰੁ ਕਰਿ ਪਉਣੁ ਪਾਣੀ ਬੈਸੰਤਰ ਧਾਰੇ ।
ਧਰਤਿ ਅਕਾਸੁ ਵਿਛੋੜਿਓਨੁ ਚੰਦੁ ਸੂਰਜੁ ਦੇ ਜੋਤਿ ਸਵਾਰੇ ।
ਖਾਣੀ ਚਾਰਿ ਬੰਧਾਨ ਕਰਿ ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹ ਜੂਨਿ ਦੁਆਰੇ ।
ਇਕਸ ਇਕਸ ਜੂਨਿ ਵਿਚਿ ਜੀਅ ਜੰਤ ਅਣਗਣਤ ਅਪਾਰੇ ॥

End :—

ਸਵਯਾ ।

ਜੈਸੇ ਧੋਬੀ ਸਾਬੋਨ ਲਗਾਇ ਪੀਟੈ ਪਾਥਰ ਸੈ ਨਿਰਮਲ ਕਰਤ ਬਸਤਰ ਮਲੀਨ ਕਉ ।
ਜੈਸੇ ਤਉ ਸੁਨਾਰ ਬਾਰੰ ਬਾਰ ਗਾਰਿ ਗਾਰਿ ਢਾਰਿ ਕਰਤ ਅਸੁਧ ਸੁਧ ਕੰਚਨ ਕੁਲੀਨ ਕਉ ।
ਜੈਸੇ ਪਵਨ ਝਕਝੋਰਤ ਬਿਰਖ ਮਿਲ ਮਲ ਗੰਧ ਕਰੈ ਚੰਦਨ ਪਰਬੀਨ ਕਉ ।
ਤੈਸੇ ਗੁਰ ਸਿਖਨ ਦਿਖਾਇਕੈ ਬ੍ਰਿਥਾ ਬਬੇਕ ਮਾਇਆ ਮਲ ਕਾਟ ਕਰੈ ਨਿਜਪਦ ਚੀਨ ਕਉ ।
੨੬ । ੫੬੯ ॥

This manuscript has got two parts (i) *Varan* Bhāi Gurdās from page 1–251 (ii) *Kabit Swayyas* of Bhāi Gurdās 253–405.

It is the only manuscript in our collection which gives all printed works of Bhāi Gurdās at one place and also some of his unpublished works. In this manuscript *Kabit Swayyas* are 569 and their order is different from the printed one. Similarly the order of Vārs is also different.

This manuscript appears to have been consulted by Late Bhāi Shāib Dr. Vir Singh who has referred to it in his work on Bhāi Gurdās. Bhāi Gurdās was the nephew of Gūrū Amar Dāss and he was contemporary of the 3rd, 4th, 5th, and the 6th Gūrū. He died in C. 1637 A.D.

The works of Bhāi Gurdās are considered to be the earliest commentaries of the Adi Granth. Bhāi Gurdās was the scribe who had written the first copy of the Adi Granth at the dictation of Guru Arjan, the fifth Guru (1581–1606 A.D.)

S. No. 139

S.H.R. : 2238 A

Title : Giān Ratnawali

Author : Bhāi Gurdās *Size :* 17 × 12 C.M.
No. of Folios : 1 to 293 = 293 *Lines per Page :* 9 *Letters per Line :* 23
Condition : Old, written in good hand within marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਵਾਰਾਂ ਗਿਆਨ ਰਤਨਾਵਲੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਭਲੇ ਕਾ ਬੋਲਣਾ ।

ਨਮਸਕਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਕਉ ਸਤਿਨਾਮ ਜਿਸੁ ਮੰਤ੍ਰ ਸੁਣਾਇਆ ।
ਭਵਜਲ ਵਿਚੋਂ ਕਢਿ ਕੈ ਮੁਕਤਿ ਪਦਾਰਥ ਮਾਹਿ ਸਮਾਇਆ ।
ਜਨਮ ਮਰਣ ਭਉ ਕਟਿਆ ਸੰਸਾ ਰੋਗੁ ਵਿਜੋਗੁ ਮਿਟਾਇਆ ।
ਸੰਸਾ ਇਹੁ ਸੰਸਾਰ ਹੈ ਜਨਮ ਮਰਣ ਵਿਚ ਦੁਖ ਸਬਾਇਆ ।

End :–

ਕਬਿੱਤੁ

ਧਿਆਨੁ ਮੂਲ ਮੂਰਤਿ ਗੁਰੂ ਪੂਜਾ ਮੂਲੁ ਗੁਰ ਚਰਨ ਪੂਜਾਏ ।
ਮੰਤ੍ਰ ਮੂਲ ਗੁਰਵਾਕ ਹੈ ਸਚੁ ਸਬਦੁ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੁਣਾਏ ।
ਚਰਣੋਦਕੁ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ ਚਰਣ ਕਮਲ ਗੁਰ ਸਿਖ ਧੁਵਾਏ ।
ਚਰਣਾਂ ਮਤ ਕਲਮਲ ਕਟੇ ਗੁਰ ਧੂੜੀ ਬੁਰੇ ਲੇਖ ਮਿਟਾਏ ।
ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਵਾਹਗੁਰੂ ਰਿਦੈ ਵਿਚਿ ਵਸਾਏ ।
ਬਾਰਹਿ ਤਿਲਕ ਮਿਟਾਇ ਕੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਤਿਲਕ ਨੀਸਾਣ ਚੜਾਏ ।
ਚਹੁਰਾਸੀ ਚਹੁਰਾਸਿ ਏਹੁ ਇਕੋ ਜਪੀਐ ਹੋਰ ਤਜਾਏ ।
ਬਿਨ ਗੁਰ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਣਾ ਭ੍ਰਮਤਾ ਫਿਰੈ ਠਉੜਿ ਨਹੀ ਪਾਏ ।
ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਆਏ ਜਾਏ ॥ ੨੨, ਚਾਲੀ ਬਾਰਾਂ ਲਿਖਯਤੇ । ੪੦ । ਰਾਮ । ਰਾਮ । ਰਾਮ ॥

This contains only forty vārs where as in the printed copies we find forty one vārs.

S. No. 134

S.H.R. : 1579 B

Title : Gosht Jap Ji Sāhib Sidhān nāl

Size : 17 × 12 C.M. *No. of Folios* : 230–265 =36

Lines per Page : 10 *Letters per Line* : 25

Beginning .—

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਜਪ ਦੀ ਗੋਸਟਿ ਸਿਧਾਂ ਨਾਲਿ ਕੀਤੀ ॥

ਸਿਰੀ ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਭਰਥਰੀ ਈਸਰ ਨਾਥ । ਚਰਪਟਿ ਗੋਪੀ ਚੰਦੁ । ਗੋਸਟਿ ਕੀਤੀ ਹੈ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਸਾਥਿ ॥ ਜੁ ਤੂੰ ਦਰਸਨੁ ਲੇਹਿ ਮੁੰਦ੍ਰਾ ਪਹਿਰੁ । ਤਬ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਹਿਆ ਜੋ ਮੈ ਮੁੰਦ੍ਰਾ ਪਹਿਰੀਆਂ ਹੈਂ ॥ ਦਰਸਨੁ ਲੀਆ ਹੈ ।..............

End :–

ਤਦਿ ਸਭੇ ਕਹਿ ਉਠੇ ਜਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ। ਵਾਹੁਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕੁ। ਬਾਬਾ ਨਾਨਕੁ ਸਭੁ ਸੰਸਾਰੁ ਨਿਸਤਾਰਨਿ ਫਿਰਿ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕੁ ਚਕ ਆਇਆ। ਕਰਤਾਰਪੁਰਿ ਆਇ ਬੈਠਾ। ਗੋਸਟਿ ਜਪੁ ਦੀ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ॥

This is the prose commentary on the Jāp Ji of Guru Nānak. The explanation and interpretation of various Paurhis of the Jāp Ji have been given in form of dialogues between the Sidhas and Gūrū Nānak. Its author is not known.

S. No. 135

S.H.R. : 1437 J

Title : Gosht Kabir Nirankār

Size : 14 × 9 C.M. *No. of Folios :* 223–229=6

Lines per Page : 8 *Letters per Line :* 16

Beginning :–

੧ ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਗੋਸਟਿ ਕਬੀਰ ਨਿਰੰਕਾਰ ਜੀ ॥

ਤਬ ਇਕ ਦਿਨਿ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਕੀ ਭਈ। ਰੇ ਕਬੀਰ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਚਾਕਰੁ ਹੋਇ ਸਕੈਗਾ। ਚਾਕਰੀ ਕਰੈਗਾ। ਤਬ ਕਬੀਰ ਜੀ ਕਹਿਆ ਜੋ ਕਿਛੁ ਤੇਰੀ ਆਗਿਆ ਹੋਇਗੀ ਸੋ ਮੇਰੇ ਮਾਥੇ ਊਪਰਿ ॥

End :–

ਤਬ ਠਾਕਰ ਜੀ ਕਹਿਆ ਰੇ ਕਬੀਰ ਇਹੁ ਗੜੁ ਤੈ ਜੀਤਿਆ ਹੈ। ਗੜ ਕਾ ਰਾਜ ਤੁਮਹੀ ਕਉ ਦੀਆ ਜੈਸਾ ਮੈ ਤੈਸਾ ਤੂੰ ਭੀ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹੂਆ। ਤਬ ਕਬੀਰ ਕਹਿਆ ਬੋਲੋ ਰਾਮੁ ਭੂਲਿ ਮਤੁ ਜਾਹੁ ਖਤਾ ਮਤ ਖਾਹੁ ॥ ੧ ॥

ਗੋਸਟਿ ਕਬੀਰ ਨਿਰੰਕਾਰ ਕੀ ਸਪੂਰਨ ਹੋਈ।

This contains the spiritual exposition of hymns of Kabir which are preserved in Bharoa rāgā in the Adi Granth. The exposition has been made in the form of dialogues between Kabir and God, the Formless.

S. No. 136

S.H.R. : 2238 B

Title : Kabit Sawayyās

Author : Bhāi Gurdās Ji *Size :* 17 × 12 C.M.

No. of Folios : 293 to 476=184 *Lines per Page :* 9 *Letters per Line :* 22

Complete.

Beginning :–

ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿ ੧ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਬਾਣੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਭਲੇ ਕੀ ।
ਸੋਰਠਾ
ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਅਦੇਸੁ ਓਨਮ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਨਾ ।
ਘਟ ਘਟ ਕਾ ਪ੍ਰਵੇਸ ਏਕ ਅਨੇਕ ਬਿਬੇਕ ਸਸਿ ।੧।

End :–

ਕਬਿਤੁ
ਜੈਸੇ ਅਨਿਕ ਫਨੰਗ ਫਨਗੁ ਭਾਰ ਧਰਨਿ ਧਾਰੀ ਤਾਹਿ ਗਿਰਵਰ ਧਰ ਕਹੈ ਕਉਨ ਬਡਾਈ ਹੈ ।
ਜਾ ਕੋ ਏਕ ਬਾਵਰੋ ਬਿਸੁ ਨਾਮੁ ਨਾਥ ਕਹਾਵੈ ਤਾਹਿ ਬ੍ਰਿਜ ਨਾਥ ਕਹੇ ਕਉਨ ਅਧਿਕਾਈ ਹੈ ।
ਅਨਕ ਅਕਾਰਿ ਓਅੰਕਾਰ ਕੇ ਬ੍ਰਿਥਾਰੇ ਤਾਹਿ ਨੰਦ ਨੰਦਨ ਕਹੈ ਕਉਨ ਬਡਾਈ ਹੈ ।
ਜਾਨਤ ਉਸਤਤਿ ਕਰਤਿ ਨਿੰਦਿਆ ਅੰਧ ਮੂੜ ਐਸੇ ਅਰਾਧਬੇ ਤੇ ਮੌਨਿ ਸੁਖਦਾਈ ਹੈ ।੫੫੬।
ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੁਹੀ ।

This contains the *Kabit* and *Swayyas* (verses) of Bhāi Gurdās. The number of *Swayyas* in the manuscript is the same as found in the printed one viz. 556.

S. No. 137

S.H.R. : 1590 H

Title : Parichhā Mahalāi Panjwāin kā

Size : 18 × 13 C.M. *No. of Folios :* 11 (40–50) Part II
Lines per Page : 10 *Letters per Line :* 22

Beginning :–

੧ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਪ੍ਰੀਛਾ ਲਿਖੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ । ਪ੍ਰੀਛਿਆ ਮਹਲਾ ੫ ।
ਜੋ ਜਨੁ ਮਨ ਮਹਿ ਚਿਤਵਨੀ ਰਖਾਵੈ ।
ਸੋ ਮਨ ਕਾ ਸਹਸਾ ਕਹਿ ਪ੍ਰਗਟਾਵੈ ।
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸਹਿਸਾ ਭਉ ਮਿਟਾਵੈ ।
ਹੋਇ ਅਚਿੰਤੁ ਚਿੰਤਾ ਸਭ ਛੂਟੈ ।
ਮਨ ਕੀ ਦੁਬਿਧਾ ਸਭ ਕਹਿ ਸੁਨਾਵੈ ।
ਪ੍ਰਭ ਭਾਵੈ ਤਾ ਸਭ ਸੁਖ ਪਾਵੈ ।

End :–

ਸਲੋਕੁ
ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਅਰਾਧਿਆ ਪੂਰਾ ਜਾ ਕਾ ਨਾਉ ।
ਨਾਨਕ ਪੂਰਾ ਪਾਇਆ ਪੂਰੇ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਉ ।
ਤੇਰਾ ਕਾਰਜੁ ਆਪਿ ਪ੍ਰਭ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਕੁ ਕਾਰਜੁ ਕਿਆ ਸਭ ਹੀ ਕਾਰਜ ਸੰਪੂਰਨ

ਭਏ। ਮਨ ਚਿੰਦੇ ਮਨ ਭਾਂਵਦੇ ਫਲ ਪਾਵਹਿਗਾ ਅਰ ਦੀਨ ਦੁਨੀਆ ਮਹਿ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋਵਹਿਗਾ। ਤੇਰੇ ਉਪਰ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਭਈ। ਤੂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਮਹਿ ਕਾਈ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤਵਨੀ ਨਾ ਕਰੁ। ਜਪਿ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨੁ ਕਾਰਜੁ ਸੁਫਲਾ। ਬੋਲੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ। ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਜੀ।

It contains the explanation of Gurū Arjan's Shlokas included in the holy Granth. The text is followed by explanation in prose.

S. No. 138

S.H.R. : 2219 A

Title : Prichhā Mahalāi Panjwain kā

Author : Murli Kavi
Size : 17 × 13 C.M.
No. of Folios : 1–25=25 *Lines per Page :* 7 *Letters per Line :* 17
Condition : Old, written in very beautiful hand within beautiful marginal lines, worm-eaten throughout. Complete.

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਪ੍ਰੀਛਾ ਮਹਲੇ ਪੰਜਵੇ ਕਾ। ੫।

ਪਉੜੀ

ਜੋ ਜਨ ਮਨ ਮਹਿ ਚਿਤਵਨੀ ਰਖਾਵੈ। ਸੋ ਗੁਰ ਕਾ ਮਹਿਮਾ ਕਹਿ ਪ੍ਰਗਟਾਵੈ।
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸਹਿਸਾ ਭਉ ਮਿਟੈ। ਹੋਇ ਅਚਿੰਤ ਚਿੰਤਾ ਸਭ ਛੁਟੈ।
ਮਨ ਕੀ ਦੁਬਿਧਾ ਸਭ ਕਹਿ ਸੁਨਾਵੈ। ਪ੍ਰਭ ਭਾਵੈ ਤਾ ਸਭ ਸੁਖ ਪਾਵੈ।
ਦੁਖ ਦਰਦ ਕਛੁ ਨੇੜ ਨ ਆਵੈ। ਗੁਰ ਕਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸਦਾ ਮਨ ਧਿਆਵੈ।

End :–

Same as in 1590 H.

S. No. 139

S.H.R. : 2488

Title : Parmarth Sukhmani Sahansar Nāmā

Author : Harji (son of Meharban Ji)
Size : 27 × 18 C.M.
No. of Folios : 155+26=181
Lines per Page : 15
Letters per Line : 25
Date of Compilation : 1646 A.D.
Condition : Old, written in running hand, within marginal lines. Incomplete.

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ॥ ੬ ॥ ਸੁਖਮਨੀ ਸਹੰਸਰ ਨਾਮਾ।

ਸਲੋਕੁ।

ਸੁਖਮਨੀ ਹੋਵਹਿ ਸਰਬ ਸੁਖ ਇਕ ਮਨਿ ਜਪੀਐ ਨਾਮੁ।
ਜਨ ਨਾਨਕ ਪਾਵਹੁ ਸਚੁ ਖੰਡੁ ਪੂਰਨ ਹੋਵੈਹਿ ਕਾਮੁ। ੧।

ਸੰਮਤੁ । ੧੭੦੩ । ਮੰਘਰ ਸੁਦੀ ੧ । ਏਕਮ ਨੋ ਸੁਖਮਨੀ ਸਹੰਸਰ ਨਾਮਾ ਮਹਲਾ ੮ । ਅਠਵੇ ਕਾ ਪਰਮਾਰਥ ਸਾਥਿ ਲਿਖਣੇ ਕਾ ਆਰੰਭ ਭੈਆ । ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਹਰਵਾਨ ਜੀ ਕੀ ਆਗਿਆ ਸਾਥਿ ਹੋਇਆ ।

End :–

ਸਲੋਕੁ

ਕਰ ਬਾਵਨ ਰੂਪ ਦਿਖਾਇਓ ਬਲਿ ।

ਬਲਿ ਛਲਿਉ ਪਾਉ ਪਸਾਰਿ ।

ਵਰੇ ਬੁਹਿ ਭਏ ਦੈਆਲ ਜੀ ਗਨ ਤੀਨੋ ਰਹਹਿ ਦੁਆਰਿ ॥

ਚਰਨਾ ਤੇ ਗੰਗਾ ਭਈ ਜਨ ਨਾਨਕ ਇਤੁ ਅਵਤਾਰਿ ।੨੧।

ਬੋਲਹੁ ਭਾਇਹੁ ਭਾਈ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨ ਵਾਹਗੁਰੂ ਸਚਾ ।੨੧। ਅਬ ੨੨ ਬਾਈਹੁਵੀ ਅਸਟਪਦੀ ਚਲੀ ਸ੍ਰੀ ਪਰਸ ਰਾਮ ਜੀ ਕੀ ।

This contains the spiritual exposition of Sukhmani written by Meharbān, (1581—1640 A.D.) grandson of Gurū Rām Dāss.

This manuscript was incomplete. Its later portion was subsequently written in different hand.

For more details about this manuscript vide *Janam Sakhi* Sri Gurū Nanak Dev by Meharbān recently published by Sikh History Research Department, Khalsa College Amritsar pages 39–40.

S. No. 140

S.H.R. : 1473

Title : Prayā Sri Gurū Granth Sāhib

Size : 24 × 16 C.M. *No. of Folios :* 147

Lines per Page : 21 *Letters per Line :* 24

Condition : Good but old, written in good hand within marginal lines.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਬ ਪ੍ਰਿਯਾ ਜਪਜੀ ਜੀ ਕੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਲਛਨ ਪ੍ਰਥਮ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ।

ਸਤ ਚਿਤ ਅਨੰਦ ਤਟਸਥ ਲਛਨੰ ।

ਸਤਿਨਾਮ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਵਿਆਪਕ । ਸੈਭੰ ਸੁਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ । ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ ਨਾਨਕ ਲਿਖਿਆ ਨਾਲ । ਰਜਾਈ ਦੇ ਹੁਕਮ ਚਲਣਾ ਜੇਹੜਾ ਇਹੁ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

End :–

ਬੈਰਾਗੀ ਸੋ ਜੋ ਥੈ ਮਹਿ ਮੁਲ ਵਿਕ ਜਾਵੇ ਗੁਰਾ ਆਗੇ ।

ਸਿਵ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਿਮਿਤ ਅਵਿਦਿਯਾ ਨਿਵਿਰਤ ਨਿਮਿਤ ਕਰਮ ਕਰੇ ।

ਇਤੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਯਾਯ ਸਾਂਗੋ ਪਾਂਗ ਕਥਨ ਸਮਾਪਤੰ ਸ੍ਰੁਭੰ । ੧ ।

This contains the exposition of difficult words and lines occuring in the Adi Granth. The author is unknown.

S. No. 141

S.H.R. : 2468

Title : Tikā Japji Sahib

Author : Bhāi Bakhshish Singh — *Size :* 20 × 16 C.M.

No. of Folios : 100 *Lines per Page :* 18

Letters per Line : 20 — *Date of Compilation :* 1895 A.D.

Condition : Good, no margin and running hand. Complete.

Beginning :-

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਜਪੁ ਸਾਹਿਬੁ ਕਾ ਟੀਕਾ । ਭਾਈ ਬਖਸੀਸ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਤ ਲਿਖ੍ਯਤੇ ।
ਦੋਹਰਾ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਸਮ ਗੁਰ ਪਾਦ ਕੰਜ ਧਰ ਧਿਆਨ ।
ਜਪੁ ਸਾਹਿਬ ਟੀਕਾ ਰਚੂੰ ਲਹੈਂ ਅਰਥ ਮਤ ਮਾਨ ॥

End :-

ਜੀਵ ਈਸਰ ਕੀ ਏਕਤਾ ਸੋ ਬਿਸੈ ਹੈ । ਬ੍ਰਹਮ ਅਨੰਦ ਕੀ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੋ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ । ਪ੍ਰਿਤਿਪਾਦ ਸ੍ਰੀ ਜਪਜੀ ਹੈ । ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦ ਹੈ । ਯਹ ਸੰਬੰਧ ਹੈ । ਐਸੇ ਅਨਬੰਧ ਬਣ ਜਾਤਾ ਹੈ । ਦਸਖਤ ਭਾਈ ਬਖਸੀਸ ਸਿੰਘ ਦੇ । ਸੰਮਤ ੧੯੫੨ ਮੈ ਲਿਖੀ ਹੈ ।

ਟੀਕਾ ਜੀ ਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਜਪਜੀ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਭਾਈ ਬਖਸੀਸ ਸਿੰਘ ਅਰ ਰਹਣੇ ਵਾਲਾ ਸੁਧਾ ਸਰ ਮੈ ਭੂਲ ਚੂਕ ਮੇਰੀ ਮਾਫ ਕਰਨੀ ਹੈ ਜੀ । ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ । ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ । ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ।

This contains the commentary of the most difficult work of Gūrū Nānak viz. Jap Ji. This author is Bakhshish Singh of Amritsar who compiled it in 1895-A.D.

S. No. 142

S.H.R. : 1451

Title : Uthānka Srī Gūrū Granth Sāhib Ji ki

Size : 23 × 14 C.M. — *No. of Folios :* 132

Lines per Page : 18 — *Letters per Line :* 16

Condition : Old, many pages at places worm-eaten, written in beautiful handwriting without any margin. Complete.

Beginning -

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਉਥਾਨਕਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ ।

ਅਨੰਦਪੁਰ ਮੈ ਸਿੰਘਾ ਨੇ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਹਾ ਜੋ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ ਕਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਦਿਆ ਨਾ ਹੋਈ ਤੇ ਪੀਛੇ ਕਿਸ ਨੇ ਕਰਨੀ ਹੈ । ਤਬ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਹਾ ਹੇ ਭਾਈ ਬਹੁਤ ਹਛੀ ਤੁਸਾ ਨੇ ਕਹੀ ਹੈ ਚਲੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਚਲਕੇ ਅਰਜ ਕਰੀਏ । ਤਬ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰਬਤ ਸਿੰਘ ਜਾਇ ਕੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਬੁਲਾਈ ।

End :—

ਕਿਸੀ ਨੇ ਕਹਾ ਜੀ ਸੋਰਠ ਰਾਗਣੀ ਕੈਸੀ ਹੈ।

ਉਤ੍ਰ—ਸਿਖ ਗੁਰ ਕੋ ਐਸੇ ਕਹੈ ੭ ਜਿਲਣ ਮੋਹ ਪੁਤ੍ਰਾਂਦਿਕਾ ਨੇ ਗਡਾਈ ਕੁਮੰਤ੍ਰੀਆ ਨੇ ਕਾਮਾਦ ਨੇ ਵਾ ਸਬੰਧੀਆ ਖੋਟਿਆ ਨੇ ੧੧ ਕਿਸੀ ਸਿਖ ਕੋ ਕਹੇ ਹੈ ੨੦। ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਮ : ੫ ਸਾਧਾਰਣ ਉਪਦੇਸ ਹੈ। ਸਲੋਕ: ੫ ਬੇਨਤੀ ॥ ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਉਤ੍ਰਨ ਕਾ ਸਪੂਰਣੰ ॥

This manuscript gives the historical exposition and gist of various verses of Adi Granth.

S. No. 143

S.H.R. : 1737 C

Title : Varan, Kabit & Swayyas, Bhai Gurdas

Size : 16 × 16 C.M. *No. of Folios :* 193

Lines per Page : 12 *Letters per Line :* 21

Beginning :—

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਧ੍ਰੂ ਹਸਦਾ ਘਰਿ ਆਇਆ ਕਰਿ ਪਿਆਰ ਪਿਅ ਕੁਛੜਿ ਲੀਤਾ।
ਬਾਹਹੁ ਪਕੜ ਉਠਾਲਿਆ ਮਨ ਵਿਚਿ ਰੋਸੁ ਮਤ੍ਰੇਈ ਕੀਤਾ।
ਡਡ੍ਹਹਿ ਲਿਕਾ ਆਇਆ ਮਾ ਪੁਛੈ ਤੂੰ ਸਵਾਣੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਤਾ।
ਸਵਾਣੀ ਹਾ ਜਨਮ ਦੀ ਨਾਮੁ ਨ ਭਗਤੀ ਕਰਮਿ ਦ੍ਰਿੜੀਤਾ..............

End :—

ਪਾਂਚ ਵਾਰ ਗੰਗ ਜਾਇ ਪਾਂਚ ਹੀ ਪ੍ਰਿਾਗ ਨਾਇ
ਤੈਸੇ ਫਲ ਹੋਇ ਗੁਰ ਸਿਖ ਕੇ ਨਵਾਏ ਕਾ।
ਸਿਖ ਕੋ ਪਲਾਇ ਪਾਣੀ ਭਾਓ ਕਰ ਅਸਮੇਧ ਜਗ ਕਾ
ਪੁੰਨ ਹੋਇ ਸਿਖ ਕੇ ਅਘਾਇ ਖਵਾਇ ਕਾ।
ਜੈਸੇ ਪਚੀਸ ਮੰਦਰ ਕੰਚਨ ਉਸਾਰ ਦੀਨ ਕਾਹੂ ਕੋ
ਤੈਸੇ ਧਰਮ ਹੋਇ ਗੁਰ ਭਾਈ ਕੋ ਸਬਦ ਕੇ ਸਿਖਾਏ ਕਾ।
ਜੈਸੇ ਪਚੀਸ ਵਾਰ ਦਰਸਨ ਕੀਆ ਹੋਇ ਕਹੂ ਸਾਧ ਕਾ
ਤੈਸੇ ਧਰਮ ਹੋਇ ਗੁਰ ਭਾਈ ਕੇ ਚਾਪ ਕੇ ਸਵਾਏ ਕਾ। ੬੦੩
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਧੰਨਿ ਗੁਰੂ ਸਤਿ ਕਰਤਾਰ।

This manuscript contains the following :—

(i) Selection from Varan Bhai Gurdas folio 289-335=47. These are nine Vars in all.
(ii) Kabit Swayyas Bhai Gurdas folio 335-480=145. These are 603 in all.

3—REHITNAMAHS

S. No. 144

S.H.R. : 1442 E

Title : Naseehat Nāmāh Pātshāi Dasvin

Size : 15 × 11 C.M. *No. of Folios :* 7-13=7
Lines per Page : 10 *Letters per Line :* 26

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ੧੦

ਹੁਕਮੁ ਹੋਆ ਲੈਣਾ ਤਾਂ ਖਾਲਸੇ ਵਿਚੋ । ਦੇਣਾ ਤਾਂ ਖਾਲਸੇ ਵਿਚਿ । ਖਾਣਾ ਤਾ ਖਾਲਸੇ ਵਿਚੁ । ਖੁਲਾਵਣਾ ਤਾਂ ਖਾਲਸੇ ਵਿਚੁ । ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਵਾਹਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੋਲੇ । ਪੀਰ ਕਿਆ ਅਰੁ ਮੀਰੁ ਕਿਆ ਸਭ ਤਲਵਾਰ ਕੇ ਤਲੇ ਹੈਂ । ਖੜਗ ਅਸਾਡੇ ਫਤੇ ਹੈ ।

End :–

ਹੁਕਮੁ ਹੋਆ ਜਿਸ ਦੇ ਹਥ ਲੋਹੇ ਦਾ ਛਲਾ ਹੈ ਤਿਸ ਨੂ ਕਿਹੁ ਪੋਹੁ ਸਕਦਾ ਨਾਹੀ । ਛਲਾ ਛਾਪ ਹਥਿ ਰਖਣੀ । ਜਥਾ ਸਕਤ ਹੋਵੈ । ਹੁਕਮੁ ਹੋਆ ਚੌਕਾ ਗੋਹੇ ਕਾ ਅਰੁ ਹਟੁ ਨਹੀਂ ਪਾਵਣਾ । ਚੌਕਾ ਮਿੱਟੀ ਕਾ ਪਾਵਣਾ । ਗੋਹੇ ਨਾਲ ਰੋਟੀ ਪਕਾਵਣੀ ਨਾਹੀ । ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ । ੧ ।

This manuscript contains instructions attributed to Gūrū Gobind Singh. It gives a lot of advice regarding every day life.

S. No. 145

S.H.R. : 227 A

Title : Rehit Nāmāh

Author : Bhāi Chaupā Singh *Size :* 19 × 16 C.M.
No. of Folios : 69 *Lines per Page :* 12 *Letters per Line :* 20
Complete.

Beginning :—

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਆਗੇ ਰਹਿਤ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ । ਸਾਖ ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ।

ਰਹਤ ਰਹਤਿ ਰਹਿ ਜਾਹਿ ਬਿਕਾਰਾ । ਜਿਸ ਰਹਿਤ ਕੀਤਿਆਂ ਬਿਕਾਰ ਨ ਹੋਵਨ ਸੋ ਰਹਤ ਕਹੀਐ । ਸਾਖ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ । ਸਾਚੀ ਰਹਤ ਸਾਚਾ ਮਨ ਸੋਇ । ਜਿਸ ਰਹਤ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਚਿਤ ਆਵੈ । ਸੋ ਐਸੀ ਰਹਤ ਸਾਖ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ । ਐਸੀ ਰਹਤ ਰਹੈ ਹਰ ਪਾਸਾ । ਗੁਰ ਕਾ ਸਿਖ ਹੋਵੇ ਸੋ ਐਸੀ ਰਹਤ ਕਾ ਖੋਜਣਾ ਕਰੈ. ਜਿਹੜੀ ਰਹਿਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਖੁਸੀ ਆਵੈ । ਸਾਖ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ।

ਸੰਤ ਵਾਕ । ਕਹਿਤਿਓ ਕਹਿਤੀ ਦੇਖੀ ਰਹਤ ਕੋ ਖੁਸੀ ਨ ਆਇਓ । ਕਹਦੀ ਬਹੁਤ ਹੈ ਰਹਤ ਗੁਰੂ

ਕੀ ਕਿਸੇ ਗੁਰਮੁਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿਖ ਰਹਤ ਕੋ ਖੋਜਣਾ ਕਰੈ ਅਚੇਤ ਨ ਰਹੈ। ਗੁਰੂ ਕਾ ਜੋ ਸਿਖ ਹੋਵੈ ਕੇਸ ਧਾਰੀ। ਅਥਵਾ ਸਹਜ ਧਾਰੀ। ਸੋ ਪ੍ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਇਸਨਾਨ ਅਥਵਾ ਪੰਜ ਇਸਨਾਨਾ ਕਰੇ। ਪੰਜ ਵੇਰੀ ਜਪੁਜੀ ਪੜੇ।

End :–

ਅਤੇ ਰੋਲੇ ਦੇ ਸਿਖ ਬਹੁਤ ਹੋਸਣ। ਸੋ ਗਰੀਬੀ ਕਰਕੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦਾ ਸਵਾਲ ਚਾਹੀਏ। ਅਤੇ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਕਲ ਪਾਵਣਗੇ। ਸਾਖ ਪਾਤਸਾਹੀ ਦਸਵੀਂ। ਜਬ ਹੋਏ ਬਿਮੁਖ ਬਿਨਾ ਧਨ। ਤਬ ਚੜ੍ਹ ਹੈ ਸਿਖਨ ਕਹਿ ਮਾਂਗਨ। ਅਤੇ ਬੋਲ ਕਬੋਲ ਕਰਕੇ ਸਰਧਾ ਗਵਾਏ ਦੇਣਗੇ। ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਬਿਸਿਦਕ ਕਰਨਗੇ। ਸੋ ਅਸਿਖ ਜਾਨਣੇ। ਸਾਖ ਪਾਤਸਾਹੀ ਦਸਵੀਂ। ਗੁਰਦੇਵ ਨ ਮਾਨੈ ਭਲਾ ਨ ਵਖਾਨੇ। ਅੰਤ ਕਰ ਕੈ ਜਾਇ ਹੈ। ਐਸੇ ਰੋਲੇ ਦੇ ਸਿਖ ਹੋਸਨ। ਪੋਥੀਆਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾ ਨੂੰ ਭੀ ਨ ਮੰਨਨਗੇ। ਦਿਆ ਧਰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਸੋ ਅਸਿਖ ਜਾਨਣੇ। ਸਾਖ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਸਵੀਂ। ਸਿਖ ਉਬਾਰ ਅਸਿਖ ਸੰਘਰਹਉ। ਉਹ ਸਿਖ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨ ਮੰਨਨਗੇ। ਤਿੰਨਾ ਦਾ ਵਿਸਾਹ ਨ ਕਰਨਾ ਜੀ। ਸਤਿਨਾਮੁ।

ਰਹਿਤ ਨਾਮਾ ਸੰਪੂਰਣ ਹੋਇਆ ਜੀ।

Rehit Nāmāh is a collection of rules pertaining to conduct and discipline to be observed by the Sikhs.

The author of this manuscript belonged to village Doburgi District Sialkot (Vide Mahākosh 1960–Edition). He was a house servant of Gūrū Gobind Singh.

This is a transcribed copy of the manuscript preserved at Damdamā Sāhib, Talwandi Sabo, District Bhatindā.

S. No. 146

S.H.R. : 227 B

Title : Rehit Nāmāh

Author : Bhāi Nand Lāl Ji — *Size :* 19 × 16 C.M.

No. of Folios : 6 — *Lines per Page :* 12 — *Letters per Line :* 20

Complete.

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਸਾਖੀ ਰਹਤ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦। ਇਕ ਦਿਨ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਬੋਲਿਆ। ਜੋ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਸਿਖਾਂ ਪੁਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰਮ ਕੌਣ ਕਰਨੇ ਜੋਗ ਹੈਨ। ਤਬ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੋਲੇ। ਜੋ ਮੇਰਾ ਸਿਖ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੋ ਖਾਲਸੇ ਬੀ ਬਗੈਰ ਹੋਰ ਥਾਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨ ਕਰਸੀ।

End :—

ਦਰਗਹਿ ਠਾਕ ਨ ਹੋਵਈ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਹੋਇ ਪ੍ਰਨਾਮ।

ਗੁਰੂ ਕਾ ਵਾਕ ਹੈ ਕਿਰਿਆ ਉਸਤਰਾ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਤਰਪਣ ਪਖੰਡ ਕਰਮ ਮੰਨੇ ਹੈਨਿ। ਜੋ ਸਿਖ

ਹੋਵੇਗਾ ਗੁਰ ਸਬਦ ਬੀ ਹੋਰ ਥਾਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨ ਕਰੈ। ਹੋਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਰਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ। ਸਾਖੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਈ। ਭੁਲ ਚੁਕ ਬਖਸਨੀ। ਰਹਿਤ ਨਾਮਾ ਸੰਪੂਰਨ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਹਾਏ। ਸਤਿਨਾਮ। ਸਤਿਨਾਮ।

This is the transcribed copy from manuscript preserved at Damdamā Sāhib, Talwandi Sabo, District Bhatindā. It is a Sikh code of conduct written by Bhai Nand Lāl who was a great Persian scholar and lived with the Gūrū at Anandpūr Sāhib.

S. No. 147

S.H.R. : 1442 A

Title : Rehit Nāmāh

Author : Bhāi Nand Lāl *Size :* 15 × 11 C.M.

No. of Folios : 1-10=10 *Lines per Page :* 9

Letters per Line : 20 *Name of Scriber :* Kavi Sant Rām

Condition : Old, pages at places worm-eaten, written in beautiful hand within marginal lines. Incomplete.

Beginning :-

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਸ੍ਰੀ ਵਾਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੈ। ਅਥ ਰਹਤ ਨਾਮਾ ਲਿਖਯਤੇ।
ਦੋਹਰਾ
ਸਤਿਗੁਰ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇਵ ਦਿਆਲ ਸਰੂਪ।
ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਤਿਹ ਕੀਜੇ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਅਨੂਪ ॥

End :-

ਦੋਹਰਾ
ਲਿਖਨ ਹਾਰ ਭੂਲੇ ਜਾਹਾ ਪਙੀਉ ਸੁਧ ਬਨਾਇ।
ਮਾਨਸ ਭੂਲੈ ਛਿਨਕ ਮੈ ਹੈ ਅਭੁਲ ਰਘਰਾਇ ॥
ਇਤਿ ਰਹਤਨਾਮਾ ਅਰ ਗੁਰ ਉਸਤਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਈ। ੬੪।
ਸਤਿਗੁਰ ਸਹਾਇ। ਸਰਬਤ ਕੋ। ੬੪। ੬੪।

This manuscript copy appears to have been written by more than one person as is clear from various hand writings.

S. No. 148

S.H.R. : 1442 F

Title : Rehit Nāmāh Bhāi Prehlād Singh

Author : Bhāi Prehlād Singh *Size :* 15 × 11 C.M.

No. of Folios : 6 *Letters per Line :* 20 *Lines per Page :* 9

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਬੈਠੇ ਗੁਰੂ ਮਨ ਮਹਿ ਕੀਆ ਬਿਚਾਰ।
ਬੋਲਿਆ ਸਚਾ ਪਾਤਸਾਹ ਮੂਰਤ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ॥ ੧ ।
ਹੁਕਮ ਹੋਆ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ ਬਿਪ੍ਰ ਜਾਇ ਸਰਾਇ।
ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਇਆ ਸਤਿਗੁਰੂ ਲੀਨਾ ਕੰਠ ਲਗਾਇ। ੨।

End :–

ਦੋਹਰਾ
ਸਤਿ ਅਕਾਲ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹੁਗੁਰੂ ਪਰਮ ਬੀਜ ਇਹ ਮੰਤਿ।
ਸਬ ਸਿਖਨ ਕੋ ਬਚਨ ਇਹ ਕਹਿਜੋ ਆਦਿ ਅਰ ਅੰਤ ॥ ੪੦ ॥
ਰਹਿਤ ਨਾਮਾ ਸੰਪੂਰਣ ਭਯਾ।

This Sikh code of conduct has been written by Bhāi Prehlād Singh. He claims to have written it after instructions from Gūrū Gobind Singh.

S. No. 149

S.H.R. : 1797 B

Title : Rehit Nāmāh

Author : Prehlād Singh | *Size :* 16 × 14 C.M.

No. of Folios : 32–35=4 | *Lines per Page :* 13 | *Letters per Line :* 18

Beginning :–

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਸਹਾਇ।

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ। ਬਚਨ ਰਹਤ ਨਾਮਾ
ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦। ਦੋਹਾ।
ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਬੈਠੇ ਗੁਰੂ ਮਨ ਮੈ ਕੀਯਾ ਬਿਚਾਰਾ।
ਬੋਲਿਆ ਪੂਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੂਰਤ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਾ। ੧।

End :–

ਚੌਪਈ
ਬਚਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਰਖੈ ਸਿਖ ਜੋਈ। ਤੈਸੇ ਹੀ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ
ਗੁਰ ਕੇ ਬਚਨ ਗੁਰੂ ਕੀ ਮੂਰਤਿ। ਮੁਕਤਿ ਭੁਕਤਿ ਦਰਸਾਰੇ ਪੂਰਤਿ। ੩੮।
ਦੋਹਰਾ
ਇਸਟ ਮਾਨੀਏ ਆਪਣਾ ਸੇਵਾ ਕਰੀਏ ਸਭਨਿ।
ਕਲ ਕੀਰਤਨ ਕਾ ਵਖਤ ਹੈ ਨਹੀ ਫੁਰੈ ਜਪ ਤਪ ਤੀਰਥ ਕਰਮਿ ॥
ਹੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ॥

S. No. 150

S.H.R. : 1589 A

Title : Prem Sūmārag

Size : 13 × 8 C.M. *No. of Folios :* 1-37=37

Lines per page : 5 *Letters per Line :* 20

Name of Scribe : Gulāb Singh.

Condition : Old, pages at places worm-eaten, written within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ । ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਸਹਾਇ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦
ਅਥਿ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁਮਾਰਗ ਗਿਰੰਥ । ਲਿਖਤੇ ਕਥਤੇ ਤ੍ਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਆਗਿਆ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਸੋਇ ਧਿਆਉ ਪਹਲਾ ।

ਉਪਦੇਸੁ ਬੰਦਗੀ ਸਿਮਰਣ ਕੀ । ਰਹਤ ਬਿਧਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਕਾ ਚਲਿਆ । ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਾਚ । ਇਸ ਕੀਟ ਪ੍ਰਤ ।

ਤੇਰਾ ਰੂਪ ਅਪਨੇ ਰੂਪ ਤੇ ਸਾਜਿ ਸਵਾਰਿ ਨਿਵਾਜਾ ।
ਸੰਸਾਰ ਬਿਖੈ ਪੰਥ ਪਰਚਾ ਕਰਬੇ ਕੋ ਕੈਸਾ ਪੰਥ । ਜਿਸ ਤੇ ਧਰਮ ਕਾ ਨਿਵਾਸੁ ਹੋਇ ।

End :–

ਇਸ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਐ ਜੋ ਕਿਛੁ ਗੁਰੂ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੋਵੈ ਉਸ ਕੋ ਅਪਨੇ ਮਤਿ ਬਿਖੈ ਪਿਆਰੁ ਰਖੈ । ਅਰੁ ਬੀਚਾਰੁ ਕਿਸੀ ਬਾਤ ਕਾ ਨ ਕਰੈ । ਉਸ ਕੀ ਉਹੀ ਜਾਣੈ । ਇਸ ਕਾ ਇਸੀ ਮੈ ਭਲਾ ਹੈ । ਧਿਆਉ ਪ੍ਰਿਥਮ ।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁਮਾਰਗੁ ਗਿਰੰਥ ਸਮਾਪਤ ਸੰਪੂਰਣੰ । ਸਰਬ ਲੋਹ ਰਛਿਆ ਮੁਝਿ ਕੇ ਸੁਪੂਣੰ । ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਰਛਿਆ ਮੁਝਿ ਕੇ ।

This manuscript contains only the first chapter of this most comprehensive Sikh code of conduct which has got ten chapters dealing with minute instructions regarding religious, social and political aspects of life.

It has been attributed to Gurū Gobind Singh but it appears to have been compiled by some Sikh much later. It is in prose.

The first chapter deals with the general instructions.

It has been published by Shromani Gurdwara Parbhandhak Committee, Amritsar.

S. No. 151

S.H.R. : 1442 G

Title : Prem Sūmārag

Size : 15 × 11 C.M. *No. of Folios :* 19

Lines per Page : 11 *Letters per Line :* 22

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ।
ਅਬ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁਮਾਰਗ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਯਤੇ । ੧੦ ਤਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਆਗਿਆ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਕੀ ਸਿਉ ਧਿਆਉ ਪਹਲਾ
ਉਪਦੇਸ ਬੰਦਗੀ ਸਿਮਰਨ ਕੀ ਰਹਤਿ ਬਿਧਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਾ ਚਲਿਆ
ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਵਾਚ ਇਸ ਕੀਟ ਪ੍ਰਤ ।

ਤੇਰਾ ਰੂਪ ਮੈ ਆਪਨੇ ਰੂਪ ਤੇ ਸਾਜ ਨਿਵਾਜਿਆ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਬਿਖੇ ਪੰਥ ਪਰਚਾ ਕਰਬੇ ਕੋ । ਕੈਸਾ ਪੰਥ ਜਿਸ ਤੇ ਧਰਮ ਕੋ ਨਿਵਾਸ ਹੋਇ ।

End :–

ਇਸ ਪ੍ਰਾਨੀ ਕਉ ਚਾਹੀਐ ਜੋ ਕੁਛ ਗੁਰੂ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੋਵੈ ਤਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਤਿ ਬਿਖੇ ਪਿਆਰ ਕਰਿ ਰਖੇ । ਅਰੁ ਬੀਚਾਰ ਕਿਸੀ ਬਾਤ ਕਾ ਨ ਕਰੇ । ਉਸ ਕੀ ਉਹੀ ਜਾਨਹਿ । ਇਸ ਕਾ ਇਸੀ ਮੇਂ ਭਲਾ ਹੈ ।
ਧਿਆਉ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁਮਾਰਗੁ ਗਿਰੰਥੁ ਮ: ੧੦ ਸੰਪੂਰਨ ।

This manuscript copy also contains only the first chapter.

S. No. 152

S.H.R. : 1579 C

Title : Tankhah Namah

Author : Bhai Nand Lal | *Size :* 17 × 12 C.M.

No. of Folios : 366 a-370 a=5 | *Lines per Page :* 11 | *Letters per Line :* 25

Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥਿ ਤਨਿਖਾਹਿ ਨਾਮਾ–ਪ੍ਰਸਨ ਭਾਈ ਨੰਦੂ ਲਾਲ ਕਾ—ਬਾਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾ ।
ਦੋਹਰਾ
ਪ੍ਰਸਨ ਕੀਆ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਗੁਰੂ ਬਤਾਈਐ ਮੋਹਿ ।
ਕਉਨ ਕਰਮ ਦਿਨ ਜੋਗ ਹੈ ਕਉਨ ਕਰਮ ਦਿਨ ਸੋਹਿ । ੧ ॥
ਗੋਬਿੰਦ ਵਾਚ ਦੋਹਰਾ
ਨੰਦੂ ਲਾਲ ਤੁਮ ਬਚਨੁ ਸੁਨ ਸਿਖ ਕਰਮ ਹੈ ਇਹੁ
ਨਾਮ ਦਾਨ ਇਸਨਾਨ ਬਿਨ ਕਰੈਂ ਨ ਦਿਨ ਬਿਧ ਨੇਹਿ ॥ ੨ ॥

End :–

ਦੋਹਰਾ
ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ ਆਕੀ ਰਹੇ ਨ ਕੋਇ ।
ਖੁਆਰਿ ਹੋਇ ਸਭਿ ਮਿਲੈਂਗੇ ਬਚੇ ਸਰਨਿ ਜੋ ਹੋਇ ॥

ਇਤਿ ਤਨਿਖਾਹਿ ਨਾਮਾ ਮੁਖੁ ਵਾਕਿ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਦਸਿ ਸੁਣੇ ਪੜੇ ਮੋਖ ਮੁਕਤਿ ਕੋ ਪਾਵੇਂ । ਬੋਲਹੁ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ ।

Tankhāh Nāmāh is a collection of rules pertaining to various punishments to be inflicted for breach of conduct.

This manuscript copy contains Sikh penal code by Bhai Nand Lāl who claims to have written it after discussion with Gūrū Gobind Singh.

S. No. 153

S.H.R. : 1442 D

Title : Tankhāh Nāmāh Bhāi Nand Lāl

Author : Bhāi Nand Lāl Ji *Size :* 15 × 11 C.M.

No. of Folios : 17–24=8 *Lines per Page :* 9 *Letters per Line :* 16

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਤਨਖਾਹ ਨਾਮਾ—ਪ੍ਰਸਨ ਕਰਨਾ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਕਾ । ਵਾਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾ ।

ਦੋਹਰਾ

ਪ੍ਰਸਨ ਕੀਆ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਗੁਰੂ ਬਤਾਈਐ ਮੋਹਿ ।

ਕਵਨ ਕਰਮ ਇਨ ਜੋਗੁ ਹੈ ਕਵਨ ਕਰਮ ਨਹੀ ਸੋਹਿ ।

End :–

ਦੋਹਰਾ

ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ ਯਾਕੀ ਰਹੈ ਨ ਕੋਇ ।

ਖੁਆਰੁ ਹੋਇ ਸਭ ਮਿਲੈਂਗੀ ਬਚੈ ਸਰਨ ਜੋ ਹੋਇ । ੧ ।

ਇਤ ਨਸੀਹਤ (ਤਨਖਾਹ) ਨਾਮਾ ਸੰਪੂਰਨੰ । ੧ ।

S. No 154

S.H.R. : 2300 E

Title : Tankhāh Nāmāh

Author : Bhāi Prehlād Singh *Size :* 35 × 22 C.M.

No. of Folios : 377–378=2 *Lines per Page :* 15 *Letters per Line :* 40

Condition : Old, at places pages worm-eaten, written in beautiful hand in marginal lines. Incomplete.

Names of the parts with Pages : Contained in S.H.R. 2300 folios continued from 377 to 378 = 2.

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ । ਹੁਕਮ ਹੋਆ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾਤਿਸਾਹੀ । ੧੦ ।

ਦਲਾ । ਲਾਲ ਦਰਿਆਈ ਕੇ ਪਰਥਾਇ ਬੋਲਣਾ ਹੋਆ ।

ਦੋਹਰਾ

ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਬੈਠੇ ਗੁਰੂ ਮਨ ਮਹਿ ਕੀਆ ਬੀਚਾਰ।
ਬੋਲਿਆ ਪੂਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੂਰਤ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ।੧।
ਹੁਕਮ ਹੋਆ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦਿ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਿਪ੍ਰ ਜਾਹਿ ਸਰਾਇ।
ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਇਆ ਗੁਰੂ ਜੀ ਲੀਤਾ ਕੰਠਿ ਲਗਾਇ।੨।

End :—

ਕਰੈ ਅਟਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਆਸਾ। ਜਨਮ ਮਰਨ ਕਟ ਡਾਰੈ ਫਾਸਾ।੩੧।
ਸਤ ਅਕਾਲ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਰਮ ਬੀਜ ਏਹੁ ਮੰਤ੍ਰ।
ਸਰਬ ਜਾਪੁ ਕੋ ਜਾਪੁ ਏਹੁ ਕਹਿਓ ਆਦਿ ਅਰੁ ਅੰਤੁ।੩੨।
ਸੰਪੂਰਨੰ। ਸਮਾਪਤੰ। ਤਨਖਾਹਿ ਨਾਮਾ।

This manuscript copy contains the Sikh penal code written by Bhāi Prehlād Singh who claims to have written it after instructions from Gūrū Gobind Singh.

4—Persian Transliteration in Gurmukhi (Zafar Namah & Works of Bhai Nand Lal)

S. No. 155

S.H.R. : 1456 C

Title : Rābāyāt

Author : Bhāi Nand Lāl *Size* : 10 × 8 C.M.

No. of Folios : 5 *Lines per Page* : 9 *Letters per Line* : 20

Condition :: Old, written in beautiful hand, within marginal lines. Complete.

Beginning :—

ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ। ਰੁਬਾਈਯਾਤ।

ਹਰ ਕਸ ਕਿ ਜਿ ਸਓਕ ਤੋ ਕਦਮ ਅਜਲ ਸਰ ਸਾਖਤ।
ਬਰਨੁਹ ਤਬਕੇ ਚਰਖ ਅਲੰਬਰ ਅਫਰਾਖਤ।੧।

End :—

ਰੁਬਾਈ

ਗੋਜਾ ਖਬਰ ਅਜ਼ ਯਾਦਿ ਖੁਦਾ ਯਾਫਤਹਿਅਮ।
ਈਆਂ ਬਲ ਬਾ ਲਬ ਅਜ ਕੁਜਾ ਯਾਫਤਹਿਅਮ।
ਜੁਜ਼ ਤਾਲਬ ਹਕ ਨਸੀਬ ਹਰ ਕਸ ਨ ਬੁਦ।
ਕਾ ਦੌਲਤ ਨਾਯਾਬ ਕਿ ਮਾ ਯਾਫਤਹਿਅਮ।

This manuscript contains Persian verses (Rubāyāt) transliterated in Gurmukhi characters. The author is Bhāi Nand Lāl who was a great Persian poet and remained with Gūrū Gobind Singh for a number of years. He had also served Prince Muazam (Bahādur Shāh). He has written *Ghazals, Zindgi Nāmāh*, vide S.H.R. 1456 B, and is said to have written Dewān-i-Goyā. Goyā was his pen-name.

These beautiful verses relate to the love of God.

S. No. 156

S.H.R. : 2218

Title : Zafar Nāmāh

Author : Gūrū Gobind Singh Ji *Size :* 18·× 15 C.M.

No. of Folios : 92 *Lines per Page :* 9 *Letters per Line :* 17

Date of Transcription : 1861 A.D.

Condition : Old, worm-eaten throughout, written in beautiful hand within beautiful marginal lines. Complete.

Beginning :—

੧ ਓ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥
ਅਸਚਰਜ ਅੰਧੇਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ।
ਹੁਕਮ ਸਤਿ । ਜਫਰ ਨਾਮਹ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦
ਫਤੇ ਕਾ ਖਤ ਹੈ
ਕਮਾਲੇ ਕਰਾਮਾਤ ਕਾਯਮ ਕਰੀਮ । ਰਜ਼ਾ ਬਖਸ਼ੁ ਰਾਜ਼ਕ ਰਹਾ ਕੋ ਰਹੀਮ । ੧ ।
ਬੜਾ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਇਸਥਿਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਿਜਕ ਖਲਾਸੀ ਦਯਾ
ਅਮਾਂ ਬਖਸ ਬਖਸਿੰਦ ਓ ਦਸਤਗੀਰ । ਰਜ਼ਾ ਬਖਸ ਰੋਜ਼ੀ ਦਿਹੋ ਦਿਲ ਪਜ਼ੀਰ । ੨ ।
ਈਮਾਨ ਪਕੜਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਦਿਲ ਕੀ ਬੂਝਣੇ ਵਾਲਾ

End :—

ਬਿਦਿਹ ਸਾਕੀਆ ਸਾਗਰੇ ਸਬਜ਼ ਗੂੰ । ਕਿ ਮਾਰਾ ਬਕਾਰਸਤ ਜੰਗ ਅੰਦਰੂੰ । ੨੦ ।
ਦੇਹ ਮੇਰੇ ਤਾਂਈ ਐ ਸੁਖਈ ਪਯਾਲਾ ਸਬਜ਼ ਰੰਗ ਕਾ । ਜੋ ਮੇਰੇ ਤਾਂਈ ਦਰਕਾਰ ਹੈ ਜੁਧ ਕੇ ਅੰਦਰ ।
ਲਬਾ ਲਬ ਬਕੁਨ ਦਮ ਬਦਮ ਨੋਸ਼ ਕੁਨ । ਗ਼ਮੇ ਹਰ ਦੁਆਲਮ ਫਰਾਮੋਸ ਕੁਨ ।੨੧।੧੨।੮੬੭।
ਪੂਰਨ ਕਰ ਸ੍ਵਾਸ ਸ੍ਵਾਸ ਪੀਣਾ ਕਰਾਂ ਗਮ ਦੋਨੋ ਜਹਾਨੋ ਕਾ ਭੁਲਾਵਣਾ ਕਰਾਂ ।
ਸੰਮਤ ਬਸ ਖਿਧੂ ਨਾਥ ਸਸਿ ਵਸਾਖ ਕ੍ਰਿਸਨ ਡਿਰੀਆਲ ।
ਮਹੀਣ ਵੇਸ ਗਢ ਮਧ ਲਿਖੀ ਕਾਲਾ ਹਰ ਗੁਰ ਖਯਾਲ । ੧ ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਹਾਇ ।

Zafar Nāmāh is a combination of two Persian words, which means "Letter of Victory". Gūrū Gobind Singh wrote this letter to Aurangzeb after 1704 A.D. Its first part entitled *Dasitan*, contains the actual text of Guru's

letter. *Dastan* consists of 115 Persian couplets in this ms.

Dastan is followed by twelve *Hikāyāt*, Stories in verses which appear to have no relations with the letter. It is certain that the two must have been compiled at two different occasions. Bhāi Mani Singh who subsequently collected the works of Gūrū Gobind Singh put all the Persian verses of the Gūrū together. This was essential for their preservation. Zafar Nāmāh forms epilogue of the *Dasam Granth*.

This manuscript contains Persian verses beautifully written in Gūrmūkhi and the Punjābi meanings of the text are given below every line.

Vide also *Catalogue of Persian and Sankrit Manuscripts* published by the Sikh History Research Department, page 52–53.

It has also been published.

S. No. 157

S.H.R. : 1540

Title : Zafar Nāmāh

Author : Gūrū Gobind Singh — *Size :* 20 × 14 C.M.
No. of Folios : 86 — *Lines per Page :* 17 — *Letters per Line :* 20
Condition : Old, written in beautiful hand, headings given in red. 1st folio missing. 73 to 86 folios worm-eaten. Incomplete.

Beginning :—

ਬਦਿਯਾਰਸਤ ਆਜ਼ਮ ਅਜ਼ੀਮ ।
ਕਿ ਹੁਸਨੁਲ ਜਮਾਲ ਅਸਤ ਰਾਜ਼ਕ ਰਹੀਮ ॥

ਟੀਕਾ—ਜੋ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਹਰਿ ਵਲਾਇਤ ਦਾ । ਵੱਡੇ ਥੀ ਵੱਡਾ ਹੈ । ਰੂਪ ਸੁੰਦਰ ਹੈ । ਰਿਜਕ ਦੇ ਦੇਵਣ ਵਾਲਾ ਹੈ । ਦੈਇਆ ਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ।

End :–

ਜੋ ਸਿਖ ਪੜੈ ਵਿਚਾਰੈਗਾ ਉਸ ਦੀ ਭਵਨੀ ਪੂਰੀ ਹੋਇਗੀ । ਜ਼ਾਫ਼ੁ ਨਾਮਾ ਬੰਤੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਫਤੇ ਪਾਏ । ਜਿਵੇ ਔਰੰਗਾ ਮਾਰ ਕੇ ਗੁਰਾ ਫਤੇ ਪਾਈ ਤਿਵੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਫਤੇ ਹੋਇਗੀ ।
ਬੋਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ । ਹਿਕਾਯਤਾ ਸਪੂਰਨੰ ।

This is the incomplete copy, the first page is missing. Punjābi meanings of the Persian text are given after every couplet.

S. No. 158

S.H.R. : 1456 A

Title : Zafar Nāmah Patshāhi Dasvin

Author : Gūrū Gobind Singh Ji — *Size :* 10 × 8 C.M.
No. of Folios : 91 — *Lines per Page :* 8 — *Letters per Line :* 17
Condition : Old, written in very beautiful hand within marginal lines. Complete.

Beginning :-

੧ ੴ ਹੁਕਮ ਸਤ।

ਸ੍ਰੀ ਵਾਹੁਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ। ਜ਼ਫਰ ਨਾਮਹ ਸ੍ਰੀ ਮਖ ਥਾਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦।

ਕਮਾਲੇ ਕਰਾਮਾਤ ਕਾਯਮ ਕਰੀਮ।

ਰਜ਼ਾ ਬਖਸ਼ ਰਾਜ਼ਕ ਰਹਾ ਕੋ ਰਹੀਮ। ੧।

ਅਮਾਂ ਬਖਸ਼ੁ ਬਖਸ਼ਿੰਦ ੳ ਦਸਤਗੀਰ।

ਰਜ਼ਾ ਬਖਸ਼ੁ ਰੋਜ਼ੀ ਦਿਹੋ ਦਿਲ ਪਜ਼ੀਰ॥ ੨॥

End :-

ਬਿਦਿਹ ਸਾਕੀਆ ਸਾਗਰੇ ਸਬਜ਼ਗੂੰ।

ਕਿ ਮਾਰਾ ਬਕੱਾਰਸਤ ਜੰਗ ਅੰਦਰੂੰ। ੨੦।

ਲਬਾ ਲਬ ਬਕੁੱਨ ਦੱਮ ਬਦਮ ਨੋਸ ਕੁੱਨ।

ਗਮੇ ਹਰਦੁਆਲਮ ਫਰਾਮੋਸ਼ੂ ਕੁੱਨ। ੨੧। ੧੨। ੯੬੬।

ਸੁਭੰ ਮਸਤ। ਅਖਰ ਵਧ ਘਟ ਸਮਝ ਪੜਨਾ॥ ਭੁਲ ਚੁਕ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਬਖਸੇ।

This manuscript copy gives only the Persian text, transliterated in Gūrmūkhi without its explanation in Punjābi.

S. No. 159

S.H.R. : 2300 B

Title : Zafār Nāmah

Size : 35 × 22 C.M. *No. of Folios :* 359-382=24

Lines per Page : 15 *Letters per Line :* 40

Name of Scribe : Bābā Dal Singh.

Condition : Old, at places pages worm-eaten. Headings in red, beautifully written within marginal lines. Complete.

Beginning .—

੧ ੴ ਹੁਕਮ ਸਤ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ॥

ਜ਼ਫਰ ਨਾਮਹ। ਲਿਖਯਤੇ। ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦॥

ਕਮਾਲੇ ਕਰਾਮਾਤ ਕਾਯਮ ਕਰੀਮ। ਰਜ਼ਾ ਬਖਸ ਰਾਜ਼ਕ ਰਹਾ ਕੋ ਰਹੀਮ। ੧।

ਰਜ਼ਾ ਬਖਸ ਬਖਸ਼ਿੰਦ ੳ ਦਸਤਗੀਰ। ਰਜ਼ਾ ਬਖਸ ਰੋਜ਼ੀ ਦਿਹੋ ਦਿਲ ਪਜ਼ੀਰ। ੨।

ਸ਼ਹਿਨ ਸਾਹਿ ਖੂਬੀ ਦਿਹੋ ਰਹਿ ਨਮੂੰ। ਕਿ ਬੇਗੂੰਨ ਬੇਚੂਨ ਚੂੰਬੇ ਨਮੂੰ। ੩।

ਨ ਸਾਜ਼ੋ ਨ ਬਾਜ਼ੋ ਨ ਫਉਜ਼ੋ ਨ ਫਰਸ਼। ਖੁਦਾਵੰਦ ਬਖਸ਼ਿੰਦ ਹਓ ਐਸ ਅਰਸ। ੪।

End :-

ਬਿਦਿਹ ਸਾਕੀਯਾ ਸਾਗਰੇ ਸਬਜ਼ ਗੂੰ। ਕਿ ਮਾਰਾ ਬਕਾਰਸਤ ਜੰਗ ਅੰਦਰੂੰ। ੨੦।

ਲਬਾ ਲਬ ਕੁਨ ਦਮ ਬਦਮ ਨੋਸ ਕੁਨ। ਗਮੇ ਹਰ ਦੁਆਲਮ ਫਰਾਮੋਸ ਕੁਨ। ੨੧। ੧੨॥

As noted on folio 358 Bābā Dal Singh has transcribed this copy.

S. No. 160

S.H.R. : 2243 B

Title : Zafar Nāmāh—Pātshāhi Das

Author : Gūrū Gobind Singh

No. of Folios : 99

Letters per Line : 20

Condition : Good. Complete.

Size : 15 × 10 C.M.

Lines per Page : 7

Name of Scribe : Bhāi Mehar Singh

Beginning :–

ੴ ਹੁਕਮ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ।
ਜਫਰ ਨਾਮਹ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਬਾਕ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦
ਕਮਾਲੇ ਕਰਾਮਾਤ ਕਾਯਮ ਕਰੀਮ।
ਰਜਾ ਬਖਸ ਰਾਜ਼ਕ ਰਹਾ ਕੋ ਰਹੀਮ। ੧।

End :–

ਲਬਾ ਲਬ ਕੁਨ ਦਮ ਬਦਮ ਨੋਸ ਕੁਨ।
ਗਮੇ ਹਰ ਦੁਆਲਮ ਫਰਾਮੋਸ ਕੁਨ । ੨੧।

This copy of Zafar Nāmāh contains first 111 couplets as *Dasitan* which is followed by usual twelve *Hikāyat*. The headings and numbers are in red.

S. No. 161

S.H.R. : 2244 C

Title : Zafar Nāmāh

Author : Gūrū Gobind Singh

No. of Folios : 116 *Lines per Page :* 7

Condition : Same as 2244 A & B. Complete.

Size : 10 × 7 C.M.

Letters per Line : 18

Beginning :—

Same as in 1456 A.

End :—

Same as in 1456 A.

S. No. 162

S.H.R. : 1456 B

Title : Zindgi Nāmāh

Author : Bhāi Nand Lāl Ji

No. of Folios : 100 *Lines per Page :* 8

Condition : Old, written in very beautiful hand within marginal lines. Complete.

Size : 10 × 8 C.M.

Letters per Line : 19

Beginning :-

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਮਹ। ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ।

ਆਂ ਖੁਦਾਵੰਦੇ ਜ਼ਮੀਨੋ ਆਸਮਾਂ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਖਸ਼ੇ ਵਜੂਦੇ ਇਨਸਜਾਂ।੧।

ਖਾਕ ਰਾਹਸ ਤੂਤੀਯਾਨੇ ਚਸਮੇ ਮਾਸਤ।

ਆਬਰੂ ਅਫਜਾਇ ਹਰ ਸਾਹੋ ਗਦਾਸਤ।੨।

End :-

ਮੇ ਫਰੋਸਦ ਦਿਲ ਦੀਵਾਨਹਿ ਖੁਦਰਾ ਗੋਯਾ।

ਬਓਮੇਦੇ ਕਰਮੇ ਆਂ ਕਿ ਖਰੀਦਾਰ ਸ਼ਵੀ।੫।੬੩।੩੬੧।

It is said that when Bhai Nand Lal presented it to Gūrū, Gobind Singh, it was entitled Bandgi Nāmāh. The Guru liked it very much and called it Zindgi Nāmāh.

This manuscript contains some of his *Rubyāt* at the end.

Vide also *Catalogue of Persian and Sanskrit Manuscripts* published by Sikh History Research Department, page 53.

D—PHILOSOPHICAL & GENERAL

S. No. 163

S.H.R. : 2247 C

Title : Adhiātam Parkāsh

Author : Sukhdev | *Size* : 23 × 13 C.M.

No. of Folios : 277–307=31 *Lines per Page* : 9 *Letters per Line* : 25

It was Transcribed : in 1914 A.D. | *Date of Compilation* : 1698 A.D.

Complete.

Beginning :-

ੴ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇਨਮ।

ਅਥ ਅਧਿਯਾਤਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਲਿਖਯਤੇ।

ਸਵੈਯਾ

ਸਥਾਵਰ ਜੰਗਮਾ ਜੀਵ ਜਿਤੇ ਜਗ ਭਾਂਤਨਿ ਭਾਂਤਨਿ ਵੇਖ ਧਰੇ ਹੈਂ।

ਤਾਂ ਮਹਿ ਸਤਯ ਚਿਦਾ ਨੰਦ ਏਕਸੁ ਆਤਮ ਨਿਤਯ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕਰੇ ਹੈਂ।

ਤਾ ਬਿਨ ਜਾਨੇ ਤੇ ਸਿੰਧੁ ਲੌ ਲਾਗਤ-ਜਾਨਤ ਗੋ ਪਦੁ ਤੁਲ ਤਰੇ ਹੈਂ।

ਬੰਦਤਿ ਤਾਂਹਿ ਸਦਾ ਸੁਖ ਦੇਵ ਜੁ ਬ੍ਰਹਮੁ ਸਦਾ ਸਬ ਹੀ ਤੇ ਪਰੇ ਹੈਂ।

End :–

ਦੋਹਿਰਾ

ਸੰਬਤ ਸੰਤ੍ਰਹ ਸੈ ਬਰਖ ਪੰਚਵਣ ਆਸ੍ਵਿਨ ਮਾਨਾ ।
ਏਕਾਦਸ ਬੁਧ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋ ਸੁਕਲ ਪਖਯ ਸੁਭੁ ਜਾਨਾ । ੨੩੦ ।
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਦੇਵ ਕ੍ਰਿਤ ਅਧਿਯਾਤਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਸਮਾਪਤੰ ਸੁਭੁ ਮਸਤੁ ।
ਸੰਮਤ ਬਿਧੁ ਮੁਖ ਲੋਕ ਸਿਧ ਸਸੀ ਸੁਧਾਸਰ ਤੀਰ ।
ਸਸਿ ਸਤਿ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖਿਯੋ ਧਾਰ ਰਿਦੈ ਰਘੁਬੀਰ । ੭ ।

As the very name indicates it is work on spiritual elevation. It has been based on the ancient Indian classics like Vedas and Samritis. The main argument is to suppress the senses in order to achieve God. It is in verse and was transcribed in 1914 A.D.

S. No. 164

S.H.R. : 2195 C

Title : Amrit Anbhau

Author : Gian Dev

Size : 33 × 17 C.M.

No. of Folios : 43 to 69=27 *Lines per Page :* 12 *Letters per Line :* 60

Condition : Old, pages at places worm-eaten written in beautiful hand within marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਵਰਦਾਇਕ ਮੂਰਤੀ ॥
ਅਥਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਨਭਉ ਭਾਖਾ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਤੇ ।

ਜੋ ਅਛਰ ਬਾਚਾ ਰਹਤ ਅਨੰਦ ਅਜਆਵੈ ਸ੍ਰੀ ਮਤਿ ਨਿਵ੍ਰਿਤ ਨਾਥ ਐਸੇ ਪ੍ਰਗਟਿ ਦੇਵ ਉਨ ਕਾ ਆਸ੍ਰੈ ਕਰਤਾ ਹੋਂ । ੧ । ਗੁਰੂ ਐਸੀ ਜੋ ਕੀਰਤ ਸਾਖ੍ਯਾਤ ਸੋਈ ਸਕਤੀ ਸਭ ਕੇ ਊਪਰਿ ਹੈ ਜਿਸ ਕੀ ਆਗਿਆ । ਉਨ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈਂ । ਕਿਉਂ ਦਇਆ ਸੇ ਕੋਮਲ ਹੈ ਅਖੰਡ ਹੈਂ । ੨ ॥

End :–

ਘਟ ਮਟ ਬਿਨਾ ਜੋ ਆਕਾਸ । ਵੈਸਾ ਦੂਰਿ ਕਰਿ ਕਰਿ ਕੇ ਮਾਇਆ ਅਵਿਦਿਆ ਕਾ ਬਿਲਾਸ । ਨਿਰਾ ਅਵਰਣ ਸੁਇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ । ਭਣੈ ਗਿਆਨ ਦੇਵ । ੧੦੪ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਤ ਪਰਮ ਹੰਸ ਗਿਯਾਨ ਦੇਵ ਵਿਰਚਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਨਭਉ ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੰਪੂਰਣੰ ਨਾਮ ਖਟਿ ਦਸੋ ਪ੍ਰਕਰਣੰ ॥ ੧੬ ॥

As has been stated in the last page of this manuscript it has been translated from the Marathi text written by Shri Gian Dev, who was a well known Marathi writer.

The manuscript is in beautiful prose expounding the tenets of Advait with some thoughts of Bhagati cult also.

S. No. 165

S.H.R. : 1437 H

Title : Asawari

Author : Vali Rām

Size : 14 × 9 C.M.

No. of Pages : 3

Lines per Page : 8

Letters per Line : 16

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਬਿਸਨਪਦੇ । ਆਸਾਵਰੀ ਵਲੀ ਰਾਮ ਜੀ ਕੀ ॥
ਜੋਗੀ ਮਨ ਕੇ ਕਾਂਨ ਨ ਫਾਰੈ ।
ਤਨ ਕੇ ਕਾਂਨ ਫਾਰ ਕੈ ਜੋਹੀ ਅਪਨੈ ਆਪੁ ਬਿਗਾਰੇ ।

End :-

ਮੈ ਵਿਚਿ ਵਸੇ ਮੂਲ ਨ ਦਿਸੈ ਮੈ ਕਮਲੀ ਦਾ ਦਾਨਾ ।
ਵਲੀ ਰਾਮ ਰਸ ਭਿੰਨੜਾ ਖੇਲੈ ਮੈ ਵਿਚ ਰਖੁ ਬਹਾਨਾ ॥ ੧ ॥ ੪ ॥

According to Dr. Mohan Singh, Vali Rām was the contemporary of Shāh Jehān (d. 1666 A.D.) He is also the author of Kāfis & Rekhtās.

In the verses of this manuscript he exhorts man to find God from his inner-self.

S. No. 166

S.H.R. : 2259 A

Title : Avgat Halās

Author : Dial Anemi

Size : 17 × 12 C.M.

No. of Folios : 74

Lines per Page : 15

Letters per Line : 20

Date of Compilation : 1675 A.D.

Condition : Old, worm-eaten through out, written in good hand, without margin. Complete.

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਅਥ ਅਪ੍ਰੰਖ ।
ਦੋਹਰਾ
ਆਤਮ ਕੌ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਿ ਆਤਮਕ ਹੋ ਪ੍ਰਕਾਸ ।
ਯਾ ਕੌ ਨਾਮ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਅਵਗਤ ਕੋ ਹੁਲਾਸ ॥ ੧ ।
ਦੋ ॥ ਨਾਮ ਰੂਪ ਮ੍ਰਿਗ ਜਲ ਸਭੈ ਵਾਂ ਕੋ ਕਰੌ ਪ੍ਰਣਾਮ ।
ਮੇਰੀ ਮੁਝ ਕੋ ਬੰਦਨਾ ਸੋਹੰ ਆਤਮ ਰਾਮ ।

End :–

ਦੋਹਰਾ

ਸਾਤ ਭੂਮਨ ਵਰਸ ਕਹੈ ਨੌ ਪਰਯੋਗ ਮੈ ਗੂੜ ॥
ਸਾਤ ਭੂਮਨ ਵਰਸ ਕਹੈ ਦਸ ਪਰਯੋਗ ਅਗੂੜ ॥ ੪੯੯ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਤਿ ਦਯਾਲ ਅਨੈਮੀ ਅਵਗਤਿ ਹੁਲਾਸ ਭਾਖਾਯੰ ਸਪਤ ਭੂਮਨ ਵਰਸ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਿਧਵਤਿ ਨਿਰੂਪਣੰ ਦਸਮੋਂ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਮਾਪਤੰ । ੧੦ ॥

This was compiled in 1675 A.D. It is work on religious philosophy more particularly Vedant and Bhagati cult.

According to Dr. Mohan Singh, the author belonged to Udāsi order established by Sri Chand, son of Gūrū Nānak. This manuscript is in verse.

S. No. 167

S.H.R. : 2184

Title : Bhagat Bhāv Prabhākar

Author : Sāhib Singh *Size* : 32 × 24 C.M.

No. of Folios : 420 *Lines per Page* : 18 *Letters per Line* : 36

Condition : Old, worm-eaten throughout, written in good hand within marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗਨੇਸਾਯਨਮ ।

ਅਥਿ ਸ੍ਰੀ ਭਗਤਿ ਭਾਵ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਯਤੇ । ਭਾਖਾ ਕ੍ਰਿਤ ਕਵਿ ਸਾਹਿਬ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ ।

ਦੋਹਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਗਨਪਤਿ ਗੁਨ ਗਨ ਗਨਤ ਅਗਨਤ ਪਿਘਨ ਖਿਲਾਤ ।
ਜਿਮ ਕੇਸਰਿ ਕੇਸਰਿ ਬਰਨ ਬਾਰਨ ਬਾਰਨ ਜਾਤ ।

End :–

ਦੋਹਰਾ

ਸਰਬ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋ ਸਾਰ ਬਡ ਕ੍ਰਿਸਨ ਭਕਤਿ ਬਰਸਾਰ ।
ਸਾਰ ਗ੍ਰਹਨ ਕਰ ਮਗਨ ਮਨ, ਲਹ ਹੈ ਮੋਦ ਬਿਚਾਰ ॥ ੧੦੪ ।
ਕ੍ਰਿਸਨ ਰਾਧਕਾ ਚਰਨ ਰਤਿ ਮਾਂਗਤ ਮਧੁਪ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ ॥
ਸ੍ਰੋਤਾ ਬਕਤਾ ਕੀ ਕੁਸਲ ਕਰ ਹੈਂ ਆਪ ਗੁਬਿੰਦ ॥ ੧੦੫ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਤਿ ਭਗਤ ਭਾਵ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਗ੍ਰੰਥੇ ਸ੍ਰੀ ਮਦਗਰਗ ਸੰਹਿਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧੇ ਕ੍ਰਿਸਨ ਕੌਤਕ ਭਾਖਣੇ ਭਾਖਾਯਾ ਕਵਿ ਸਾਹਿਬ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦਨ ਬਿਰਚਤੇ ਸ੍ਰੀ ਬਿਗਯਾਨ ਖੰਡੇ ਸ੍ਰੀ ਮਨ ਮਹਾਰਾਜਾਧਿਰਾਜ ਰਾਜੇਸੁਰ ਮਹੇਂਦ੍ਰ ਸਿੰਘ ਆਗਯਪਤਿ ਕ੍ਰਿਸਨ ਭਗਤਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਨੰ ਨਾਮ ਦਸਮੋ ਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤੰਯੰ ਬਿਗਯਾਨ ਖੰਡਹ । ਨਵਮੋ । ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸਨਾਰਪਣੰ । ਸੁਭ ਮਸਤੁ ।

The author of this manuscript was Sāhib Singh who was a well known writer and court poet of Patiālā. His main literary work was the translation Lagu Kavmudi, the Sanskirit Grammar into Punjābi prose. This work deals with Lord Krishna's life. It is in verse.

S. No. 168

S.H.R. : 2252

Title : Bhāgwat Gitā

Author : Gūrū Gobind Singh — *Size :* 34 × 32 C.M.
No. of Folios : 509-769=261 — *Lines per Page :* 19
Letters per Line : 31 — *Name of Scribe :* Gopāl Singh.
Condition : Good, headings in red, beautifully written.
Name of the parts : Mahā Bharat Part III.

Beginning :—

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਓਅੰ ਸ੍ਵਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯਨਮ : ॥ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਭਾਖਾ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬੰਦ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਤ ।
। ਛੰਦ ।
ਓਅੰ ਸੋਹਿ ਗੋਬਿੰਦ ਅੱਕੈ੍ ਨਿਰਾਕਾਰ ਆਨਾਮ ਨਿਰਬੰਧ ।
ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ ਸਭ ਮਹਿ ਰਵਿਆ ਜਲ ਥਲ ਮਹੀਅਲ ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਮੰਡ । ੧ ।
ਸਰਬੋ ਏਕੋ ਪੂਰਨ ਸੁਆਮੀ ਅਚਲ ਅਗਾਧ ਸਭ ਵਹੀ ਪ੍ਰਚੰਡ ।
ਜੋ ਦੀਸੈ ਅਰ ਜੋ ਕੁਛ ਸੁਣੀਐ ਏਕ ਬ੍ਰਹਮ ਅਦ੍ਵੈਤ ਅਖੰਡ ॥ ੨ ॥

End :–

ਸੋਰਠਾ
ਪੜੈ ਸੁਨੈ ਚਿਤ ਲਾਇ ਜਗ ਜਸ ਹੋਵੈ ਅਧਿਕ ਤਿਹ ।
ਅੰਤ ਸੁਰ ਪੁਰੀ ਜਾਇ ਸਭ ਅਘ ਤਾਪ ਮਿਟਾਇਕੈ । ੨੨੮ ।
ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਭਾਰਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਐਖੀਕ ਪ੍ਰਬਣੇ ਐਖੀਕ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪਰਬ ਸਮਾਪਤੰ । ੧੧ । ਮਸਤ ॥

This is the third volume of the translation of Mahbāharta attributed to Gūrū Gobind Singh. As has been stated, this manuscript contains the translation from Sanskrit in mixed Punjabi and Braji verse. "It reads like an original work and the occasional expositions of the text are very illuminating particularly those connecting the theocratic and practical dynamics of the Vedanta and Sikhism." *History of Punjabi Literature, page 42*

S. No. 169

S.H.R. : 1454

Title : Bhāgwat Gitā

Size : 15 × 9 C.M. — *No. of Folios :* 389
Lines per page : 7 — *Letters per Line :* 17
Condition : Old, pages at places worm-eaten, written in beautiful hand within marginal lines. Complete.

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਾ ਏਨਮ ।
ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਇ ਨਮਹ ।
ਓਅੰ 'ਨਮੋ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਤੇ ਬਾਸੁ ਦੇਵਾਇ ।
ਨਮਹ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨਾਇ । ਬਾਸ ਦੇਵਾਇ ॥ ਬਿਸ੍ਵੇਸੁ ਰਾਇ । ਆਦਿ ਪੁਰਖਾਇ ।
ਜਗਤ ਬੰਧੁ ਜੋਤੀ ਸ੍ਰੂਪਿ ਜੀਯ ਕੀ ਜਾਨਨ ਹਾਰ ।
ਹਰਿ ਜਸੁ ਜਾਚਨ ਆਇਓੁ ਦਾਸ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਦੁਆਰ ॥

End :–

ਸ੍ਰੀ ਨਾਰਾਇਣ ਜੀ ਕਹਿਆ ਹੈ ਲਛਮੀ ਤੈਨੋ ਸ੍ਰੀ ਗੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਅਠਾਰਵੇਂ ਧਿਆਇ ਕਾ ਮਹਾਤਮ ਕਹਿਆ ਹੈ । ਸੋ ਤੈ ਸੁਣਿਆ ਹੈ । ਅਬਿ ਜੋ ਸਾਧ ਗ੍ਰਿਸਤੀ ਅਰੁ ਬੈਸਨੋ ਅਤੀਤ ਜੋ ਕੋਈ ਸ੍ਰੀ ਗੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਅਠਾਰਵੇ ਧਿਆਇ ਕਾ ਪਾਠ ਕਰੈ ਹੈ । ਅਥਵਾ ਸ੍ਰਵਣ ਕਰੇ ਹੈ । ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਤਿਨ ਕਾ ਫਲੁ ਸੁਣ । ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਪਦਮ ਪੁਰਾਣੇ ਸਤੀਈ ਸੁਰ ਸੰਬਾਦੇ ਉਤਰ ਖੰਡੇ ਗੀਤਾ ਮਹਾਤਮੋ ਅਸਟਾ ਦਸੋ ਧਿਆਇਆ ਸਮਾਪਤਾ ਸੁਭ ਮਸਤੁ ।

This manuscript is the translation of the Gitā, consisting of 18 chapters. It contains Lord Krishnā's philosophical discourse with Arjanā in the battle-field. The original text contains 700 shlokās in all. It has long been published.

S. No. 170

S.H.R. : 2241

Title : Bhāgwat Gitā

Author : Kishor Dāss | *Size :* 18 × 12 C.M.

No. of Folios : 417 | *Lines per Page :* 8 | *Letters per Line :* 18

Condition : Old, written in beautiful hand, within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਏਨਮਹ ।
ਓਅੰ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨਾਯ । ਬਿਸਨਵੇ ਬਾਸੁ ਦੇਵਾਇ । ਬਿਸਵੇਸੁ ਰਾਇ ।
ਆਦਿ ਪੁਰਖਾਇ । ਅਲੇਖ ਪੁਰਖਾਇ । ਅਲਖ ਪੁਰਖਾਇ ।
ਜਗਤ ਬੰਦ ਜੋਤੀ ਸ੍ਰੂਪ । ਜੀਅ ਕੇ ਜਾਨਣਹਾਰੁ ।
ਹਰਿ ਜਸੁ ਜਾਚਨਿ ਆਇਓੁ ਦਾਸੁ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਦੁਆਰਿ ।
ਜੋ ਅਰਜਨ ਕੋ ਪ੍ਰਭ ਦੀਆ ਗੀਤਾ ਗਿਆਨੁ ਉਦਾਰ ।
ਭਾਖਿਆ ਮੈ ਭਿਖਿਆ ਮਿਲੈ ਭੈ ਭੰਜਨੁ ਭਗਵਾਨੁ ।
ਕਿਸੋਰ ਦਾਸੁ ਜਾਚਹ ਪ੍ਰਭੁ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਗਿਆਨੁ ॥

End :—

ਏਹ ਗੀਤਾ ਸਗਲ ਜੀਆ ਕੇ ਉਧਾਰ ਕਰਣ ਕੌ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੀ ਹੈ। ਤਿਸ ਕਾ ਮਹਾਤਮ ਬਡੀ ਮਹਿਮਾ ਸਿਉ ਕਹਿਆ ਹੈ। ਅਵਸ ਕਰ ਗੀਤਾ ਕਾ ਪਾਠ ਕਰੀਐ। ਯਾ ਸ੍ਰਵਣ ਕਰੀਐ। ਤਿਨਾ ਜੀਆ ਕੀ ਕਲਿਆਣ ਹੋਵੈ। ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਪਦਮ ਪੁਰਾਣੇ ਸ੍ਰੀ ਗੀਤਾ ਮਹਾਤਮੁ ਨੇ ਅਠਾਰਵਾ ਧਿਆਉ ਸੰਪੂਰਨ ਭਇਆ। ੧੮ ॥

S. No. 171

S.H.R. : 650

Title : Bhāgwat Gitā Sār

Size : 15 × 12 C.M. *No. of Folios :* 96

Lines per Page : 11 *Letters per Line :* 28

Condition : Old, written in beautiful hand without marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :-

ੴ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯਨਮ। ੳਨਮ: ਸ਼ਿਵਾਯਓਮਹਿਮਨ:
ਪਾਰੰਤ੍ਰੇ ਪਰਮ ਵਿਦੂਖੋ ਜਪਯ ਸਦ੍ਰਾਈ।
ਸਤਿਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੀ ਨਾਮੀ ਪਤਦਵ।

End :—

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਿ ਵਾਕਿ ਹੈ।
ਗੰਗਾ ਗੀਤਾ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ।

ਇਹਿ ਪਾਂਚੋ ਗਾਗ ਕਰੈ ਜੋ ਉਚਾਰ ਕਰੈ ਸੋ ਪੁਨਰਪਿ ਜਨਮ ਕੋ ਨ ਪਾਵੈ। ਜੋ ਕੋਊ ਇਸ ਸਾਰ ਗੀਤਾ ਕਾ ਜਥਾ ਸਕਤਿ ਬਿਧਿ ਅਭਿਆਸੁ ਕਰਿ ਨ ਜਾਨੈ ਜੋ ਪਾਠ ਮਾਤ੍ਰ ਹੀ ਕਰੈ। ਸੋ ਭੀ ਬਿਸਨ ਕੇ ਬਿਦਮਾਨ ਜਾਇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ। ਇਸ ਤੇ ਬਹੁਤ ਕਿਆ ਕਹੋ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਸੂਪਨਿਖਤ ਸੁਬ੍ਰਹਮ ਬਿਧਿਆਯਾਂ ਯੋਗ ਸਾਸਤ੍ਰੇ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨ ਅਰਜਨ ਸੰਬਾਦੇ ਪਰਮ ਹੰਸ ਸਹਿਤ ਗੀਤਾ ਸਾਰੁ ਸਮਾਪਤੰ ॥ ਸੁਭੰ ਮਸਤੁ ॥

S. No 172

S.H.R. : 2247 A

Title : Bhāgwat Gitā

Size : 23 × 13 C.M. *No. of Folios :* 1 to 257=257

Lines per Page : 9 *Letters per Line :* 27

Name of Scribe : Bhāi Hirā Singh *Date of Transcription :* 1836 A.D.

Condition : Old, worm-eaten through out, Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸ ਇਨਮਹਿ । ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਲਿਖਯਤੇ । ਓਅੰ ਸੁਅਸਤ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾ ਇਨਮ । ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਲਿਖਯਤੇ ਧਿਆਇ ਅਠਾਰਾ । ੧੮ ॥ ਮਹਾਤਮ ਸਮੇਤ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਪਰਸਾਦਿ ਕਰਾ । ਏਕ ਸਮੈ ਬਿਖੈ ਕਈਲਾਸ ਪਰਬਤ ਊਪਰ ਮਹਾਦੇਉ ਅਰ ਪਾਰਬਤੀ ਕੀ ਆਪਸ ਮੈ ਗੋਸਟ ਹੋਈ । ਭਾਗਉਰਾ ਪਾਰਬਤੀ ਪੂਛੈ ਹੈ । ਹੇ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਦੇਉ ਜੀ ਤੁਮ ਅੰਤਹਿ ਕਰਨ ਮਨਮਹਿ ਕਿਸ ਗਿਆਨ ਕਰ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੋ ਜੀ । ਜਿਸੁ ਗਿਆਨ ਕਰ ਸੰਸਾਰੁ ਕੇ ਮਨੁਖ ਤੁਮ ਕਉ ਸਿਵ ਕਰ ਪੂਜਤੇ ਹੈ !

End :–

ਅਥਿ ਜੋ ਸਾਧ ਬੈਸਨੋ ਅਤੀਤ ਗ੍ਰਿਹਸਤੀ ਜਿ ਕੋਈ ਸ੍ਰੀ ਗੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਅਠਾਰਾਂ ਹੀ ਧਿਆਵਾਂ ਕਾ ਪਾਠ ਕਰੈ ਹੈ । ਯਾ ਸ੍ਰਵਨੁ ਕਰੈ ਹੈ । ਨਿਤਪ੍ਰਤਿ ਤਿਨ ਕਾ ਫਲੁ ਅਥਿਤੁ ਮੈ ਸੁਨੋ । ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਪਦਮੁ ਪੁਰਾਣੇ ਸਤੀਈਸਰ ਸੰਬਾਦੇ ਉਤ੍ਰ ਖੰਡੇ ਗੀਤਾ ਮਹਾਤਮ ਨੇ ਅਠਾਰਮੋ ਧਿਆਇ ਕਾ ਮਹਾਹਮੁ ਸੰਪੂਰਨ ਭਇਆ । ੧੮ । ਗੀਤਾ ਕੀ ਪੋਥੀ ਲਿਖੀ ਜੇਠ ਚਉਥਮੀ । ਸਾਲ ਅਠਾਰਾ ਸੈ ਤ੍ਰਨਮਾ । ਭਾਈ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ।

S. No. 173

S.H.R. : 1446

Title : Bhagwat Gita

Size : 14 × 9 C.M. *No. of Folios :* 23

Lines per Page : 8 *Letters per Line :* 18

Name of Scribe : Kishor Dass *Date of Transcription :* 1824 A.D.

Condition : Old, written in running hand within marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ਓਅੰਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸੰਮਤ ੧੮੮੧ । ਚੇਤ ਪੈਲੀ ੧ । ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸਨੁ ਜੀ । ਓਅੰ ਸ੍ਰਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯ ਨਮਹ । ਓਅੰ ਨਮੋ ਭਗਵਤੇ ।

ਨਮੋ ਕ੍ਰਿਸਨ ਕੇਸਵ ਬਿਸਨ ਬਾਸਦੇਵ ਬਿਸਵੇਸ ।
ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਅਖਰੁ ਪੁਰਖੁ ਅਲਖੁ ਪੁਰਖ ਆਦੇਸ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਜਗਤੁ ਬੰਧੁ ਜੋਤੀ ਸਰੂਪ ਜੀਅ ਕੀ ਜਾਨਨ ਹਾਰੁ ।
ਹਰਿ ਜਸੁ ਜਾਚਨ ਆਇਉ ਦਾਸ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਦੁਆਰ ।
ਜੋ ਅਰੁਜਨ ਜਨ ਕਉ ਦੀਯੋ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਗਿਆਨੁ ।
ਭਾਖਾ ਮਹਿ ਭਿਖਿਆ ਮਿਲੈ ਭੈ ਵੰਜਨ ਭਗਵਾਨ ॥

End :–

ਭਲੇ ਭਲੇ ਬ੍ਰਹਮਣ ਛਤ੍ਰੀ ਬੈਸਨੋ ਅਤੀਤ ਏ ਬੇਸਵਾ ਕੀ ਸੇਵਾ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਲਾਗੇ । ਤਾਂ ਬ੍ਰਹਮਣ ਅਪਨੇ ਘਰ ਗਇਆ । ਸ੍ਰੀ ਨਾਰਾਇਣ ਜੀ ਕਹਿਆ ਏ ਲਛਮੀ ਜੋ ਗੀਤਾ ਕੋਈ ਅਜਾਣ ਕਰ ਭੀ ਪੜੈ । ਅਥਵਾ ਸ੍ਰਵਨ ਕਰੈ ਤਿਸ ਕਾ ਫਲੁ ਕਿਤਨਾ ਕੁ ਕਹਿਆ ਜਾਇ ॥ ੧ । ਇਤੀ ਸ੍ਰੀ ਪਦਮ ਪੁਰਾਣੇ ਸਤੀਈਸਰ ਸੰਬਾਦੇ ਉਤਰ ਖੰਡੇ ਮਹਾਤਮ ਨੇ ਪ੍ਰਿਥਮੋ ਧਿਆਉ । ੧ ॥

The last part of this manuscript contains merits of hearing the Gitā *(Gita Mahatam)*.

S. No. 174

S.H.R. : 2195 B

Title : Bhāgwat Gitā Tikā

Author : Diāl Anaimi — *Size :* 33 × 17 C.M.

No. of Folios : 203 — *Lines per Page :* 12

Letters per Line : 60 — *Date of Compilation :* 1721 A.D.

Condition : Old, pages at places worm eaten, written in beautiful hand writing within marginal line.

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਇ ਏਨਮਾ ।

ਦੋਹਰਾ

ਏਕਰਦਨ ਗਜ ਬਦਨ ਕੇ ਚਰਨ ਕਮਲ ਅਰ ਬਿੰਦ ।
ਸੰਕਟ ਮੋਚਨ ਸੁਖ ਕਰਨ ਨਮਤ ਭਾਲ ਜਿਹ ਵਿੰਦ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਬੰਦੋ ਚਰਨ ਸਰੋਜ ਜੁਗ ਮੁਕਟ ਗ੍ਰੀਵ ਮਨ ਜਾਹਿ ।
ਸਿਵ ਵਿਚੋਰ ਪੁਰ ਹੂਤ ਅਹਿ ਲੀਲਾ ਲਖੈ ਨ ਤਾਹਿ ॥ ੨ ॥

End :–

ਦੋਹਰਾ

ਧ੍ਰਵ ਪੁਨ ਅਬਯਕ੍ਰਿ ਚਾਰਨੀ ਨੀਤ ਤਹਾਂ ਪਹਚਾਨ ।
ਯਹ ਮਮ ਮਤਿ ਨਿਹਚੈ ਪ੍ਰਗਟ ਪਾਪ ਨਾਸ ਸੁਨ ਕਾਨ ॥ ੪ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਤ ਪਰਮ ਹੰਸ ਪਰ ਬ੍ਰਾਜ ਕਾ ਚਾਰਯੋ ਪਾਸਕ ਸ੍ਰੀ ਮਤ ਦਯਾਲ ਅਨੇਮਾ ਨੰਦ ਸੁਰਸੁਤੰ ਸ੍ਰੀ ਸੰਕਰ ਭਗਵਤ ਕ੍ਰਿਤੋਊ ਗੀਤਾ ਵਰਨਨੇ ਤਸਯ ਭਾਖਾ ਵਰਨਨੇ ਨਾਮ ਅਸਟਾ ਦਸੋ ਧਯਾਅਾ । ੧੮ । ਸੁਭ ਮਸਤ ਸੁਭ ਮਸਤ ਸੁਭ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਕੀ ਟੀਕਾ ਪੁਸਤਕ ਸੰਕਰ ਭਾਸ ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਰਬਾਣ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾਸ ਜੀ ਕਾ ।

The owner of the manuscript, as mentioned in the colophon was Bābā Pritam Dāss.

The Sanskrit text of the Gitā has been transcribed almost accurately. It is followed by a beautiful versified translation. It also includes an exhaustive and literal translation of the Shankar's commentary on Gitā which appears to be one of the earliest translations.

S. No. 175

S.H.R. : 2195 A

Title : Brahm Rehas

Author : Rattan Hari *Size :* 36 × 16 C.M.

No. of Folios : 7 Part I *Lines per Page :* 12 *Letters per Line :* 58

Condition : Old, pages at places worm-eaten, written in beautiful hand within marginal lines. Complete.

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਮਤੇ ਰਾਮਾਯਨਮ । ਅਥ ਬ੍ਰਹਮ ਰਹਸਯ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ।

ਦੋਹਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਸੀਤਾ ਪਤਿ ਪਦ ਕਮਲ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਮਨ ਕਾਇ ।
ਤੋਟਕ ਕੀ ਭਾਖਾ ਕਰੋ ਤੋਟਕ ਬ੍ਰਿਤ ਬਨਾਇ ।੧॥
ਤੋਟਕ ਆਚਾਰਜ ਭਏ ਸੰਕਰ ਸਿੱਖਯ ਸੁਜਾਨ ।
ਕੀਨੇ ਨਵਲ ਨਿਬੰਧ ਤਿਨ ਤੋਟਕ ਛੰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ॥ ੨ ॥

End :—

ਰਤਨ ਹਰੀ ਬਿਰਚਯੋਂ ਬਿਮਲ ਬ੍ਰਹਮ ਰਹੱਸਯ ਪ੍ਰਬੰਧ ।
ਸਮਦਮਾਦਿ ਸੰਪਤਿ ਸਹਿਤ ਸਮਨ ਸੁ ਸੰਸ੍ਰਿਤਿ ਬੰਧ । ੭੧ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਹਮ ਰਹਸਯੇ ਰਤਨ ਹਰਿ ਬਿਰਚਿਤੇ ਤੋਟਕ ਪ੍ਰਬੰਧੇ ਚਤੁਰਥੋ ਬਿਸ੍ਰਾਮ । ੪ । ਸਮਾਪਤਮਿਦੰ ਬ੍ਰਹਮ ਰਹਸਯੰ ॥

It is very valuable manuscript containing versified version of *Adwait* philosophy, based on Shankar's philosophy of *Adwait*.

S. No. 176

S.H.R. : 2195 E

Title : Duttā Trai Gorakh Sambād

Size : 33 × 17 C.M. *No. of Folios :* 70–93=24 Part II

Lines per Page : 12 *Letters per Line :* 60

Condition : Old, pages ot places worm eaten written in beautiful hand writing within marginal lines. Complete.

Beginning :—

ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾ ਇਨਮ ।

ਗਾਵੈ ਦਤਾ ਤ੍ਰੈਇ ਜੀਤਾ ਤੇ ਗੀਤਾ ਨਾਮ ਤਿਸ ਕੇ ਭਾਖਾ ਅਰਥ ਹੈਂ ਵੈਦਾਂਤਨ ਕੇ ਧਾਮ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦਤੰ ਤੰਨ ਮਾਮਿ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਜੁਰੈ ਦਤਾਤ੍ਰੇ ਜੀ ਤਿਸੈ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤਾ ਹੌਂ । ਕੈਸੇ ਹੈ ਤਤ ਸਿਬਦ ਵਾਚਯ ਜੋ ਈਸਰ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਰੂਪ ਹੈ । ਇਸ ਵਿਸੇਖਣ ਕਰਕੇ ਸਰਬ ਸਕਤਿ ਸਪੰਨਯਤਾ ਦਤਾਤ੍ਰੇ ਜੀ ਕੀ ਕਹੀ ॥

ਸਲੋਕ ।

ਗੁਣਾ ਅਤੀਤੰ ਗੁਣ ਨਾਬੰਢਿ ਨਿਰਮੁਕਤਿ ਗੁਣੰ ਸਦਾ ।
ਨਿਰਾਸੰ ਨਿਰਭਅੰ ਨਿਤਯੰ ਨਮਸਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਨਮ: ।

End :–

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਦੱਤਾ ਤ੍ਰੇਇ ਗੋਰਖ ਸੰਬਾਦੇ ਸਵਾਤਮਸੈ ਮਤ ।
ਉਪਦੇਸੇ ਨਿਰੰਜਨ ਨਾਮ ਸਪਤਮ ਪ੍ਰਾਕਰਣੰ ਸਮਾਪਤੰ ॥
ਸ਼ਮ ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਕਰਣੰ ਸਲੋਕ ਸੰਖਯਾ । ੭੬ । ਦੁਤੀਏ । ੪੦ ॥
ਗਯਾਨਾਮ੍ਰਤੰ ਤ੍ਰਿਤੀਏ । ੪੯ । ਨਿਰਬਾਣ ਸੂਰੂਪ ਚਤਰਥਾ । ੩੫ ॥
ਸਮ ਦ੍ਰਿਸਟ ਯੋਗ ਮੰਤ੍ਰ ਮੇ । ੩੧ । ਮੋਖ ਨਿਰਬਾਨ ਖਸਟੇ । ੨੮ ।
ਨਿਰੰਜਨ ਨਾਮ ਸਪਤਮੇ । ੧੬ ॥

Duttā Trai is minor incarnation of Vishnū and is famous for his wise sayings in Pūrānnic literature. This manuscript which is a dialogue, contains the essence of Vedāntic concept of life.

It also appears to have been based on the Sanskrit text.

S. No. 177

S.H.R. : 1584 D

Title : Giān Chūran

Size : 14 × 8 C.M. *No. of Folios :* 432–499=67

Lines per Page : 7 *Letters per Line :* 18

Beginning :–

ਸ੍ਰੀ ਪਰਮਾਤਮਨੇ ਨਮ—ਅਥ ਗਯਾਨ ਚੂਰਣ ਵਚਨ ਕਾ ਲਿਖਯਤੇ
ਦੋਹਰਾ
ਰਵਿ ਗੁਰ ਦਵੈ ਸਮ ਤੁਲਯ ਹੈ ਤਮੰ ਅਗਯਾਨ ਕਰੈ ਦੂਰ ।
ਜਗ ਉਰ ਮੈ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਕੋ ਨਿਜ ਮੂਰ ।

End :–

ਦੋਹਰਾ
ਨਿਰਗਤਿ ਅੰਜਨ ਰੂਪ ਜਹਾ ਸੋਈ ਨਿਰੰਜਨ ਜਾਨ ।
ਸੋਈ ਅਪਨੋ ਆਪ ਹੈ ਅਹੰਰੋਗ ਬਿਲਮਾਨ ॥ ੪ ॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗਯਾਨ ਚੂਰਣ ਵਚਨ ਕਾ ਸਮਾਪ ਸੰਪੂਰਣ ਸਮਾਪਤ ।

This manuscript deals with the spiritual knowledge and the various requistes for its attainment.

S. No. 178

S.H.R. : 1584 A

Title : Giān Manjri

Author : Manohar Dāss Niranjani *Size :* 14 × 8 C.M.

No. of Folios : 1 to 80 *Lines per Page :* 7 *Letters per Line :* 18

Conditon : Very old written in running hand within marginal lines. Incomplete.

Beginning :–

ਵਿਖਈ ਪਰ ਨਹੀ ਆਮਨਾ ਭੋਗ ਕੋ ਸਾਧਤ ਨਾਂਹਿ।
ਨਾਸਵੰਤ ਸਬ ਭੋਗ ਹੈ ਝੂਠੇ ਸੁਖ ਤਾ ਮਾਂਹਿ। ੪।
ਤਾਤ ਪਰਯ ਸਬ ਬੇਦ ਕੌ ਏਕ ਮੋਖ ਪਰ ਜਾਂਨ।
ਭੋਗ ਹੈ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਕੈ ਤਾ ਪਰ ਨਾਹਿ ਬਖਾਂਨ। ੫॥

End :–

ਦੋਹਰਾ

ਮਨੋਹਰ ਦਾਸ ਨਿਰੰਜਨੀ ਸੋ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸੋ ਦਾਸ।
ਸ੍ਵਾਮੀ ਦਾਸ ਭਯੋ ਏਕ ਸੋ ਮਹਾਂ ਕਾਸ ਘਟਾ ਕਾਸ॥ ੪੭੫।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗਯਾਨ ਮੰਜਰੀ ਨਾਮ ਭਾਖਾ ਗ੍ਰਿੰਥ ਕਥਿਤੇ ਮਨੋਹਰ ਦਾਸ ਨਿਰੰਜਨੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਾਪਤ।

The author appears to have completed this work in 1716 B.K. 1659 A.D. (vide folio 79 a) This manuscript relates to the subject of spiritual elevation by resisting the temptations of senses.

S. No. 179

S.H.R. : 1449

Title : Gōst Maccā

Size : 15 × 9 C.M. *No. of Folios :* 45
Lines per Page : 13 *Letters per Line :* 15
Condition : Very old, written in running hand, without margin. Incomplete.

Beginning :–

(ਇਸ ਦੇ ਅਰੰਭ ਦੇ ਚਾਰ ਪਤਰੇ ਗੁੰਮ ਹਨ। ਪੰਜਵੇਂ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ)

ਘਰਿ ਘਰਿ ਲਸਕਰੁ ਪਾਵਕੁ ਤੇਰਾ ਧਰਮ ਕਰੇ ਸਿਕਦਾਰੀ।
ਧਰਤੀ ਦੇਗ ਮਿਲੈ ਇਕ ਵਾਰੀ ਭਾਗੁ ਤੇਰਾ ਭੰਡਾਰੀ। ੨।
ਨਾ ਸਾਬੂਰੁ ਹੋਵੈ ਫਿਰਿ ਮਾਂਗੈ ਨਾਰਦੁ ਕਰੇ ਖੁਆਰੀ।
ਲਬੁ ਅੰਧੇਰਾ ਬੰਦੀ ਖਾਂਨਾ ਅਉਗਣਿ ਪੈਰ ਲੁਹਾਰੀ। ੩॥

End :–

ਕੂੜਾ ਦਾਵਾ ਰਹਿ ਗਇਆ ਬਾਦਿ ਮਰੇ ਸੰਸਾਰਿ।
ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੁਇ ਜਲਿ ਬਲਿ ਹੋਏ ਛਾਰਿ।
ਦੂਜਾ ਆਖਣੁ ਸਕੁ ਹੈ ਨਾ ਕੋ ਹੋਆ ਨ ਹੋਇ।
ਇਕੋ ਪਾਕ ਖੁਦਾਇ ਹੈ ਰਮਿ ਰਹਿਆ ਸਭਿ ਲੋਇ॥
ਨਾਹੀ ਮਹੰਮਦੁ ਮੁਸਤਫਾ ਨਾਹੀ ਕੋ ਅਉਤਾਰੁ।
ਨਾਹੀ ਪੀਰ ਪੈਕੰਬਰਿ ਅਉਲੀਏ ਨਾਹੀ ਕੁਤਬਿ ਸਲਾਰਿ
ਜੀਵਦਿਆ ਸਭਿ ਡਿਸਨੀ ਮੁਇਆ ਡਿਸੈ ਨ ਕੋਇ।
ਨਾਨਕ ਬਾਜੀ ਕੂੜਿ ਦੀ ਆਖਰਿ ਕੂੜੀ ਹੋਇ॥ ੪੨॥

This manuscript narrates Gūrū Nanak's dialogue with the Muslim mystics at Maccā. Similar manuscripts with more details are available in Patialā vide Catalogue of Punjabi Manuscrips Vol. I, published by Language Department, Patiala, pages 351, 352.

S. No. 180

S.H.R. : 2310 E

Title : Gosht Kabīr & Ravi Das Ji ki

Size : 15 × 14 C.M. *No. of Folios* : 396–408=13

Lines per Page : 11 *Letters per Line* : 20

Condition : Same as 2310 A

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਗੋਬਿੰਦੁ ਸਤਿ । ਗੋਸਟਿ ਕੰਬੀਰ ਤਥਾ ਰਵਿਦਾਸਿ ,ਜੀ ਕੀ ।
ਸੁਨੁ ਕੰਬੀਰਾ ਰਵਿਦਾਸਿ ਕਹਤਿ ਹੈ ਤੁਮ ਕਹੀਉ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ।
ਬ੍ਰਹਮੁ ਬ੍ਰਹਮੁ ਕਰਿ ਭ੍ਰਮ ਭੁਲਾਨੇ ਤਤਿ ਬਾਤ ਨਹੀ ਜਾਨੀ ॥

End :—

ਪਥਰ ਪੋਟਿ ਬਿਥਲ ਜਲ ਡਾਰਹੁ, ਗੁਰ ਖੋਜਹੁ ਕਰਿ ਸੂਰਾ ।
ਜੇ ਗੁਰ ਮਿਲੈ ਤਾ ਦੁਬਧਾ ਨਾਸੈ, ਬਾਜੈ ਅਨਹਦੁ ਤੂਰਾ ।
ਅਨਹਦੁ ਬਾਜੈ ਤਾ ਇਹੁ ਮਨੁ ਲਾਗੈ, ਸੋਗ ਬਿਜੋਗ ਬਿਨਾਸੈ ।
ਕਹਤਿ ਕੰਬੀਰ ਸੁਨਹੋ ਰਵਿਦਾਸਾ, ਤਉ ਕਾਰਜ ਆਵਹਿ ਰਾਸੈ ॥ ੬੯ ॥
ਗੋਸਟਿ ਸਪੂਰਨ ਹੋਈ ।

Goshti is a form of philosophical dialogue. In this dialogue the subject of discussion is the spiritual elevation.

S. No. 181

S.H.R. : 2310 C

Title : Gosht Rūkan Dīn ki

Size : 15 × 14 C.M. *No. of Folios* : 191–194=4

Lines per Page : 11 *Letters per Line* : 20

Condition : Same as 2310 A.

Beginning .—

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪਸਾਦਿ ॥
ਰਾਗ ਤਿਲੰਗ ਮਹਲਾ ੧ ।
ਗੋਸਟਿ ਰੁਕਨ ਦੀਨ ਕੀ ।
ਅਲਫਿ ਅਲਹਿ ਕਉ ਯਾਦਿ ਕਰਿ ਗਫਲਤਿ ਮਨਹੁ ਬਿਸਾਰਿ ।
ਸਾਸਿ ਪਲਟੇ ਨਾਮੁ ਬਿਨੁ ਧ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਨ ਸਸਾਰਿ ॥

End :–

ਜੋ ਯਾਰੀ ਕਰੁ ਗੁਰੂ ਸਿਉ ਜਿਸੁ ਕਾ ਅਵਚਲੁ ਰਾਜੁ ॥
ਏਕੁ ਅਕੇਲਾ ਨਾਨਕਾ ਨਾਹਿ ਕਿਸੈ ਮੁਹਿਤਾਜੁ ॥ ੩੦ ॥

Rukanadin Qāzi is said to have met Gūrū Nānak at Maccā in Arabiā. According to the author of Nānak Parkāsh, Rukanadin held a long discourse with the Gūrū.

This manuscript, however, contains versified dialogue in the form of *Si-harfi* beginning from first letter of Persian alphabet. It is attributed to Gūrū Nānak.

S. No. 182

S.H.R. : 2219 C

Title : Kabit

Author : Murli Kavi *Size :* 17 × 13 C.M.
No. of Folios : 1—11=11 *Lines per Page :* 7 *Letters per Line :* 17
Condition : Same as 2219 A. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਕਬਿਤ
ਸਿਧਨ ਕੋ ਸਿੱਧ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਯਾ ਧਰਾ ਪੈ ਭਯੋ ਰੀਠੇ ਕੀਯੇ ਮੀਠੇ ਜਿਨ ਬਨ ਮੈ ਬਿਹਾਰ ਕੈ ।
ਭਾਰੀ ਭਾਵ ਸਾਗਰ ਕੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨਈਯਾ ਕਰ ਬਿਨਾ ਸ੍ਰਮ ਕਲੂ ਕੇ ਮਨੁਸ ਗਯੋ ਤਾਰ ਕੈ ।
ਮੁਰਲੀ ਕਹਿਤ ਗਿਰ ਗਿਰ ਗਿਰਨ ਲਗਯੋ ਹੋ ਏਕ ਰਾਖ ਲੀਓ ਕਰਤੇ ਅਨੰਤ ਸਕਤ ਧਾਰ ਕੈ ।
ਚਾਹਨਾ ਚੁਕੈ ਨ ਮਮ ਲੋਚਨ ਚਕੋਰਨ ਕੀ ਚੰਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕੋ ਬਾਨਕ ਨਿਹਾਰ ਕੈ ।

End :—

(ਅੰਤਲੇ ਕਬਿਤ ਦਾ ਅੰਤ ਇਉਂ ਹੈ)
ਮੁਰਲੀ ਕਹਤ ਮੇਵਾ ਤਯਾਗ ਕੈ ਮਹੀਪਨ ਕੀ ਚੂੰਨ ਚਨਾਂ ਮਾਂਗ ਕੈ ਗਰੀਬਨ ਤੇਂ ਖਾਤੇ ਹੈਂ ।
ਰਮਤੇ ਫਕੀਰ ਨੀਰ ਬਹਿਤੇ ਮਜੇ ਕੇ ਲਗੈਂ ਬਹੁਤ ਰੁਕੇ ਸੇ ਦੋਨੋ ਗਦਲੇ ਹੁਵੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ॥

The verses in this manuscript relate to spiritual elevation by emphasizing the transitory nature of this world.

S. No. 183

S.H.R. : 2900 B

Title : Kabit

Size : 11 × 8 C.M. *No. of Folios :* 183-220=38
Lines per Page : 6 *Letters per Line :* 12
Condition : Same as 2900 A.

Beginning :-

੧ ਓ ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ ॥
ਅਥ ਅਸਟੋਟਕ ਕਬਿਤ ਲਿਖਤੇ ।
ਸਵੈਯਾ
ਛਬਿ ਉੱਤਮ ਅਕ੍ਰਿਤ ਛਾਜਤਿ ਹੇ ਲਖਿ ਲਾਜਤ ਕੰਜ ਪ੍ਰਭਾ ਸੁਖਾਕੀ ।
ਮ੍ਰਿਗ ਬਾਲ ਤੇ ਨੈਨ ਬਿਸਾਲ ਸੇ ਹੈਂ ਸਭ ਜਾਨਿਤ ਰਾਸ ਮਨੋ ਸੁਖ ਕੀ ।
ਜਿਹ ਹੇਰਿ ਸਭੇ ਜਲ ਜੰਮੁ ਨਸੈ ਤਿਹ ਹੇਰਤੇ ਪਿਯਾਸ ਕਹਾ ਭੁਖ ਕੀ ।
ਕਬਹੂੰ ਹਮ ਸੋ ਨਹੀ ਕਾਨ੍ਹ ਹਸੇ ਸਖੀ ਕਾ ਕਹੌਂ ਅੰਤਰ ਕੇ ਦੁਖ ਕੀ ।

End :-

ਦੋਹਰਾ
ਚਟ ਪਟਾਇ ਚਿਤ ਮੈ ਜਰੇ ਤ੍ਰਿਣ ਜਿਉ ਕ੍ਰਿਪਤ ਹੋਇ ।
ਖੋਜ ਰੋਜ ਕੇ ਹੇਤ ਲਗਿ ਦਾਕੋ ਮਿਸ੍ਰ ਜੁ ਰੋਇ ॥ ੧ ।

The verses in this manuscript relate to eulogy of Lord Krishna. It contains 52 *Swayyas* and one *Doha* at the end.

S. No. 184 **S.H.R. : 1584 C**

Title : Khat Parishni

Author : Charan Dass *Size :* 14 × 8 C.M.

No. of Folios : 278-432=154 *Lines per Page :* 7 *Letters per Line :* 18

Beginning :-

੧ ਓ ਸ੍ਰੀ ਪਰਮਾਤਮਨੇ ਨਮ
ਅਥ ਗ੍ਰੰਥ ਖਟ ਪ੍ਰਸਨੀ ਅਰੰਭਤੇ

ਪ੍ਰਥਮ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋ ਕਰਤਾ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀ ਆਦਿ ਜਿਸ ਦੇਵਤਾ ਕੋ ਸਰੂਪ ਦਿਖਾਵਤਾ ਹੈ । ਅਰ ਤਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀ ਨਿਰਵਿਘਨਤਾ ਸਿਧ ਕਰਿਬੇ ਹਿਦੇ ਮਾਤ ਤਾ ਕੇ ਸਰੂਪ ਚਿਤਵਨ ਕਰਿ ਕੈ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤੁ ਹੈ ।

End :-

ਸਲੋਕ
ਭਗਨ ਪ੍ਰਿਸਟਿ ਕਟਿ ਗ੍ਰੀਵ ਅਧੋ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਮੁਖ ਕੋ ਸਿਟੇ
ਨ ਲਿਖਯਤੇ ਸਾਸ ਤ੍ਰੰਥ ਤੇਨ ਪਰ ਪਾਲਯੇਤ ।੧।
ਲਿਖਤੰ ਚਰਨ ਦਾਸ ਦਾਦੂ ਪੰਥੀ । ਲੇਖਕ ਪਾਠਕ ਜੋਗ ।
ਸੁਭ ਮਸਤੁ । ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਜੀ ॥

This manuscript is on spiritual elevation. Various obstacles in the way of spiritual progress and their removal have been discussed.

The author is a follower of Dadu, a seventeenth century mystic belonging of Rajasthan.

S. No. 185

S.H.R. : 2214

Title : Mokhsh Panth

Author : Galab Singh *Size :* 24 × 13 C.M.

No. of Folios : 117 *Lines per Page :* 10 *Letters per Line :* 40

Condition : Old, written in beautiful hand within marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ੴ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯ ਨਮਹ।

ਸ੍ਵੈਯਾ।

ਯਾ ਜਗ ਮੈ ਜਿਨ ਕੇ ਪਦ ਪੰਕਜ ਸੇਵਤ ਨੀਤ ਸੁਰੇਸੁਰ ਭਾਰੀ।
ਔਰ ਸੁਰਾਂਗਨ ਸੇਵਤ ਹੈ ਅਰੁ ਜਾਹਿ ਭਜੈ ਭਵ ਮੈ ਮੁਖ ਚਾਰੀ।
ਤਾਤ ਭਜੇ ਜਗ ਮਾਤ ਭਜੇ ਪੁਨਿ ਜਾਹਿ ਮਨਾਇ ਜਿਤੇ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ।
ਸੋ ਗਣ ਨਾਯਕ ਹੋਇ ਪ੍ਰਸਨ ਗਹੋ ਪਦ ਬੰਦਨ ਭੇਟਿ ਹਮਾਰੀ॥ ੧!

End :–

ਸ੍ਵੈਯਾ

ਗਣ ਨਾਇਕ ਸਾਰਸ੍ਵਤੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁ ਨਾਨਕ ਜੀ ਗੁਰ ਆਦਿ ਉਦਾਰੇ।
ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਉਦਾਰ ਬਡੇ ਪੁਨਿ ਜਾ ਗੁਰੁ ਮੇ ਭਵ ਸਾਗਰ ਤਾਰੇ।
ਤਿਨ ਕੌਨ ਉਪਾਯ ਨ ਪਾਯ ਪਰੋਂ ਕਛੁ ਲਾਇਕ ਨਾਹਿ ਪਿਖੋ ਜਗ ਸਾਰੇ।
ਕਰ ਜੋਰ ਭਲੀ ਵਿਧ ਦੰਡ ਸਮੰਪਦ ਪੰਕਜ ਮੈ ਵਹੁ ਬੰਦ ਹਮਾਰੇ। ੯੨॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਤ ਮਾਨ ਸਿੰਘਹ ਚਰਣ ਸਿਖਯਤ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘੋ ਨਗੋਰੀ ਗਇ ਆਤਮ ਜੋਨ ਵਿਰਚਤੇ ਮੋਖ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਵਿਦੇਹ ਮੁਕਤਿ ਨਿਰਣਯੋ ਨਾਮ ਪੰਚਮੋ ਨਿਵਾਸ। ੫। ਸੁਭ ਮਸਤੁ। ੧।

This manuscript relates the way of salvation by attaining the virtues and subduing the evil senses.

Vide S.H.R. 2253, S.H.R. 2188, S.H.R. 2223.

S. No. 186

S.H.R. : 2188

Title : Mokh Panth Parkash

Author : Gulab Singh *Size :* 16 × 12 C.M.

No. of Folios : 303 *Lines per Page :* 9 *Letters per Line :* 17

Condition : Old, written in beautiful hand within beautiful marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯਨਮ।
ਅਥ ਮੋਖ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਯਤੇ।

ਸਵੈਯਾ।

ਯਾ ਜਗ ਮੈ ਜਿਨ ਕੇ ਪਦ ਪੰਕਜ ਸੇਵਤ ਨੀਤ ਸੁਰੇਸੁਰ ਭਾਰੀ॥
ਔਰ ਸੁਰਾਗਨ ਸੇਵਤ ਹੈ ਅਰੁ ਜਾਹਿ ਭਜੈ ਭਵ ਮੈ ਸੁਖ ਚਾਰੀ॥
ਤਾਤ ਭਜੇ ਜਗ ਮਾਤ ਭਜੇ ਪੁਨਿ ਜਾਂਹਿ ਮਨਾਇ ਜਿਤੇ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ॥
ਸੋ ਗਣ ਨਾਇਕ ਹੋਇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਗਹੋ ਪਦ ਬੰਦਨ ਭੇਟਿ ਹਮਾਰੀ।੧।

End :–

ਸਵੈਯਾ।

ਗਨ ਨਾਇਕ ਸਾਰਸੁਤੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁ ਨਾਨਕ ਜੀ ਗਰ ਆਦਿ ਉਦਾਰੇ।
ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਉਦਾਰ ਬਡੇ ਪੁਨਿ ਜਾ ਗੁਰ ਮੇ ਭਵ ਸਾਗਰ ਤਾਰੇ।
ਤਿਨ ਕੋਣ ਉਪਾਯ ਨ ਪਾਯ ਧਰੈ ਕਛ ਲਾਇਚ ਨਾਹਿ ਪਿਖੇ ਜਗ ਸਾਰੇ।
ਕਰੋ ਜੋਰ ਭਲੀ ਵਿਧ ਦੰਡ ਸਮੇਪਦ ਪੰਕਜ ਮੈ ਵਹੁ ਬੰਦ ਹਮਾਰੇ।੯੨॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਤ ਮਾਨ ਸਿੰਘਹ ਚਰਣ ਸਿਖਯਤ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘੇ ਨਗੋਰੀ ਰਾਇ ਆਤਮ ਚੇਨ ਵਿਰਚਿਤੇ ਮੋਖ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਵਿਦੇਹ ਮੁਕਤਿ ਨਿਰਣਯੋ ਨਾਮ ਪੰਚਮੋ ਨਿਵਾਸ।੫। ਸੁਭ ਮਸਤੁ।੧।

S. No. 187

S.H.R. : 1442 G

Title : Names of Nathas

Size : 15 × 11 C.M. *No. of Folios :* 1–8=8
Lines per Page : 9 *Letters per Line :* 16

Incomplete.

Beginning :–

੧ਓ ਸਤਿ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਨਾਥਾਂ ਦੇ ਨਾਉਂ।

ਤਾਂ ਮਰਦਾਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬੁ ਜੀ ਤੋਂ ਪੁਛਿਆ ਨਾਥਾਂ ਦੇ ਨਾਉ। ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਹਿਆ ਹੈ।

ਪਹਲੇ ਦਾ ਗੋਰਖ ਨਾਥ।੧। ਦੂਜੇ ਦਾ ਮਛਿੰਦਰ ਨਾਥ।੨।

End :–

ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਹਮੇ ਮਹਾਂਦੇਵ ਏਕੁ ਹਾਥੀ ਕਾ ਸਿਰੁ ਆਣਿਆ। ਆਣਿ ਕਰਿ ਉਸ ਬਾਲਕ ਕੇ ਧੜ ਉਪਰਿ ਰਾਖਿਆ। ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਬਿਸਨ ਜੀ ਉਹ ਉਠਾਇ ਖੜਾ ਕੀਤਾ। ਨਾਉ ਰਾਖਿਆ ਗਨੇਸੁ। ਕਹੈ ਇਸ ਕਾ ਨਾਮੁ ਗਨੇਸ ਹੂਆ।

S. No. 188

S.H.R. : 2248

Title : Nām Kosh Granth

Author : Santokh Singh *Size :* 17 × 10 C.M.
No. of Folios : 264 *Lines per Page :* 7 *Letters per Line :* 26
Condition : Old, pages at places worm-eaten, written in beautiful hand within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :—

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਨਾਮ ਕੋਸ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਯਤੇ ।

ਕਬਿੱਤ੍

ਏਕੋਂਕਾਰ ਉਤਪਤਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੋਹਿ ਗਤਿ ਜਗਤਿ ਭਗਤਿ ਦੇਤ ਕਰਤਿ ਉਧਾਰ ਹੈਂ ।
ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੰਭ ਖੰਡ ਬਿਘਨ ਬਿਨਾਸਨ ਜੇ ਦਾਸਨ ਕੇ ਗਤਿਕਾਰ ਸਿਖ ਹਿਤਕਾਰ ਹੈਂ ।
ਅੰਗਦ ਅਜਰ ਜਰ ਫੇਰੂ ਆਨ ਜਾਨੀਐ ਸੂ ਤੇਜੋ ਨੰਦ ਅਮਰ ਕਿ ਬਰਦਾ ਉਦਾਰ ਹੈਂ ।
ਸੋਢ ਅਵਤੰਸ ਰਾਮਦਾਸ ਸੁਧਾਸਰ ਕਾਰ ਅਰਜਨ ਪਰਮ ਪੂਜ ਭਗਤ ਬਿਥਾਰ ਹੈਂ । ੧ ।

End :—

ਸੁਨੇ ਮੁੰਨ ਸਾਸਤ੍ਰਨ ਤੇ ਭਾਖਾ ਕੀਨੇ ਨਾਮ ।
ਜਿਹ ਪਢਨੇ ਤੇ ਗ੍ਰਿਥਿ ਜੇ ਅਰਥ ਲਖਹਿ ਮਤਿ ਧਾਮ । ੪੬੦ ।
ਕਵਿ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਸਿਮਰ ਗੁਰ ਕਰੇ ਸੁ ਬਿਘਨ ਨਿਕੰਦ ।
ਸੁਖ ਸੋ ਗ੍ਰੰਥ ਸਮਾਪਤੀ ਭਈ ਅਨੰਦ ਸੁਕੰਦ ॥ ੪੬੧ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮ ਕੋਸ ਗ੍ਰੰਥੇ ਬਾਲ ਬ੍ਰਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸਕੰ ਕਵਿ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਬਿਰਚਤਾਯ ਤ੍ਰਿਤੀਯ ਕੋਸ ਸਸਾਪਤੰ ॥

The author of this manuscript is Bhāi Santokh Singh who is also the well known author of Nānak Parkāsh and Gūr Partāp Suraj Granth, a voluminous work on the Sikh Gurus. He was born in 1788 A.D. He wrote Nānak Parkāsh in 1823, prepared a commentary on the Jap in 1829 and finished his Gūr Partāp Sūraj Granth in 1843 A.D.

It is a versified translation of Amar Kosh, a Sanskrit work by Amar Singh. According to Dr. Mohan Singh it is a peculiar blend of Hindwi and Punjabi.

S. No. 189

S.H.R. : 2223

Title : Parbodh Chandar Nātak

Author : Gulāb Singh — *Size :* 13 × 8 C.M.
No. of Folios : 243 — *Lines per Page :* 7 — *Letters per Line :* 19
Name of Scribe : Mān Singh — *Date of Compilation :* 1819 A.D.
Condition : Old, pages at places worm-eaten written in good hand within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :—

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾ ਇਨਮ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਗੌਰੀ ਪੁਤ੍ਰ ਗਣੇਸ਼ ਪਦ ਬੰਦੋ ਬਾਰੰਬਾਰ ।
ਕਾਰਜ ਕੀਜੈ ਸਿਧ ਮਮ ਦੈਹ ਸੁ ਬੁਧਿ ਉਦਾਰ ॥ ੧ ।
ਜਾ ਕੇ ਨਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਜਲ ਪਰ ਸੈਲ ਤਰਾਹਿ ॥
ਵਹਿ ਰਘੁਨਾਇਕ ਦਾਸ ਕੈ ਸਦਾ ਬਸੈਂ ਮਨ ਮਾਹਿ । ੨ ।

End :—

ਸੰਕਰ ਛੰਦ ।

ਰਸ ਵੇਦ ਔਵ ਸੁਚੰਦ ਸੰਵਤ ਲੋਕ ਭੀਤਰ ਜਾਨ ।
ਸਾਵਨ ਭਨ ਮਾਸ ਭ੍ਰਿਗੁ ਪੁਨਿ ਵਾਸਰੇ ਦਸਮੀ ਵਦੀ ਪਹਿਚਾਨ ।
ਗੁਰ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਪਦਾਰ ਬਿੰਦ ਅਲੰਬਨਾ ਉਰ ਠਾਨ ।
ਕੁਰੁ ਖੇਤ ਪ੍ਰਾਚੀ ਕੂਲ ਤਟ ਜਹ ਕੀਨ ਗ੍ਰੰਥ ਬਖਾਨ ॥ ੨੨੫ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਤ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਚਰਣ ਸਿਖਤ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘੇ ਨਗੰਰੀ ਰਾਏ ਆਤਮ ਜੋਨ ਵਿਰਚਤੇ ਪ੍ਰਬੋਧ ਚੰਦ੍ਰ ਨਾਟਕੇ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕੋ ਨਾਮ ਖਸਟੋ ਧਿਆਇ । ੬ ।

ਦੋਹਰਾ

ਚੇਤ ਮਹੀਨਾ ਅਮਾਵਸ ਬਦੀ ਵਾਰ ਸੋਈ ਗੁਰ ਜਾਨ ।
ਪੋਥੀ ਲਿਖੀ ਪੂਰੀ ਕਰੀ ਸੰਬਤ ਠਾਰਾਂ ਸੈ ਛਹੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਮਾਨ ॥

As indicated in the last couplet it was transcribed in 1876 B.K. viz. 1819 A.D.

It is a versified translation from Sanskrit text. Its subject matter allegorical dramas glorifying virtues in man and denouncing his sins.

Gulāb Singh translated it in 1849 B.K. viz. 1792 A.D. (vide Bhai Kahn Singh's *Mahakosh.)*

Vide S.H.R. 2265, S.H.R. 2214, S.H.R. 2188, the works of the same author.

S. No. 190

S.H.R. : 2195 C

Title : Rām Gitā

Size : 33 × 17 C.M.

No. of Folios : 43

Lines per Page : 12

Letters per Line : 60

Condition : Old, pages at places worm-eaten, written in beautiful hand within marginal lines. Incomplete.

Beginning :—

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਓਅੰ ਸ੍ਵਅਸਤਿ ਗਣੇਸਾਯਨਮ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦੇਵਾਯਨਮ ।
ਓਂ ਸ੍ਰੀ ਸਿਵੋ ਵਾਚ ।

ਸ੍ਰੀ ਜੋ ਹੈ ਲਖਮੀ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਏਕ ਈਸ੍ਵਰਜ ਰੂਪ ਦੂਸਰੀ ਸਚਿਦਾ ਨੰਦ ਰੂਪ । ਜਿਸ ਕੋ ਨਿਤ ਕਹਤੇ ਹੈਂ । ਜਿਸ ਕੋ ਚਿਦਘਨ ਕਹਤੇ ਹੈਂ । ਜਿਸ ਕੋ ਅਨੰਤ ਕਹਤੇ ਹੈਂ । ਜਿਸ ਕੋ ਗੁਣ ਅਰ ਰੂਪ ਤੇ ਰਹਿਤ ਕਹਤੇ ਹੈਂ । ਜਿਸ ਕੋ ਅਨੰਦ ਰੂਪ ਕਹਤੇ ਹੈਂ । ਜਿਸ ਕੋ ਸਭ ਤੇ ਪਰੈ ਸਭ ਤੇ ਉਤਮ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ।

End :—

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਰਾਮ ਜੀ ਰਾਮ ਗੀਤਾ ਲਛਮਣ ਕੋ ਉਪਦੇਸ ਕਰੀ ਜੀਵੋ ਕੇ ਕਲਯਾਨ ਨਿਮਿਤ । ਜੋ ਇਸ ਕੋ ਪੜੇਗਾ ਸੁਣੇਗਾ ਭਕਤਿ ਕਰ ਕੇ ਸੋ ਮੁਕਤਿ ਪਦ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਵੇਗਾ । ਇਸਿ ਵਿਖੇ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀ । ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਤਿ ਅਧਯਾਤਮਰਾਮਾਇਣੇ ਉਮਾ ਮੇਹਸਰ ਸੰਬਾਦੇ ਰਾਮ ਗੀਤਾ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚ ਦਸੋ ਧਯਾਯ ॥ ੧੫ ॥

This unique manuscript contains the philosophical dialogues of Rāma and his brother, Lachhmana on the *Adwait* philosophy. It is in a beautiful Punjabi prose. In the prologue Parbhati and Shankar introduce the two epic heroes discussing the spiritual aspects of life.

S. No. 191

S.H.R. : 2310 B

Title : Rattan Mālā

Size : 15 × 14 C.M. *No. of Pages :* 185–191=7
Lines per Page : 11 *Letters per Line :* 20
Condition : Same as 2310 A.

Beginning :—

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਰਾਗ ਰਾਮ ਕਲੀ ਰਤਨੁ ਮਾਲਾ ਹੋਵੀ ਪਉੜੀਆਂ ਅਠਾਈ ੨੮ ।
ਸਲੋਕ
ਸੋ ਗ੍ਰਿਹੀ ਜੋ ਨਿਗ੍ਰਹੁ ਕਰੈ । ਜਪੁ ਤਪੁ ਸੰਜਮੁ ਭਿਖਿਆ ਕਰੈ ॥
ਪੁਨਿ ਦਾਨਿ ਕਾ ਕਰੈ ਸਰੀਰੁ । ਸੋ ਗ੍ਰਿਹੀ ਗੰਗਾ ਕਾ ਨੀਰ ॥
ਬੋਲੈ ਈਸਰੁ ਸਤਿ ਸਰੂਪੁ । ਪ੍ਰਮ ਤੰਤੁ ਮਹਿ ਰੇਖ ਨ ਰੂਪੁ ॥

End :—

ਗਗਨਿ ਸੋਰਵਰਿ ਅਨਹਦਿ ਤਾਲੁ ।
ਚਮਕੇ ਦਾਮਨਿ ਨਿਰਮਲੁ ਝਾਲਿ ॥
ਬ੍ਰਿਹਮੁ ਅਮਰਤੁ ਭੀਗਹਿ ਸੰਤੁ ॥
ਨਾਨਕ ਕਹੈ ਸੋ ਬੈਰਾਗੀ ਪੂਖੈ ਗੁਰ ਕੇ ਮੰਤ ॥ ੨੯ ।

This manuscript gives the dialogues of Gūrū Nānak with various Sidhās, who met him during his travels on the Himālaya ranges. Some of the names mentioned are Ishar Nāth, Gopi Nāth, Gorakh Nāth and Charpat Nāth.

The dialogues, like that of *Sidh Gosht*, are in verse.

S. No. 192

S.H.R. : 2220 B

Title : Sapat Slokī Gitā

Size : 11 × 9 C.M.
No. of Folios : 4
Lines per Page : 7
Letters per Line : 12
Date of Transcription : 1835 A.D.

Beginning :–

੧ ੴ ਸ੍ਰਤੀ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯ ਨਮ ॥
ਓਅੰਮਿਤਤੇ ਕਾਛ੍ਰ ਰੇਬਹਮ ਵਯਾਹਰ ਨਮਾ ਮਨ੍ਰ ਸਮਰਨ

End :–

ਮਮ ਨਾਭ ਵਮਦ ਭਗਤੋ ਮਦਯਾ ਜੀ ਮਾਂ ਨਮਸਕ੍ਰਰ ।
ਮਾ ਮੇਵੈ ਸਸੀ ਸਤਯੰ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਨੇ ਪ੍ਰਿਯੰ ਸਿਮੇ । ੭ ।
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਪਤ ਸਲੋਕੀ ਗੀਤਾ ਸੰਪੂਰਣੰ ॥ ਸ੍ਰਭੰ ਮਸਤ ਭੂਯਾਦ । ਸੰਮਤ । ੧੮੯੨ ।
ਮਛ੍ਰ ਵਾੜੇ ਦਸ ਕੱਸ ਸਾਤ ਸਰੰਦ ਪ੍ਰਮਾਨ ।
ਇਨਿ ਮੈ ਬਹੁਲਾ ਮਧ ਹੈ ਜਟਕਾ ਪਿੰਡ ਪ੍ਰਮਾਨ ॥

It contains seven *Shlokās* of the *Gitā* in Sanskrit transliterated in Gūrmūkhi. The place and date of transcription have been noted in the colophon.

S. No. 193

S.H.R. : 1584 B

Title : Sat Prashan Utrī

Author : Manohar Dāss Narinjanī
Size : 14 × 8 C.M.
No. of Folios : 81–278=198
Lines per Page : 7
Letters per Line : 18
Date of Compilation : 1713 A.D. (1770 B.K.)

Beginning :–

ਸ੍ਰੀ ਪਰਮਾਤਮਨੇ ਨਮ—ਅਥ ਗ੍ਰਿੰਥ ਸਤ ਪ੍ਰਸਨ ਉਤਰੀ ਲਿਖਤੇ ।
ਸੋਰਠਾ
ਵਾਚਯ ਲਖ ਕਰਿ ਜਾਨਿ ਨਿਰਗੁਣ ਸਰਗੁਣ ਥੇ ਕਹਯੇ ।
ਕਰਿ ਨਮਸਕਾਰ ਵਖਾਨ ਵਾਚ ਯਤਯਾਰਥ ਕਰਿ ਲਖ ਕੇ ।

End :–

ਦੋਹਰਾ

ਸੰਬਤ ਸਤ੍ਰਾਂ ਸੈ ਮਹੀ ਸੋਰਹ ਵਰਖ ਵਤੀਤਿ।
ਵਰਖ ਸਤ੍ਰਹ ਮਹਿ ਬਰੀ ਖਟ ਮਾਸ ਜਾਹਿ ਵਿਤੀਤਿ॥
ਆਸੋਜ ਵਦਿ ਹੈ ਰਤਰ ਦਸੀ ਕ੍ਰਿਸਨ ਪਖ ਸਨਿਵਾਰ।
ਭਾਖਾ ਪੂਰਨ ਸਬ ਭਈ ਮਾਸ ਏਕ ਕ੍ਰਿਤਕਾਰ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਵੇਦਾਂਤ ਮਹਾ ਵਾਕਯ ਭਾਖਾ ਨਾਮ ਗ੍ਰੰਥ ਕਥਿਤੇ। ਮਨੋਹਰ ਦਾਸ ਨਰੰਜਨੀ ਸੰਪੂਰਣ ਸਮਾਪਤ ਗ੍ਰੰਥ।

This manuscript, as written in its Colophon, is based on Vedānt.

The author is Manohar Dass Narinjani who has also written several works, recorded in Sikh Reference Library (S.G.P.C. Amritsar) Catalogue of Punjabi Manuscripts.

S. No. 194

S.H.R : 2262 A

Title : Surtānt Baid Bhākhā

Author : Dharm Singh Avdhūt *Size :* 15 × 12 C.M.
No. of Folios : 1 to 168 *Lines per Page :* 10
Letters per Line : 20 *Date of Compilation :* 1902 B.K. 1845 A.D.
Condition : Old, worm eaten throughout, written in marginal lines, in good hand. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ।

ਅਬ ਸੁਰਤਾਂਤ ਬੇਦ ਭਾਖਾ ਲਿਖਯਤੇ। ਕ੍ਰਿਤ ਕਵ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਅਬਧੂਤ। ਸੇਸ ਸਨਕਾਦਿਕ ਸੰਬਾਦ। ਮਤ ਪਰਾਕ੍ਰਿਤ ਪੁਰਾਂਣ।

ਦੋਹਰਾ

ਗੁਰ ਗਣਪਤ ਪਦ ਬੰਦਨਾ ਕਰਤ ਕਾਬ ਮਨ ਲਾਇ।
ਸ੍ਰੀ ਕਾਲੀ ਰਸਨਾ ਗ੍ਰਬਸ ਸੁਧ ਸਬਦ ਪ੍ਰਗਟਾਇ॥੧।

End :–

ਸੋਰਠਾ

ਸੰਕਰ ਚਖ ਨਭ ਜਾਂਨ ਖੰਡ ਭਾਂਨ ਰਥ ਚਕਰ ਬਰ।
ਸੰਮਤ ਬਿਕ੍ਰਮ ਮਾਨ ਸਤਨਾਮ ਸਤਨਾਮ ਜਪ।੭੨।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਪੁਰਾਣੇ ਹੰਸਾ ਅਵਤਾਰੇ ਸੇਸ ਸਨਕਾਦਿਕ ਸੰਬਾਦੇ ਬ੍ਰਿਹ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥਿ ਖੋੜਸੋ ਧਿਯਾਇ ਸਮਾਪਤੇ ਸੁਭ ਮਸਤ।੧੬।

This manuscript is based on the eleventh chapter of Bhāgwat Purān which deals with Hansā incarnation. It contains a dialogue of Sankrādit-son

of Brahmā, relating to God and Māyā.

It is in verse, written by Dharm Singh, who mentions Dial Singh of Lahore as his teacher.

S. No. 185

S.H.R. : 2296

Title : Vedānt Tataw

Author : Mahāndevā Saraswati *Size :* 21 × 14 C.M.

No. of Folios : 107+111+120=338 *Lines per Page :* 10

Letters per Line : 25 *Date of Compilation :* 1848 A.D.

Condition : Old, worm-eaten through out, written in beautiful hand, within marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯਨਮ । ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮੇ ਨਮਾ ।

ਉਚਰਾ ਚਰ ਰੂਪਾਯਿ ਬ੍ਰਹਮਣੇ ਨਮਾ । ਅਥ ਭਾਖਾ ਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਇਸਟ ਦੇਵਤਾ ਅਰ ਗੁਰੋਂ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਸਲੋਕੇ ਕਰ ਨਾਨਾ ਬੂਤੰ ਥਿਸੁੰਧੇ ਤਤ ਜਸਮਾਤ ਕਿੰਚਤ ਭਿੰਨੋ ਨਾਸਤੀਤੰ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨੰ ਬੰਦੇ ਨਿਤਯੰ ਅਦਾਬੰ ਤੇ ਮਧੇ ਸਤਯੰ । ੧ ॥

End :–

ਸਤਿ ਸੁਖਾਨੰਦ ਸੁਭ ਜਨਕ ਜਿਸੁ ਭਨਤ ਜਗ ਮੂਲਿ ਚੰਦ ਸੁਭਏ ਗਯਾਨ ਰਾਸਾ ॥
ਸਿਖਯ ਹਰਿਦਾਸ ਸਿਵ ਦਾਸ ਅਰੁ ਰਾਮ ਕੇ ਦਾਸ ਨਗਧਹ ਅਨੁਗ ਧਾਦ ਪਾਸਾ ॥
ਤਿਨੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਰੁਚਿਤ ਰਚਨਾ ਰਚੀ ਜਾਨਿ ਜਗ ਯਸਿ ਲਹਹੈਂ ਸੁ ਪਾਸਾ ॥
ਚਤੁਰ ਗਥ ਦੇ ਦਯਾ ਦ੍ਰਿਸਿਟ ਦੁਖ ਦਹਨ ਸੇਵੰਦ ਹੈ ਤਾਹਿ ਗਿਰਿ ਧਰਨ ਦਾਸਾ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸੰਬਤ ਸਯੈਕ ਸੂੰਨ ਰਸ ਸਸ ਸੁਭ ਸਰਮ ਹਰਾ ॥
ਕਚ ਕਲ ਅਤ੍ਰੀ ਸੁਨਵਰ ਢਸੰਤ ਵਾ ਸਰਵਿ ਸਦਾ ॥

This manuscript contains the discussion on the major topics of Vedānt philosophy such as individual soul vis a vis the universal soul and philosophical explanation of the natural phenomenon. It is based on quotations from Hindū scriptures.

Its chief characteristic lies in the fact that it combines the philosophy of *Adwait* with *Bhagati* cult, supporting the view points with Sanskrit quotations—transliterated in Gurmukhi.

S. No. 196

S.H.R. : 2195 F

Title : Vichār Sarovar

Author : Wali Rām *Size :* 33 × 17 C.M.

No. of Folios : 94 to 96=3 *Lines per Page :* 12 *Letters per Line :* 60

Condition : Old, pages at places worm eaten, written in beautiful hand, within marginal lines. Complete.

eginning :—

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਬੀਚਾਰ ਸਰੋਵਰ ਵਲੀ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਤ ।
ਦੇਹ ਅਭਮਾਨ ਲੀਏ ਜੁਰ ਹੈ । ਬਿਨ ਪਾਨੀ ਪਟ ਪਰ ਮੈ ਬਹੈ ।
ਦੇਹ ਅਭਮਾਨ ਬਿਗੋਵੇ ਨਰ ਕੋ । ਕਹਾ ਕਹੰਉ ਨਰ ਰੂਪੀ ਖਰ ਕੌ ।
ਆਪਨ ਕੋ ਜੋ ਜਾਨੈ ਦੇਹ । ਸਾਰ ਭੂਲ ਕੇ ਹੋਵੈ ਖੇਹ ।
ਅਗਿਆਨੀ ਗਤਿ ਮਤਿ ਮੈ ਧਾਵੈ । ਖਰ ਵਾਲਾ ਘਰ ਹੀ ਹੋਇ ਜਾਵੈ ॥

End :—

ਵੀਚਾਰ ਸਰੋਵਰ ਐਸੋ ਪਾਇਓ । ਨਿਰਮਲ ਭਇਓ ਜੋ ਈਹਾ ਆਇਓ ॥
ਬੀਚਾਰ ਸਰੋਵਰ ਮਜਨ ਕੀਜੈ । ਮਨ ਬੁਧਿ ਚਿਤ ਉਜਲ ਕਰਿ ਲੀਜੈ ॥
ਮਨ ਬੁਧਿ ਚਿਤ ਉਜਲ ਜਬ ਹੋਈ । ਓਅੰ ਸੋਹੰ ਹੰਸਾ ਸੋਈ ॥
ਇਤਿ ਬੀਚਾਰ ਸਰੋਵਰ ਸੰਪੂਰਨੰ ॥

This manuscript appears to be a versified translation of Shankara's Vedānt philosophy of *Adwait.*

S. No. 197

S.H.R. : 2247 B

Title : Vichār Malā

Author : Anāth Puri — *Size :* 23 × 13 C.M.

No. of Folios : 257–277=21 — *Lines per Page :* 9 — *Letters per Line :* 25

Complete.

Beginning :—

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਏ ਨਮ ।
ਅਥ ਬਿਚਾਰ ਮਾਲਾ ਅਨਾਥ ਪੁਰੀ ਕ੍ਰਿਤ ਲਿਖਯਤੇ ।
ਦੋਹਰਾ
ਨਮੋ ਨਮੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਜੂ ਸਤਿ ਚਿਤ ਅਨੰਦ ਰੂਪ ।
ਜਿਹ ਜਾਨੇ ਜਗ ਸੁਪਨ ਵਤ ਨਾਸੈ ਭਰਮ ਤਮ ਕੂਪ ॥

End :—

ਦੋਹਰਾ
ਗੀਤਾ ਭਾਰਤ ਕੋ ਮਤੋ ਏਕਾਦਸ ਕੀ ਜੁਗਤਿ ।
ਅਸਟਾ ਵਕ੍ਰ ਬਸਿਸਟ ਮੁਨਿ ਕਹਕ ਆਪਨੀ ਉਕਤਿ ॥
ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਬਿਚਾਰ ਮਾਲ੍ਹ ਆਤਮੁਵਾਨ ਕੀ ਅਸਥਿਤ ਅਸਟਮੋ ਬ੍ਰਿਸ੍ਰਮ ਸਮਾਪਤੰ ॥

It contains mystic poetry dealing with the virtues of the holy congregation and merits of resisting temptations of senses.

S. No. 198

S.H.R. : 1590 K

Title : Vichar Chargharia ka

Size : 18 × 13 C.M. *No. of Folios :* 54–55=2 Part II

Lines per Page : 10 *Letters per Line :* 22

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਬੀਚਾਰ ਚਉ ਘੜੀਏ ਕਾ। ਆਇਤਿਵਾਰ ਦਿਨ।
ਉਦੇਗ ਵੇਲਾ। ਚਾਲ ਵੇਲਾ। ਲਾਭ ਵੇਲਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ।
ਕਾਲ ਵੇਲਾ। ਸੁਭ ਵੇਲਾ। ਰੋਗ ਵੇਲਾ। ਉਦੇਗ ਵੇਲਾ।

End :—

ਛਨਿਛਰ ਵਾਰ ਰਾਤਿ।

ਲਾਭ ਵੇਲਾ। ਉਦੇਗ ਵੇਲਾ। ਸੁਭ ਵੇਲਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ।
ਚਾਲ ਵੇਲਾ। ਰੋਗ ਵੇਲਾ। ਕਾਲ ਵੇਲਾ। ਲਾਭ ਵੇਲਾ।

This manuscript contains the mystifying description of the days and the nights of the week.

S. No. 199

S.H.R. : 1931

Title : Yog Vashist

Size : 17 × 11 C.M. *No. of Folios :* 198

Lines per Page : 15 *Letters per Line :* 17

Condition : Old, first few folios worn out at the edges, written in very old style within beautiful marginal lines, headings given in red. Incomplete.

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸਤਿ ਚਿਤ ਅਨੰਦਿ ॥ ਅਥਿ ਜੋਗ ਬਿਸਸਟ ਭਾਖਾ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮੋ ਵਾਚ ॥ ਹੇ ਮੁਨੀਸਰ ਜੀ ਇਸਥਾਵਰ ਜੰਗਮ ਸਰੂਪ ਜੇਤਾ ਕੁਛੁ ਭਾਸਤਾ ਹੈ। ਸੋ ਸਭ ਮਿਥਿਆ ਰੂਪ ਹੈ। ਹੇ ਮੁਨੀਸਰ ਜੀ ਜੇਤੇ ਕਛੂ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਸੁਖ ਪਦਾਰਥਿ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਆਵਤੇ ਹੈ। ਸੋ ਮਨ ਵਿਖੇ ਹੈ। ਸੋ ਮਨ ਭੀ ਭਰਮ ਰੂਪ ਹੈ। ਅਰੁ ਅਸਤਿ ਹੈ।

End :—

ਜੋ ਬਬੇਕ ਮੰਤ੍ਰੂ ਕਹਯਾ ਅਹੰਕਾਰ ਪਿਸਾਚਿ ਕੋਂ ਨਿਵਰਤਿ ਕਰੈ। ਤਉ ਮੂਲ ਰੂਪ ਅਪਨੇ ਕਾ ਗਿਆਤਾ ਹੋਇ। ਯਿਹ ਤੀਨ ਭਾਵ ਮਨ ਕੇ ਮਨਨ ਕਰ ਹੋਤ ਹੈ। ਮਤਿ ਅਰੁ ਪਰਮ ਮਤਿ। ਅਰੁ ਉਨ ਮਤਿ। ਅਰ ਵਾਸਤਵ ਇਨ ਤੀਨੋਂ ਕਾ ਕੁਛੁ ਨਹੀ। ਤੂ ਆਪਣਾ ਆਪ ਹੈਂ ਦੂਸਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀ। ਪੂਰਨ ਮਸਤ ਸੁਭ ਮਸਤ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਵਿਸਸਟ ਸਮਾਦ ਸਮਾਪਤੰ।

This manuscript was published in Devnagri script in 1922 B. K. by Venkateshwar Press, Bombay. It has been stated in the Introduction that of the translation of the Sanskrit text was done by Ram Prasād Narinjani, who flourished in the times of Maharājā Sāhib Singh of Patiālā. This is a literal prose translation of the Sanskrit text.

This manuscript contains only one chapter. It is in a beautiful prose and its text has been illustrated by paintings.

S. No. 200

S.H.R. : 2220 A

Title : Yog Vashist, Nirbān Prākarn

Size : 11 × 9 C.M. *No. of Folios :* 1—179=179

Lines per Page : 7 *Letters per Line :* 14

Date of Transcription : 1835 A.D.

Condition : Old, written in two different hands, within marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਬਸਿਸਟੋ ਵਾਚ । ਹੇ ਰਾਮ ਜੀ ਅਰਧ ਰਾਤ੍ਰ ਕੇ ਸਮੇ ਜੋ ਮੈ ਸਮਾਧ ਤੇ ਉਤਰਿਆ ਤਬ ਮੁਝ ਕਉ ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸ ਦਿਸਟਿ ਆਵਣੇ ਲਾਗਾ ਜੈਸੇ ਮੰਦ੍ਰਾ ਚਲ ਪਰਬਤ ਤੇ ਖੀਰ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਉਛਲ ਆਵਤਾ ਹੈ ਮਾਨਹੁ ਹਿਮਾਲਾ ਪਰਬਤ ਮੂਰਤ ਧਾਰਿ ਕਰਿ ਆਨ ਇਸਥਿਤ ਹੂਆ ਹੈ ।

End :–

ਪਾਰਬਤੀ ਅਰੁ ਗਣਹੁ ਤੇ ਲੈ ਕਰਿ ਈਸਰ ਆਕਾਸ ਮਾਰਗ ਕਉ ਚਲਤੇ ਰਹੇ । ਜਬ ਲਗ ਮੁਝ ਕਉ ਦਿਸਟਿ ਆਵਤੇ ਥੇ ਤਬ ਲਗ ਮੈ ਉਨ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖਤਾ ਰਹਾ । ਬਹੁੜ ਮੈ ਆਪਣੇ ਕੁਸਾ ਕੇ ਇਸਥਾਨ ਪਰ ਆਇ ਬੈਠਾ । ਜੋ ਕਛੁ ਈਸਰ ਉਪਦੇਸੁ ਕੀਆ ਥਾ ਸੋ ਅਪਣੀ ਸੁਧ ਬੁਧ ਸਾਥ ਵਿਚਾਰਣੇ ਲਗਾ । ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਨਿਰਬਾਣ ਪ੍ਰਕਰਣੇ ਈਸੁਰ ਬਸਿਸਟ ਸੰਬਾਦੇ ਪਰਮਾਰਥ ਵਿਚਾਰ ਵਰਨਨੰ ਨਾਮ ਸਰਗਹ । ੧੫ ॥

This is only a part of *Yog Vashist.*

S. No. 201

S.H.R. : 2254

Title : Yog Vashisht, Varāg Parkarn

Size : 32 × 32 C.M. *No. of Folios :* 1032

Lines per Page : 18 *Letters per Line :* 33

Condition : Old, running hand. Complete.

Beginning :–

ੴ ਓਅੰ ਸ੍ਰੀ ਪਰਮਾਤਮਾਇ ਨਮਹ ।

ਵੈਰਾਗ ਪ੍ਰਕਰਣ ਸ੍ਰਵਣ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਭਾਖਾ ਲਿਖਤੇ ।

ਸਤਿ ਚਿਤ ਅਨੰਦ ਰੂਪ ਜੋ ਆਤਮਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕਉ ਨਮਸਕਾਰੁ ਹੈ । ਕੈਸਾ ਹੈ ਸਤਿ ਚਿਤ ਅਨੰਦ ਰੂਪ ਸੋ ਆਤਮਾ ਕਹਤ ਹਹਿ । ਜਿਸ ਤੇ ਇਹ ਸਰਬ ਭਾਸਤੇ ਹਹਿ। ਅਰੁ ਜਿਸ ਵਿਖੇ ਸਰਬ ਲੀਨ ਹੋਤੇ ਹਹਿ । ਅਰੁ ਜਿਸ ਵਿਖੇ ਸਰਬ ਇਸਥਿਤਿ ਹਹਿ ॥

End :–

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਰਖੇਪ ਰਹਿਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਾਇਣੇ ਦੇਵਦੂਤ ਉਕਤੇਸਤ ਸਹਸ੍ਰ ਸੰਘਤਾਯੰ ਬਾਲ ਕਾਂਡੇ ਮੋਛ ਉਪਾਏ ਨਿਰਬਾਨ ਪ੍ਰਕਰਣੰ ਸਮਾਪਤੇ ।

ਦੋਹਰਾ

ਸਾਹੀ ਕਾਠੀ ਬ੍ਰਹਮੁ ਹੈ ਕਾਗਦ ਲੇਖਨ ਹਾਰ ।
ਬਕਤਾ ਸ੍ਰੋਤਾ ਆਦਿ ਲੇ ਸਰਬ ਬ੍ਰਹਮੁ ਨਿਰਧਾਰ । ੧ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਂ ਰਾਮਾਇਣੇ ਬ੍ਰਿਧ ਵਸਿਸਟ ਸਪੂਰਣੰ ਸਮਾਪਤੰ । ਸੁਭੰ ਮਸਤ ॥

This is only a part of *Yog Vashist.*

PUNJABI LITERATURE

A. PUNJABI POETRY

1—Bara Maha—Calendar-Verses

S. No. 202 **S.H.R. : 1593 C**

Title : Bārā Māhā Srī Gūrū Gobind Singh Ji

Author : Bhāi Bīr Singh *Size :* 17 × 13 C.M.

No. of Folios : 16 to 30=15 *Lines per Page :* 8 *Letters per Line :* 16

Conditon : Old, written in good hand, within marginal lines. Complete.

Beginning :—

੧ । ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਬਾਰਾ ਮਾਹਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਹਬ ਕਾ ।
ਦੋਹਰਾ ।
ਤੇਰਾ ਨਾਮੁ ਅਕਾਲ ਜੀ ਜਪਾ ਸੁ ਹਿਤ ਚਿਤ ਲਾਇ ।
ਗਣਪਤਿ ਗੋਰੀ ਸਾਰਦਾ ਜਾ ਤੇ ਹੋਇ ਸਹਾਇ ॥

End :—

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਅਗੰਮੁ ਹੈ ਅਥਾਹੁ ਨ ਜਾਈ ਤੋਲਿਆ ।
ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੁਕਾਰਿਆ ਸਚੇ ਖੰਡ ਨਿਬਾਹਿਆ ਆਪਣਾ ਬੋਲਿਆ ।
ਸੰਗਤ ਹੋਈ ਤੇਰੀ ਨਿਹਾਲ । ਸੰਗਤ ਹੋਈ ਤੇਰੀ ਨਿਹਾਲ ।
ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਖਜ਼ਾਨਾ ਫੋਲਿਆ ।
ਫੁਲ ਹਰੀ ਕਿ ਹਰਿ ਜੀ ਹਾਂ ਦਰਸਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਜਾਂ ਮੇਰਾ ਮਨ ਲੋਚਦਾ ॥ ੧੨ ॥

Almanac or Calendar form of verses, composed after the names of twelve months of the year, were very popular in ancient times. This form is also found in Greek and occasionally in Latin dramatic poetry (*Dictionary of World Literary Terms* by J. T. Shipley, page 13)

This manuscript gives the chivalrous deeds of Guru Gobind Singh, the last Sikh Gūrū.

S. No. 203 **S.H.R. : 2262 C**

Title : Bārā Māhā

Author : Dharm Singh Avdhut *Size :* 15 × 12 C.M.

No. of Folios : 1–8 Part II *Lines per page :* 10

Letters per Line : 20 *Date of Compilation :* 1855 A.D.

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਬ ਬਾਰਾ ਮਾਸਾ ਕ੍ਰਿਤ ਕਬਿ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਅਬਧੂਤ ।
ਦੋਹਰਾ
ਚੇਤਹ ਮਾਸ ਸੁਹਾਵਨੋ ਚਲਨ ਕੰਤ ਪ੍ਰਭਾਤ ।
ਉਠ ਕਾਮਨ ਅੰਚਰ ਗਹਿਓ ਸੁਨੋ ਪਿਯਾ ਮਮ ਬਾਤ । ੧ ।

End :–

ਸੋਰਠਾ
ਦ੍ਰਿਗ ਨਭ ਨਵ ਸਸ ਵਿਕ ਜਾਨ ਸੰਮਤ ਬਿਕ੍ਰਮ ਜੀਤ ਨ੍ਰਿਪ ।
ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਕਵ ਮਾਨ ਦੁਵਾਦਸ ਮਾਸ ਸੰਜੋਗ ਰਚ ।
ਇਤ ਬਾਰਾ ਸਾਸਾ ਸੰਜੋਗ ਕ੍ਰਿਤ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਅਬਧੂਤ ॥

This manuscript contains erotic verses in Bārā Māhā form. The last couplet gives the date of its compilation. The author is Dharm Singh "Avdhūt"

S. No. 204

S.H.R. : 1593 B

Title : Bārā Māhā Rām ji kā

Size : 17 × 13 C.M. *No. of Folios* : 15
Lines per Page : 8 *Letters per Line* : 16
Condition : Old, written in good hand, within marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ । ੴ ਸਤਿ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਬਾਰਾ ਮਾਹਾ ਰਾਮ ਜੀ ਕਾ ।
ਦੋਹਰਾ
ਚੇਤਰ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤਾਵਨੀ ਫੂਲ ਰਹੀ ਬਨਰਾਇ ।
ਦਸਰਥ ਕਾ ਮਨ ਮੋਲਿਆ ਰਾਮ ਸਿੰਘਾਸਨ ਪਾਇ । ੧ ।

End :–

ਇਸ ਬਾਰਾ ਮਾਹਾ ਦੇ ਪੜਿਆ ਹਜਾਰ ਗਊ ਦਾ ਪੁੰਨ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਇਸਨਾਨ ਕਰ ਕੈ ਪੜੇ ਜੇ ਪੰਜ ਇਸਨਾਨਾ ਹੋਇ ਆਵੈ ਤਾ ਕਰ ਕੇ ਪੜੈ । ਅਸਮੇਧ ਜਗ ਦਾਨ ਪੁੰਨ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਰਾਮ ਜੀ ਲਛਮਣ ਦਾ ਦ੍ਰਸਨ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ੧ । ਇਤ ਬਾਰਾ ਮਾਹਾ ਸੰਪੂਰਨੰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦਾ ॥

This gives in brief the account of Rāmā, the hero of the Ramāyana.

Its colophon gives the merits for its reading. It does not contain the last stanza which gives the name of Gurdas Singh as its author in the published work, *Punjabi Baran Mahai* edited by Piārā Singh page 72–79.

S. No. 205

S.H.R. : 2215 A

Title : Bārā Māhā

Author : Khaīrae Shāh *Size :* 20 × 12 C.M.

No. of Folios : 11–17 b=7 *Lines per Page :* 15 *Letters per Line :* 22

Condition : Recent, written in a very beautiful hand, without margin, headings in red. It is written on the papers of different colours. Incomplete.

Beginning :–

........ਉਮਡ ਚਲੈਜ ਜਲ ਨੀਰਾ ।
ਜੇ ਪੀਯ ਦਰਸਨ ਆਨ ਦੇਤਾ ਸੀਤਲ ਹੋਇ ਸਰੀਰਾ । ੫ ।
ਛੰਦ
ਸਾਵਨ ਅਜਾਇਬ ਮਾਸ ਮੈਂ ਸਮ ਤੀਜ ਰੁਤ ਪੀਯ ਕਿਯਾ ਭਲੀ ।
ਸੇਜ ਪੂਲੈ ਸੰਗ ਸੋਤੀ ਗੁੰਦਤੀ ਚੰਪਾ ਕਲੀ ।
ਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮ ਡੋਰੀ ਬਾਂਧ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਭ ਸੁਹਾਗਨ ਝੂਲਤੀ ।
ਹਮ ਏਕਲੀ ਕਿਉ ਤਰਫਤੀ ਮੋ ਨੇਹੁ ਲਾਇ ਨ ਭੂਲਤੀ ॥

End :—

ਦੋਹਰਾ
ਕਹੈ ਖੇਰਾ ਮੇਰਈ ਸੁਨ ਲੈ ਬਾਰਹਿ ਮਾਸ ।
ਆਸ ਦਰਸ ਲਾਗੀ ਰਹੇ ਜਬ ਲਗ ਘਟ ਮੈ ਸਾਸ ॥ ੪੮ ॥ ੧੨ ।
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਾਰਾ ਮਹਾ ਖੈਰੇ ਸ਼ਾਹਿ ਜੀ ਕਾ ਸਪੂਰਨੰ ॥

The first ten folios of this manuscript are missing.

It gives the description of twelve months in the dialogue form. The theme is, as usual, the pangs of separation. It has not been published.

S. No. 206

S.H.R. : 1604 D

Title : Bārā Māhā

Author : Māl Singh *Size :* 17 × 12 C.M.

No. of Folios : 3 *Lines per Page :* 12 *Letters per Line :* 19

Condition : Very old, pages at places worm-eaten written in running hand within marginal lines, headings given in red. Complete.

Name of the parts with Pages : Included in No. 1604 A. From folio No. 94 to 96.

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਬਾਰਾ ਮਾਹ ਮੂਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾ ਲਿਖਤੇ।
ਚੇਤ ਮਹੀਨੇ ਚਲੇ ਸਾਂਮ ਜੀ ਮਥਰਾਂ ਉਰ ਸਿਧਾਰੇ।
ਸਾਰੇ ਬ੍ਰਿਜ ਦੀ ਰੋਵੇ ਲੁਕਾਈ ਬਹਿ ਬਹਿ ਜਮਨ ਕਨਾਰੇ।
ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰਿ ਉਤਾਰ ਚੋਲੀਆਂ ਚੀਰ ਗੋਪੀਆਂ ਫਾਰੇ।
ਬਾਝ ਸਿਯਾਮ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿੰਘਾਂ ਸਭ ਸੁਞੇ ਮਹਿਲ ਚਬਾਰੇ। ੧।

End :-

ਦੋਹਿਰਾ
ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਮਿਲਿਓ ਰਾਧ ਕੇ ਪਾਇਓ ਅਟਿਲ ਸੁਹਾਗੁ।
ਰਾਧ ਕੇ ਸਿਯਾਮ ਗਲ ਲਾਇ ਕੇ ਕਹਿਓ ਸੁਨਾਇ ਵੈਰਾਗੁ।

Love of Rādhā and Krishnā is the subject of this manuscript. It describes the pangs of separation felt by Rādhā.

S. No. 207

S.H.R. : 2291 C

Title : Bārā Māhā

Author : Tej Singh

Size : 19 × 16 C.M.

No. of Folios : 74b–75b

Lines per Page : 13

Letters per Line : 30

Beginning :-

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ਬਯੋਗ ਲੀਹਲਾ ਕੇ।...... ...
ਚੇਤ ਚਰਨ ਕਮਲ ਬਲਿਹਾਰੀ।
ਸਾਵਰ ਸੁੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਬਨਵਾਰੀ।
ਆਵੇ ਬੇਗ ਮੋਹਨ ਗਿਰਧਾਰੀ।
ਮੈ ਤਾਂ ਸਿਕਦਿਆ ਰੈਨ ਗੁਜਾਰੀ ॥ ੧ ॥

End :-

ਬਾਰਾਂ ਮਾਹਿ ਸੰਪੂਰਨ ਭਏ।
ਜੋ ਕੋਈ ਪਹੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਲਏ।
ਈਹਾਂ ਸੁਖ ਸੁਰਪੁਨ ਜਏ।
ਤੇਜਾ ਸਿੰਘੁ ਬਿਰਾਮਨ ਕਹੈ।
ਸੁਖਨ ਫਕੀਰਾਂ ਦਾਂ ॥ ੧੩ ॥ ੫੫੨। ਜੋੜ

Tej Singh, who was a Brahman by caste, appears to be a prolific

writer as he has written several works vide S.H.R. No. 2291. As stated there he belonged to Madhra, district Jehlum, Pakistan.

It has been published.

S. No. 208

S.H.R. : 2291 E

Title : Bārā Mahā Rasyae de

Author : Tej Singh *Size :* 19 × 16 C.M.

No. of Folios : 175b–177b *Lines per Page :* 13 *Letters per Line :* 30

Beginning :–

ਅਥ ਬਾਰਾ ਮਾਹ ਰਸੀਐ ਦੇ ਹੈ ਕ੍ਰਿਤ ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਕੀ ।

ਛੰਦ

ਚੇਤਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵੇ ਵੇਰਸੀਆ ਖੁਲੀਆਂ ਨੀ ਬਾਗ ਬਹਾਰ ਜੀ ।
ਜਿਨ ਘਰਿ ਕੰਤ ਸੁਹਾਵਾ ਵੇ ਵੇਰਸੀਆ ਸੇ ਸੁਖੀ ਸੇਜ ਭਤਾਰ ਜੀ ।

End :–

ਆਜ ਭਲਾ ਦਿਨ ਵੇ ਵੇਰਸੀਆ ਸਾਜਨ ਰੰਗ ਦੀਦਾਰ ਦੀਆ ।
ਜਿਸਦਾ ਰੋਜ ਫਿਰਾਕ ਵੇ ਵੇਰਸੀਆ ਸੋ ਘਰਿ ਆਪ ਨਿਹਾਰ ਕੀਆ ।
ਗਇਓ ਫਿਰਾਕ ਸਰੀਰੋ ਵੇ ਵੇਰਸੀਆ ਸਾਜਨ ਦੇਖ ਬਹਾਰ ਜੀਆ ।
ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਮੈ ਆਜ ਸੁਹਾਗਨ ਵੇ ਵੇਰਸੀਆ ਪੂਰਨ ਮੇਘ ਮਲਾਰ ਹੀਆ ॥ ੧੪ । ੩੪੫ ਜੋੜ ॥

This calendar verse has its own peculiar style and diction. The subject as usual relates to the pangs of love.

It has also been published vide *Punjabi Bara Mahal* page 258.

S. No. 209

S.H.R. : 2293 C

Title : Grykham Rūt Barnan

Size : 17 × 12 C.M. *No. of Folios :* 23–96=74

Lines per Page : 16 *Letters per Line :* 18

Condition : Same as 2293 A. Complete.

Beginning :–

੧ ੴ ਅਥ ਗ੍ਰੀਖਮ ਰੁਤ ਬਰਨਨੰ ॥

ਕਬਿਤ

ਰਾਵਟੀ ਉਸੀਰ ਭੀਰ ਛਿਰਕੀ ਗੁਲਾਬ ਨੀਰ ਬੀਰ ਘਨ ਸਾਰਨਿ ਸੋ ਰਾਖੀ ਕਰ ਤਰਿ ਤਰਿ ।
ਤਹਾ ਹੇਮ ਹੌਦ ਮੈ ਫੁਹਾਰੇ ਭਾਰੇ ਭੂਰ ਝਰ ਚਿਕਨਿ ਬਰੀ ਰਸੋ ਸਮੀਰ ਅਤ ਸਰਿ ਸਰਿ ॥

End :-

ਛੰਦ ਦਾ ਅੰਤਲਾ ਹਿਸਾ

ਮ੍ਰਿਗਨਿ ਕੀ ਨਾਭਿ ਮੈ ਜੁ ਕੀਨੋ ਮ੍ਰਿਗ ਮਦ ਗੰਧ ਸੋ ਤੌ ਖਲ ਰਸਨਾ ਪੈ ਨੀਕੈ ਕੈ ਸੁਹਾਵਤੋ ।
ਸਾਗਰ ਕੈ ਪਾਨੀ ਕੌ ਤੌ ਕਰਤੋ ਸੁਧਾ ਸੋ ਸੁਧਾ ਕਰ ਕੌ ਕਲੰਕ ਲੈ ਕੈ ਪਾਨੀ ਮੈ ਜਮਾਵਤੋ ।

This manuscript contains the description of summer season-comparing it with other seasons. At the end the poet exhorts man to resist evil temptations.

S. No. 210

S.H.R. : 2291 B

Title : Sapatwar

Author : Tej Singh | *Size :* 19 × 16 C.M.

No. of Folios : 73a-74b | *Lines per Page :* 13 | *Letters per Line :* 30

Beginning :-

ਅਥ ਸਪਤਿ ਵਾਰ ਕ੍ਰਿਤ ਪੰਡਿਤ ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਮਧਰੇ ਕੀ ।
ਬਯੋਗਨਾਮਾ । ਛੰਦ । ੨੮ ।
ਆਇਤ ਆਵੀ ਯਾਰ ਸਵੇਲੇ ।
ਮੈ ਤਾ ਸੋਧਾ ਜੰਗਲ ਬੇਲੇ ।............

End :-

ਬਾਹਮਨ ਯਾਰ ਦੀ ਸੁਨੀ ਪੁਕਾਰ ।
ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਗਾ ਕੇ ਠਾਰ ।
ਏਹੀ ਅਰਜ ਮੇਰੀ ਕਰਤਾਰ ।
ਚਾਹੇ ਤੇਰਾ ਰੋਜ ਦਿਦਾਰ ।
ਦਰਸਨ ਦੇਵਨਾ ॥ ੨੯ ॥ ਪ੩੯ ॥

In this verse poet craves for the union with God. All the works of Tej Singh like the present one have a spiritual tinge.

2. Kafi

S. No. 211

S.H.R. : 1437 I

Title : Kafiān Shāh Hassain

Author : Shāh Hassain | *Size :* 14 × 9 C.M.

No. of Pages : 213-223=11 | *Lines per Page :* 8 | *Letters per Line :* 16

Beginning :–

ਕਾਫ਼ੀਆਂ ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਕੀ ।

ਬਾਲਪਣੁ ਖੇਡ ਲੈ ਜਿੰਦੂ ਨੀ । ਖੇਨੂ ਨਾਲਿ ਖਿਡੰਦੀਏ ਕੁੜੀਏ ਕੰਨਿ ਤੇਰੇ ਨੀ ਸਾਵਾ ।
ਸਾਹੁਰੜੇ ਘਰਿ ਅਲਬਤਿ ਜਾਣਾ ਪੇਜੇ ਕੂੜਾ ਦਾਵਾ ।
ਬਾਰਿ ਅਸਾਡੇ ਧੂਆਂ ਧੁਖੇ ਅਸਕ ਮਚਾਇਆ ਆਵਾ ।
ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕੂੜਾ ਮਾਣਾ ਕਹੈ ਕਬੀਰ ਜੁਲਾਹਾ । ੧ ॥

End :–

ਸਗਲੇ ਦੀਪ ਮੈ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਥਾਕੀ ਅਸਥਿਰ ਦੀਪ ਨ ਕੋਈ ਰੇ ।
ਕਹਿਤ ਕਬੀਰ ਜੋ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ਹਮਰਾ ਅਉਖਧੁ ਸੋਈ ਰੇ । ੪ । ੧੭ ।

This manuscript copy contains fourteen Kāfis of Shāh Hāssain with variations here and there. At the end, however, there are two verses in which the names of Gūrū Nānak and Kābir occur.

Shāh Hāssain was a great mystic poet, who lived in Lāhore in 945 Hijri, that is, 1538 A.D. vide *Kāfiān Shah Hāssain* published by Punjabi Adabi Academy Lāhore, Pākistan.

S. No. 212

S.H.R. : 2291 D

Title : Kāfiān

Author : Tej Singh
Size : 19 × 16 C.M.
No. of Folios : 80-84
Lines per Page : 13
Letters per Line : 30

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਥ ਕਲੀਆਂ ਕ੍ਰਿਤ ਪੰਡਿਤ ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਮਧਰੇ ਕੀ । ਕਾਫੀ ॥..............

... ...

ਛੰਦ

ਮੈ ਬਲਹਾਰ ਸਦਾ ਮਿਹਰਵਾਨਾ,
ਲਖ ਲਖ ਵਾਰ ਘੁਮਾਵੇ ਮੈਂ ।
ਸਾਰੀ ਜਾਨ ਕਰਾਂ ਮੈ ਸਦਕੇ,
ਨਾਮ ਤੇਰੇ ਬਲ ਜਾਵਾਂ ਮੈਂ ।

End :–

ਹੋਇ ਵਿਦਾ ਸਭਿ ਤੇਰੇ ਪਾਸੁ,
ਹੋਇ ਅਮਲ ਤੇਰੇ ਸੰਗ ਜੀਯਾ ।
ਤੇਜ ਸਿੰਘੁ ਕਰ ਯਾਦ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ
ਜਿਨ ਤੁਮ ਅੰਤੁ ਛਡਾਇ ਲੀਯਾ ॥ ੩੬ ॥ ੬੪੦ ॥

ਇਤ ਛੰਤ ਕਾਫੀਆ ਸੰਪੂਰਨੰ ਹਏ ।

As Stated in the beginning this Kafi has been composed by Tej Singh of Madhra, District Jhelum. As is the case with other works of the poet, it has also a spiritual colour.

3. Qissas--Versified Romances

S. No. 213

S.H.R. : 1436

Title : Heer Waras Shah

Author : Waras Shah — *Size :* 23 × 16 C.M.

No. of Folios : 140 — *Lines per Page :* 23 — *Letters per Line :* 16

Condition : Old, pages at places worm-eaten, written in running hand, within marginal lines. Incomplete. Published.

Beginning :–

... ... ਬਬਹਾਰ ਦਾ ਜੋੜਿਆ ਈ ।
ਫਿਕਰ ਜੋਰ ਕੈ ਖੂਬ ਦੁਰਸਤ ਕੀਤਾ ਜੇਹਾ ਫੂਲ ਗੁਲਾਬ ਦਾ ਤੋੜਿਆ ਈ ।
ਬਹੁਤ ਜੀਅ ਦੇ ਵਿਚ ਤਤਬੀਰ ਕਰਿਕੇ ਫਿਰਿਹਾਦ ਪਹਾੜ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਈ ।
ਸਬਾਵੀਣ ਕੈ ਜੇਬ ਬਣਾਇ ਦਿਤਾ ਜੇਹਾ ਅਤਰ ਗੁਲਾਬ ਨਿਚੋੜਿਆ ਈ ॥ ੭ ॥

End :–

੫੨੨ ॥ ਜੰਗੀ ਰਖ ਕੇ ਅਣਖ ਤੇ ਨਾਲ ਗੁਸੇ ਕਢਿ ਅਖੀਆ ਰੋਹ ਤੇ ਛੁਟਿਆ ਈ ।
ਇਹ ਹੀਰ ਦਾ ਵਾਰਸੀ ਹੋਇ ਵੈਠਾ ਚਾਇ ਡੋਰਿਓ ਸੁਆਹ ਵਿਚਿ ਸੁਟਿਆ ਈ ।
ਸਣੇ ਜੁਤੀਆ ਚੋਕੇ ਵਿਚਿ ਆਇ ਵੜਿਓ ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਤੇ ਨੇਮ ਸਭ ਪੁਟਿਆ ਈ ।
ਬੁਰਾ ਬੋਲਦਾ ਨੀਰ ਪਲਟ ਅਖੀ ਜੇਹ ਸਹਰ ਵਿਚਿ ਥਾਣੀਆ ਲੁਟਿਆ ਈ ॥
ਪਕੜ ਸੈਦੇ ਨੂੰ ਨਾਲਿ ਪਹੌੜੀਆਂ ਦੇ ਚੋਰ ਯਾਰ ਵਾਂਗ ਢਾਹਿ ਕੁਟਿਆ ਈ ।
ਲੁਟ ਪੁਟ ਕੇ ਮਾਰਨਿ... ... ...

Waras Shah was a great Punjabi poet who flourished during the middle of 18th Century. (vide Heer Edited by Dr. Mohan Singh Persian Script page 17). His work on Heer Ranjah is considered as one of the classics of Punjabi Literature. This manuscript contains only 516 stanzas from no. 7 to 522. The first folio and some folios at the end are missing.

S. No. 214

S.H.R. : 1443

Title : Heer Ranjah

Author : Maqbal — *Size :* 14 × 10 C.M.

No. of Folios : 135 — *Lines per Page :* 7 — *Letters per Line :* 19

Date of Transcription : 1838 A.D.

Condition : Good written in beautiful hand, within marginal lines. Complete.

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਕਥਾ ਹੀਰ ਰਾਂਝੇ ਕੀ ਕਥਨੀ ਮੁਕਬਲ ਕੀ ਲਿਖਯਤੇ ।

ਮਉਜੂ ਜਟ ਦਾ ਲਾਡਲਾ ਨਾਉ ਧੀਦੋ ਵਿਚ ਤਖਤ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਵਸਦਾ ਸੀ ।
ਮੁਖੋਂ ਝੜਨ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁਲ ਤਾਰੇ ਜਦੋ ਖੁਲ ਕੇ ਸੋਹਣਾ ਹਸਦਾ ਸੀ ।
ਨੈਣਾ ਹੀਰ ਦਿਆ ਖਾਬ ਵਿਚ ਜਿਥਾ ਕੀਤਾ ਭੇਦ ਕਿਸੇ ਨੂ ਮੂਲ ਨ ਦਸਦਾ ਸੀ ।
ਦਿਨੇ ਰਾਤ ਮਬੂਬ ਦੇ ਵੇਖਣ ਨੂ ਪਇਆ ਮੁਕਘਲ ਵਾਗ ਤਰਸਦਾ ਸੀ । ੧ ।

End :—

ਆਸਕ ਹੋਵਣਾ ਜ਼ਾਤ ਖੁਦਾਇ ਦੀ ਹੀ ਹੋਰ ਸੁੰਞਣਾ ਹੁਸਨ ਜ਼ਮਾਲ ਹੈ ਨੀ ।
ਲਖ ਵਰੇ ਜੇ ਜੀਵਣਾ ਅੰਤ ਮਰਣਾ ਥਿਰ ਕਾਦਰ ਜ਼ਲ ਜਲਾਲ ਹੈ ਜੀ ।
ਧੰਨ ਮਾਲ ਤੇ ਮਤਿ ਮਗਰੂਰ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿਸੇ ਅੰਤ ਨ ਨਿਬਿਹਾ ਨਾਲ ਹੈ ਜੀ ।
ਮੁਕਬਲ ਨਾਮ ਖੁਦਾਇ ਦਾ ਕੀਮੀਆ ਹੈ ਹੋਰ ਸੁਞਣਾ ਜਿ ਕਰ ਖਿਆਲ ਹੈ ਜੀ ।

ਹੀਰ ਤੇ ਰਾਂਝੇ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਪੂਰਣੰ । ੧ । ੩੬੧ । ਸੁਧ । ਸੰਮਤ ੧੮੯੫ ਮਿਤੀ ਚੇਤਰੇ ਦਿਨੋ ੧੬ ਵਾਰ ਮੰਗਲ । ਪੋਥੀ ਸੰਪੂਰਣ ਹੋਈ ਪਿਸੌਰ ਕੇ ਮਧੁ । ਅਖਰ ਵਾਧਾ ਘਾਟਾ ਸੋਧ ਪੜਨਾ ॥

Hafiz Shāh Jehān Māqbal flourished during the first half of the 18th Century. Wāras Shah is said to have been influenced by this work on Heer Rānjah. As noted in the colophon, this manuscript was transcribed in 1895 B.K. viz 1838 A.D.

S. No. 215

S.H.R. : 2222

Title : Heer Rānjāh

Author : Māqbal

Size : 13 × 9 C.M.

No. of Folios : 194 *Lines per Page :* 8 *Letters per Line :* 14

Condition : Old, written in good hand, within rough marginal lines, headings given in red. Incomplete.

Beginning :—

ਪੰਜਾਂ ਪੀਰਾਂ ਨੇ ਰਾਂਝੇ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ ਰਾਹਿ ਝੰਗ ਸਿਆਲਾਂ ਦੇ ਪਾਇਕੇ ਜੀ ।
ਜਿਥੇ ਬਣੇ ਭਾਰੀ ਕਰੋਂ ਯਾਦਿ ਸਾਨੂੰ ਤੇਰਾ ਕੰਮੁ ਨਿਬਾਹਾਂਗੇ ਆਏ ਕੇ ਜੀ ।
ਪੰਧ ਟੁਰਦਿਆਂ ਰਾਂਝੇ ਨੂੰ ਰਾਤਿ ਪਈ ਦਰੀਆਉ ਦੀ ਕੰਢੀ ਤੇ ਜਾਇ ਕੇ ਜੀ ।
ਸੀਹ ਬੁਕਦੇ ਬਿਸੀਅਰ ਫੂਕਦੇ ਨੀ ਮੁਕਬਲ ਨਸਿ ਨਹੀ ਖੇਫ ਖਾਇ ਕੇ ਜੀ । ੩੭ ।

End :—

ਹੀਰ ਝੰਗ ਸਿਆਲਾਂ ਦੇ ਜਾਇ ਪਹੁਤੀ ਮਿਲੀ ਪੇਕਿਆ ਨੂੰ ਖੁਸਹਾਲ ਹੋਈ।
ਘਰ ਜਾਂਵਦੇ ਹੀਰ ਨੂੰ ਤਾਪ ਚੜਿਆ ਨੰਢੀ ਹਾਲ ਥੋਂ ਬਹਤ ਬੇਹਾਲ ਹੋਈ।
ਦਾਰੂ ਕਾਰ ਨ ਆਵਦਾ ਖਾਇ ਰਹੀ ਆਖਰ ਜੁਮੇ ਦੇ ਰੋਜ਼ ਵਿਸਾਲ ਹੋਈ।
ਜਾਰੀ ਰੋਇ ਕੇ ਮਾਪਿਆ ਦਫਨ ਕੀਤੀ ਮੁਕਬਲ ਹੀਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਮਾਲ ਹੋਈ। ੩੫੨।

This is an incomplete manuscript with some folios missing in the beginning as well as in the end. It contains only 315 stanzas.

S. No. 216

S.H.R. : 2213

Title : Heer Rāṇjāh

Author : Mūqbal *Size* : 16 × 12 C.M.
No. of Folios : 126 *Lines per Page* : 8 *Letters per Line* : 20
Name of Scribe : Mānak Chand Brahman *Date of Transcription* : 1858 A.D.
Condition : Old, written in good hand, without marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਕਥਾ ਹੀਰ ਰਾਂਝੇ ਕੀ ਲਿਖਯਤੇ।
ਇਸਕ ਹਕ ਨੂੰ ਜਾਇ ਮਿਲਾਵਦਾ ਹੀ ਇਸ ਇਸਕੇ ਦੇ ਵਾਰਨੇ ਜਾਈਐ ਜੀ।
ਭੁੰਨੇ ਇਸਕ ਦੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੌਤ ਮੂਲੋਂ ਤੇਗ ਇਸਕ ਦੀ ਮੂਹੇ ਮੁਹਿ ਖਾਈਏ ਜੀ।
ਇਸਕ ਥਰਨ ਹੈ ਅਊਲੀਆਂ ਅੰਬੀਆਂ ਦਾ ਮਜਾ ਇਸਕ ਦਾ ਫਕਰ ਥੀ ਪਾਈਐ ਜੀ।
ਰਲ ਆਖਿਆ ਆਸ਼ਕਾਂ ਮੁਕਬਲੇ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਹੀਰ ਦਾ ਇਸ਼ਕ ਸੁਣਾਈਏ ਜੀ।

End :—

ਇਥੇ ਰਾਂਝੇ ਨੂੰ ਭਾਈਆਂ ਦਫਨ ਕੀਤਾ ਉਥੇ ਹੀਰ ਸਿਆਲ ਭੀ ਹੋਈ ਪੂਰੀ॥
ਦੋਵੇ ਰਾਹਿ ਮਕੇ ਦੇ ਵਿਚੁ ਰੰਮੇ ਸਾਥ ਸਹਕਦੇ ਵਿਚੁ ਪਾਈ ਉਸੁ ਪੂਰੀ॥
ਰਾਂਝਾ ਰਾਹੁ ਪੁਛਾਵਦਾ ਹਾਜੀਆ ਥੇ ਹੀਰ ਵੰਡਦੀ ਲੰਗਰੋਂ ਬੈਠ ਚੂਰੀ॥
ਡਿਠੇ ਹਾਜੀਆ ਮਕੇ ਦੇ ਰਾਹੁ ਜਾਦੇ ਤਿੰਨੇ ਹੀਰ ਰਾਂਝਾ ਅਤੇ ਮੰਝ ਬੂਰੀ॥
ਮੁਕਬਲ ਕਥਾ ਸੁਣਾਈ ਏ ਆਸਕਾਂ ਨੂੰ ਕਥਾ ਹੀਰ ਤੇ ਰਾਂਝੇ ਦੀ ਹੋਈ ਪੂਰੀ। ੩੬੩॥

ਇਤ ਕਥਾ ਹੀਰ ਰਾਂਝੇ ਕੀ ਸੰਪੂਰਨੇ। ਲਿਖੀ ਮਾਨਕ ਚੰਦ ਬਰਹਮਣ। ਮਿਤੀ ਮਘਰ ਸੁਦੀ ਨੌਮੀ ੯। ਸਾਲ ਉਨੀ ਸੋ ਪੰਦਰਾਂ। ੧੯੧੫॥

This manuscript copy was transcribed in 1858 A.D. by one Mānak Chand Brāhman.

S. No. 217

S.H.R. : 2259 B Part II

Title : Mādhwā Nul

Author : Būdh Singh *Size* : 17 × 12 C.M.
No. of Folios : 1 to 63 *Lines per Page* : 15 *Letters per Line* : 20
Name of Scribe : Diāl Anaimi *Date of Compilation* : 1780 A.D.
Condition : Old, worm eaten throughout, written in good hand, without margin. Complete.

Beginning :—

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਅਥ ਮਾਧਵ ਨਾਲ ਲਿਖਯਤੇ ।

ਦੋਹਰਾ

ਗੁਰ ਗਣਪਤਿ ਗੋਬਿੰਦ ਕੌ ਨਯਾਇ ਸੀਸ ਸਬ ਸੰਤ ।
ਸ੍ਰੀ ਸਾਰਦ ਗਿਰਿ ਸੁਤਾ ਕੌ ਪ੍ਰਣਵੋ ਕਰੌਂ ਅਨੰਤ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਦੁਰਮਤਿ ਦਹਿਨ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਦੇਸ ।
ਜਨਕ ਸੁਤਾ ਪਤਿ ਦੁਖ ਦਹਨ ਸੁੰਦਰ ਬਦਨ ਸੁਰੇਸ ।

End :—

ਮਾਧਵ ਨਲ ਕੀ ਕਥਾ ਯਹ ਬਿਕ੍ਰਮ ਕੀਰਤ ਚਾਰ ।
ਪਢ ਕੀਜੇ ਹਿਤ ਧਰਮ ਸੋ ਯਹੀ ਮੰਤ੍ਰ ਬਰ ਸਾਰ । ੫੭੧ ।
ਹਰਿ ਜਪ ਜਗ ਮੈ ਜਾਪੀਐ ਕੀਜੈ ਪਰਉਪਕਾਰ ।
ਭਵਜਲ ਤਰਤ ਨ ਬੇਰ ਹੈ ਸੰਤ ਸੁਨੋ ਚਿਤ ਧਾਰ ॥ ੫੭੨ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਾ ਧਾਇਨੇ ਮਾਧਵਨਲ ਕਥਾ ਸੰਪੂਰਣਮਾ ॥

This love story of Mādhwā and Kāmkandlā has been translated from Sanskrit literature. It is versified translation in Punjābi by Būdh Singh.

This copy has been transcribed by Diāl Anaimi vide also *Punjabi Hath Likhtan di Suchi*, Language Department, Patiala, pages 495–96.

S. No. 218

S.H.R. : 1604 B

Title : Sassī Pannū

Author : Hāsham Shāh *Size* : 17 × 12 C.M.
No. of Folios : 29–53=25 *Lines per Page* : 12 *Letters per Line* : 19
Condition : Very old, pages at places worm-eaten, written in running hand, within simple margin. Complete.
Name of the parts with Pages : Included in No. 1604 A from folio No. 29 to 53.

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਸੱਸੀ ਪੁੰਨੂ ਕੀ ਵਾਰ ਲਿਖਤੇ ।
ਹਿਕਮਿਤਿ ਉਸ ਖੁਦਾਵੰਦ ਵਾਲੀ ਮਾਲਿ ਮਲਿਕ ਮਲਕ ਦਾ ।
ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਕਰਨਿ ਚਤਰਾਈਆ ਕੋਈ ਪਛਾਣ ਨ ਸਕਦਾ ।
ਕੁਦਰੁਤਿ ਨਾਲ ਰਹੇ ਸਿਰਗਰਿਦਾ ਦਾਇਮ ਚਰਖ ਫਲਕ ਦਾ ।
ਹਾਸਮ ਖੂਬ ਹੋਇਆ ਗੁਲਕਾਰੀ ਫਰਿਸ ਫਨਾਹੁ ਖਲਕ ਦਾ । ੧ ।

End :–

ਇਸਕ ਜਿਨਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਅਮਰੇ ਜਗਿ ਮਾਂਹੀ ।
ਹੋਤ ਪੁੰਨੂ ਤੇ ਸੱਸੀ ਦੋਵੇ ਮੂਏ ਜਾਣੇ ਨਾਹੀ ।
ਗਏ ਬਹਿਸਤ ਇਕਠੇ ਦੋਵੇ ਤੇ ਅਮਰੋ ਜਗਤਿ ਕਹਾਹੀ ।
ਹਾਸੰਮ ਜਗਤ ਜਿਨਾ ਜਸ ਗਾਵੇ ਤੇ ਜੀਵਦੇ ਜਗ ਮਾਹੀਂ । ੧੨੪ ।

Hāsham Shah, the author of this manuscript flourished during the later half of 18th Century. His works were recognised in the court of Māhāraja Ranjit Singh 1799-1839 A.D. who is said to have granted him *Jagir*. *Sassi Punnū* is considered to be one of his best works.

This manuscript copy was totally worm-eaten and it has recently been repaired with tissue paper. It contains 124 stanzās.

S. No. 219

S.H.R. : 1604 A

Title : Sohnī Māhiwāl

Author : Hāsham
Size : 17 × 12 C.M.
No. of Folios : 29
Lines per Page : 12
Letters per Line : 19
Condition : Very old, pages at places worm-eaten written in running hand, Complete.

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਸੋਹਿਣੀ ਮੇਹੀਵਾਲ ਲਿਖਤੇ ।
ਅਬਲ ਨਾਮ ਧਿਆਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਜਿਨ ਏਹੁ ਜਗਤ ਉਪਾਇਆ ।
ਬਿਨ ਤਤ ਮਸਾਲੇ ਮਿਹਨਤਾਂ ਬਿਨ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਇਆ ।
ਥੰਮਾ ਮੇਖ ਜਜੀਰਾਂ ਬਾਝੋ ਧਰਤ ਅਕਾਸ ਟਿਕਾਇਆ ।
ਹਾਸ਼ਮ ਵੇਖ ਅਜੇਹਾ ਮਾਲਕ ਤੇ ਕਿਤ ਹੋਸ ਭੁਲਾਇਆ । ੧ ।

End :–

ਮਿਲਿਆ ਜਾਇ ਰੂਹਾ ਵਿਚ ਮੇਲਾ ਵਿਚ ਦਰਗਾਹਿ ਰਬਾਣੀ ।
ਨੈ ਵਿਚ ਫੇਰ ਮਿਲੇ ਤੰਨ ਦੋਵੇ ਇਕਸੇ ਖਾਕ ਸਮਾਣੀ ।
ਪੜਿਆ ਖਿਦਰਿ ਜਨਾਜ਼ਾ ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਦਫਨ ਹੋਏ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ।
ਜਗ ਵਿਚ ਇਸਕ ਸੋਹਣੀ ਦਾ ਹਾਸਮ ਜੁਗ ਜੁਗ ਹੋਗੁ ਕਹਾਣੀ ॥ ੧੫੩ ॥
ਸੋਹਣੀ ਮੇਹੀਵਾਲ ਕੀ ਵਾਰ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਈ ।

Hāsham is said to have first written Sohnī Māhīwāl in a versified Punjābi. This manuscript contains 153 stanzas. It was totally worm-eaten and it has recently been repaired with tissue paper.

S. No. 220

S.H.R. : 1439

Title : Sherīn Farhād

Author : Hāsham Shāh — *Size :* 14 × 9 C.M.
No. of Folios : 75 — *Lines per Page :* 7 — *Letters per Line :* 20
Name of Scribe : Dal Singh — *Date of Transcription :* 1842 A.D.
Condition : Very old, pages at places worm-eaten. Complete.

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਬ ਸੀਰੀ ਫਰਹਾਦ ਕੀ ਬਾਰਤਾ ਲਿਖਯਤੇ । ਪ੍ਰਥਮੇ ਉਸਤਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ।
ਸਾਹਿਬ ਰਬ ਕਾਰੀਗਰ ਅਦਲੀ ਕੁਦਰਤਿ ਅਪਰ ਅਪਾਰਾ ।
ਹਰਿ ਹਰਿ ਦੇ ਵਿਚ ਜਾਤ ਉਸੇ ਦੀ ਫਿਰ ਓਹੋ ਆਪਿ ਨਿਆਰਾ ।
ਇਕੁ ਦਾਤਾ ਸਭੁ ਜਗਤ ਭਿਖਾਰੀ ਸਭੁ ਰਯਤੁ ਉਹੁ ਵਾਲੀ ।
ਗਿਣ ਗਿਣ ਰਿਜਕ ਪੁਚਾਵੈ ਸਭਨਾ ਕੋਇ ਨ ਰਹਦਾ ਖਾਲੀ ।

End :–

ਆਸਕ ਤੇ ਮਸੂਕ ਉਨਾ ਨੂੰ ਨਜਰਿ ਉਬਾਵੇ ਆਏ ।
ਕਾਮਲ ਸਿਦਕੁ ਪਿਛੋ ਰਬ ਸਾਹਿਬ ਯਾਰਾਂ ਯਾਰ ਮਿਲਾਏ ।
ਕਿਸੇ ਛਡ ਦਲੀਲੀ ਹਾਸਮੁ ਨਾ ਕਰੁ ਐਡ ਪਸਾਰੇ ।
ਤੂ ਕੀ ਸਿਫਤ ਉਨਾ ਦੀ ਕਰਸੇ ਜੋ ਰਬ ਆਪਿ ਸਵਾਰੇ । ੧ ।
ਸੀਰੀ ਫਰਹਾਦ ਸੰਪੂਰਨੰ । ਸੰਮਤ ੧੮੯੯ ਲਿਖੀ ਦਲਿ ਸਿੰਘ ਮਨਿਹਾਲੇ ॥

Hāsham was the first to translate this romance tale of Iran, in versified Punjābi vide *Sassi Punnū Hāshām Shāh* by Prof. Dewan Singh and Dr. R. L. Ahuja, page 33.

Folio No. 53, 62–70 appear to have been recently written and inserted in this manuscript.

4. Siharfi—Acrostic

S. No. 221

S.H.R. : 1604 F

Title : Siharfi

Author : Diāl Singh *Size* : 17 × 12 C.M.

No. of Folios : 9 *Lines per Page* : 12 *Letters per Line* : 17

Condition : Very old, pages at places worm-eaten, written in good hand, within marginal lines. At few places headings in red. Complete.

Name of the parts with Pages : Included in 1604 A. from folio No. 119 to 127.

Beginning :—

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਸਿਹਰਫੀ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਕੀ ।
ਅਲਫ ਆਇ ਸਹੇਲੀਓ ਮੇਰੀਓ ਨੀ ਇਨਾਂ ਬਾਗਾਂ ਨੇ ਲਈ ਬਹਾਰੁ ਹੈ ਜੀ ।
ਇਨਾਂ ਬਾਗਾ ਨੇ ਖਾਕ ਹੋ ਜਾਵਣਾ ਹੀ ਮੁੜ ਆਵਣਾਂ ਨਹੀ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਹੈ ਜੀ ।
ਛਡ ਛਡਿ ਤਾਂ ਬਾਗੁ ਬਗੀਚੜੇ ਦੇ ਜਗਤ ਚਲਦਾ ਰਸਦ ਬਜਾਰ ਹੈ ਜੀ ।
ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਪੁਕਾਰਦਾ ਰੋਜ ਤੈਨੂ ਅਜ ਕਲ ਤਾਂ ਮਉਤ ਤਿਆਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ੧ ।

End :—

ਯੇ ਯਾਰ ਪੁਕਾਰਦੇ ਨਿਤ ਤੈਨੂ ਉਤੋਂ ਦੇਹੁ ਲਥਾ ਰਾਤ ਆਈਆ ਜੀ ।
ਕੁਝ ਕਰੋ ਜੋ ਕੰਮ ਕਮਾਵਣਾ ਈ ਵਿਚ ਖੇਡ ਦੇ ਉਮਰ ਵੰਵਾਈਆ ਜੀ ।
ਜਿਸ ਵੇਲੜੇ ਸਦ ਤੂੰ ਪੁਛੀਐਗਾ ਤੈਨੂ ਆਵਦੀ ਗਲ ਨ ਕਾਈਆ ਜੀ ।
ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਏਹੋ ਕਹੈ ਚੁਕਿਆ ਜੀ ਬੂਹੇ ਵੜਦਿਆ ਵਸਤੁ ਮੁਹਾਈਆ ਜੀ । ੩੦ ॥

Acrostics were popular among the ancient Greek and Romans *Dictionary of World Liberary Terms* by J.T. Shipley, page 2 Siharfi in Punjābi usually contains thirty stanzas beginning with first letter of Persian elphabet.

The poet, Dyal Singh, in this manuscript describes the transitory nature of this world and exhorts man to meditate on the name of God.

S. No. 222

S.H.R. : 2215 B

Title : Siharfi

Author : Kāhn Singh *Size* : 20 × 12 C.M.

No. of Folios : 17b–22a=5 *Lines per Page* : 15 *Letters per Line* : 22

Condition : Same as noted in S.H.R. 2215 A. Complete.

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।

ਅਥ ਸਿਹਹਰਫੀ ਕਾਨ ਸਿੰਘ ਰਾਧੀ ਕੀ ਲਿਖਯਤੇ ॥

ਅਲਫ ਆਇ ਕੇ ਮੁਖ ਵਿਖਾਲ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣ ਰਾਧੀਏ ਕਾਮਣ ਹਾਰੀਏ ਨੀ ।
ਸੋਹਣੇ ਹੁਸਨ ਦਾ ਮਤ ਗੁਮਾਨ ਕਰੀਏ ਛਡ ਜਾਵੀਗਾ ਜੋਬਨ ਡਾਰੀਏ ਨੀ ।
ਆਸਕ ਕੁਠੇ ਨੀ ਦੇਖ ਦੀਦਾਰ ਤੇਰਾ ਨਜਰ ਕਹਿਰ ਦੀ ਨਾਲ ਨ ਮਾਰੀਏ ਨੀ ।
ਕਾਨ ਸਿੰਘ ਉਡੀਕਦਾ ਰਾਹੁ ਤੇਰਾ ਰਾਧੀਏ ਦੇਹੁ ਦੀਦਾਰ ਪਯਾਰੀਏ ਨੀ ।

End :–

ਯੇ ਯਾਦਗੀ ਤੇਰੀ ਹੈ ਨਿਤਿ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਘੜੀ ਨ ਮੂਲ ਭੁਲਾਵਸਾਂ ਮੈਂ ।
ਜਿਚਰੁ ਜੀਵਸਾਂ ਰਹਾਂ ਗੁਲਾਮ ਤੇਰੀ ਤੇਰੀ ਬੰਦੀ ਹਾਂ ਤੈਨੂੰ ਧਿਆਵਸਾਂ ਮੈਂ ।
ਆਸ ਰਖ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਉਤੇ ਜਿਥੇ ਆਖਸੇ ਤਿਥੇ ਚਲੀ ਆਵਸਾਂ ਮੈਂ ।
ਕਾਨ ਸਿੰਘ ਮੈ ਯਾਰ ਗੁਲਾਮ ਤੇਰੀ ਤੇਰੇ ਦੁਖ ਤੇ ਦਰਦ ਗਵਾਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ੩੦ ॥ ਸੰਪੂਰਨੰ ॥

As usual in case of *Siharfi* this manuscript contains thirty stanzas.

This has been addressed to Radhi, an imaginary beloved to whom the poet narrates his pangs of separation.

S. No. 223

S.H.R. : 2215 D

Title : Siharfi Karim di

Author : Karim

Size : 20 × 12 C.M.

No. of Folios : 27b-32b=5 *Lines per Page :* 15 *Letters per Line :* 22

Condition : Same as noted in S.H.R. 2215 A. Complete.

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਥ ਸਿਹ ਹਰਫੀ ਕਰੀਮ ਕੀ ਲਿਖਯਤੇ

ਅਲਫ ਇਕ ਜੋ ਹਿੰਦਨੀ ਨਜਰ ਆਈ ਉਸਦੀ ਸਿਫਤ ਕੀ ਆਖ ਸੁਣਾਈਏ ਜੀ
ੳ ਤਾਂ ਪੁਤਲੀ ਨਜਰ ਨਿਆਜ਼ ਵਾਲੀ ਰਬ ਮਿਹਰ ਦੇ ਨਾਲ ਬਣਾਈਏ ਜੀ
ਉਸ ਦੀ ਸਾਨੀ ਨਾ ਦੂਸਰਾ ਹੋਰੁ ਕੋਈ ਭਾਵੇ ਕੁਲ ਜਹਾਨ ਢੂੰਡਾਈਏ ਜੀ
ਬੰਲਾ ਪਾਇ ਕਰੀਮ ਨੇ ਕਹਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਨੂ ਭੀਖ ਦੀਦਾਰ ਦੀ ਪਾਈਏ ਜੀ । ੧ ।

End :–

ਯੇ ਯਾਦ ਕਰੀਏ ਰਬਾ ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਜੀ ਬੈਠੇ ਰਬ ਦਾ ਨਾਓ ਧਿਆਈਏ ਜੀ
ਪੜ ਕੇ ਰੂਹ ਰਸੂਲ ਕਬੂਲ ਦੇ ਨੂੰ ਦੰਮ ਦੰਮ ਦਰੂਦ ਪਹੁਚਾਈਏ ਜੀ
ਅਵਾ ਬਕਰ ਤੇ ਉਮਰ ਅਸਮਾਨ ਅਲੀ ਅਗੇ ਤਿਨਾ ਦੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਈਏ ਜੀ
ਦਸਤਗੀਰ ਦੀ ਸਿਫਤ ਕਰੀਮ ਕੀਤੀ ਖੁਲੇ ਮਤਵਲੋਂ ਹਾਸਲ ਪਾਈਏ ਜੀ । ੩੦ ॥
ਸਿਹਰਫੀ ਕਰੀਮ ਕੀ ਸਪੂਰਨੰ ॥

This manuscript has got thirty stanzas. The poet, Karim has addressed these stanzas to his beloved – a Hindu woman.

It resorts frequently to Islamic terminology and diction.

S. No. 224

S.H.R. : 1579 F

Title : Siharfi

Author : Miran Shah *Size :* 17 × 12 C.M.
No. of Folios : 308—312=5 *Lines per Page :* 11 *Letters per Line :* 25
Condition : Same as in S.H,R. 1579 A.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।

ਅਲਿਫੁ ਆਇ ਕੇ ਇਸ਼ਕ ਲਿਖਾਇ ਕੀਤਾ ਮੈ ਤਾਂ ਮੰਜੜੇ ਚਾਇ ਭੀ ਮਾਰ ਸੁਟੀ ।
ਦੁਖਾ ਦਰਦਾ ਨੇ ਮਾਰ ਹੈਰਾਨ ਕੀਤੀ ਚੰਦਨ ਜੇਹੀ ਮੈ ਰੋਂਦੀ ਦੀ ਦੇਹ ਘਟੀ ।
ਮਾਪੇ ਲਖ ਤਬੀਬਾ ਦੇ ਢੋਇ ਥਕੇ ਦਾਈ ਦੇਇ ਰਹੀ ਸਾਨੂ ਜਨਮ ਘੁੰਟੀ ।
ਮੀਰਨ ਆਇਕੇ ਮੈ ਦੁਖਆਰੜੀ ਦੀ ਕਿਸੈ ਲਖੀ ਨ ਵੇਦਨਾ ਹਾਇ ਮੁਠੀ ।

End :–

ਘੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨ ਕਰ ਜਾਨ ਆਪਣੀ ਤੇ ਇਸ਼ਕੁ ਖੇਡਣਾ ਤੇ ਰੜਾ ਮਾਣ ਨਾਹੀ ।
ਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟਾਇਕੇ ਬਾਵਰੀਏ ਨੀ ਨਿਰਾਧਾਰ ਦਾ ਸਾਂਗ ਹਸਾਨੁ ਨਾਹੀ ।
ਜਿਨਾ ਨੇਹੁ ਕਜੀਇੜੇ ਝਲਿ ਲੀਤੇ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਤਿਨਾ ਵਿਚਿ ਜਾਨਿ ਨਾਹੀ ।
ਮੀਰਨ ਚਲੁ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਮੰਗਨਾ ਹੈ ਕੋਈ ਇਸ਼ਕ ਪਨੀਰ ਤੇ ਨਾਨੁ ਨਾਹੀ ॥ ੩੧ ।

This has thirty one stanzas. As usual it has a love theme. It emphasizes that love requires sacrifice and it is not a child's play.

S. No. 225

S.H.R. : 2215 C

Title : Siharfi

Author : Pir Baksh *Size :* 20 × 12 C.M.
No. of Folios : 22a–27b=5 *Lines per Page :* 15 *Letters per Line:* 22
Condition : Same as noted in S.H.R. 2215 A. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦ

ਅਥ ਸਿਹਹਰਫੀ ਪੀਰ ਬਖਸ ਕੀ ਲਿਖਯਤੇ ।

ਅਲਫ ਆਣ ਜਦੋ ਸਾਨੂੰ ਇਸ਼ਕ ਲਗਾ ਗਲ ਤੁਰੀਆ ਨੀ ਵਿਚਿ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਜੀ ।
ਸੋਣੇ ਯਾਰ ਦੇ ਪਿਛੇ ਬਹਾਰ ਛਡੀ ਮੇਲ ਛਡੇ ਨੀ ਸਹਿਰ ਬਿਜਾਰ ਦੇ ਜੀ ।
ਇਕ ਆਖਦੇ ਬ੍ਰਿਹੋਂ ਦੀ ਚਾਟ ਲਗੀ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚਾਰਦੇ ਜੀ ।
ਰਹੇ ਆਖ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਪੀਰ ਬਖਸ਼ਾ ਅਸੀ ਭੁਖੇ ਹਾਂ ਤੇਰੇ ਦੀਦਾਰ ਦੇ ਜੀ ॥ ੧ ॥

End :-

ਯੇ ਯਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਤੇਰਾ ਹੁਣ ਲਈ ਬਹਾਰ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚੋਂ ।
ਗੋਰੀ ਹਾਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਤਿਯਾਰ ਕੀਤਾ ਆਈ ਲਟਕਦੀ ਖੂਬ ਭੰਡਾਰ ਵਿਚੋਂ ।
ਘਰ ਆਵਦੀ ਨੂੰ ਪੀਰ ਬਖਸ਼ ਮਿਲਿਆ ਉਸ ਦੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਨੀ ਕਰਮ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚੋਂ ।
ਪੀਰ ਬਖਸ਼ ਨੇ ਭੀ ਗਲ ਲਾਇ ਲੀਤੀ ਸੁਖ ਪਾਇਆ ਹੀ ਓਨ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚੋਂ । ੩੦ । ਸਪੂਰਨੰ ॥

This manuscript also contains thirty stanzas of love leading to union.

S. No. 226

S.H.R. : 2291 A (a)

Title : Siharfi I (Jiv Brahm kā bhaid)

Author : Tej Singh | *Size :* 19 × 16 C.M.

No. of Folios : 1-7a Part II | *Lines per Page :* 13 | *Letters per Line :* 30

Beginning :-

ਅਬ ਬੈਂਤੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਿਥਮ ਸਿਹਰਫੀ ਜੀਵ ਬ੍ਰਹਮ ਕਾ ਅਭੇਦ ਅਬੂ ਵੀਤਾ ।
ਅਲਫ ਆਪਨੇ ਆਪ ਸਰੂਪ ਤਾਂਈ ਸਦੇ ਬੰਦਨਾ ਲਾਖ ਕਰੋੜ ਵਾਰੀ ।
ਪੁੰਨਾ ਕੋਟ ਅਨੰਤ ਜੁਹਾਰ ਗੁਰ ਕੇ ਜਹਿੰਦੇ ਭੇਟਿਆ ਭੇਟਿਯੋ ਭੋਰ ਵਾਰੀ ।
ਮੋਹਿ ਨੀਦ ਸੇ ਪਲਕ ਜਗਾਇਓ ਜੀ ਆਈ ਜਾਗ ਮੈ ਜਾਗ ਗਹਿ ਚੋਰ ਵਾਰੀ ।
ਪੂਰਬ ਗਈ ਨੂੰ ਪੇਖ ਆਨੰਦ ਕਵ ਜੀ ਔਸਰ ਪੇਖ ਆਨੰਦ ਲੈ ਹੋਰ ਵਾਰੀ । ੧ ॥

End :—

ਯੇ ਯਾਰ ਸਿਰਦਾਰ ਦਿਲਦਾਰ ਮੇਰੇ ਨਿਗਮ ਸ੍ਰਾਸ ਜੋਹ ਜਾਨ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਹੈ ।
ਜੋਤਸ ਬਿਦਿਆ ਜਾਨ ਕਟਾਖ ਸ੍ਵਾਮੀ ਆਤ ਮਧ ਤੇ ਅੰਤ ਪਛਾਨ ਦੇ ਹੈ ।
ਵਿਦਿਆ ਸੁਧ ਵਿਦਾਂਤ ਹਰਿ ਆਤਮਾ ਹੈ ਸਰਬ ਏਕ ਮਈ ਨਿਗਮ ਬਖਾਨ ਦੇ ਹੈ ।
ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਖਟਿ ਸਾਸਤ੍ਰ ਪੁਰਾਨ ਅਠ ਦਸ ਬ੍ਰਹਮ ਗਾਤ ਯੇ ਸੁੱਧ ਮੁਨ ਗ੍ਯਾਨ ਦੇ ਹੈ ।

The first five Siharfis,-acrostics-by Pandit Tej Singh have been compiled at the instance of Bhāi Gūrbaksh Singh. As stated in the beginning by the editor of the anthology vide S.H.R. 2291, the subject of these acrostics is the spiritual elevation. At places the explanation of difficult words has been given in the margin.

The first acrostic contains 47 couplets contrary to the usual practice of 30 couplets or stanzas.

S. No. 227

S.H.R. : 2291 A (b)

Title : Siharfi II

Author : Tej Singh | *Size :* 19 × 16 C.M.

No. of Folios : 7b-11 Part II | *Lines per Pages :* 13 | *Letters per Line :* 30

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।

ਅਥ ਦੂਸਰੀ ਸਿਹਰਫੀ ਵਿਦਾਂਤ ਕੀ ਸੂਖਮ ਤਤ ਅਰ ਅਸਥੂਲ ਕੀ ਉਤਪਤ ਕਾ ਨਿਰੂਪਨ ।
ਆਦ ਮਧ ਅੰਤ ਬ੍ਰਹਮ ਕੀ ਏਕਤਾ ਆਗਮ ਪ੍ਰਿਤਪਾਦਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ੧ ।

ਅਲਫ ਆਓ ਖਾ ਯਾਰ ਸਿਰਦਾਰ ਮੇਰੇ ਗੋਸੇ ਬੈਠ ਕੇ ਤੁਧ ਸਮਝਾਵਨਾ ਹਾਂ ।
ਏਕੋ ਬਾਤ ਹੈ ਬਾਤ ਨਾ ਹੋਰ ਕਾਈ ਦਿਸਟ ਫੇਰ ਕਰ ਹੋਰ ਬਤਾਵਨਾ ਹਾਂ ।
ਤਤ੍ਰੇ ਅਸੀਯੇ ਗਿਆਨ ਬਿਗਿਆਨ ਸਮਝੀ ਏਕਾ ਧਾਤ ਅਵਦਾਤ ਅਲਾਵਨਾ ਹਾਂ ।
ਬਾਹਮਨ ਯਾਰ ਕਹੈ ਚਾਰ ਵੀਚਾਰ ਪੂਰਨ ਸ੍ਰਯੰਦਿ ਪਤਿ ਤੂੰ ਤ੍ਰਿਪਤ ਸੁਨਾਵਨਾ ਹਾਂ । ੧ ।

End :–

ਕਹਿਨ ਮਾਤ੍ਰ ਹੀ ਨਾਮ ਤੇ ਰੂਪ ਆਸ੍ਰਮ ਮ੍ਰਿਖਾ ਜਾਨ ਬਿਗਯਾਨ ਬਿਨ ਗਿਆਨ ਜੋਈ ।
ਮੈਲੇ ਚੀਰ ਨੂ ਮੈਲ ਨ ਲਗੇ ਰਾਈ ਜੂਠੀ ਬਸਤਿ ਨੂ ਜੂਠ ਕਿਆ ਮਾਨ ਕੋਈ ।
ਸੁਕਲ ਚੀਰ ਨੂ ਤ੍ਰਾਸ ਹੈ ਦਾਗ ਦਾ ਜੀ ਸੁਚੀ ਬਸਤਿ ਨੂ ਜੂਠ ਦਾ ਤ੍ਰਾਸ ਹੋਈ ।
ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨਾ ਜਾਂਵਦਾ ਕੁਫਰ ਤਿਸ ਦਾ ਭਿੰਨ ਆਪ ਖੁਦਾਇ ਥੀ ਜਾਨ ਜੋਈ । ੩੩ ।

ਇਤੀ ਦੂਸਰੋ ਅੰਕ ਸੰਪੂਰਨੰ ਹਰੇ ।

This acrostic deals with Vedant – It establishes that God is an all prevading force.

S. No. 228

S.H.R. : 2291 A (c)

Title : Siharfi III

Author : Tej Singh
Size : 19 × 16 C.M.
No. of Folios : 12–17b Part II
Lines per Page : 13
Letters per Line : 30

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਅਥ ਤ੍ਰਿਤੀਆ ਸਿਹਰਫੀ ਵਿਦਾਂਤ ਦੀ
ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕੇ ਬਿਸੇਸ ਆਸ੍ਰਮ ਆਗਮ ਪ੍ਰਿਤ ਪਾਦਨ ਕਰੀਯਾਤ । ੧ ।
ਅਲਫ ਅਸਲ ਇਹ ਕੁਫਰ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਆਪ ਹੋਰ ਤੇ ਹੋਰ ਖੇਦਾਇ ਕਹਿਨਾ......

End :–

ਨਾਨਾ ਅੰਨ ਮਿਲਾਇ ਕੇ ਏਕ ਮਾਨੀ,
ਆਤਮ ਏਕ ਬਾਬੇਕ ਅਭਿਨਾਕ ਭਈਯਾ ।
ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਘਿਉ ਚੂਨ ਗੁੜ ਮੇਲ ਮਿਸਰੀ,
ਮੋਹਨ ਭੋਗ ਧੇ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਬਾਕ ਜਈਆ । ੩੯ ।

It also deals with Vedāntic thought with regard to creation of this world.

S. No. 229

S.H.R. : 2291 A (d)

Title : Siharfi IV

Author : Tej Singh

Size : 19 × 16 C.M.

No. of Folios : 17b–24a Part II

Letters per Line : 30

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਚਤਰਥੋ ਵਿਦੰਤ ਕੌ ਅੰਕ ।

... ...

ਅਲਫ ਆਸ ਤੇ ਯਾਰ ਦੀਦਾਰ ਦੀ ਹੈ,
ਦਿਨ ਰਾਤ ਮੇ ਆਸ ਬਿਸਵਾਸ ਅੰਦਰ ।......

End :–

..... ਨੈਨੀ ਪੇਖ ਕੇ ਸਿੰਘ ਨ ਸਮਝਦਾ ਈ,
ਪ੍ਰੇਰਿਓ ਮੌਤ ਨੇ ਖਯੋਤ ਭਰਮਾਇ ਗਈਓਸੇ ।
ਧੌਨ ਪਕੜ ਜਬ ਕੇਹਰ ਨੇ ਪੇਠ ਦੀਨਾ,
ਲਗਾ ਕਰਨ ਪਛਤਾਇ ਵਿਹਾਇ ਗਈਓਸੈ । ੪੪ ॥ ੧੫੬ ।

This manuscript deals with significance of meditation of God's name and transitory nature of this life.

S. No. 230

S.H.R. : 2291 A (e)

Title : Siharfi V

Author : Tej Singh

Size : 19 × 16 C.M.

No. of Folios : 24a–39a Part II

Lines per Page : 13

Letters per Line : 30

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਪੰਚਮ ਸਿਹਰਫੀ ।
ਮਹਾਵਾਕ ਮਹਾ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਿਤਪਾਦਨ ਕਰਤੇ ਹੈ........
ਅਲਫ ਆਪਨੇ ਆਪ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਪੇਖ,
ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਿਆ ਰੂਪ ਹੈ ਤੂੰ ।........

End :–

ਭਨੇ ਤੇਜ ਮ੍ਰਿਗ ਰਾਜ ਆਦੇਸ ਤਿਸ ਕੋ,
ਆਦ ਰੂਪ ਆਨਾਦ ਆਬਾਇ ਉਸ ਨੋ ॥ ੩੩ ॥ ੧੮੯ ॥

It contains 33 stanzas. It deals with spirtitual aspects of life.

S. No. 231

S.H.R. : 2291 A (f)

Title : Siharfi VI

Author : Tej Singh

Size : 19 × 16 C.M.

No. of Folios : 29a–34a Part II

Lines per Page : 13

Letters per Line : 30

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਬ ਖਸਟੀ ਸ੍ਰਫੀ ਜਵੀ ....
ਅਲਫ ਆਇਓ ਵਾਸਤੇ ਧਿਆਵਨ ਦੇ,
ਅਗੇ ਹੋਰ ਵੀਚਾਰ ਵੀਚਾਰਓਈ।
ਮਾਤਾ ਗਰਭਿ ਦੇ ਵਿਚ ਜੋ ਕੋਲ ਕੀਤੇ,
ਬਾਹਰ ਆਇਕੇ ਕੋਲ ਵੀਸਾਰਿਓਈ। .. ..

End :–

ਦੁਧ ਪੁਤ੍ਰ ਤੇ ਧੰਨ ਦੀ ਤ੍ਰੁਟ ਨਾਹੀ,
ਜਿਹੜੇ ਭਾਵਦੇ ਭਾਵਦੇ ਰਾਮ ਤਾਈ।
ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਸੋ ਸੁਖੀ ਹੈ ਜਗਤ ਅੰਦਰ,
ਵੰਡ ਖਾਵਦੇ ਖਾਵਦੇ ਗਮ ਤਾਈ।
ਇਤ ਖਸਟੀ ਸ੍ਰਫੀ ਸੰਪੂਰਨੰ ਹੋਰੇ ॥ ੩੬ ॥ ੨੨੬ ॥

It contains didactic verses exhorting man to rise above from his environment and make efforts to achieve spiritual elevation.

S. No 232

S.H.R. : 2291 A (g)

Title : Siharfi VII

Author : Tej Singh

Size : 19 × 16 C.M.

No. of Folios : 34a–39a Part II

Lines per Page : 13

Letters per Line : 30

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਬ ਸਰਫੀ ਸਪਤਿਮੀ ਚਲੀ।
....
ਅਲਫ ਆਓ ਖਾ ਯਾਰ ਸਿਰਦਾਰ ਮੇਰੇ,
ਤੈਥੁ ਵਾਰਨੇ ਲਖ ਕੁਰਬਾਨ ਵਾਰੀ।......

End :–

ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਦਾ ਕਦਰ ਸਮਾਨ ਹੋਇਆ,
ਨੀਚ ਊਚ ਦੀ ਅਕਲ ਸਭ ਠੱਗ ਹੋਈ।
ਤੇਜ ਸਿੰਘੁ ਤੂ ਰਖ ਲਈ ਲਾਜ ਮੇਰੀ,
ਇਸ ਜਗ ਦੀ ਬਾਤ ਤੇ ਝਗ ਹੋਈ॥ ੩੪॥ ੨੬੦॥

The subject of this verse is an exhortation to achieve spiritual bliss.

S. No. 233 **S.H.R. : 2291 A (h)**

Title : Siharfi VIII

Author : Tej Singh
Size : 19 × 16 C.M.
No. of Pages : 39a-=44a Part II
Lines per Page : 30
Letters per Line : 13

Beginning :–

੧ ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦ।
ਅਥ ਅਸਟਮੀ ਸਰਫੀ ਲਿਖਯਤੇ।

ਆਸ। . ...
ਮੈ ਤਾ ਲਖ ਕੁਰਬਾਨ ਬਲਿਹਾਰ ਸੋਹਨੇ,
ਗਲ ਲਾਵਨਾ ਲਾਵਨਾ ਪਿਆਰੀਏ ਨੀ।
ਤੇਰੇ ਮੁਖ ਦੀਦਾਰ ਦੀ ਪਿਆਸ ਮੈਨੂੰ,
ਛੇਤੀ ਆਵਨਾ ਆਵਨਾ ਪਿਆਰੀਏ ਨੀ।

End :–

ਬਾਹਮਨ ਯਾਰ ਨੂੰ ਰਬਿ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ,
ਮਿਲੇ ਯਾਰ ਜੇਹੜੇ ਦਿਲ ਖਾਰ ਦੇ ਨੀ।
ਰਾਵੀ ਪਾਰ ਹੈ ਇਕ ਸਰਦਾਰ ਮੇਰਾ,
ਬਾਗ ਵਿਚ ਜਿਓਂ ਬੂਟੇ ਅਨਾਰ ਦੇ ਨੀ।
ਦਿਆਲ ਦਾਸ ਨਾਮ ਮਹਾਨ ਜਿਸਦਾ,
ਜਨਮ ਧਾਰ ਕੇ ਜਗਤਿ ਉਬਾਰ ਦੇ ਨੀ॥ ੩੮॥ ੨੯੮॥

The subject of this acrostic verse relates to the love pangs leading to union. In the last line the poet mentions his spiritual guide.

S. No. 234 **S.H.R. : 2291 A (i)**

Title : Siharfi IX

Author : Tej Singh
Size : 19 × 16 C.M.
No. of Folios : 44b-49a Part II
Lines per Page : 13
Letters per Line : 30

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਨੌਮੀ ਸਰਫੀ ਲਿਖਯਤੇ । ਮਸੂਕ ਕੀ ॥......
... ...

ਅਲਫ ਆਉ ਖਾ ਯਾਰ ਸਿਰਦਾਰ ਮੇਰੇ,
ਤੇਰੇ ਬਾਝ ਨ ਪਲਕ ਵਿਹਾਂਵਦੀ ਹੈ ।......

End :–

ਤੇਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੈ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵਾਂ,
ਇਹੋ ਸਜਨਾ ਦੀ ਰੀਤ ਜਾਨ ਵਾਰੀ ।
ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਕੀ ਕਰਾਂ ਤਾਰੀਫ ਤੇਰੀ,
ਤੇਰੇ ਡਿਠਿਆ ਆਂਵਦਾ ਗਿਆਨ ਵਾਰੀ । ੩੩ ॥ ੩੩੧ ॥

This verse has been dedicated to his beloved, *Mehshuq*. As usual the subject is pangs of separation.

S. No. 235

S.H.R. : 2291 A (j)

Title : Siharfi X

Author : Tej Singh — *Size :* 19 × 16 C.M.
No. of Folios : 49b–54a Part II — *Lines per page :* 13
Letters per Line : 30

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਅਥ ਸਰਫੀ ਦਸਮ ਕਵ ਬਿਲਾਸ ਲਿਖਯਤੇ । ......
ਅਲਫ ਆਉ ਖਾ ਯਾਰ ਸਿਰਦਾਰ ਮੇਰੇ,
ਗੋਸੇ ਬੈਠ ਕੇ ਤੁਧਿ ਸਮਝਾਵਨਾ ਹਾਂ ।

End :–

ਮੈ ਤਾਂ ਭੁਲਨੇਹਾਰ ਕੁੜਿਆਰ ਬੰਦਾ,
ਬਖਸ਼ਣਹਾਰਾ ਤੂੰ ਧੋਇ ਕੇ ਬਾਢ ਕਰਨੈ ।
ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਜਨ ਆਪ ਕੀ ਸਰਨ ਆਇਆ,
ਸਰਨ ਆਇ ਕੇ ਦੇਖ ਕਰ ਰਾਢ ਕਰਨੈ ॥ ੩੯ ॥ ੩੬੮ ॥

This acrostic verse contains a *Bāra Maha* (calendar verse) within itself. The subject relates to Vedānt and Bhagat.

S. No. 236

S.H.R. : 2291 A (k)

Title : Siharfi XI

Author : Tej Singh
No. of Folios : 54b–59a Part II
Letters per Line : 30

Size : 19 × 16 C.M.
Lines per Page : 13

Beginning :–

੧ ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਯਾਰਵੀ ਸਰਫੀ ਲਿਖਤੇ ।
ਔਸਰ ਸਿਖਯਾਦਾਇਕ......
ਪਾਲਨ ਹਾਰ ਕਰਤਾਰ ਕੋ ਵੰਦਨਾ ਹੈ,
ਜਹਿਦੇ ਅਮਰੋ ਸਰਬ ਸੰਸਾਰ ਹੈ ਜੀ ।

End :–

ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਇਕ ਬਾਪ ਦੇ ਪੰਜ ਪੁਤਰਿ,
ਕਰਮ ਆਪੋ ਹੀ ਆਪ ਵਾਪਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ੩੭ ॥ ੪੦੫ ॥

This contants didactic verses exhorting man not to forget God who is eternal in this world of transitory nature.

S. No. 237

S.H.R. : 2291 A (l)

Title : Siharfi XII

Author : Tej Singh
No. of Folios : 59 b–63 b Part II
Letters per Line : 30

Size : 19 × 16 C.M.
Lines per Page : 13

Beginning :–

੧ ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਬਾਰਵੀ ਸੁਫੀ ਲਿਖਤੇ ।
ਮਹਾਤਮਾ ਪੁਰਖੋ ਕਾ ਸੰਬੋਧ ਸੰਸਾਰ ਕੇ.........
ਅਲਫ ਆਓ ਖਾ ਯਾਰ ਸਿਰਦਾਰ ਮੇਰੇ,
ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਗਾਇ ਕੇ ਠਾਰ ਮੈਨੂੰ ।.. ...

End :–

ਸੁਖੀ ਆਜ ਮੈ ਯਾਰ ਦੀਦਾਰ ਦਿਤਾ,
ਮਿਲਨ ਆਜ ਮੁਬਾਰਖਾ ਦੁਆਰ ਮੇਰੇ ।
ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਮੈ ਆਜ ਨੀਹਾਲ ਹੋਈ,
ਵਜਨ ਢੋਲ ਨਗਾਰੇ ਦਰਬਾਰ ਮੇਰੇ ॥ ੩੨ ॥ ੪੩੬ ॥

This manuscript contains verses addressed to the worldly people by the saints.

S. No. 238

S.H.R. : 2291 A (m)

Title : Siharfi XIII

Author : Tej Singh

Size : 19 × 16 C.M.

No. of Folios : 64a–69a Part II

Lines per Page : 13

Letters per Line : 30

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਤੇਰਵੀ ਸੁਫੀ ਲਿਖਯਤੇ ।
ਯੇ ਖਤਿ ਬੈਂਤੋਂ ਵਿਖੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਬਾਵਾ ਕਿਸ਼ਨ ਗਿਰ ਕੇ ਪ੍ਰਿਤੀ......
ਅਲਫ ਆਓ ਖਾ ਯਾਰ ਸਿਰਦਾਰ ਮੇਰੇ,
ਸੋਹਣੇ ਯਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕੇਈ ਬਾਤ ਕਰੀਐ ।......

End :–

ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ ਪ੍ਰੀਤ ਅਪਾਰ ਮੇਰੀ,
ਤਿਸ ਦਾ ਸੰਗ ਕਰ ਸੰਗ ਸਿਧਾਰ ਦੇ ਨੀ ।
ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਪਰਸਦੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਵਾਮੀ,
ਪਾਪ ਦੂਰ ਕਰ ਅੰਗਿ ਸੁਧਾਰਦੇ ਨੀ ॥ ੩੯ ॥ ੪੭੬ ॥ ਜੋੜ ॥

This contains verses in *Baint* form addressed to Bāwā Krishangir. The subject is the pangs of love and yearning for union.

S. No. 239

S.H.R. : 2291 A (n)

Title : Siharfi XIV

Author : Tej Singh

Size : 19 × 16 C.M.

No. of Folios : 69a—73b Part II

Lines per Page : 13

Letters per Line : 30

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਚੌਧਵੀ ਸਰਫੀ ਲਿਖਯਤੇ । ਭਗਵਤਿ ਕੇ ਪ੍ਰਿਤੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨੀ .....
ਅਲਫ ਆਦੇਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋ,
ਜਿਸ ਦੇ ਰੰਗ ਮੇ ਰੰਗ ਹੈ ਰੰਗ ਸਾਰਾ ।......

End :—

ਜਿਹੜੀ ਆਸ ਕਰ ਪਹੜੇ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਤਾਈ,
ਕ੍ਰਿਪਾ ਰੂਪ ਹੋਇ ਤਿਸ ਨੂੰ ਤਾਰ ਅੰਦਰ ।
ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਹਾ ਅਸੀਸ ਪਿਆਰੇ,
ਨਾਮ ਦਾਨ ਦਾ ਦੇਹ ਵਪਾਰ ਅੰਦਰ ॥ ੩੩ ॥ ਪ੦੯ ॥

This contains verses relating to sufferings in love, leading to ultimate union.

5—Kav - Sangreh - Anthologies

S. No. 240

S.H.R. : 2246

Title : Kāv-Sangreh

Size : 26 × 14 C.M. *No. of Folios* : 100
Lines per Page : 12 *Letters per Line* : 15
Condition : Old, written roughly, without marginal lines. Incomplete.

Beginning :—

... ... ॥ ੧੬ ॥ ਸਿੰਭੂ ਕਬਿ ।
ਕਬਿੱਤ ।
ਬਿਧਿ ਬੰਧੁ ਕੋਰਾ ਮੇ ਚਕੋਰਾ ਕੋ ਸੰਜੋਰਾ ਕਿਧੋਂ ਕਿਧੋਂ ਬਾਲ ਮ੍ਰਿਗ ਦ੍ਰਿਗ ਹਿਤ ਕੈ ਬਢਾਇ ਹੈਂ ।
ਕੈਧੋਂ ਮੀਨ ਕੇ ਤਕੇ ਜੁਗਲ ਮੀਨ ਸੰਗ ਜੁਰੇ ਕਿਧੋਂ ਖੰਜ ਰੀਟ ਏਕ ਪਿੰਜਰਾ ਪਢਾਏ ਹੈਂ ।
ਮਿਲਤ ਜਿਵਾਇਵੇ ਕੋ ਬਿਛੁਰਤ ਮਾਰਵੇ ਕੋ ਬਾਨ ਕੈ ਪਿਯੂਖ ਬਿਖ ਸਿੰਭ ਲੈ ਬੁਝਾਏ ਹੈਂ ।
ਕੈਧੋਂ ਬਿਧ ਪੂਰਨ ਮਯੰਕ ਮੁਖ ਪੂਜਾ ਕਰੀ ਅਲਿਨ ਸਹਿਤ ਨੈਨ ਨਲਿਨ ਚਢਾਏ ਹੈ । ੧੭ ॥

End :—

ਗੁਪਾਲ ਮਸਕਰੇ ਕੋ ਕਬਿੱਤ ।
ਪਨਿਯਾਂ ਭਰਨ ਜਮੁਨਾ ਤਟ ਗਈ ਹੀ ਆਜ ਆਪ ਲੈਣੀ ਹਾਥ ਭਰੀ ਗਾਗਰ ਉਠਾਈ ਹੈ ।
ਤਬ ਹੀ ਤੈਂ ਪਾਸਰੀ ਕੇ ਦੇਖ ਨ ਸੰਭਾਰਯੋ ਜਾਤ ਆਂਸੁਰੀ ਕਢਤ ਤਨ ਸੁਧਿ ਬਿਸਰਾਈ ਹੈ ।
ਇਤਨੇ ਮੈ ਨੰਦ ਜੂ ਕੇ ਨੰਦਨ ਗੁਪਾਲ ਆਏ ਉਦਰ ਕੇ ਮਲਤੇ ਠਿਕਾਨੇ ਨੈਕ ਆਈ ਹੈ ।
ਅਧਰਨ ਆਂਗੁਰੀ ਦੈ ਹਸਤ ਕਹਾ ਹੈ ਠਾਢੀ ਧਰਨ ਮੈ ਪਰ ਮੈ ਧਰਨ ਕਢਵਾਈ ਹੈ । ੩੫੭ ॥

This anthology contains selections on the life of Lord Krishna from the works of Badh Singh, Nāgar Mal, Akbar Shāh, Gajrati Mal etc. The name of the poet is given in the beginning of every poem.

S. No. 241

S.H.R. : 2291

Title : Phool Mālā

Size : 21 × 14 C.M. *No. of Folios :* 305

Lines per Page : 19 *Letters per Line :* 20

Date of Compilation : 1852 A.D.

Condition : Old, pages at places worm-eaten, written in beautiful hand, within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਫੂਲ ਮਾਲਾ ਨਾਮ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਯਤੇ ।
ਪ੍ਰਿਥਮ ਗੁਰੁ ਬੰਦਨਾ । ਭਾਈ ਦਰਬਾਰੀ ਜੀ ।
ਸਵੈਯਾ ।
ਆਦਿ ਕਰੌਂ ਗੁਰੁ ਦੇਵ ਕੌਂ ਬੰਦਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੁਖ ਮਾਹਿ ਉਚਾਰੀ ।
ਦ੍ਵੈ ਕਰ ਜੋਰਿ ਧਰੌਂ ਚਰਨੀ ਸਿਰੁ ਜਾਉ ਸਦਾ ਗੁਰ ਕੇ ਬਲਿਹਾਰੀ ।
ਕਾਂਨ ਸੁਨੌਂ ਗੁਰੁ ਕੀ ਉਪਮਾ ਗੁਰੁ ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਸਦਾ ਉਰਧਾਰੀ ।
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬੁ ਸੇਵਕ ਸਾਮ ਗਹੀ ਦਰਬਾਰੀ ॥

End :–

ਦੋਹਾ
ਜੇਠ ਮਾਸ ਦ੍ਵਿਤਿਯਾ ਬਿਮਲ ਕਵਿ ਦਿਨ ਸੁਖ ਦਰ ਸਾਲ ।
ਪੂਰਨ ਭਯੋ ਗ੍ਰੰਥ ਇਹੁ ਨਿਧਿ ਨਭ ਗ੍ਰਹ ਮਹਿ ਸਾਲ ॥ ੨੧੫ ॥

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਸੁਕਵਿ ਸਮੂਹ ਬਾਨੀ ਰਸ ਖਾਂਨੀ ਕਰਿ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬਰ ਚਰਿਤ ਬਿਮਲ ਮਤਿ ਦਾਸ ਕਵਿ ਬਿਰਚਿਤਾ ਯਾਂ ਫੂਲ ਮਾਲੇ ਗ੍ਰੰਥੇ ਉਤਰ ਕਾਂਡੇ ਸਮਾਪਤ ਸੁਭ ਮਸਤ। ਜੇਠ ਸੁਦੀ ਦੋ । ੨। ਬ੍ਰਹਸਪਤਿ ਬਾਸਰੇ ।

The subject of this anthology is that of Ramāyanā viz valiant, deeds of Rāmā. The index of the names of the poets is given on folio nos. 303b, 304, 305.

The date of its compilation, as given in the colophon, is 1909 B.K. viz 1852 A.D. It contains 2421 verses as per detail given on folio 303b.

S. No. 242

S.H.R. : 2294 A

Title : Rasāl Kāv Granth

Size : 14 × 12 C.M. *No. of Folios :* 1–140=140

Lines per Page : 7 *Letters per Line :* 18

Condition : Old, written in good hand, within marginal lines, headings given in red, first few folios worm eaten. Incomplete.

Beginning :-

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਥ ਨੇਤ੍ਰ ਬਰਨਨੰ ॥ ਕ ॥

ਜਾਗੇ ਕਿ ਲਾਗੇ ਕਿਧੋਂ ਹਿਤ ਅਨੁਰਾਗੇ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸੁ ਪਾਗੇ ਹੈਂ ਕਿ ਅਧਰ ਰੰਗ ਚਾਖੇ ਹੈਂ ।
ਨਿਸਿ ਦਿਨ ਸੋਏ ਹੈ ਕਿ ਨੈਨ ਲਗ ਰੋਏ ਹੈ ਕਿਛ ਕੇ ਸੇ ਛਬੀਲੀ ਛਬਿ ਪਾਨ ਅਭਿਲਾਖੇ ਹੈਂ ।
ਕੋਕਿਲ ਸੇ ਹਿਲ ਕੇ ਚਕੋਰਨਿ ਸੇ ਮਿਲ ਕੇ ਕਮਲ ਦਲ ਖਿਲ ਕੇ ਬੰਧੂਕ ਤੋਰਿ ਨਾਖੇ ਹੈਂ ।
ਹਿਰਦੇ ਸੰਜੋਗੀ ਕਿਧੋਂ ਮੋਹਨੀ ਬਿਯੋਗੀ ਪਿਯਾਰੇ ਨੰਦ ਲਾਲ ਲੋਚਨ ਗੁਲਾਬ ਭਰਿ ਰਾਖੇ ਹੈਂ ।

End :-

(ਅੰਤਲੇ ਕਬਿਤ ਦਾ ਅੰਤ)

ਦੇਖੋ ਜਿਹੜਾ ਸਨ ਟਰਯੋ ਨ ਜਾਇ ਆਸਨ ਸੁਬਾਸਨ ਕੇ ਜਲ ਜਮ ਹੋਤ ਜੈਸੇ ਭੀਮ ਹੈ ।
ਪੌਨ ਫੇਰ ਫੇਕਾ ਤਾ ਤੇ ਬਾਢੇ ਤੌਰੁ ਸੰਕਾ ਨਿਸ ਲਾਗੇ ਲਘੁ ਸੰਕਾ ਹੋਤ ਲੰਕਾ ਕੀ ਮੁਹੀਮ ਹੈ ।

This anthology with folios 31–40 & 120 & 121 missing, contains verses of Senāpat, Behārī, Parvin Rāi etc in *Kabit* and *Swayya* metres in mixed diction of Punjabi and Brājī. It contains more than 124 verses.

S. No 243

S.H.R. : 2294 B

Title : Rattan Hazār

Size : 14 × 12 C.M. *No. of Folios :* 140–336=197

Lines per Page : 7 *Letters per Line :* 18

Condition : Same as S.H.R. 2294 A. Incomplete.

Beginning :-

੧ ੴ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਨਾਗਰ ਸਹਾਯ ॥

ਅਥ ਰਤਨ ਹਜਾਰ ਲਿਖਯਤੇ ।

ਕਬਿੱਤੁ ।

ਆਦਿ ਬ੍ਰਹਮ ਬਿੱਦਯਾ ਬੇਦ ਕਹਤ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਜਾਸੋ ਜੋਗ ਮਾਯਾ ਜਾਨਿ ਜੋਈ ਜੋਗਿ ਨ ਸਮਾਧੀ ਹੈ ।
ਭਾਰਤੀ ਭਵਾਨੀ ਭੁਵਨੇਸ੍ਵਰੀ ਮਾਤੰਗੀ ਮਾਤਾ ਕਾਲੀ ਅਨ ਪੂਰਨਾ ਕਪਾਲੀ ਅੰਗ ਆਧੀ ਹੈ ।

End :-

(ਅੰਤਲੇ ਕਬਿਤ ਦਾ ਅੰਤ)

ਗ੍ਵਾਲ ਕਵਿ ਮਾਨੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਥਾਨ ਜਾਨ ਕਰ ਦਰਸ ਕੇ ਆਈ ਸੁਰੀ ਆਦਿ ਹੁਮਕਤ ਹੈ ।
ਤਿਨ ਹੀ ਕੇ ਆਨਨ ਕੀ ਅੰਗਨ ਔਚ ਕਾਕੀ ਭੂਖਨ ਜੜਾਉਯਨ ਕੀ ਤੈ ਦਮਕਤ ਹੈ ।

This anthology with folios nos. 190–91 missing contains 415 verses in *Kabit* and *Swayya* meters by Senāpat, Gawāl in mixed diction of Punjabi and Brājī.

S. No. 244

S.H.R. : 2186

Title : Sudhasar

Size : 32 × 24 C.M. *No. of Folios :* 416

Lines per Page : 15 *Letters per Line :* 24

Date of Compilation : 1908 A.D.

Condition : Good, but pages at places worm-eaten, written in good hand, within marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ੴ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਰਮਣੋ ਜਯਤਿ । ਅਥ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਬਿ ਸਮੂਹ ਬਾਨੀ ਰਸ ਸਾਨੀ ਮਯ ਨਿਵੀਨ ਕ੍ਰਿਤ ਸੁਧਾਸਰ ਨਾਮ ਲਿਖ੍ਯਤੇ ।

ਦੋਹਾ । ਨਵੀਨ ਕੋ ।

ਜੁਗਲ ਚਰਨ ਬੰਦਨ ਕਰੋਂ ਸਭ ਦੇਵਨ ਸਮੁਦਾਯ ।
ਜਯੋਂ ਹਾਥੀ ਕੇ ਖੋਜ ਮੈਂ ਸਭ ਕੋ ਖੋਜ ਸਮਾਯ ॥

End :—

ਸੰਬਤ ਤਿਥ ਵਾਰ । ਦੋਹਾ ।

ਪ੍ਰਭੂ ਸਿਧਿ ਕਵਿ ਰਸ ਤਤੂ ਗਿਨ ਸੰਬਤ ਸਰ ਅਵਰੇਖ ।
ਅਰਜਨ ਸੁਕਲਾ ਪੰਚਮੀ ਸੋਮ ਸੁਧਾ ਸਰ ਲੇਖ । ੧ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਨਵੀਨ ਬਿਰਚਤਾਯੰ ਸੁਧਾਸਰ ਨਾਮ ਗ੍ਰੰਥ ਕਵਿ ਨਾਂਮ ਬੰਧ ਦਾਨ ਲੀਲਾ ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਪੂਰਨੰਤਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਖਸੁਮੋ ਤਰੰਗ ਸੰਪੂਰਣੰ ॥ ੬ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਨਿ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਜਾਧਿ ਰਾਜ ਅਤਿ ਜਾਂਨ ਬਲਵਾਂਨ ਛਿਤਕੰਤ ਬਹਾਰ ਬੰਸ ਸਿਰਮੌਰ ਸ੍ਰੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੁਮਾਲ ਵਿੰਦ੍ਰ ਬਹਾਦਰ ਚਿਤ ਬਿਲਾਸ ਹਿਤ ਆਗਯਾ ਪ੍ਰਤਿ ਨਵੀਨ ਕ੍ਰਿਤ ਪਰਾਚੀਨ ਪਰਬੀਨ ਕਵਿ ਸਮੂਹ ਬਾਨੀ ਸੁਖ ਸਾਨੀ ਸੁਧਾ ਸਰ ਨਾਮ ਗ੍ਰੰਥ ਖਟ ਤਰੰਗ ਬਰਨਨੰ ਸੰਪੂਰਣੰ ।

This is an anthology of poems on love and beauty etc. This appears to have been written for Raja Jaswant Singh of Nābhā (1783–1840 A.D.) who used to patronise lavishly scholars and writers in his court. (Vide *Maha Kosh* by Bhāi Khān Singh).

S. No. 245

S.H.R. : 2187

Title : Sōdhāsar Granth

Size : 32 × 17 C.M. *No. of Folios :* 290

Lines per Page : 13 *Letters per Line :* 45

Date of Compilation : 1854 A.D.

Condition : Old, at places pages worm-eaten, written in running hand, without margin. . Complete.

Beginning :—

ੴ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯਨਮ ।

ਅਥ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਵਿ ਸੰਬੂਹ ਬਾਨੀ ਰਸ ਸਾਨੀ ਮਯ ਨਵੀਨ ਕ੍ਰਿਤ ਸੁਧਾਸਰ ਨਾਮ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਯਤੇ ।

ਦੋਹਾ ਨਵੀਨ ਕੋ

ਚਰਨ ਜੁਗਲ ਬੰਦਨ ਕਰੌਂ ਸਬ ਦੇਵਨ ਸਮੁਦਾਇ ।
ਜਯੋ ਹਾਥੀ ਕੇ ਖੋਜ ਮੈ ਸਬ ਕੋ ਖੋਜ ਸਮਾਇ ॥ ੧ ।
ਪ੍ਰੇਮ ਮਗਨ ਬਿਹਰੈ ਬਿਪਨ ਰਾਧਾ ਨੰਦ ਕਿਸੋਰ ।
ਦੋਉਨ ਕੇ ਮੁਖ ਚੰਦ ਕੇ ਦੋਊ ਨੈਨ ਚਕੋਰ ॥ ੨ ।

End :—

ਦੋਹਰਾ

ਪ੍ਰਭ ਸਿਧ ਕਵਰ ਸਤੱਤ੍ਰ ਗਿਨ ਸੰਮਤ ਸਰ ਅਬਰੇਖ ।
ਅਰਜਨ ਸੁਕਲਾ ਪੰਚਮੀ ਸੋਮ ਸੁਧਾਸਰ ਲੇਖ । ੩੦ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਨਵੀਨ ਬਿਰਚ ਤਾਯਾਂ ਸੁਧਾਸਰ ਨਾਮ ਗ੍ਰੰਥੇ ਕਵਿ ਨਾਮੁ ਬੰਧ ਦਾਨ ਲੀਲਾ ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਪੂਰਣਤਾ ਪ੍ਰਸੰਗਹਿ । ੧ । ੧੫੨੩੨ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਨ ਮਹਾਂਰਾਜਾਧਿ ਰਾਜ ਅਤ ਜਾਨ ਬਲਵਾਂਨ ਛਿਤ ਕੇਤ ਬਗਰ ਬੰਸ ਸਿਰ ਮੌਰ ਸ੍ਰੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਲਵੇਂਦ੍ਰ ਬਹਾਦਰ ਚਿਤ ਬਿਲਾਸ ਹਿਤ ਆਗਯਾ ਪ੍ਰਿਤ ਨਵੀਨ ਕਵਿ ਸਮੂਹ ਬਾਨੀ ਰਸ ਸਾਨੀ ਸੁਧਾਸਰ ਨਾਮੁ ਗ੍ਰੰਥ ਖਟ ਤਰੰਗ ਬਰਨਨੰ ਸੰਪੂਰਨੰ ਮਸਤ ਸੁਭ ਮਸਤ । ਸਾਲ ੧੯੧੧ ਭਾਂਦੋਂ ਸੁਦੀ ੧੧ । ਆਦਿੱਤਵਾਰ ਪੋਥੀ ਸਮਾਪਤੰ ।

This manuscript was written for Rājā Jaswant Singh of Nābhā. It has very lengthy table of contents giving minute details of the description contained in the manuscript. Its first portion deals with various parts of the body of a woman and the second deals with the various aspects of life.

It appears that the editor has collected the poems of various poets whose names he has not mentioned.

S. No. 246 **S.H.R. : 2291**

Title : Ūpban Kanj Bahār Granth

Editor : Manā Rām *Size :* 19 × 16 C.M.

No. of Folios : 304 *Lines per Page :* 13 *Letters per Line :* 30

Condition : Very old, pages at places worm-eaten, written in good hand, without margin. Complete.

Beginning :—

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਬ ਉਪਬਨ ਕੰਜ ਬਹਾਰ ਗ੍ਰਿੰਥ ਲਿਖਤੇ ਹੈ । ਇਸ ਗ੍ਰਿੰਥ ਮੈ ਕਈ ਰੰਗ ਕੀ ਲੀਲਾ ਹੈ ।

ਸੰਪੂਰਨ ਦੇਵਤਿਯੋ ਕੇ ਇਸਤੋਹਰ ਹੈਂ । ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸੇ ਪਰਤ ਕਰ ਭਾਸ਼ਾ ਮੇ ਕੀਏ ਹੈਂ । ਜੇਸੀ ਮਨਸਾ ਕਰ ਕੇ ਕੋਈ ਪੜੇ ਸੋ ਫਲ ਕੋ ਪਾਵੈ । ਇਸ ਬਾਗ ਮੇ ਹਰਿ ਰੰਗ ਕੇ ਫੂਲ ਹੈ । ਕੋਈ ਰੰਗ ਕੀ ਕਵਿਤਾ ਹੈ ।

End :–

ਔਰ ਯੋ ਜੋ ਉਪਬੰਨ ਕੰਜ ਬਹਾਰ ਕਿਤਾਬ ਹੈ ਸੋ ਸਵੇ ਮਹੀਨੇ ਮੇ ਬਨ ਕਰ ਤਈਯਾਰ ਹੂਈ ਹੈ । ਸੋ ਉਪਬਨ ਕੰਜ ਬਹਾਰ ਕਿਤਾਬ ਦੋ ਤਰਫੀ ਹੈ । ਏਕ ਬਡੀ ਹੈ ਏਕ ਛੋਟੀ ਹੈ । ਯੋ ਛੋਟੀ ਹੈ ਔਰ ਦੂਸਰੀ ਕਛ ਇਸ ਬੀ ਬਡੀ ਹੈ । ਜਿਸ ਨੇ ਸੁਰਗ ਦੇਖਨਾ ਹੋਇ ਸੋ ਪੁਰਖ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਕਾ ਸੈਲ ਕਰੈ । ਜਿਸ ਸੁਰਗ ਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਿ ਪੀਵਨਾ ਹੋਵੈ ਸੋ ਵਿਦਾਤ ਕੋ ਵਿਚਾਰੈ । ਜਿਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਫਲ ਖਾਨਾ ਹੋਇ ਹਰ ਲੋਹਲਾ ਬ੍ਰਹਮ ਕਵਚ ਪੜੈ ॥

As stated on folio 227 the title means "the garden of the flowers of spring". The title indicates that it is the collection of various works mostly by Pandit Tej Singh whose name has been mentioned very frequently. This manuscript contains the following :–

1.	Dheodae Sri Krishan Mahārāj	1– 26 folios
2.	Fourteen Sīharfī by Pandit Tej Singh	1– 72 ,,
3.	Satwārā by Pandit Tej Singh	73– 75 ,,
4.	Bāra Māhā	75– 75 ,,
5.	Beyog Nāmāh	76– ,,
6.	Bāwan Akhari	77– 80 ,,
7.	Kāfīān	80– 82 ,,
8.	Trih Rose (Thirty days)	84– 87 ,,
9.	Hanūmān Ji	87– 93 ,,
10.	Artī	93– 94 ,,
11.	Shiv Nāmāh	95–100 ,,
12.	Dūrgā Nāmāh	101–108 ,,
13.	Janam Sākhī Sri Ganesh Ji	108–112 ,,
14.	Sri Gangā Ji Stotar	112–115 ,,
15.	Stotar	115 ,,
16.	Stotar—Sūraj Māhārajā kā	118 ,,
17.	Mehmā—Chāro Dhām	121 ,,
18.	Stotar Gūrū Nānāk	124 ,,
19.	Stotar Gūrū Gobind Singh	130 ,,
20.	Sri Nāmā	142 ,,
21.	Brāhm Stotar	152 ,,
22.	Krishan Lilā	154 ,,
23.	Bābā Bhuman Dān Stotar	161 ,,
24.	Bārā Māhā	175 ,,
25.	Nasīhat Nāmāh by Pandit Tej Singh	177 ,,

26.	Brahm Jāp Ūstat	199	folios
27.	Harihar Lilā	210	,,
28.	Yog Nāmāh	216	,,
29.	Srī Nāmā	220	,,
30.	Karm Nāmāh	223	,,
31.	Honi Nāmāh	231	,,
32.	Sota Nāmāh	246	,,
33.	Bir Nāmah	257	,,
34.	Dhiraj Nāmāh	261	,,
35.	Bimal Nāmāh	262	,,
36.	Priyatan Prabhā	274	,,
37.	Kāfiān	276	,,

As stated in the last pages, this anthology has been compiled by Manā Rām, who has related it to four subjects-religious, economic, success in this world and salvation in the next—*Dharm, Arth, Kām, Moksh.*

B. MISCELLANEOUS

1—Poetics

S. No. 247 **S.H.R. : 2227**

Title : Alankār Sāgar Sādhā

Author : Kavi Tehal Singh *Size :* 22 × 17 C.M.

No. of Folios : 83 *Lines per Page :* 17 *Letters per Line :* 21

Date of Compilation : 1855 A.D.

Condition : Old, pages at places worm-eaten, written in beautiful hand, within margin. Complete.

Beginning .—

੧ ਓ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾ ਯਨਮ ।

ਅਥ ਅਲੰਕਾਰ ਸਾਗਰ ਸੁਧਾ ਲਿਖਯਤੇ ।

ਦੋਹਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗਨਪਤਿ ਗੌਰ ਜਾ ਸੁਨ ਬਿਨਤੀ ਮੁਹਮਾਨ ॥
ਕਰ ਧਰ ਸਿਰ ਪਰ ਬਿਘਨ ਹਰ ਮਨ ਮੈ ਪ੍ਰਗਟਹੁ ਆਨ ॥ ੧ ।

End :–

ਦੋਹਰਾ

ਨ੍ਰਿਪਤੁ ਵਰਿ ਪਹਿ ਮਦਰਿ ਦੁਰੇ ਕੰਪ ਪੁਲਕ ਧੁਤ ਅੰਗ।
ਸੋ ਹੂੰ ਜੋ ਤੋਂ ਨਾ ਲਖਤ ਤਿਨ ਕੇ ਕੌਤੇ ਰੰਗ। ੫੬੯।

ਟੀਕਾ — ਹੇ ਰਾਜਨ ਤੇਰੇ ਡਰ ਤੇਤੇ ਸਤ੍ਰ ਹਿਮਾਲੇ ਵਿਖੇ ਛਿਪਨੇ ਵਾਲੇ ਸੀਤ ਕਾਰਨ ਤੇ ਜੋ ਕੰਪ ਅਰੁ ਰੋਮਾਂਚ ਹੈਂ ਅਰੁ ਭੈ ਕਰਕੇ ਜੋ ਕੰਪ ਰੋਮਾਂਚ ਭਏ ਸੋ ਛਿਪਾਏ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥

As stated on folio 1 b this manuscript was written in 1912 B.K. viz 1855 A.D. This manuscript relates to the art of similes and metaphors in poetry Explanation in prose has also been given at places.

S. No. 248

S.H.R. : 2237 C

Title : Chhand Ratnāwli

Author : Har Rām Dās Niranjni *Size :* 18 × 10 C.M.

No. of Folios : 111–157=47 *Lines per Page :* 13 *Letters per Line :* 11

Condition : Old, worm-eaten, throughout written in beautiful hand, within marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ।
ਅਥ ਛੰਦ ਰਤਨਾਵਲੀ ਲਿਖਯਤੇ।
ਦੋਹਰਾ
ਗੁਰੂ ਗਨ ਪਤਿ ਗੋਵਿੰਦ ਕੌ ਨਾਯ ਸੀਸ ਹਰਿ ਰਾਮ।
ਪਿੰਗਲ ਮਤ ਭਾਖਾ ਬਿਖੈ ਰਚਤ ਰੁਚਿਰ ਪਰ ਕਾਮ। ੧।

End :–

ਗ੍ਰੰਥ ਛੰਦ ਰਤਨਾਵਲੀ ਸਾਰਥ ਯਾ ਕੌ ਨਾਮ।
ਭੂਖਨ ਭਰਤੀ ਤੈ ਭਯੌ ਕਹੈ ਦਾਸ ਹਰਿ ਰਾਮ। ੧੧੦।
ਸੰਬਤ ਸਰਨਵ ਮੁਨਿ ਸਸੀ ਨਭ ਨਵਮੀ ਗੁਰੂ ਮਾਨਿ।
ਡਿਡ ਵਾਨਾ ਦਿਵ ਕੂਪ ਜਹਿ ਗ੍ਰੰਥ ਜਨਮ ਸਥੁਲ ਜਾਨਿ। ੧੧੧।
ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਰਾਮ ਦਾਸ ਨਿਰੰਜਨੀ ਕ੍ਰਿਤ ਛੰਦ ਰਤਨਾਵਲੀ ਸਮਾਪਤੰ ਸੁਭੰ।
ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਾਯਨਮੋ ਨਮਹ। ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨਯ ਨਮੋ ਨਮ।

This manuscript deals with prosody. Its date of compilation has been given in the colophon. It was compiled at Didwana near Jodh Pur in Rājasthān. Vide also *Punjabi Hath Likhtan di Suchi* pages 557–59.

S. No. 249

S.H.R. : 2286 C

Title : Chhand Ratnawli

Author : Har Rām Dass Niranjni — *Size :* 22 × 16 C.M.

No. of Folios : 1-22=22 *Lines per Page :* 18 *Letters per Line :* 26

Name of Scribe : Bhai Dargah Singh — *Date of Transcription :* 1914 A.D.

Beginning :—

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯਨਮ: ਸ੍ਰੀ ਸ੍ਰਸਵਤੀ ਯਨਮ: । ਅਥ ਰੂਪ ਦੀਪ ਪਿੰਗਲ ਲਿਖਯਤੇ ।

ਦੋਹਰਾ

ਸਾਰਦ ਮਾਤਾ ਤੁਮ ਬਰੀ ਸਬੁਧ ਦੇਹੁ ਦਰ ਹਾਲ ।
ਪਿੰਗਲ ਕੀ ਛਾਇਆ ਲੀਏ ਬਰਨੋਂ ਬਾਵਨ ਚਾਲ ॥ ੧ ॥

End :—

ਗ੍ਰੰਥ ਛੰਦ ਰਤਨਾਵਲੀ ਸਾਰਥ ਯਾਕੇ ਨਾਮ ।
ਭੂਖ ਨ ਭਰਤੀ ਤੇ ਭਯੋ ਕਹੈ ਦਾਸ ਹਰਿ ਰਾਮ ॥ ੧੦੯ ।
ਸੰਬਤਿਸਰ ਨਵ ਮੁਨਿ ਸਸੀ ਨਭ ਸੀ ਗੁਰਮਾਨ ।
ਭਿਡਵਾਨਾ ਦ੍ਰਿਢ ਕੂਪ ਜਹਿ ਗ੍ਰੰਥ ਜਨਮਥੁਲ ਜਾਨਿ ॥ ੧੧੦ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਰਾਮ ਦਾਸ ਨਿਰੰਜਨੀ ਕ੍ਰਿਤਾ ਛੰਦ ਰਤਨਾਵਲੀ ਸੰਪੂਰਣੰ ॥

S. No. 250

S.H.R. : 2237 B

Title : Rūp Dīp Pingāl Bhākhā

Author : Jai Krishen — *Size :* 18 × 10 C.M.

No. of Folios : 91 to 108=18 *Lines per Page :* 13

Letters per Line : 10 — *Date of Compilation :* 1719 A.D.

Condition : Old, worm eaten throughout, written in beautiful hand, within marginal lines. Complete.

Beginning :—

੧ ੴ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯ ਨਮ : ਸ੍ਰੀ ਸਰੰਸ੍ਵਤੈ ਨਮ :
ਅਥ ਰੂਪ ਦੀਪ ਪਿੰਗਲ ਭਾਖਾ ਲਿਖਯਤੇ ।

ਦੋਹਰਾ ।

ਸਾਰਦ ਮਾਤਾ ਤੁਮ ਬਰੀ ਸੁਬੁਧਿ ਦੇਹ ਦਰਹਾਲ ।
ਪਿੰਗਲ ਕੀ ਛਾਯਾ ਲੀਏ ਬਰਨੋਂ ਬਾਵਨ ਚਾਲ ।

End :–

ਬਾਵਨ ਵਰਨੀ ਚਾਲ ਸਭ ਜੈਸੀ ਮੋ ਪੈ ਬੁੱਧ ।
ਭੂਲ ਭੇਦ ਜਾਂ ਕੌ ਕਹਯੋ ਕਰੋ ਕਬੀਸੁਰ ਸੁੱਧ । ੬੭ ।
ਸੰਮਤ ਸਤ੍ਰਾਂ ਸੈ ਬਰਖ ਔਰ ਛਿਹਤਰ ਪਾਇ ।
ਭਾਦ੍ਰੋਂ ਸੁਦਿ ਦੁਤੀਯਾ ਗੁਰੂ ਭਯੋ ਗ੍ਰੰਥ ਸੁਖ ਦਾਇ । ੬੮ ।
ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਪਿੰਗਲ ਰੂਪ ਦੀਪ ਭਾਖਾ ਜੈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭੇਸਗ ਕ੍ਰਿਤ ਸੰਪੂਰਣੰ । ੧ । ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਾਯ ਨੱਮੋ ਨਮਹ ।

This manuscript relates to prosody. As noted in the colophon it was compiled in 1776 B.K. viz 1719 A.D. by Jai Krishan vide also *Hath Likhtan di Suchi*, page 561.

S. No. 251

S.H.R. : 1333

Title : Lulat Lulām

Author : Pandit Matti Rām *Size :* 29 × 13 C.M.
No. of Folios : 31 *Lines per Page :* 10 *Letters per Line :* 42
Name of Scribe : Sant Margind Ji *Date of Compilation :* 1868 A.D.
Condition : Old, pages at places worm eaten. Complete.

Beginning ;–

੧ ਓ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯਨਮ : ।
ਅਥ ਲਲਿਤ ਲਲਾਮ ਲਿਖਯਤੇ ।
ਦੋਹਰਾ
ਸੁਖ ਦਸਾ ਪ੍ਰਜਨ ਕੌਂ ਸਦਾ ਗਜ ਮੁਖ ਬਦਨ ਉਦਾਰ ।
ਸੇਵਨੀਯ ਸਬ ਜਗਤ ਕੇ ਜਗ ਮਾਬਾਪੁ ਕੁਮਾਰ । ੧ ।
ਕਬਿ ਮਤਿ ਰਾਮ ਗਣੇਸ ਕੌ ਸੁਮਿਰਤ ਸੁਖਸਰ ਸਾਤ ।
ਸੂੰਨ ਪੌਨ ਲਾਗੇ ਬਿਘਨ ਤੂਲ ਤੂਲ ਉਡ ਜਾਤ ॥ ੨ ॥

End :–

ਦੋਹਰਾ
ਕੰਠ ਕਰੈ ਸੋਭਨ ਮੈ ਸੋਹੈ ਅਤਿ ਅਭਿ ਰਾਮ ।
ਸਕਲ ਭਯੋ ਸੰਸਾਰ ਹਿਤ ਕਬਿੱਤ ਲਲਿਤ ਲਲਾਮ । ੪੦੨ ॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਰਾਮ ਸੁਕ ਬਿਬਿਰਚਿਤਾਯਾਂ ਲਲਿਤ ਲਲਾਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਮਾਪਤੰ । ਸੁਭੰ ।

This manuscript deals with use of metaphors. It has got four hundred and two couplets.

S. No. 252 **S.H.R. : 1624**

Title : Tikā Rās Raj

Size : 18 × 10 C.M. *No. of Folios :* 126

Lines per Page : 10 *Letters per Line :* 24

Date of Compilation : 1826 A.D.

Condition : Very old, being soaked its folios are worn out, most'y 1st part, written in beautiful hand, within beautiful marginal lines, headings given in red. Incomplete.

Beginning :—

ਦੋਹਰਾ

ਛਾਯਾ ਕਰ ਕਵਿ ਰਾਜ ਸੋਂ ਤਿਹ ਮਹੀਪ ਕਰ ਪ੍ਰੀਤ ।
ਕਹਯੋ ਸਕਲ ਜਾਨਯੋ ਚਹਤ ਹੌਂ ਸਿੰਗਾਰ ਕੀ ਰੀਤਿ ॥ ੫ ।
ਤਾ ਤੇ ਤੁਮ ਰਸ ਰਾਜ ਕੀ ਟੀਕਾ ਦੇਹੁ ਬਨਾਇ ।
ਸਕਲ ਨਾਯਕਾ ਭੇਦ ਕੀ ਕਥਾ ਸੁਗਮ ਹ੍ਵੈ ਜਾਇ ॥ ੬ ॥

End :—

ਦੋਹਾ

ਯਹ ਟੀਕਾ ਰਸ ਰਾਜ ਕੀ ਨ੍ਰਿਪ ਕਟੋਚ ਕੇ ਹੇਤ ।
ਛਾਯਾ ਕਰ ਕਵ ਜੂ ਕਰੀ ਸਮਝੈ ਸਕਲ ਸਚੇਤ ॥ ੫੨ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਸੰਸਾਰ ਚੰਦ ਵਿਰਚਤੇ ਛਾਯਾ ਕਰ ਕ੍ਰਿਤੇ ਟੀਕਾ ਰਸ ਰਾਜੇ । ਦਸ ਬਰਨਨੰ । ਨਾਮ ਅਸਟਮੋ ਪ੍ਰਕਾਸ ॥ ਸੰਮਤ ੧੮੮੩ । ਮਿਤੀ ਅਸੂ ਵਦੀ ੫ ਵਾਰ ਵੀਰ ਸੁਭ ਦਿਨ ।

Originally this manuscript was written by Matti Rām in Brāj. It is well known work on poetics and allied subject in poetry. This appears to be the commentry of the original. This manuscript was written for Rājā Sansār Chand of Kangrā, whose name has been mentioned after every chapter. It was written in 1883 B.K. viz 1826 A.D. This appears to have been copied in three different hands.

2—General

S. No. 253 **S.H.R. : 2221**

Title : Adhbhūt Bilās

Author : Harjas Rai *Size :* 16 × 11 C.M.

No. of Folios : 81 *Lines per Page :* 7 *Letters per Line :* 22

Condition : Old, written in running hand, without marginal lines, worm eaten. Incomplete.

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।

ਅਥ ਅਧਭੁਤ ਬਿਲਾਸ ਲਿਖਤੇ।

ਛਪਯਾ

ਸ੍ਰੀ ਈਸ੍ਰੀ ਨੰਦ ਚੰਦ ਪਟ ਅਧਭੁਤ ਨੰਦਨੁ।
ਅਰਨ ਬਰਨ ਸੁਖ ਕਰਨ ਦਰਨ ਦੁਖ ਕਲੰਖ ਨਿਕੰਦਨ।
ਏਕ ਰਦਨ ਰਾਜ ਬਦਨ ਸਦਨ ਬੁਧ ਕੁਮਤ ਬਿਨਾਸਨ।
ਧੂਮ੍ਰ ਨੈਨ ਬਰ ਦੈਨ ਸੈਨ ਸੁਭ ਗਿਰ ਕਈਲਾਸਨ॥
ਸਿਰ ਕ੍ਰੀਟ ਸੁਭਗ ਸੁਰਤ ਕ੍ਰਿਤ ਸਰਵ ਚਤ ਬੇਦ ਸੁਭ ਚਤਰ ਕਰ।
ਤਿਨ ਚਰਨ ਬੰਦ ਹਰ ਜਸ ਸਦਾ ਸ੍ਰੀ ਲੰਬੋਦ੍ਰ ਸਭ ਬਿਘਨ ਹਰ।੧।

End :–

ਸੋਰਠਾ

ਪੁਰੀ ਭਦੌੜ ਸਥਾਨ ਭੂਪਤ ਨਾਮ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ।
ਤਿਨ ਹਿਤ ਕੀਯੋ ਬਖਾਨ ਕਵ ਜਨ ਹਰ ਜਸ ਨਾਮ ਕਹਿ॥

This manuscript with the last page missing appears to have been written to entertain Rājā Gūlāb Singh of Bhadour with spiritual instructions.

The poet employs numerous metres with emphasis on alliteration and foreful diction.

S. No. 254

S.H.R. : 2237 D

Title : Bhākhā Bhūkhan

Size : 18 × 10 C.M. *No. of Folios* :161 to 194=34

Lines per Page : 13 *Letters per Line* : 13

Condition : Old, worm-eaten throughout written in beautiful hand, within marginal lines. Complete.

Beginning :–

ਰਾਜਾ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਤ

ੴ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯਨਮ :

ਅਥ ਭਾਖਾ ਭੂਖਣ ਲਿਖਯਤੇ।

ਦੋਹਰਾ।

ਵਿਘਨ ਹਰਨ ਤੁਮ ਹੋ ਸਦਾ ਗਣ ਪਤਿ ਹੋਹੁ ਸਹਾਇ।
ਬਿਨਤੀ ਕਰ ਜੋਰੇ ਕਰੌ ਦੀਜੈ ਗ੍ਰੰਥ ਬਨਾਇ।੧।

End :—

ਭਾਖਾ ਭੂਖਨ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋ ਜੋ ਦੇਖੇ ਚਿਤ ਲਾਇ।
ਬਿਬਿਧਿ ਅਰਥ ਪਦ ਸਹਿਤ ਰਸ ਸਮੁਝੇ ਸਬੇ ਬਨਾਇ। ੨੧੬।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਖਾ ਭੂਖਨ ਸਮਾਪਤੰ ਸੁਭੰ। ੧੧੧੧। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਾਯ ਨਮੋ ਨਮ। ਕ੍ਰਿਸਨਾਯ ਨਮੋ ਨਮ।

This manuscript is attributed to Rājā Jaswant Singh – most probably the ruler of Nabhā State (1783–1840 A.D.) who was a great parton of scholars (vide *Mahakosh* – *Bhai Kahn Singh* page 372). It appears that some poet of this court wrote and attributed it to his master.

The subject matter of this manuscript is *Naikā Varnan* portrayal of different kinds of ladies. It contains 216 couplets.

S. No. 255

S.H.R. : 2210 B

Title : Bhākhā Bhūkhan

Size : 15 × 12 C.M. *No. of Pages* : 1–30 folios Part II

Lines per Page : 9 *Letters per Line* : 20

Date of Compilation : 1777 A.D.

Condition : Old, written in beautiful hand, within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :—

੧ ਓ। ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਇਨਮ॥
ਅਥ ਭਾਖਾ ਭੂਖਣ ਰਾਜਾ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਤ ਲਿਖਯਤੇ।
ਦੋਹਰਾ
ਵਿਘਨ ਹਰਨ ਤੁਮ ਹੋ ਸਦਾ ਗਣਪਤਿ ਹੋਹੁ ਸਹਾਇ।
ਬਿਨਤੀ ਕਰ ਜੋਰੇ ਕਰੋ ਦੀਜੈ ਗ੍ਰੰਥ ਬਨਾਇ॥ ੧।
ਜਿਹ ਕੀਨੋ ਪ੍ਰਪੰਚ ਸਬ ਅਪਨੀ ਇਛਾ ਪਾਇ॥
ਤਾ ਕੋ ਹੌ ਬੰਦਨ ਕਰੋ ਹਾਥ ਜੋਰ ਸਿਰ ਨਾਇ॥ ੨॥

End :—

ਭਾਖਾ ਭੂਖਨ ਗ੍ਰੰਥ ਕੌ ਜੋ ਦੇਖੈ ਚਿਤ ਲਾਇ,
ਬਿਬਿਧ ਅਰਥ ਸਹਿ ਤਰ ਸਮਝੈ ਸਬੈ ਬਨਾਇ॥ ੨੧੬॥

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਿਰਚਤੇ ਭਾਖਾ ਭੁਖਨ ਸਮਾਪਤੇ ਸੁਭ ਮਸਤ।

S. No. 256

S.H.R. : 2294 C

Title : Bir Ras Barnan

Size : 14 × 12 C.M. *No. of Folios* : 1–26=26

Lines per Page : 7 *Letters per Line* : 18

Condition : Same as S.H.R. 2294 A. Complete.

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਬ ਬੀਰ ਰਸ ਬਰਨਨੰ ।

ਕਬਿੱਤੁ ।

ਗਰੜ ਕੋ ਦਾਵਾ ਸਦਾ ਨਾਗਨ ਸਮੂਹ ਪਰ ਦਾਵੋ ਨਾਗ ਜੂਹ ਪਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਤਾਜ ਕੋ ।
ਦਾਵੋ ਪੁਰ ਹੂਤ ਜੈਸੇ ਸਕਲ ਪਹਾਰ ਪਰ ਦਾਵੋ ਔਰਿ ਪਛੀ ਜਿਪੈ ਜੈਸੇ ਬਰ ਬਾਜ ਕੋ ।

End :–

ਗੈਸ ਗਜ ਬਖਸ ਮਹੀਪ ਰਘੁਨਾਥ — ਵਯਾਹਿ ਗਜ ਪੇਖੇ ਕਹੂ ਕਾਹੂ ਦੈ ਡਾਰੈ ਨਾ ॥
ਯਾ ਤੇ ਗੋਰਿ ਗਿਰਜਾ ਗਜਾਨਨ ਕੌ ਗੋਦਿ ਰਹੀ ਸਿਰ ਤੇ—ਤੈ ਨਿਜ ਗੋਦ ਤੈ ਉਤਾਰੈ ਨਾ । ੪੪ ।

This manuscript contains verses, which were meant to arouse chivalry.

S. No. 257

S.H.R. : 2289

Title : Basant Bahār

Size : 22 × 17 C.M. *No. of Folios :* 124 to 222=99
Lines per Page : 10 *Letters per Line :* 27
Date of Compilation : 1615 A.D.
Condition : Old, written in very beautiful hand, without marginal lines, headings given in red. Incomplete.

Beginning :–

ਦੋਹਰਾ

ਕਹਯੋ ਮਲਾਹ ਹੈ ਨ ਬਸ ਮੇਰੇ । ਅਬ ਡੂਬਯੋ ਚਾਹਤ ਯਹ ਬੇਰੋ ।
ਬਲੀ ਹੋਇ ਤੁਮ ਮੈ ਨਰ ਕੋਈ । ਚਢ ਹੈ ਜਾਇ ਖੰਭ ਪਰ ਸੋਈ । ੮੧ ।
ਗਹ ਕਰ ਲਾਉ ਨਾਉ ਕੋ ਖੀਚੈ । ਤੌ ਏ ਲੋਗ ਬਚੈ ਸਬ ਮੀਚੈ ।
ਜਬ ਮਲਾਹ ਇਹ ਭਾਤ ਉਚਾਰਾ । ਭਯੋ ਤ੍ਰਾਸ ਸਬ ਕੇ ਉਰ ਭਾਰਾ । ੮੨ ॥

End :–

ਬੈਨ ਕਾਨਪੁਰ ਮੈ ਗਯੋ ਮੈ ਇਕ ਪੰਡਤ ਪਾਸ ।
ਕਹਯੋ ਤਾਹਿ ਅਗਯਾਨ ਮੁਹਿ ਕਰੋ ਬੇਗ ਹੀ ਨਾਸ । ੭੪ ।

This manuscript with 1–23 folios in the beginning and some folios in the end missing contains the didactic verses. The title is given on the folios 132 and 142.

S. No. 258

S.H.R. : 2237 A

Title : Brind Binod Satsyā

Author : Kavi Brind *Size :* 18 × 10 C.M.
No. of Folios : 83 *Lines per Page :* 13 *Letters per Line :* 13
Date of Compilation : 1614 A.D.
Condition : Old, worm-eaten throughout written in beautiful hand, within marginal lines. Complete.

Beginning :–

ੴ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯ ਨਮ।

ਅਥ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸਤਸਈ ਕ੍ਰਿਤ ਕਵਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਲਿਖਯਤੇ।

ਦੋਹਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਥ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੇ ਹੋਤ ਮਨੋਰਥ ਸਿੱਧਿ।
ਘਨ ਤੈਂ ਜਯੋਂ ਤਰ ਬੇਲਿ ਦਲਿ ਫੂਲ ਫਲਨ ਕੀ ਬ੍ਰਿੱਧਿ ॥ ੧।

End :–

ਸਮੈ ਸਾਰ ਦੋਹਾਨ ਕੇ ਸੁਨਤ ਹੋਤ ਮਨ ਮੋਦ।
ਪ੍ਰਗਟ ਭਯੋ ਯਹ ਸਤਸਈ ਭਾਖਾ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਿਨੋਦ। ੬੯੬।
ਸੰਬਤ ਸਸਿ ਰਸ ਬਾਰ ਸਸਿ ਕਾਤਿਕ ਸੁਦਿ ਸਸਿ ਵਾਰ।
ਤਾਂ ਤੇ ਢਾਕਾ ਸਹਰ ਮੈ ਉਪ ਜਯੋ ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਚਾਰ। ੬੯੭।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਕਵਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕ੍ਰਿਤ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਿਨੋਦ ਸਤਸਯਾਂ ਸੰਪੂਰਨੰ ਸਮਾਪਤੰ। ਸੁਭੰ ਭੂਯਾਤ। ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਤੀ ਏਨਮ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਾਯ ਨਮ।

As noted in the colophon this manuscript was written at Dacca, East Pakistan. Its title indicates that it has seven hundred couplets—*Satsya.*

S. No. 259

S.H.R. : 2244 A

Title : Nām Manjri Nām Mālā

Author : Nand Dāss *Size* : 10 × 7 C.M.

No. of Folios : 1–90 *Lines per Page* : 7 *Letters per Line* : 19

Condition : Old, pages at places worm-eaten, written in beautiful hand within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਏ ਨਮਹ।

ਅਥ ਨਾਮ ਮੰਜਰੀ ਨਾਮ ਮਾਲਾ ਕ੍ਰਿਤ ਕਵਿ ਨੰਦ ਦਾਸ ਲਿਖਯਤੇ।

ਦੋਹਰਾ।

ਤੰਨ ਮਾਮਿ ਪਦ ਪਰਮ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਸਨ ਕਮਲ ਦਲ ਨੈਨ।
ਜਗ ਕਾਰਨ ਕਰ ਨਾਰ ਨਵ ਗੋਕੁਲ ਜਿਨ ਕੌ ਐਨ ॥ ੧ ॥

End :–

ਅਥ ਭੀਮ ਕੇ ਨਾਮ।

ਭੀਮ ਦਕੋਦਰ ਬਾਇ ਸੁਤ ਅੰਤਕ ਭ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰਮਾਨ।
ਸਮ ਥਰਤ ਯਮ ਕਹਤ ਹੈ ਕੀਚਕ ਕਾਲ ਪ੍ਰਮਾਨ। ੪੦।

ਸਰਨ ਹੋ ਸਵਾਮੀ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮੇ ਸਰਨ ਹੋ ਸੁਆਮੀ।

Nand Dāss was a prominent Hindi Poet during Akbar's time later half of the 16th century. He is the author of various works. Every couplet in this manuscript has its own subject.

S. No. 260

S.H.R. : 2286 D

Title : Nām Manjri—Nām Mālā

Author : Kavi Nand Dāss

Size : 23 × 16 C.M.

No. of Folios : 22–36=15 Part III

Lines per Page : 18

Letters per Line : 26

Name of Scribe : Bhāi Dargāh Singh

Beginning :–

੧ ਓ ਸੁਅਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯ ਨਮ ॥
ਅਥ ਨਾਮ ਮੰਜਰੀ ਨਾਮ ਮਾਲਾ ਲਿਖਯਤੇ । ਕ੍ਰਿਤ ਕਵਿ ਨੰਦ ਦਾਸ ।
ਦੋਹਰਾ
ਤੰਨ ਮਾਮਿ ਪਰ ਪਰਮ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਸਨ ਕਮਲ ਦਲ ਨੈਨ ।
ਜਗ ਕਾਰਨ ਕਰੁ ਨਾਰ ਨਵ ਗੋਕਲ ਜਿਨ ਕੋ ਐਨ । ੧ ॥

End :—

ਅਥ ਮਾਲਾ ਕੇ ਨਾਮ
ਮਾਲਾ ਸ੍ਰਕ ਜੋਗੁ ਨਵ ਤੀਯਹ ਜੁ ਨਾਮ ਕੀ ਦਾਮ ।
ਜੁ ਨਰ ਕੰਠ ਕਰਿ ਹੈ ਸੁ ਨਰ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਛਬ ਕੇ ਧਾਮ ॥ ੨੬੯ ॥
ਇਤ ਨਾਮ ਮਾਲਾ ਸਪੂਰਨੰ ॥

It has 269 couplets in all.

S. No. 261

S.H.R. : 2230

Title : Madan Chandrodyā

Size : 23 × 15 C.M.

No. of Folios : 70

Lines per Page : 19

Letters per Line : 15

Condition : Old, pages at places worm-eaten written in good hand within marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਮਦਨ ਚੰਦ੍ਰੋਦਯ ਲਿਖਯਤੇ ।
ਕਬਿਤ
ਲਲਤ ਸੁ ਮਨ ਧਨੁ ਅਲਿਨ ਪਨਚ ਭਨਿ ਬਿਹਰਤ ਉਪਬਨ ਸੁਖਮਾਂ ਸਮਾਜ ਜੂ ।
ਰਤਨ ਜਟਤ ਸੁਘਟਤ ਹੂੰ ਮੁਕਟ ਸੀਸ ਕਟਿ ਪੈ ਨਿਖੰਗ ਪੰਚ ਬਾਨਨ ਬਿਰਾਜ ਜੂ ।
ਸਕਲ ਸਿੰਗਾਰ ਸੁਖ ਸਾਰ ਮਧੁ ਹਿਤਕਾਰਿ ਪ੍ਰਮਲ ਸੁਧਾਰ ਤਰੁ ਨਾਈਤਰ ਬਾਜ ਜੂ ।
ਕਮਲਾ ਅਨੰਦ ਸੁਖ ਕੰਦ ਨੰਦ ਨੰਦ ਨੰਦ ਜੈ ਜੈ ਸੰਬਰਾਰਿ ਬੀਰ ਜੈ ਜੈ ਰਿਤ ਰਾਜ ਜੂ ।

End :–

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਮਦਨ ਚੰਦ੍ਰੋਦਯ ਤੰਤ੍ਰ ਭੇਦ ਕੋ ਸਾਰ ।
ਚਤੁਰ ਪ੍ਰਕਰਣ ਸੁ ਗ੍ਰੰਥ ਸੁਠ ਪੂਰਨ ਭਯੋ ਬਿਚਾਰੁ । ੨੨੪ ।

This manuscript cointains erotic poetry dealing with the beauty of the beloved etc. This manuscript copy contains 224 verses.

S. No. 262

S.H.R. : 2232

Title : Ras Rang Granth

Author : Gopal Singh *Size :* 23 × 16 C.M.
No. of Folios : 155 *Lines per Page :* 16 *Letters per Line :* 15
Condition : Old, pages at places worm-eaten. *Complete.

Beginning :—

ਸ੍ਰੀ ੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਸ੍ਰੀ ਜਗਦੰਬਾਯੈ ਨਮ । ਅਥ ਰਸ ਰੰਗ ਲਿਖਯਤੇ ।
ਕਬਿਤ
ਯੇ ਰੇ ਮਨ ਮੇਰੇ ਤੇਰੇ ਕਾਜ ਸਬ ਸਿਧ ਹੋਇ ਸਿਧਿ ਨਿਧਿ ਸਾਜ ਹੋਇ ਸੋ ਵਿਲਾਸ ਕਰਿਯੈ ।
ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਚੰਦ ਜਾਕੀ ਦੁਤਿ ਕੇ ਸਮਾਨ ਹੈਂਨ ਪਿਤਾ ਬ੍ਰਖਭਾਨ ਜਾਕੋ ਐਸੋ ਧਯਾਨ ਧਰਿਯੈ ।
ਨਕਾਲਕ ਵਿਤ੍ਰਿ ਭੁਵਨ ਪਤਿ ਕੀ ਪਰਮੁ ਪ੍ਰਿਯਾ ਬਿਧਿ ਬਿਧਿ ਬ੍ਰਜ ਲੀਲਾ ਹੇਤੁ ਉਰ ਭਰਿਯੈ ।
ਮਹਿਮਾ ਅਗਾਧਾ ਪਲ ਆਧਾ ਹੁਨ ਬਾਧਾ ਰਖੈ ਐਸੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਜੂ ਰਰਿਯੈ ।

End :–

ਦੋਹਾ
ਗੁਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੂਰਨ ਕਿਯੋ ਲਿਖ ਕਰ ਕੈ ਰਸ ਰੰਗ ।
ਪੈਂਤੀ ਸਾਲ ਸੁਹਾਵਨਾ ਜੇਠ ਮਾਸ ਸਸਿ ਅੰਗ ।

There is a different in style in the main book and in the appendix. The appendix appears to have been added to the volume subsequently.

It has two parts.

(i) folio 1–155 Ras Raug Granth

(ii) Appexdix folio 1–24. The appendix contains the verses in praize of Gūrū Gobind Singh and the ruler of Nābhā by Brij Rāj Singh (1878).

S. No. 263

S.H.R. : 2288

Title : Sūndar Singār

Author : Sūndar Kavi *Size :* 25 × 16 C.M.
No. of Folios : 58 *Lines per Page :* 16 *Letters per Line :* 18
Name of Scribe : Nand Lāl *Date of Compilation :* 1631 A.D.
Condition : Old, written in good hand, within marginal lines, pages at places worm eaten headings given in red. Incomplete.

Beginning :—

ਅਥ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਗਾਰ ਲਿਖਯਤੇ ।
ਜਬ ਕਵ ਕੇ ਮਨਯੇ ਬਢੇ ਤਬ ਯਿਹ ਕਿਯੋ ਬਿਚਾਰ ।
ਬਰਨੰਤ ਨਾਯਕ ਨਾਯਕਾ ਰਚਯੇ ਗ੍ਰੰਥ ਬਿਸਥਾਰ ।
ਸੁੰਦਰ ਕ੍ਰਿਤ ਸਿੰਗਾਰ ਹੈ ਸਕਲ ਰਸਨ ਕੇ ਸਾਰ ।
ਨਾਮ ਧਰਯੋ ਯਾ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋ ਯਹ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਗਾਰ । ੧੪ ॥
ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਗਾਰ ਕੋ ਪਢੇ ਸੁਨੈ ਸੁ ਗਯਾਨ । .
ਤਿਨ ਮਾਨੋ ਸੰਸਾਰ ਮੈ ਕਿਯੋ ਸੁਧਾ ਰਸ ਪਾਨ । ੧੫ ॥
ਸੰਬਤ ਸੋਰਹ ਸੈ ਬਰਸ ਬੀਤੇ ਅਠਾਸੀਤ ।
ਕਾਤਕ ਸੁਦੀ ਖਸ਼ਟਮੀ ਗੁਰੌ ਰਚਯੋ ਗ੍ਰੰਥ ਕਰ ਪ੍ਰੀਤ । ੧੬ ॥

End :—

ਯਹ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਗਾਰ ਕੀ ਪੋਥੀ ਰਚੀ ਬਿਚਾਰ ।
ਚੂਕੇਯ ਹੋਇ ਕਹੂੰ ਕਛੂ ਲੀਜੋ ਸੁ ਕਵਿ ਬਿਚਾਰ ॥ ੫੩ ॥
ਇਤੀ ਸ੍ਰੀ ਸੰਦਰ ਸਿੰਗਾਰ ਮਹਾ ਕਵਿ ਰਾਈ ਕ੍ਰੀਤ ਸੰਪੂਰਨੰ ।
ਦੋਹਰਾ
ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੇ ਲਿਖੇ ਹੈ ਯਹ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਗਾਰ ।
ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨਰੇਸ ਨੇ ਲੀਖਵਾਯੋ ਕਰ ਪਯਾਰ ।

This manuscript was transcribed at the instance of one Sewā Singh. In the Colophon it has been stated that is was transcribed by Nand Lal.

The subject of this manuscript is *Naykā bhed*, portrayal of female beauty. Its first portion is didactic in nature.

S. No. 264

S.H.R. : 2286 B

Title : Sūndar Singār

Author : Kavi Sundar — *Size :* 23 × 16 C.M

No. of Folios : 1–33=33 *Lines per Page :* 18 *Letters per Line :* 26

Name of Scribe : Bhāi Dargāh Singh — *Date of Compilation :* 1631 A.D.

Condition : Same as of A.

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਗਾਰ ਲਿਖਯਤੇ । ਕ੍ਰਿਤ ਕਬਿ ਸੁੰਦਰ ।
ਦੋਹਰਾ
ਦੇਵੀ ਪੂਜਿ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਪੂਜਉ ਹਰਿ ਕੇ ਪਾਇ ।
ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਜੋਰਿ ਕੈ ਕਹੈ ਮਹਾਂ ਕਵਿ ਰਾਇ । ੧ ।

End :–

ਦੋਹਰਾ

ਯਹ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਗਾਰ ਕੀ ਪੋਥੀ ਰਚੀ ਬਿਚਾਰਿ ॥
ਚੂਕੋ ਹੋਇ ਕਹੂੰ ਜਹਾ ਲੀਜੈ ਸੁ ਕਬਿ ਸੁਧਾਰਿ ॥ ੩੫੫ ॥

ਇਤਿ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਗਾਰੁ ਸਮਾਪਤੰ ॥ ੧ ॥

S. No. 265 **S.H.R. : 2210 A**

Title : Sabhā Parkāsh

Author : Harcharn Dāss *Size :* 15 × 12 C.M.
No. of Folios : 207 *Lines per page :* 9
Letters per Line : 21 *Date of transcription :* 1841 A.D.
Condition : Old, written in beautiful hand, within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਅਥ ਸਭਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਲਿਖਯਤੇ ।
ਦੋਹਰਾ
ਗੌਰ ਸਯਾਮ ਜੋ ਬਪੁ ਧਰੈ ਵਸਤੁ ਵਿਚਾਰੈ ਏਕ ।
ਜਯੋ ਬਿਸਰਗ ਸੋ ਰਾਖਿ ਹੈ ਨਿਜ ਜਨ ਮਨ ਕੀ ਟੇਕ ।

End :—

ਦੋਹਾ

ਦੂਰ ਕਰਤ ਜੋ ਬਿਕਰਮ ਗਤਿ ਮਨ ਦਯਾਲੁ ਸੁਭ ਗੀਤ ।'
ਰਾਧਾ ਹਰਿ ਯਹ ਗ੍ਰੰਥ ਸੋ ਕਰੈ ਸਦਾ ਸੁਭ ਪ੍ਰੀਤ ॥ ੪੬ ॥
ਬੇਦ ਇੰਦ ਗਜ ਭੂਗ ਨਿਤ ਸੰਬਤ ਸਰ ਕਵਿ ਵਾਰ ।
ਸਾਵਨ ਸੁਕਲ ਤ੍ਰਿਓਦਸੀ ਰਚਯੋ ਗ੍ਰੰਥ ਸਬਿਚਾਰ ॥

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਚਰਣ ਦਾਸ ਕ੍ਰਤੇ ਸਭਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਦਸਮੋ ਲਾਸ । ੧੦ । ਪੋਥੀ ਸੰਪੂਰਣੰ ਮਸਤ ਸੁਭ ਮਸਤੁ । ਸੰਬਤ ੧੮੯੮ ।

It contains erotic verses describing various kinds of females and their characteristics.

S. No. 266 **S.H.R. : 2210 C**

Title : Tikā Bhākhā Bhūkhan

Author : Harcharn Dāss *Size :* 15 × 12 C.M.
No. of Folios : 30b–157a *Lines per Page :* 9
Letters per Line : 20
Condition : As in S.H.R. 2210 A. Headings in red. Complete.

Beginning :—

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਇ ਨਮ :   ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਕਮਲੇ ਭਯੋ ਨਮ :

ਦੋਹਰਾ

ਤੁਲਸੀ ਸੋਭਤਿ ਚਰਨ ਮੈ ਗਲ ਤੁਲਸੀ ਦਲ ਮਾਲਾ ।
ਬਿਹਰਤ ਰਾਧਾ ਸੰਗ ਮੈ ਜਮਨਾ ਤਟ ਨੰਦ ਲਾਲਾ । ੧ ॥
ਲਲਿਤ ਮਾਲ ਲਲਿਤਾ ਰਚੈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕੇ ਹੇਤ ।
ਮਹਲ ਟਹਲ ਬ੍ਰਿੰਦਾ ਕਰਤਿ ਮਧੁ ਮੰਗਲ ਸੁਸਮੇਤ ॥ ੨ ॥

End :—

ਕਬਿੱਤ

ਧਰ ਧਯਾਨ ਜਿਨੈ ਕਰਤਾ ਲਖਿ ਹੈ ਨਿਰਖੈ ਸਿਵ ਜਾਹਿ ਉਪਾਸਨ ਮੈ
ਛਿਨ ਏਕ ਛਮਾਨ ਕਰੈ ਕਬ ਹੀ ਨਿਜ ਦਾਸ ਪਰੈ ਜਹ ਤ੍ਰਾਸਨ ਮੈ
ਚਿਤ ਚਾਹ ਪੁਰੈ ਹਿਯ ਕੋ ਤਮ ਘੋਰ ਹਰੈ ਨਖ ਚੰਦ ਉਜਾਸਨ ਮੈ
ਤੁਲਸੀ ਹਰਿ ਪਾਯ ਪਯੋ ਜਮੈ ਸੋਹਤ ਜਯੋ ਕਮਲਾ ਕਮਲਾਸਨ ਮੈ । ੬੫ ।
ਸੰਬਤ ਅਠਾਰਹ ਸੈ ਬਿਤੇ ਤਾ ਪਰ ਚੋਤਿਸ ਜਾਤ ।
ਟੀਕਾ ਕੀਨੀ ਪੂਰ ਦਿਨ ਗੁਰ ਦਸਮੀ ਅਵਦਾਤ ॥ ੪੨੬ ।
ਇਤ ਹਰਚਰਨ ਦਾਸ ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਖਾ ਭੂਖਨ ਟੀਕਾ ਸੰਪੂਰਨ ।

This manuscript contains the versified commentry on *Bhākhā Bhūkhan* of Rājā Jaswant Singh by Harchan Dass. (vide folio 31 b) in mixed Punjābi and Brajī diction. As noted in the colophon it was written in 1834 B.K. viz. 1777 A.D. It contains 426 couplets in all. At places Punjābi explanation of the couplets has also been given.

MISCELLANEOUS

A. POLITICS—Rajneeti

S. No. 267

S.H.R. : 2899 B

Title : Chānākā Shāstar

Author : Senāpat | *Size* : 18 × 13 C.M.
No. of Folios : 2–18=17 | *Lines per Page* : 10 | *Letters per Line* : 22
Condition : Old, written in running hand, without any margin. Complete.

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ।
ਅਥ ਚਿਣਾਕਾ ਸਾਸਤ੍ਰ ਭਾਖਾ ਲਿਖਤੇ ।
ਦੋਹਰਾ
ਪ੍ਰਣਵਤ ਹੌ ਸ੍ਰੀ ਬਿਸਨ ਕੋ ਜੋ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਕੋ ਰਾਉ ।
ਚਾਣਾਕੇ ਭਾਖਾ ਕਰੋ ਜੋ ਤੁਮ ਹੋਹ ਸਹਾਇ ॥ ੧ ।
ਬਹੁ ਸਾਸਤ੍ਰ ਅਵਲੋਕ ਕੈ ਸੁੰਦਰ ਬਚਨ ਨਿਕਾਰ ।
ਰਾਜਨੀਤ ਸੰਬ੍ਰਹ ਕੈ ਬਰਨਨ ਕਰੋਂ ਬਿਚਾਰ ॥ ੨ ।

End :—

ਦੋਹਰਾ
ਸਾਸਤ੍ਰ ਸਕਲ ਬਿਚਾਰ ਕੈ ਮਥ ਕਾਢਿਓ ਯਹ ਸਾਰ ।
ਨਾਰਾਇਣ ਭਜੀਐ ਸਦਾ ਕਰੀਐ ਪਰਉਪਕਾਰ । ੧੦ ।
ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਕੀ ਸਭਾ ਮੈ ਲੇਖਕ ਪਰਮ ਸੁਜਾਨ ।
ਚਾਣਾਕੇ ਭਾਖਾ ਕੀਏ ਕਵਿ ਸੈਨਾ ਪਤਿ ਨਾਮ । ੧੧ । ੨੦੨ ॥

ਇਤ ਬ੍ਰਿਧ ਚਾਣਾਕੈ ਭਾਖਾ ਖੋੜਸ ਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥ ੧੬ ।

It is a versified translation of Vishnā Gūpt – Chānākā's Arth Shāstar done by the Court poet of Guru Gobind Singh (1666–1708 A.D.) Senāpat, well-known for his work Sirī Gūr Sobhā.

S. No. 268

S.H.R. : 1435

Title : Chānak Shāstra

Author : Senāpat | *Size* : 15 × 9 C.M.
No. of Folios : 310–328=19 | *Lines per Page* : 9
Letters per Line : 25
Condition : Very old, written in good hand, within marginal lines, leaves worm-eaten. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਅਥ ਚਾਣਾਕ ਸਾਸਤ੍ਰ ਭਾਖਾ ਲਿਖਤੇ ।
ਦੋਹਰਾ
ਪ੍ਰਣਵਤ ਹੋ ਸ੍ਰੀ ਬਿਸਨ ਕੋ ਜੋ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਕੋ ਰਾਉ ।
ਚਾਣਾਕੇ ਭਾਖਾ ਕਰੋ ਸੋ ਤੁਮ ਹੋਹੁ ਸਹਾਇ ॥ ੧ ।

End :–

ਦੋਹਰਾ
ਸਾਸਤ੍ਰ ਸਕਲ ਬਿਚਾਰਿ ਕੈ ਮਥਿ ਕਾਢਿਓ ਯਹਿ ਸਾਰ ।
ਨਰਾਇਣ ਭਜੀਐ ਸਦਾ ਕਰੀਐ ਪਰਉਪਕਾਰ । ੧੧ ॥
ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਕੀ ਸਭਾ ਮੈ ਲੇਖਕ ਪਰਮ ਸੁਜਾਨ ।
ਚਾਣਾਕੇ ਭਾਖਾ ਕੀਏ ਕਵਿ ਸੈਨਾਪਤਿ ਨਾਮ । ੧੨ ॥
ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਧ ਚਾਣਾਕੇ ਭਾਖਾ ਖੋੜਸੋ ਧਿਆਇ ॥ ਸਮਾਪਤੰ ਸੁਭ ਮਸਤ ॥

S. No. 269

S.H.R. : 2244 B

Title : Chanaka Shastar

Author : Senapat
Size : 10 × 7 C.M.
No. of Folios : 90–122=33
Lines per Page : 7
Letters per Line : 18
Condition : Old, written in beautiful hand, within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਏ ਨਮ: ਅਥ ਚਣਾਕਾ ਸਾਸਤ੍ਰ ਭਾਖਾ ਲਿਖਤੇ ।
ਦੋਹਰਾ ।
ਪ੍ਰਣਵਤ ਹੋ ਸ੍ਰੀ ਬਿਸਨ ਕੋ ਜੋ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਕੋ ਰਾਇ ।
ਚਾਣਾਕੇ ਭਾਖਾ ਕਰੋ ਜੋ ਤੁਮ ਹੋਹਿ ਸਹਾਇ ।

End :–

ਦੋਹਰਾ ।
ਸਾਸਤ੍ਰ ਸਕਲ ਵਿਚਾਰ ਕੈ ਮਥ ਕਾਢਿਓ ਯਹ ਸਾਰ ।
ਨਾਰਾਇਣ ਭਜੀਐ ਸਦਾ ਕਰੀਐ ਪ੍ਰਉਪਕਾਰ । ੧੦ ।
ਗਰ ਗੋਬਿੰਦ ਕੀ ਸਭਾ ਮੈ ਲੇਖਕ ਪਮ ਸੁਜਾਨ ।
ਚਾਣਾਕੇ ਭਾਖਾ ਕੀਏ ਕਵਿ ਸੈਨਾਪਤ ਨਾਮ । ੨੦੬ ।
ਇਤਿ ਬ੍ਰਿਧ ਚਾਣਾਕੇ ਭਾਖਾ ਖੋੜਸਮੋ ਧਿਆਇ । ੧੬ । ਸਮਾਪਤ ਮਸਤੁ ਸੁਭ ਮਸਤੁ । ੧ ।

S. No. 270

S.H.R. : 1583

Title : Hit Updesh

Size : 17 × 12 C.M. *No. of Folios :* 370

Lines per Page . 9 *Letters per Line :* 16

Name of Scribe : Tansukh

Condition : Very old, some folios worn-out, written in running hand, within marginal lines, headings given in red, first page torn out. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਬ ਹਿਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਰਾਜਨੀਤ ਭਾਖਾ ਲਿਖਤੇ ।
ਚੋਪਈ
ਪ੍ਰਿਥਮ ਅਰਾਧੋ ਏਕੰਕਾਰਾ । ਜਗਤ ਸਾਜ ਜਿਹ ਕੀਆ ਪਸਾਰਾ ।
ਤੀਨ ਭਾਂਤ ਕਰ ਸ੍ਰਿਸਟ ਉਪਾਈ । ਉਤਮ ਮਧਮ ਅਧਮ ਕਹਾਈ ॥

End :–

ਦੋਹਿਰਾ
ਜੈਸੀ ਹਿਰਦੇ ਬੁਧ ਹੀ ਤੈਸੇ ਕਹੋ ਸੁਨਾਇ ।
ਅਛਰ ਕੀ ਜਿਹ ਟੂਟ ਹੁਇ ਪੜੀਅਹੁ ਗੁਨੀ ਬਨਾਇ । ੩੩੩ ।
ਇਤ ਹਿਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੰਪੂਰਨੰ ॥

This manuscript is a versified translation of the World famous Sanskrit work *Hit Updesh*, originally written to teach statesmanship to princes. It contains discourses on benefits of friendship, kinds of friendship, conflict and compromise.

S. No. 271

S.H.R. : 2209

Title : Hit Updesh

Size : 14 × 8 C.M. *No. of Folios :* 349

Lines per Page : 7 *Letters per Line :* 20

Condition : Very old, worm-eaten, written in beautiful hand, within marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਬ ਹਿਤ ਉਪਦੇਸ ਸੁਰਜੀਤ ਭਾਖਾ ਲਿਖਤੇ ।
ਚੋਪਈ
ਪ੍ਰਿਥਮ ਅਰਾਧੋ ਏਕੰਕਾਰਾ । ਜਗਤੁ ਸਾਜਿ ਜਿਹ ਕੀਆ ਪਸਾਰਾ ।
ਤੀਨਿ ਭਾਂਤਿ ਕਰਿ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਉਪਾਈ । ਉਤਮ ਮਧਮ ਅਧਮ ਕਹਾਈ ।
ਸੂਛਮ ਔ ਅਸਥੂਲ ਬਨਾਈ । ਸਭ ਘਟ ਮੈ ਪ੍ਰਭ ਰਹਿਓ ਸਮਾਈ ।

End :—

ਦੋਹਰਾ

ਜੈਸੀ ਹਿਰਦੇ ਬੁਧਿ ਥੀ ਤੈਸੇ ਕਹੇ ਸੁਨਾਇ ॥
ਅਛਰ ਕੀ ਜਹ ਟੂਟਿ ਹੁਇ ਪੜੀਅਹੁ ਗੁਨੀ ਬਨਾਇ ॥ ੩੩੩ ॥ ੧੩੧੦ ।
ਇਤਿ ਹਿਤ ਉਪਦੇਸ ਸੰਪੂਰਣੰ । ਸਤਿ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਜੀ ਸਤਿ ॥

S. No. 272 **S.H.R. : 2899 C**

Title : Hit Updesh

Author : Pandit Bishan Sharma *Size* : 18 × 13 C.M.
No. of Folios : 18 to 216 *Lines per Page* : 10
Letters per Line : 22
Condition : As in S.H.R. 2899 A.

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਰਾਜਨੀਤ । ਚੌਪਈ ।
ਪ੍ਰਥਮ ਅਰਾਧੋ ਏਕੰਕਾਰਾ ।
ਜਗਤ ਸਾਜ ਜਿਹ ਕੀਆ ਪਸਾਰਾ ।
ਤੀਨ ਭਾਂਤਿ ਕਰ ਸ੍ਰਿਸਟ ਉਪਾਈ ।
ਸੂਛਮ ਔ ਅਸਥੂਲ ਬਨਾਈ ।

End :—

ਚੌਪਈ

ਤਨਸੁਖ ਖਤ੍ਰੀ ਬਸੈ ਲਾਹੌਰ । ਕਰਮ ਰੇਖ ਆਯੋ ਥੰਭੋਰ ।
ਸੁਤ ਪੁਨਿ ਤਾਂ ਕੈ ਅਹੈ ਜੀ ਤੀਨ । ਇਕ ਨਾਨਾ ਦੋ ਬਡੇ ਪ੍ਰਬੀਨ ।
ਤੇ ਭੀ ਸੇਵਾ ਗੁਰ ਕੀ ਕਰੇ । ਨਿਸਬਾਸੁਰ ਗੁਰ ਗੁਨ ਉਚਰੇ ।
ਤਿਨ ਸੋ ਪੋਥੀ ਦੇਇ ਪਠਾਈ । ਰਣਥੰਭੋਰ ਤਨਸੁਖ ਪੈ ਆਈ ।
ਦੇਖਤ ਤਾਂਕੇ ਮਨ ਮੈ ਆਈ । ਕੀਜੈ ਯਹਿ ਦੋਹਾ ਚੌਪਾਈ ।

ਦੋਹਰਾ

ਜੈਸੀ ਹ੍ਰਿਦੇ ਬੁਧ ਥੀ ਤੈਸੋ ਕਹਿਓ ਸੁਨਾਇ ।
ਅਛਰ ਕੀ ਜਿਹ ਟੂਟ ਹੋਇ ਪੜੀਓ ਗੁਨੀ ਬਨਾਇ ॥ ੩੨੦ ॥
ਇਤ ਸੰਧ ਕਥਾ ਸਮਾਪਤੰ ॥

As stated in the colophon this manuscript is a versified translation from a Sanskrit work *Hit Updesh*, the copy of which had been brought from Ranthambore.

S. No. 273

S.H.R. : 1572 B

Title : Neāh Nibāh Granth

Author : Gwāl Kavi

Size : 25 × 18 C.M.

No. of Folios : 20–24=5 *Lines per Page :* 19 *Letters per Line :* 20

Name of Scribe : Dharam Singh *Date of Compilation :* 1873 A.D.

Complete.

Beginning :—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨਾਯ ਨਮ ।
ਅਥ ਨੇਹ ਨਿਬਾਹ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖ੍ਯਤੇ ।
ਦੋਹਰਾ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਦ ਪੰਕਜ ਵਿਮਲ ਭਲ ਸੁਖ ਸੁਖਮਾਦਾਇ ।
ਤਿਨ ਕੌਂ ਵੰਦਤਿ ਗ੍ਵਾਲ ਕਵਿ ਪਾਨ ਜੋਰ ਸਿਰ ਨਾਯ ॥ ੧ ।

End :—

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਨੇਹ ਨਿਬਾਹ ਗ੍ਰੰਥ ਗ੍ਵਾਲ ਕਵੀ ਕ੍ਰਿਤ ਸੰਪੂਰਨੰ ॥
ਚੌਪਈ
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਸੁਭ ਥਾਨ । ਜਿਸ ਤਟ ਲੇਖਕ ਰਹਤ ਮਹਾਨ ।
ਤਿਨ ਮੈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਅਨਜਾਨ । ਲਿਖਨ ਪਠਨ ਕੀ ਇੱਛਾ ਠਾਨ ॥
ਰਾਜਨੀਤ ਔ ਨੇਹ ਨਿਬਾਹ । ਸੰਕਰ ਦਿਜ ਹਿਤ ਲਿਖ੍ਯੋ ਸੁਚਾਹ ।
ਸੁੰਨ ਰਾਮ ਨਿਧਿ ਆਤਮ ਅਹੈ । ਸੰਮਤ ਬਿਕ੍ਰਮ ਜੀਤ ਸੁ ਕਹੈ ।
ਦੋਹਰਾ
ਸੁਕਰ ਵਾਰ ਥਿਤਿ ਤਰੌਦਸੀ ਆਸਨ ਵਦਿ ਕੀ ਆਹ ।
ਭੂਲ ਚੂਕ ਸਭ ਬਖਸਿਯੋ ਜੋ ਹੈ ਲੇਖਕ ਮਾਹ ॥ ੨ ॥

This relates to politics and deals with the methods of continuing friendship. It is in a verse written by Gwāl. The date of compilation as recorded in colophon is 1930 B.K. viz. 1873 A.D.

S. No. 274

S.H.R. : 1572 A

Title : Rājneet

Author : Kavi Devi Dāss

Size : 25 × 18 C.M.

No. of Pages : 20 *Lines per Page :* 19 *Letters per Line :* 21

Name of Scribe : Dharam Singh

Condition : Very old, written in beautiful hand, the half with red marginal lines, and the other half without margin. Complete.

Beginning :—

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਥ ਰਾਜ ਨੀਤ ਕ੍ਰਿਤ ਕਵਿ ਦੇਵੀ ਦਾਸ ਲਿਖਯਤੇ ।

ਕਬਿੱਤ

ਨੀਤ ਹੀ ਤੇ ਧਰਮ ਧਰਮ ਹੀ ਤੇ ਸਿੱਧ ਸਬ ਨੀਤ ਹੀ ਤੇ ਆਦਰ ਸਭਾਨਿ ਬੀਚ ਪਾਇਯੇ ।
ਨੀਤ ਸੈਂ ਅਨੀਤ ਛੂਟੈ ਨੀਤ ਹੀ ਤੇ ਸੁਖ ਲੂਟੈ ਨੀਤਿ ਲੀਯੇ ਬੋਲੈ ਭਲੋ ਬਕਤਾ ਕਹਾਇਯੇ ।
ਨੀਤ ਹੀ ਤੈ ਰਾਜ ਰਾਜੈ ਨੀਤ ਹੀ ਤੈ ਪਾਤਸਾਹੀ ਨੀਤ ਹੀ ਕੇ ਨਵਖੰਡ ਮਾਹਿ ਜਸੁ ਗਾਇਯੇ ।
ਛੋਟਨਿ ਕੋ ਬਡੇ ਕਰੈ ਬਡੇ ਮਹਾਂ ਬਡੇ ਕਰੇ ਤਾਂ ਤੇ ਸਭ ਹੀ ਕੋ ਰਾਜਨੀਤ ਹੀ ਸੁਨਾਇਯੇ ।

End :—

ਕਬਿੱਤ

ਜਬ ਜਬ ਗਾਢ ਪਰੀ ਦਾਸਨਿ ਕੋ ਦੇਵੀ ਦਾਸ ਤਬ ਤਬ ਹੀ ਸਹਾਇ ਹਰਿ ਜੂ ਨੇ ਕੀਨੇ ਹੈ ।
ਜੈਸੇ ਕਛੂ ਨਰ ਹਰਿ ਦੇਵ ਜੂ ਦਯਾ ਨਿਧਾਨ ਐਸੇ ਕੌਨ ਅਵਤਾਰ ਦਯਾ ਰਸ ਭੀਨੇ ਹੈ ।
ਮਾਤਨਿ ਕੇ ਪੇਟ ਤੇ ਸੁਰੂਪ ਧਰੇ ਠੌਰ ਠੌਰ ਸੋ ਤੋਹੈ ਉਚਿਤ ਐਸੇ ਔਰ ਕੇ ਪ੍ਰਬੀਨੇ ਹੈ ।
ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਹੇਤ ਜਾਨਿ ਨਾਬਰ ਕੇ ਕਾਂਧੇ ਆਪੁ ਪਾਥਰ ਕੇ ਪੇਟ ਮੈ ਤੇ ਅਵਤਾਰ ਲੀਨੇ ਹੈ ।
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਦੇਵੀ ਦਾਸ ਕ੍ਰਿਤ ਕਬਿੱਤੁ ਰਾਜਨੀਤ ਸੰਪੂਰਣੰ ॥

This manuscript contains verses on politics. In the opening lines the poet establishes the importance of politics as a practical way of success. It contains 118 verses in all.

B. PREDICTORY LITERATURE— Palmistry etc. (Shagan Shastar etc.)

S. No. 275 **S.H.R. : 1590 L**

Title : Ang Phurnā kā Vichār

Size : 18 × 13 C.M. *No. of Folios :* 55-56=2 Part II

Lines per Page : 10 *Letters per Line :* 22

Beginning :—

੧ ੴ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯ ਨਮ : ।

ਅਥ ਅੰਗ ਫੁਰਨ ਵੀਚਾਰੁ ਲਿਖਯਤੇ ।

ਪੁਰਖ ਕੇ ਲਖਣ । ਜੋ ਸਿਰ ਕਾ ਤਾਲੂ ਫੁਰੇ ਤੋ ਬਡੀ ਉਚੀ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤੇ ਹੋਵੈ । ਅਰ ਸੱਜਾ ਪਾਸਾ ਫੁਰੇ ਤੌ ਮਿਤਰੁ ਮਿਲੈ ।

End :—

ਇਹੁ ਅੰਗ ਫੁਰਨ ਕਾ ਬੀਚਾਰ ਕਹਾ ਹੈ। ਜੋ ਕੋਈ ਪੁਰਖ ਇਸ ਕਾ ਪਾਠ ਕਰੇਗਾ ਤਿਸ ਕੋ ਸੁਖ ਹੋਵੇਗਾ। ਤਿਸ ਕੇ ਅੰਗ ਸੁਭ ਫੁਰੇਗੇ। ਅਸੁਭ ਨਹਿ ਫੁਰੇਗੇ। ਤਿਸ ਕੋ ਸੁਭ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਤ ਅੰਗ ਫੁਰਨ ਸਮਾਪਤੰ। ਮਸਤਮ ਸੁਭ ਮਸਤ। ਸਮਸਤੰ ਮਸਤ।

This manuscript deals with predictory meanings of subtle movements of various parts of body of man as well as that of woman.

S. No. 276

S.H.R. : 2286 A

Title : Prichhā Garg Rikhī kā

Author : Garg Rikhī | *Size* : 23 × 16 C.M.

No. of Folios : 15 | *Lines per Page* : 18 | *Letters per Line* : 26

Name of Scribe : Bhāi Dargāh Singh | *Date of Compilation* : 1778 A.D.

Condition : Old, pages at places worm-eaten, written in beautiful hand, within marginal lines, headings given in red. Complete.

Beginning .—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਓਅੰ ਨਮੋ ਭਗਵਨ ਸੁਭ ਮਾਂਡਨੀ ਦੇਵੀ ਸ੍ਰਵ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਸਾਦਿਨੀ।

ਸ੍ਰਬ ਨਿਮਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸਨੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੋਵਿੰਦਾ ਇਨਮਹ।

ਪਾਸਾ ਡਾਲਨਾ ਸਤਿ ਨਾਮਾ ਗਰਗ ਕਹਿ ਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨੇ ਕੇ ਜੋਗ ਹੈ। ਗਰਗ ਨਾਮਾ ਮਨ ਤਿਸ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰੀਛਾ ਬਨਾਇਆ ਹੈ।

End :—

ਏਕ ਪਤਾ ਸੁਨ ਰਾਤ ਕੋ ਗੁਰਦੇਵ ਸੁਪਨੇ ਕੇ ਮਾਹਿ ਕਾ ਯਾ ਭਗਵਾਨ ਕਾ ਦਰਸਨ ਯਾ ਕੁਲਦੇਵ ਕਾ ਦਰਸਨ ਹੋਵੇਗਾ ਯਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤੌ ਫਾਲ ਸਤਿ ਕਰਿ ਜਾਨੀਓ। ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੀਛਾ ਗਰਗ ਰਿਖੀ ਕਾ ਭਾਖਯਾ ਬੰਧਨ ਸਮਾਪਤੰ। ਮਿਤੀ ਭਾਦੋ ਸੁਦੀ ੧੩। ਸੰਮਤ ੧੯੩੫। ਦਿਨ ਸੋਮਵਾਰ ਕੋ ਪੂਰਾ ਕੀਆ।

ਦਸਖਤ ਭਾਈ ਦੁਗਾਹ ਸਿੰਘੁ ਮਹੰਤ ਭਾਈ ਰੂਪੇ ਲੰਗਰ ਜੀ ਕਾ। ਦਾਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ।

This manuscript deals with good and evil omens. It is attributed to Garg who is considered the god of astrology in the Hindu mythology.

S. No. 277

S.H.R. : 2286 E

Title : Sagan Mala

Size : 23 × 16 C.M. | *No. of Folios* : 37-40=4

Lines per Page : 18 | *Letters per Line* : 24

Name of Scribe : Bhāi Dargah Singh | *Date of Compilation* : 1878 A.D.

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਸੁਫਨੇ ਕਾ ਵਿਚਾਰ

ਸੁਫਨੇ ਮੈ ਜੇ ਸੂਰਜ ਯਾ ਚੰਦ ਦੇਖੈ ਤਾ ਦੌਲਤ ਨਵਾ ਹੋਇ। ਜੇ ਹਸਤੀ ਯਾ ਸਸਤ੍ਰ ਦੇਖੈ ਤਾ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਕਰੇ ਸਵੇਰੈ ਉਠ ਕੇ। ਜੇ ਮੁਰਦਾ ਦੇਖੇ ਤਾ ਬਲਾਇ ਤੇ ਬੇਗਮ ਰਹੇ।

End :—

ਕੰਧਾਕੜੀ ਸਗਨ

ਜੇ ਕੰਧਾਕੜੀ ਖੁਲੇ ਸ੍ਰਿ ਪਰ ਪਵੈ ਤਾ ਮਰਨਾ ਹੋਵੈ। ਜੇ ਪਟ ਪਰ ਪਵੈ ਤਾ ਧਨੁ ਲਾਭ ਕਰੈ। ਜੇ ਗਦਾ ਮੈ ਪਵੈ ਤਾ ਪੁਤ੍ਰ ਬਿਯੋਗ ਹੋਇ। ਜੇ ਅਪੁਠੇ ਹਥ ਪਰ ਪਵੈ ਤਾ ਧਨ ਨਾਸ ਕਰੇ। ਜੇ ਸਿਧੇ ਹਥ ਪਰ ਪਵੈ ਤਾ ਸੁਭ ਹੈ।

This manuscript gives interpretations of dreams, seasons, hours of the day and reactions of sides east, west, north, south etc.

S. No. 278

S.H.R. : 1442 G

Title : Samūndareek Pātshāhi Dasvīn

Author : Gūrū Gobind Singh *Size :* 15 × 11 C.M.

No. of Folios : 1–17=17 *Lines per Page :* 9 *Letters per Line :* 20

Beginning :–

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।
ਅਥ ਸਮੁੰਦਰੀਕ ਭਾਖਾ ਲਿਖਯਤੇ।
ਸ੍ਰੀ ਮਖ ਵਾਕ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦
ਲਬੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਕਹੈਂ ਬਾਰਣ ਕੋ ਮੁਖ ਜਾਹਿ।
ਮੰਗਲ ਦਾਇਕ ਜਗਤ ਕੇ ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਬੰਦੋ ਤਾਂਹਿ।੧।

End :—

ਦੋਹਰਾ
ਬਡੀ ਰੇਖ ਜਿਹ ਹਾਥ ਮੈ ਮੋਟੀ ਅੰਗੁਲੀ ਵਾਹਿ।
ਵਹੁ ਭੀ ਘਰ ਮੈ ਨਾਰ ਹੈ ਟਿਕਨੁ ਨਹੀਂ ਘਰੁ ਤਾਂਹਿ॥੭੩॥
ਦੋਹਰਾ
ਜਿਹ ਪਗੁ ਧਰਤੀ ਸੋ ਲਗੈ ਆਨ ਪੁਤ੍ਰ ਤਿਹ ਜਾਨੁ।
ਭਰਤਾ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰੈ ਛੁਨਿ ਤਾਂ ਕੈ ਧਨੁ ਤਾਨ॥
ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਲੱਛਨ ਸਮਾਪਤੰ। ਸੰਪੂਰਣੰ।੧।

This deals with palmistry. It is attributed to Gūrū Gobind Singh.

C. MEDICINAL—Vedik

S. No. 279

S.H.R. : 2216

Title : Anak Parkār Granth

Author : Gārmūkh Singh *Size :* 23 × 14 C.M.

No. of Folios : 75 *Lines per Page :* 17 *Letters per Line :* 18

Date of Compilation : 1860 A.D.

Condition : Old, many folios worm-eaten, written in good hand, without marginal lines. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਅਨਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਤੇ ।
ਦੋਹਰਾ
ਗਿਰਬਰ ਤਨਜਾ ਤਨਜ ਬਰ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਰ ਨਯਾਇ ॥
ਏਕ ਰਦਨ ਗਜ ਬਦਨ ਸੋ ਲੰਬੋਦਰ ਸਰਨਾਇ । ੧ ।
ਮਹਾ ਬਾਕ ਬਾਨੀ ਸੁਤਹਿ ਹੇ ਗਣਪਤਿ ਗਣ ਰਾਇ ।
ਰਟ ਹੌ ਅਨਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੋ ਕਰਿਓ ਮੋਰ ਸਹਾਇ । ੨ ।

End :–

ਰਾਮ ਦਾਸ ਗੁਰ ਧਾਮ ਤਟ ਰਚਯੋ ਗ੍ਰੰਥ ਸੁਖਕਾਰ ।
ਤਿਸ ਪੜ ਕਰ ਮਤ ਔਰ ਕੋ ਕਰਨ ਨ ਪਰੈ ਬਿਚਾਰ । ੧੯ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਨਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗ੍ਰੰਥ ਕ੍ਰਿਤ ਕਬਿ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਬਿਰਚਿਤਾਯਾਂ । ਏਕਾਦਸੇ ਅਧਯਾਇ ੧੧ । ਸੰਪੂਰਨੰ । ਸੁਭ ਬਿਜਯ ੧੦ ਸੰਬਤ ੧੯੧੭ ਲਿਖੀ ।

This manuscript gives prescriptions dealing with Indian medicinal herbs etc. These versified prescriptions have been written by Gārmūkh Singh at Amritsar.

S. No. 280

S.H.R. : 2226

Title : Bāl Chiktisā

Size : 23 × 14 C.M. *No. of Folios :* 32

Lines per Page : 11 *Letters per Line :* 24

Condition : Old, written in running hand, within marginal lines. Complete.

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਬਾਲ ਚਿਕਤਸਾ ਲਿਖਯਤੇ ।
ਰੋਗੋ ਵਾਥ – ਦੋਹਰਾ ।
ਜਬ ਬਾਲਕ ਇਕ ਮਾਸ ਕਾ ਹੂਆ ਸੁਨੋ ਮਮ ਦੇਵ ।
ਕੋਠ ਪੂਤਾਨ ਗ੍ਰਸਤ ਹੈ ਅਬ ਤਾ ਕੋ ਕਹੁ ਭੇਵ ॥ ੧ ।
ਅਬ ਤਾਂ ਕੀ ਔਖਦ ਕਹੋ ਦੂਜੇ ਕਹੁ ਨਿਦਾਨ ।
ਸਕਲ ਰੋਗ ਮਿਟ ਜਾਇ ਤਨ ਸਭ ਸੁਖ ਪਾਵੈ ਪ੍ਰਾਨ । ੨ ।

End :—

ਦੋਹਰਾ
ਸਤ ਬੈਦ ਸਤ ਔਖਦੀ ਦੇਤ ਸਦਾ ਨਵਨਿਧ ।
ਜਾ ਕੇ ਭਾਗ ਅਪਾਰ ਹੈ ਤਾ ਕੋ ਹੋਵੇ ਸਿਧ ॥

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਚਿਕਤਸਾ ਸੰਪੂਰਣੰ । ਸੁਭੰ ਮਸਤ ਸੁਭੰ ॥

This manuscript contains prescriptions in verses for the diseases of the children and women.

S. No. 281

S.H.R. : 2228

Title : Darbae Ratnawali

Author : Kavi Gangā Rām *Size :* 25 × 15 C.M.
No. of Folios : 360 *Lines per Page :* 15 *Letters per Line :* 17
Date of Compilation : 1831 A.D.
Condition : Old, pages at places worm-eaten, written very beautifully within marginal lines. Complete.

Beginning :–

ੴ ਸ੍ਰੀ ਚਰਨ ਕਮਲੇ ਭਯੋ ਨਮ । ਸ੍ਰੀ ਜਨੇਦ੍ਰਾਯ ਨਮ ।

ਅਥ ਸਕਲ ਸ੍ਰੀ ਸਰੋਵਰਾਦਿ ਗੁਨ ਗਨਵਿ ਰਾਜ, ਮਾਨ ਪੂਜਯ ਸੂਰਤ ਰਮਤਰ ਸਿਖਯ ਕਵਿ ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਜਤੀ ਬਰਨਾਤਿ ਪ੍ਰਸਿਧ ਦ੍ਰਬਯ ਰਤਨਾਵਲੀ ਨਾਮ ਰੂਪ ਗੁਣ ਬਾਰਤਕ ਰੂਪ ਲਿਖਯਤੇ । ਪ੍ਰਿਥਮ ਮਗਲਾ ਚਰਣ ਗੁਰ ਕੇ ।

ਦੋਹਰਾ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੂਰਤ ਰਾਮ ਕੇ ਚਰਣ ਜੁਗਲ ਉਰਧਾਰ ।
ਗੰਗ ਯਤੀ ਕਵਿ ਕਰਤ ਹੈ ਗੁਣ ਰਤਨਾਵਲ ਸਾਰ ॥ ੧ ।

End :–

ਮਾਹਾ ਜਵਾਹੇ ਕੇ ਨਾਮ ਗੁਨਾ। ਦੁਲਭ ਪੰਨ੍ਹਾ ਸਾਮ੍ਹ ਭਵ, ਦੂਰ ਮੂਲਾ ਸਮੁੰਦਰਤਾ ਅਤਕੰਟਕ ੭ ਦੂਜੇ ਜਵਾਹੇ ਕੇ ਨਾਮ। ... ... ਅਥ ਮਿਸ੍ਰੀ ਮਜਾਜ ਸ੍ਰਦ ਤਰ ਹੈ ਕਬਜ ਕੁਸਾਦ ਹੈ ਪਿਤ ਜੁਰ ਕੋ ਅਪਚੀ ਕੋ ਦਿਕੀ ਕੋ ੪ ਇਤਯਾਦਿਕ ਰੋਗੋ ਪਰ ਨਫਾ ਕਰੇ ਹੈ।

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਹਰੀਤਯਾਦਿ ਬ੍ਰਗੇ ਜਲਧਿ ਕਾਰ ਬ੍ਰਗੇ ਜਲਧਿ ਕਾਰ ਸਪੂਰਨੰ। ਸਮਾਪਤੰ।੧। ਮਸਤ ਸੁਭ ਮਸਤ ॥

This manuscript contains the medicinal properties of various eatables fruits, herbs etc.

S. No. 282

S.H.R. : 2229

Title : Kheraltajarab

Author : Sukhā Singh *Size :* 25 × 17 C.M.

No. of Folios : 200+15=215 *Lines per Page :* 21 *Letters per Line :* 21

Date of Compilation : 1833 A.D.

Condition : Old, mostly worm-eaten written in beautiful hand, without marginal lines, headings given red. Complete.

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸ੍ਰਸਤ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਯ ਨਮ।
ਅਥ ਖੈਰੁਲ ਤੁਜਾਰੁਬ ਯੂਨਾਨੀ ਬੈਦਕਿ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਯਤੇ।
ਫਾਰਸੀ ਤੇ ਭਾਖਾ ਕਰੀ। ਬਾਬ ਪਹਿਲਾ।੧।

ਸਿਰੋ ਬਰਤਿਆ। ਅਸਮਨੁ। ਬਾਬੁ ਪੰਚ ਬਿਸਤ। ਫਲਾ ਨਿਸ੍ਰਤਿ।੧। ਫਸਲ ਪਹਲੀ। ਰਕਤ ਸਿਰੋ ਬਰਤਿਆ। ਤਾਸੁ ਲਛਨੰ। ਮੁਖ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕੀ ਰਕਤਤਾਂ। ਰਗੈ ਭਾਰੀ ਹੋਇ। ਮਾਥੇ ਮੈ ਦ੍ਰਦ ਹੋਇ। ਨਿੰਦ੍ਰਾ ਹੋਇ। ਬਹੁਤ ਮੂਹੁ ਮੀਠਾ ਰਹੈ ਸਿਰ ਭਾਰੀ ਹੋਇ ਰਹੈ। ਅਰ ਸਭ ਸਰੀਰ ਭਾਰੀ ਅਰ ਗਰਮ ਰਹੈ।

End :–

ਇਸ ਕੇ ਫਾਇਦੇ ਬਹੁਤ ਹੈਂ। ਖੁਰਾਕ ਏਕ ਰਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਬਿਨਾਂ ਬਾਦਿਸਾਹੋ ਔਰ ਕੋਈ ਖਾਇ ਨਹੀ ਸਕੈ ਹੈ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਖੈਰੁਲਤਜਾਰਬ ਗ੍ਰੰਥੇ ਸਮਾਪਤੰ। ਪਾਰਸੀ (ਫਾਰਸੀ) ਤੇ ਭਾਖਾ ਕਰੀ। ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਬਿਚਰਤੇ। ਪਚੀਸ ਬਾਬ ਸੰਪੂਰਨੈ।੨੫। ਸਭ ਮਸਤ। ਸੰਮਤ ੧੮੯੦ ॥

This contains twenty five chapters relating prescriptions based on Unani system of medicine

As noted in the colophon it has been translated from a Persian work by Sukhā Singh in 1833 A.D.

S. No. 283

S.H.R. : 2292 B

Title : Prān Sukh

Size : 17 × 16 C.M. *No. of Folios :* 127—145=19
Lines per Page : 16 *Letters per Line :* 24
Condition : Same as 2292 A

Beginning :—

੧ ਓ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਇ ਨਮਹ। ਅਥ ਪ੍ਰਾਨ ਸੁਖ ਲਿਖਤੇ।
ਚੌਪਈ।
ਸੁਨ ਕੇ ਵੈਦ ਬੇਦ ਕਿਆ ਬੋਲਿਆ।
ਇਹ ਉਤਮ ਵਿਦਿਆ ਸੁਣਹੁ ਅਮੋਲਾ।
ਵਾਇ ਪਿਤ ਕਫ ਤੀਨੋਂ ਜਾਨੋਂ।
ਰੋਗਾ ਕਾ ਘਰੁ ਇਹੀ ਪਛਾਨੋਂ॥

End :—

ਇਸ ਪ੍ਰਾਣ ਸੁਖ ਪੋਥੀ ਕੈ ਅਉਖਧ ਸਕਲ ਪ੍ਰਮਾਨ।
ਕਵਿ ਦਰਵੇਸਹ ਕੀਮ ਕੋ ਸੁਨੀਓ ਵੈਦ ਸੁਜਾਨ।
ਤਾਹੀ ਪੜਿਨਾ ਪੰਡਿਤੋ ਅੰਤਰਿ ਹੋਵੈ ਬੁਧਿ।
ਜਿਉ ਅਭਰਣ ਕੋਈ ਬਾਹਰਾ ਵੈਦਕ ਬਾਝਹੁ ਸੁਧਿ॥
ਕਾਰਣ ਪੋਥੀ ਸਾਧ ਕੇ ਕਹਿਓ ਪ੍ਰਾਣ ਸੁਖ ਨਾਮ।
ਕਾਰਣ ਹੈ ਇਹ ਸਾਧ ਕੇ ਅਉਰ ਕੇ ਨਾਹੀ ਕਾਮ। ੧੯੫

ਇਤਿ ਪ੍ਰਾਣ ਸੁਖ ਪੋਥੀ ਸਮਾਪਤੰ।

Various kinds of diseases and their treatments have been given in verse. At the end, however, some body else has entered prescriptions in prose from 145–157 folios.

S. No. 284

S.H.R. : 2292 A

Title : Ram Vinodh Granth

Size : 17 × 16 C.M. *No. of Folios :* 127
Lines per Page : 13 *Letters per Line :* 22
Condition : Good, written in beautiful hand without any margin.

Beginning :–

ੴ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸਾਇ ਨਮ ।

ਦੋਹਰਾ

ਸਿੱਧ ਬੁੱਧਿ ਦਾਇਕ ਸਰਲ ਗਵਰੀ ਪੁਤ੍ਰ ਗਣੇਸ।
ਵਿਘਨ ਵਿਦਾਰਣ ਸੁਖ ਕਰਣ ਹਰਖ ਧਰੀ ਪ੍ਰਣ ਮੇਸ । ੧ ।
ਸ੍ਰੀ ਧਨੰਤਰ ਚਰਣ ਜੁਗ ਪ੍ਰਣ ਮੁੰਦਰ ਆਨੰਦ।
ਰੋਗ ਨਸੈ ਤਿਸੁ ਨਾਮੁ ਥੀਂ ਸਭ ਜਨ ਕਉ ਸੁਖ ਕੰਦ । ੨ ।
ਵਿਵਿਧ ਸਾਖ ਦੇ ਸਾਸਤ੍ਰ ਕੀ ਸੁਗਮ ਕਰਿਓ ਅਧਿਕਾਰੁ।
ਰਾਮ ਬਿਨੋਦਹ ਗ੍ਰੰਥ ਇਹੁ ਸਕਲ ਜੀਵ ਸੁਖ ਸਾਰ ॥ ੩ ॥

End :–

ਤਿਲਾ ਕੌ ਕੂਟਿ ਮਾਖਣ ਸੌ ਖਾਵੈ ਸੁਖ ਹੋਇ ਅਧਕਾਇ।
ਰੋਗੁ ਸੋਗੁ ਸਭ ਜਾਵਹੀ ਦੇਹੀ ਨਿਰਮਲ ਥਾਇ ॥ ੨ ।

This manuscript deals with diseases 'and their cure by indigenous herbs. Prescriptions and the detailed instructions have been given in verse.

S. No. 285

S.H.R. : 2290

Title : Pothī Salhotar

Size : 24 × 18 C.M. *No. of Folios :* 48
Lines per Page : 15 *Letters per Line :* 19
Condition : Old, at places worm-eaten. Complete.

Beginning :–

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਥਿ ਸਲਹੋਤ੍ਰ ਲਿਖਅਤੇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਅਗਮ ਗਤਿ ਅਬਨਾਸੀ ਅਬਕਾਰ।
ਅਗਮਿ ਨਿਗਮ ਪੁਰਾਨ ਪੜਿ ਪਾਵਤ ਨਹਿ ਜਿਹ ਪਾਰ ॥ ੧ ।
ਪੋਥੀ ਸਲਹੋਤ੍ਰ ਕੀ ਪਛਾਨਣਾ ਘੋੜਿਆ ਕਾ।
ਐਬ ਸਬਬੁ ਉਮਰ ਕਾ ਜਾਤ ਕਾ ਸੋ ਦਸ ਭਾਂਤ ਕਾ ਹੈ।

End :–

੧. ਅਗਾਸ ਬੇਲਾ ਸਿਰਸਾਹੀ—੨. ਗਿਲੋਇ ਸ੍ਰਿਸਾਹੀ। ੩. ਪਵਾੜ ਬੀਜ ਸ੍ਰਿਸਾਹੀ—੪. ਹੁਲ ਹੁਲ ਕੇ ਬੀਜ ਸ੍ਰਿਸਾਹੀ। ਏ ਸਰਬ ਔਖਧ ਏਕਤ੍ਰ ਕਰਕੇ ਕੁਟ ਕੇ ਕਪੜਛਾਣ ਕਰਕੇ ਸਿਰਸਾਹੀ ੧. ਸੰਖਾ ਰੱਤੀ ਕੇ ਰਸ ਸੇਤੀ ਖਾਨੀ ਮਾਸੇ ੧੦. ਅਲੂਨਾ ਖਾਇ ਦਿਨ ੩੨. ਬਤੀਆ ਤਾਈ ਬਾਇਰਕਤ ਸੁੰਨ ਬਹਿਰੀ ਜਾਇ।

ਇਤਿ ਸਮਾਪਤੰ ਮਸਤ ਸੁਭ ਮਸਤ।

This manuscript contains the description of the diseases of horses and the prescriptions for their cure.

S. No. 286

S.H.R. : 2249

Title : Pothī Salhotār

Size : 18 × 10 C.M.
No. of Folios : 92
Lines per Page : 7
Letters per Line : 17
Condition : Very old, all pages worm-eaten.

Beginning :–

As in S. H. R. 2290.

End :–

As in S. H. R. 2290.

S. No. 287

S.H.R. : 2899 A

Title : Tarkeeb Mūndi kī

Size : 18 × 13 C.M.
No. of Folios : 1—2=2
Lines per Page : 10
Letters per Line : 22

Beginning :–

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਤਰਕੀਬ ਮੁੰਡੀ ਕੀ ।
ਜੇ ਸ਼ਕਰ ਨਾਲ ਖਾਇ ਚਾਲੀਸ ਦਿਨੁ ਰਾਤ ਕੋ ਤਾ ਦਮੀਂ ਦੂਰ ਹੋਇ । ੧ ।

End :–

ਅਧ ਸਰਸਾਹੀ ਸਹਤਿ ਨਾਲ ਖਾਇ ਅਰੁ ਫਿਰ ਕਿਤੁਨੇ ਕੁ ਦਿਨਿ ਸਿਰਸਾਹੀ ਨਾਲ ਖਾਇ ਬੁਢਾ ਨ ਹੋਇ । ੧੦ ।

This gives the uses of a medicinal herb, *Mundi*.

Urdu Manuscripts

HISTORY

A—HISTORY OF PUNJAB

S. No. 1 **S.H.R. : 522**

Title : Dastar-ul-Amal (Mulki Mahfaz Punjab)
Author : Sarup Lall (Gobind Saran) *Size :* 21 × 27 C.M.
Lines per Page : 19 *Lines per Page :* 495 *Name of Scribe :* Faizul Huq
Date of Compilation : March 1865 A. D. Copied on 23rd Sept. 1924
Condition : Recent.

Beginning :-

بسم اللہ الرحمن الرحیم

بر ضمیر منیر روشن نفس مخفی و محتجب نہ رہے ۔ کہ من ہیچ مدان بندہ سروپ لال متخلص
بہ گوبند سرن قانون گوئے قدیم عظیم آباد تلاوری حال آباد انبالہ نے من ابتدائے جنوری ۱۸۳۳ء
لغایت ماہ مئی ۱۸۶۴ عیسوی مدت ۳۱ سال ......

End :–

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ختم شد

This is a transcribed copy of the MS. No. S. 56 and Accession No. 433 of the Public Library, Lahore (Pakistan). Since the writer served in various capacities from 1833 to 1864 A.D. in the Cis-Sutelej territory (served last in the Ambala Agency and subsequently in the Commissioner's Office Ambala), he has recorded a very valuable and useful account of the Cis-Sutlej Sikh Chiefs and their relations with the British Government.

S. No. 2

S.H.R. : 553

Title : Hālāt-i-Pānipat

Author : Abdū Salām Chishtī Sābrī | *Size :* 16 × 25 C.M.

Lines per Page : 15 | *No. of Pages or Folios :* 15 | *Words per Line :* 12

Name of Scribe : Abdul Hamid Shirwānī, Pānipat.

Date of Transcription : 11th Nov. 1949.

Condition : Recent, Complete.

Beginning :–

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم ۔ بعد حمد خدا و نعت احمد مجتبےٰ این است تاریخ آثار قدیمہ و معرکۂ عظیمہ سادات بنی ہاشم از اولاد امجاد حضرت امام جعفر صادق علیہ و علےٰ آبائیہ افضل الصلوٰۃ والسلام و موجب ہدایت و ظہور اسلام در ہندوستان و بیان موضع وقوع واقعہ حسب ایما مستدعیان حال مسطور۔

End :–

جو کچھ کہ تلاش کتب تاریخ سے بہ تحقیق احقر الانام بحاجی علیہ السلام مدرک عقل ہوا۔ بہ تعمیل حکم ہم عصر تحریر میں آیا۔ اور آئندہ خدا تعالی ٹھیک جاننے والا ہے۔ بہ قلم عبدالحمید خاں شروانی صدر قاضی پانی پت ۱۱ر نومبر ۱۹۴۲ء یوم شنبہ۔ بعد از ظہر۔

It is the transcribed copy of the work compiled in 1865 A.D. It throws light on the historical importance of the place in a question answer form.

S. No. 3

S.H.R. : 554

Title : Jang-i-Kābūl

Author : Sayyad Abūl Hasan Shāh Riāz | *Size :* 24 × 17 C.M.

Lines per Page : 16 | *No. of Pages :* 30 | *Words per Line :* 14

Name of Scribe : Faiz-ūl-Huq | *Date of Compilation :* 1926 A.D.

Date of Transcription : 9th May 1945

Condition : Recent.

Beginning :–

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

حمد ہزاراں رب نوں جیہڑا خالق دو جہان　　قصہ لکھنا ہے ضرور چلو قلعہ بامیان

عیسیٰ بی بی مریمؑ نوں سلام ہووے　　مشہور میرا وچ جہان کلام ہووے

End :–

جنگ نانی وچ کوئی نہ رہیا خاندان سی چاردہاڑے سیر سی گلگشت تے گلستان کی

This contains a Punjabi verse (in Persian script) relating to the First Afghān War. It gives in detail the services rendered by the author to the Britishers.

S. No. **S.H.R. : 1244**

Title : Iqtibās-az-Gūldastā-i-Kashmir

Author : Har Gopāl *Size :* 16 × 24½ C.M.

Lines per Page : 24 *No. of Pages :* 22 *Words per Line :* 20

Beginning :–

محمود شاہ درانی ۔ اس وقت میں زوال دولت شاہ زماں وکمال تسلط محمود شاہ نے ملک افغنہ
پر شہرت پائی ۔ یہ سن کر فتح محمد خاں نے احمد شاہ کو قید کر کے عطا محمد خاں کے حوالے کیا ۔ اور مال واسباب
ان کا لوٹ لیا ۔

End :–

رہزن و چوروں کا زہرہ ان کی شمشیر حفاظت سے پانی ہوگیا تھا ۔ چوراپنا جی چراتے پھرتے تھے ۔
اور رسم ستی و دختر کشی انہوں نے اپنے کوہستان سے دور کردی تھی ۔

This contains extracts from Gūldastā's Kashmir publised at Lahore in 1883 A.D. It relates to the history of Jammū Kashmir during the Sikh period.

S. No. **S.H.R. : 1245**

Title : Iqtibās Mūkhtasar Sair-i-Gūlshan-i-Hind.

Author : Bābū Rām *Size :* 16 × 24 C.M.

Lines per Page : 24 *No. of Pages or Folios :* 44 *Words per Line :* 20

Condition : Recent, Incomplete.

Beginning :–

آغاز چمن ثالث از خیابان ثانی مختصر سیر گلشن ہند ۔ دربیان محاربۂ پنجاب از سکھاں با فوج انگریزی
من ابتدائے ۱۸۴۵ء لغایت ۱۸۴۹ء ۔ . . . . ۲۳ر جولائی ۱۸۴۴ء عیسوی کو آنریبل لارڈ ہارڈنگ
صاحب بہادر نے کلکتہ میں فروکش ہو کر ایوان شاہی گورنری میں اجلاس فرمایا ۔

End :–

بخوشی ورغبت بلا عذر آمدنی تاریخ مہینہ پر زمیندار لوگ داخل خزانہ سرکاری کرتے ہیں۔ پس ثابت ہوتا ہے کہ
بہ نسبت سکھوں کے ملک لاہور میں اب انتظام بہتر ہے اور رعایا خوش ہے۔ فقط۔ چمن سوم خیابان ثانی تمام ہوا

This contains extracts transcrbed from the published work of the same name printed at Newal Kishore Press, Kanpur in 1878-A.D. It gives a brief account of the Sikhs with particular reference to the Anglo-Sikh Wars and subsequent annexation of the Punjab.

S. No. 6 **S.H.R. : 1246**

Title : Iqtbās Twarikh Rājgān Pathāniā

Author : M. Raghnath Singh *Size :* 24½ × 16 C.M.

Lines per Page : 24 *No. of Pages :* 22 *Words per Line :* 21

Date of Transcription : 1932

Condition : Recent.

Beginning :–

موضع رے کو میاں ایشر سنگھ صاحب نے ۱۸۲۳ء میں مہاراجہ رنجیت سنگھ والئے پنجاب سے اجارہ
پر لیا۔ اور مبلغ دو ہزار پانچ روپے اجارہ خزانہ خالصہ میں داخل کرتے رہے ۱۸۴۵ء کے آخر میں راجہ پرمود چند
سرکار انگلشیہ سے باغی ہوگیا۔

End :–

امولک چند پرمود چند کی بغاوت میں شریک نہیں ہوا۔ اس نے عجیب تذبذب کی حالت میں سرکار
کا ساتھ دیا۔ باغیوں نے اس کا گھر لوٹ کر جلا دیا۔

This contains extracts transcribed from the published work of the same name printed in 1904-A.D. at Amritsar. It relates to the history of the Punjab hill states and Kashmir.

S. No. 7 **S.H.R. : 1241**

Title : Iqtibāsāt Twarikh-i-Tehsil Bangla Fāzilka

Author : Mohammad Alim Ullah *Size :* 16 × 24 C.M.

Lines per page : 21 *No. of Page :* 31 *Words per Line :* 16

Published : 1889

Condition : Recent, Incomplete.

Beginning :—

حال عملداری ہائے سابقہ ۔ دفعہ ۱۱۸ ۔ اس تحصیل میں عمل داری سرکار انگریزی سے پہلے اور تخمیناً
سَو سوا سَو برس کے اندر جس جس کے کہ حکومت بطور خود مختار حاکم کے رہے اُس کا حال جس قدر کہ تحقیقات سے
معلوم ہوا وہ ذیل میں لکھا جاتا ہے ۔

End :—

بعدہٗ جبکہ عمل داری سرکار انگریزی کی ہوئی ۔ تو سرکار نے بالعوض دیہات علاقہ کوٹ مٹھن کے نواب
صاحب سے دیہات ملکیت اس قوم کے لے کر زیرِ حکومت کر لئے ۔ تب سے یہ قوم برابر زیرِ حکومت سرکار انگریزی
چلی آتی ہے ۔

This contains extracts transcribed from the printed work of the same name published at Lahore in 1889 A.D. dealing with the history of the region during the Pre-British period. It gives very useful details about this region.

S. No. 8

S.H.R. : 2304

Title : Iqtibās Twārikh Jhajar

Author : Gulam Nabī Tehsildār — *Size :* 24½ × 16 C.M.

Lines per Page : 23 — *No. of Pages :* 16 — *Words per Line :* 20

Date of Compilation : 1865 A.D.

Condition : Recent, Incomplete.

Beginning :-

ذکرِ سلطنتِ محمد فرخ سیر بادشاہ ۔ دفعہ ۱۲۳ ۔ اس بادشاہ کے عہد میں بندا نامی سرخیل سکھوں
کا معہ توابعین اپنے کے بڑے عذاب سے مارا گیا ۔ چنانچہ حال اس کا مفصّل معہ کیفیت اختصاری مذہب سکھوں
کے اس طرح پر ہے ۔

End :-

علاوہ بریں چھاؤنی کے اندر ایک سررشتہ کوتوالی کا جُدا تھا کہ نظم و نسق پولیس کا اندر حدود چھاؤنی کے
معرفت افسر سررشتہ مذکور کے جو بہ لقب کوتوال معروف تھا ہوا کرتا تھا ۔ اور مقدمات کوتوالی سے چالان ہوا
کرتے تھے فیصلہ اور تجویز اُن کی معرفت کورٹ مارشل کے بموجب دستور لشکر انگریزی کے ہوتے تھے ۔

This contains extracts from the published work of the same name printed in July, 1866 A. D. It relates to the history of Jajjar during the Sikh period.

S. No. 9

S.H.R. : 1243

Title : Report Kāngrā

Author : George C. Barnus Translated by Rāi Pohlu Rām E.A.C.

No. of Pages : 28 *Lines per Page :* 24 *Size :* 24 × 16 C.M.

Name of Scribe : Rāi. Pohlo Rām E.A.C. *Words per Line :* 23

Date of Compilation : 1871 A.D.

Condition : Incomplete.

Beginning :–

دفعہ ۵۲ ۔ زمانہ متاخرین یعنی احمد شاہ درانی میں جس کو سو برس کے قریب گزرا ۱۷۵۲ء میں راجہ گھمنڈ چند والئے کانگڑہ جالندھر دوآب کا ناظم تھا ۔ جس علاقے میں پہاڑی ملک مابین دریائے ستلج اور راوی کا شامل تھا ۔

End :–

دفعہ ۴۲۹ ۔ اس سنجیدہ کام کے دھندے میں ہم کو رائے خوش وقت رائے صاحب ڈپٹی کلکٹر سے بہت عمدہ مدد ملی . . . . اس کی دیانتداری ۔ سرگرمی ۔ اور ریونیو امورات میں کمال واقفیت کے سبب سے ہم اُن کے زیر احسان ہیں ۔ نیز اسی قدر مقروضِ احسان ہیں ۔

This contains the extracts transcribed from the work of the same name, printed in 1871 A.D. at Lāhore. It gives a very brief of account of events from 1752 A.D. to 1871 A.D. occuring in the modern district of Kāngrā and a portion of Hoshiārpur district.

S. No. 10

S.H.R. : 1411

Title : Sikhon ki Qurbāniān

Size : 34 × 20½ C.M. *Lines per Page :* 16 *No. of Pages or Folios :* 44

Words per Line : 20 *Date of Compilation :* 1953

Condition : Recent.

Beginning :–

Letter of Secretary of the Singh Sabbā Gājarkhān to Presidedt S.G.P.C. Amritsar. Dated 14–3–47

گوجرخاں کے اردگرد ضلع راولپنڈی کے تمام دیہات . . . .

End :–

ان کونکالنے کا انتظام کیا جائے ۔ مورخہ ۴۷/۱۰ ء ودیا ونتی زوجہ سُندر داس قوم کھتری سکنہ
..... ضلع سیالکوٹ ۔

This contains transcribed copies of the important letters addressed to the Shromani Gurdwara Parbhandhak Committee, Amritsar, during 1947. It gives a lot of information regarding Sikhs and Hindu in the West Punjab.

S. No. 11

S.H.R : 118

Title : Tārikh-i-Afgānistān

Author : Sayyad Fidā Hāssam — *Size* : 21 × 33 C.M.

Lines per Page : 15 — *No. of Folios* : 46 — *Words per Line* : 16

Name of Scribe : Masād Shāh — *Date of Compilation* : Feb. 1843

Condition : Recent writting, Complete.

Beginning :–

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم ۔ حمد بے حد جناب پروردگار عالم کو واجب ہے کہ جس نے ہژدہ ہزار عالم کو اپنی قدرت
کاملہ سے ایک حرف کُن کے ساتھ پیدا کیا ۔ اور انسان کو اشرف المخلوقات کیا ۔

End –

ساٹھ ہزار فوج تیس ہزار بنگال احاطہ کی اور تیس ہزار بمبئی احاطہ کی لڑائی پر گئی تھی ۔ سب ماری گئی ۔ کُل
سات ہزار آدمی وہاں سے بچ کر زندہ آئے باقی وہیں مدفون ہوئے ۔ فقط

This contains the extracts transcribed from a MS. in the State Library Rampur (U.P.) It gives details of various compaings during the First Afghan War.

S. No. 12

S.H.R. : 1799

Title : Tārikh-i-Izlāh-i-Ienrū-i-Sutlej

Lines per Page : 15 — *Size* : 22 × 35 C.M.

Words per Line : 19 — *No. of Folios* : 188

Condition : Photostat copy, Recent, Incomplete.

Beginning :-

بسم اللہ الرحمن الرحیم ۔ حمد بے حد و ثنائے لاتعد اُس مالک الملک دائمی کو سزاوار ہے جس نے اپنی حکمت کاملہ
سے سطح آب پر فرش خاک کا بچھایا۔

End :—

بہ تحت حکم جرنیل صاحب مذکورہ بالا کام کیا۔ اکثر احکام جرنیل صاحب سے ہی جاری ہوتے رہے ۔ جرنیل
دانی د اختر لونی صاحب از ابتدائے ۱۲ رجون ۱۸۱۵ء نغایت ۲۹ راکتوبر سنہ ۶ ۔

It is the photographic copy of a the sxtract from manuscript preserved in the Punjab Public Library, Lahore (Pakistan). It relates to the geography and history of the important places in the Cis-Sutlej territory.

S. No. 13 **S.H.R. : 93**

Title : Twarikh-i-Darbar Sahib

Size : 20 × 35 C.M. *Lines per Page :* 25 *No. of Pages :* 35

Name of Scribe : Faiz-ul-Huq *Words per Line* 13

Date of Compilation : 1869 A.D. copied on Nov. 18, 1940.

Condition : Recently, Complete.

Beginning :-

قبل از آبادی کے یہاں جنگل تھا۔ جہاں اب دربار صاحب ہے ۔ یہاں آب بطور ڈھنڈ یا جھیل کے تھا۔ قدیم
سے یہ تیرتھ بر اسم "الکھواک سر" بڑا تیرتھ تھا اِسجگہ الکھواک جو جد ماجد راجہ رام چندر جی کا تھا ۔ اُس نے اس استھان
پر بہت جگ کئے ۔ اس واسطے یہ مکان متبرک ہے ۔

End :—

فتح شاہ ۔ گورو ارجن دیو جی کے وقت یہ فقیر قیام پذیر ہوا ۔ اور صاحب کرامات تھا ۔ اب اس کا مزار ہے اور
مسلمان لوگ اُس کا ادب کرتے ہیں ۔ کبھی میلہ بھی وہاں ہوتا ہے ۔ استھان ۔ بسنت کا وہاں میلہ ہوتا ہے ۔

This copy was trancribed by the Faizul Huq in 1940 A.D. It furnishes valauble details regarding the history of Amritsar city from the very beginning uptil 1857 A.D.

S. No. 14

S.H.R. : 1251

Title : Twārikh Goshā-i-Punjāb

Author : Pt. Rādhā Kishan | *Size :* 22 × 29 C.M.

Lines per Page : 20 | *No. of Pages :* 69 | *Words per Line :* 14

Date of Compilation : 1861 A.D.

Condition : Recent, Complete.

Beginning :-

بسم اللہ الرحمن الرحیم ۔ خالق بے نیاز کی درگاہ میں خاکسار رادھا کشن پنڈت کشمیر سے ساکن قدیم
مین پوری حال لاہور سجدۂ عجز و نیاز بجا لاکر بیان کرتا ہے ۔

End :-

قطعۂ تاریخ :- واہ کیا گوشۂ پنجاب بھی ہے سبحان اللہ — جس کے مضمون ہیں عجب طرز نئی وضع لطیف -
سال تاریخ لکھی تب تو یہ میں نے فی الفور — گوشۂ پنجاب کی تاریخ ہوئی "طبع لطیف"
۱۸۶۱ء

This is a transcribed copy of the published work printed in 1861 A.D. at Lāhore. It realates to the history of the Sikhs with particular reference to the Sikhs of Cis-Sutlej territory and Maler Kotlā State.

S. No. 15

S.H.R. : 1248

Title : Tārikh-i-Gājarānwālā

Author : M. Gopāl Dāss E.A.C. Gujarānwālā | *Size :* 24½ × 16 C.M.

Lines per Page : 15 | *No. of Pages :* 96 | *Words per Line :* 14

Date of Compilation : 1872 A.D.

Condition : Recent, Incomplete.

Beginning :-

گذر سودھرہ سنہ ۱۱۶۱ھ ہجری مطابق سنہ ۱۷۴۵ء احمد شاہ ابدالی بارادۂ تسخیر ہندوستان معہ بارہ ہزار سوار
کے اس جگہ سے اس دریا سے پایاب اترا تھا ۔ اور اسی طرح زمان شاہ خلف تیمور شاہ بن احمد شاہ ابدالی
مذکور پادشاہ افغانستان ۔

End :–

اس قحط سالی میں سرکار انگریزی نے ایسی تدبیر کری کہ مالداروں کو ترغیب دے کر واسطے مفلسوں کے
بہت روپیہ جمع کرکے تقسیم کر دیا ۔ اور اپنے خزانے سے اکثر بیکسوں کو مدد خرچ کی کری اور واسطے مقرری نرخ
مناسب کے ساہوکاروں کو سخت تاکید ہوتی رہی ۔

This contains extracts transcribed from a printed work of the same name published by the Punjāb Government in 1872 A.D. at the instance of Mr. Prinsep, the Settlement Commissioner, Punjāb.

It contains very valuable information relating to the history of the district during pre British period.

S. No. 16

S.H.R. : 1242

Title : Tārikh Pargnā-i-Muktsar-wā-Mamdot

Author : Sayyad Nisār Ali — *Size* : 24½ × 16 C.M.

Lines per Page : 20 — *Words per Line* : 18 — *No. of Folios* : 19

Condition : Incomplete.

Beginning :–

ورق ۳ ۔ ذکر آبادی قصبۂ ممدوٹ ۔ یہ قصبۂ فیروزپور مقام ضلع سے بفاصلہ نو کوس جانب گوشۂ غرب و جنوب
برلب دریائے ستلج اس موقعہ پر جہاں سڑک خام مقام ضلع سے خاص آبادی تک آتی ہے واقع ہے

End :–

۱۳۲ ۔ سویہ ۔ تحصیل موگہ میں شامل ہے ۔ ۱۳۳ ۔ ماہولی ۔ تحت راجہ فریدکوٹ ہے ۔
۱۳۴ ۔ ڈھلوں ۔ ایضاً ۱۳۵ ۔ موڑ ۔ ایضاً
۱۳۶ ۔ بریہ والا ۔ ایضاً ۔ میزان ۔ ما بسعہ م معاف عسہ تمہ مایعہ جمع سماعہ
للوعہ
۱۴

It contains extract transcribed from the published work of the same name printed at Lahore in 1876. It gives very valuable details about the history of this region.

S. No. 17

S.H.R. : 1660

Title : Tārikh-i-Peshāwar

Author : Mr. Gopāl Dāss — *Size* : 22 × 22 C.M.

Lines per Page : 18 — *Words per Line* : 14 — *No. of Pages* : 83

Condition : Incomplete.

Beginning .—

فہرست تقرہائے موقوعہ ضلع پشاور ۔

End :—

یہ تجویز کپتان ہوجمیس صاحب ڈپٹی کمشنر بہادر ادرسہ بارہ بندوبست سمت ۱۹۰۹ میں ہوا۔ برائے یکسال بہ تجویز صاحب موصوف ۔ لیکن وہ تا سمت ۱۹۱۱ جاری رہا۔ کھوٹ کا حال ویسا ہی رہا ۔ جیسا پہلے ذکر کیا گیا ۔

It contains extracts from the published work of the same name which was compiled at the instance of Captain A.G Hasting. Settlement Officer, Peshawar (1869-1874 A.D.) by R. B. Gopal Dass. It gives very valuable details about the Sikh rule in Peshāwar.

S. No 18

S.H.R. : 2166

Title : Tārikh-i-Punjāb

Author : Din Mohammad — *Size* : 29 × 24 C.M.

Lines per Page : 16 — *No of Folios* : 158 — *Words per Line* : 30

Date of Compilation : 1849 A.D.

Condition : Very old pages repaired. Pages worm-eaten.

Beginning :—

بسم اللہ الرحمن الرحیم۔

خدا کو سزاوار ہیں سب ثنا ۔ دو عالم کو جو اُس نے پیدا کیا
کیا جن و انساں وحوش و طیور ۔ سبھی آفرینش ہے اُس کا ظہور

End :—

الحمد للہ کہ بہ میامن افضال رب لایزال عز اسمہٗ این نسخہ عجیب و غریب بکام پنجاب باکمال آب و تاب حسن انصرام پایا ۔ ملہم غیب نے فرمایا رباعی ۔ ترتیب جب ہوئی تاریخ پنجاب ۔ ہو پایا ترتیب اس کا فصل اور باب
پے تاریخ اس کی ملہم غیب ۔ لگا کہنے کہ وہ "تاریخ پنجاب"

This valuable manuscript dealing with the history of the Sikhs has recently been acquired from district Gurdāspūr. It has got two parts :—

Part I Contains the account of Sardār Charat Singh and Mahārāja Ranjit Singh.

Part II Contains the account of post Mahārājā Ranjit Singh period and ends with the annexation of the Punjāb.

At places the writer gives the minute details of the events. It folio No. 122 is Missing.

S. No. 19

S.H.R. : 533

Title : Tārikh-i-Rohillā

Size : 27½ × 16 C.M. *Lines per Page :* 17 *No. of Pages :* 298

Words per Line : 14

Condition : Recent, Complete.

Beginning :–

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم ۔ انتخاب حالات خاندانِ نواب نجیب الدولہ ۔

End :–

تب مشورہ برہمی انتظام نواب کا ہوا ۔ اور لڑائی کرا دینا آپس میں اور جنگ مذہبی کا مضمون قائم ہو کر غنیموں
کو بھڑا دیا کہ یہ ملک تم کو دلایا جائیگا اور ہم گواہ تمہارے خیرخواہوں کے رہیں گے فقط ۔ تمام شد ۔

This relates to the history of the Rohillās based on important works like Syr-ul-Mutakharin etc. It gives details of excesses committed by the Rohillās in Delhi and their subsequent conflict with the Marāthās.

S. No. 20

S.H.R. : 282

Title : Twārikh -i-Sidhū Brārhān Khāndān-i-Phūl

Author : Sir Attar Singh Bhadour *Size :* 22 × 26½ C.M.

Lines per Page : 19 *Words per Line :* 20 *No. of Pages* 119

Date of Compilation : 1867 A.D.

Condition : Recent. Complete.

Beginning :–

ہر کے ہاتھ نساہ

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم ۔ گوناگوں پیدائش اس پروردگار کی ہے کہ صنعت قدرت بے انتہا اُس کی سے گردشِ
زمانہ وغیرہ حالات نظر آتے ہیں اور پھر دانش کو طاقت نہیں کہ ذرہ بھی بیان اُس کا کر سکے ۔

End :—

سکہ ضرب روپیہ نانک شاہی بھی ان سکھاں نے جاری کئے ۔ میں نے تحریر کرنا اس کیفیت کا واسطے
ظاہر کرنے مذہب سکھاں جو خاندان پھول اسی مذہب میں سے ہے بس ضرور تھا۔ مختصر تمام کیا گیا ۔ فقط صفحہ ۱۱۴
شاید یہ شوق میرا ذریعہ بہبودی میری کا بخدمت حاکمان وقت ہو کر یہی تاریخ مجھ سے یادگار رہے۔
کیونکہ یادگاری حکام سے از بس فوائد تا بعداران کی متصور ہیں ۔ اور بندہ ہر وقت بدرگاہ سری بھگوان دست
بدعا ہوں کہ منظور نظر بندگان عالی صاحبانِ بہادر ہو ۔ فقط

This manuscript gives in detail the history and social customs of the Sidhūs, the descendants of Phūl. Many geneological tables have been given to illustrate the text. It furnishes a valuable information regarding the early history of Phūlkiān states viz Patiālā, Nābhā and Jind.

S. No. 21

S.H.R. : 1247

Title : Tārikh Zilā Montgomery

Author : Mūnshi Bakhtawar Lāll, Assistant Settlement Commissioner

Size : 24½ × 16 C.M. *No. of Pages :* 63 *Lines per Page :* 16

Words per Line : 16

Condition : Recent, Incomplete.

Beginning :—

فصل دوم ۔ حال سلطنت ماضیہ وطوائف الملوکی وانتظام عملداری سرکار مہاراجہ رنجیت سنگھ

End :—

بعہدِ حکومت سرکار فیض مدار بندوبست سرسری میں نور محمد مالک نے بہ استحقاقِ ماضیہ دادخواہ
بحضورِ حکام ملتجی ہو کر دوبارہ ملکیت موضع ہانس کی حاصل کی اور چند دیہات زیر قبضہ قوم اروڑہ اور کچھ جنگل
سرکار میں تہ ویران پڑے ہوئے ہیں ۔

This contains the extracts from the published work of the same name printed at Amritsar. It was compiled at the instance of the Settlement Officer Montgomery (1867–1873 A.D.) It gives important information regarding this region.

S. No. 22

S.H.R. : 1249

Title : Tārikh Zilā Multān

Author : Hukam Chand *Size :* 28 × 21 C.M.
Lines per Page : 20 *Words per Line :* 17 *No. of Pages :* 141
Name of Scribe : Joginder Singh Gujrāti *Date of Compilation :* 1884
Condition : Recent. Incomplete.

Beginning :–

باب چہارم تہہ کہنہ و آبادی ہائے شہر موجودہ - دفعہ ۱ - یہ ملک زمانہ ماضیہ میں بڑا پُر آباد تھا - اس کا نشانات تہہ کہنہ
سے معلوم ہوتا ہے کہ بہت پرانے تہہ موجود ہیں -

End :–

تحصیلداران سے نمبرداران اور معتبران سے ایزادی کی درخواست لے کر بھیج دیتے ہیں - ہر سال
مال شماری ہو کر نمبرداران دیہات سے درخواست ترقی کی لی جاتی ہے - جو لوگ زیادہ مویشی رکھتے ہیں - ان سے علیحدہ
درخواست لی جاتی ہے - تمام شد -

This contains extract transcribed from the work of the same name publised in 1884 at Lāhore. It gives details of the ancient sites, geographical location of various streams. In also narrate the history of the district during the Sikh period.

S. No. 23

S.H.R. : 283

Title : Umdātul Twārikh

Author : Rattan Lāll *Size :* 21 × 27 C.M.
Lines per Page : 19 *Words per Line :* 13 *No. of Pages :* 127
Name of Scribe : Faizul Huq *Date of Compilation :* 1835 A.D.
Date of Transcription : 1942
Condition : Recent, Incomplete.

Beginning :–

اقتباس از عمدۃ التواریخ رتن لال - یا فتاح - بسم اللہ الرحمٰن الرحیم - قابلِ حمد وہ خالق ہے - کہ جس نے تمام کائنات
کو مطمورۂ عدم سے جلوہ گاہِ ہستی میں لایا -

End :—

تیسرا الماس - ہماری دارالریاست حیدرآباد دکن میں راجہ چندو لال مہاراجہ بہادر پیشکار سرکار کے عہد میں
ہاتھ آیا۔ کہ جس کا وزن ہندی ۳۴۰ رتی ہے۔ اور قیمت اُس کی اب ساٹھ لاکھ روپے تشخیص ہوتی ہے۔ مگر
ناتراشیدہ ہے۔ جس کی کیفیت اور احوال خاندانِ آصفیہ میں لکھی گئی۔ فقط

This contains extracts transcribed from MS. 1133 Accession No. 8689 Asafya Library, Hyderabad Deccan. This manuscript relates to the history of later Mughal period and the rise of Sikh power under Maharaja Ranjit Singh.

S. No. 24

S.H.R. : 45

Title : Waqiat-i-Dūrrāni

Author : Mir Wāris Ali *Size :* 24½ × 16 C.M.

Lines per Page : 21 *Words per Line :* 21 *No. of Pages :* 91

Condition : Recent, Complete.

Beginning :—

حمد و ثنا، خالق ارض و سما کو سزاوار ہے۔ جس نے انتظام ہدایات دین انبیاء و مرسلین علیہم الصلوٰۃ والسلام
کے قبضۂ اختیار میں دیا۔ اور انصرام امور دنیا کے واسطے شاہانِ باوقار کو پیدا کیا۔

End:—

کہن دل خاں۔ مہر دل خاں۔ شیر دل خاں۔ پُر دل خاں۔ رحم دل خاں۔ یہ پانچوں بھائی ایک ماں سے۔
یار محمد خاں۔ سلطان محمد خاں کہ رفیق اور ملازم رنجیت سنگھ کا تھا۔ اور سال مذکور تک زندہ اور نوکر والیٔ
لاہور کا رہا۔ پیر محمد خاں۔ سید محمد خاں یہ چاروں بھائی ایک ماں سے ہیں۔

This is a transcribed copy form a published volume of the same name printed at Kānpur in 1292 Hijri, viz. 1875 A.D. It gives an account of Ahmad Shāh, Abdāli.

B—MEMOIRS

S. No. 25

S.H.R. : 1602

Title : Diary Anokh Singh

Author : S. Anokh Singh — *Size :* 16 × 33 C.M.

Lines per Page : 23 *Words per Line :* 9 *No. of Folios :* 54

Name of Scribe : Harbans Singh Sewak *Date of Compilation :* Feb. 21, 1953

Condition : Recent, Complete.

Beginning :–

نوشہرہ چھاؤنی ۔ یکم نومبر ۔ نوشہرہ چھاؤنی خاص میں ۲۲۰۰ آدمی ہلاک ۔ ۳۰۰ عورتیں اغواء ۔ باقی حالات
دوسرا آدمی بتاویگا ۔

End :–

لڑکیوں کی فہرست سیکرٹری ریلیف کمیٹی کو ٹائپ کرنے کے لئے دے دی گئی ۔

It gives datewise account of events regarding refugees going from and coming to India. The writer lived at Ferozepur and watched the exodus and influx of refugees. He has also recorded the statements of certain migrants.

S. No. 26

S.H.R. : 151

Title : George Broadfoot ki Diary

Size : 22 × 27 C.M. *Lines per Page :* 19 *No. of Pages :* 42

Name of Scribe : Faizal Huq *Words per Line :* 14

Date of Compilation : 1845 *Date of Transcription :* 1940

Condition : Recent, complete.

Beginning :–

جارج براڈفٹ صاحب بہادر ایجنٹ گورنر جنرل بہادر کی ڈائری از تاریخ یکم مارچ ۱۸۴۵ء تا ۳۱ جولائی
۱۸۴۵ء ۔ عہد حکومت مہاراجہ دلیپ سنگھ بہادر ۔ نام گورنر جنرل ہند ۔ سر ہنری ہارڈنگ صاحب بہادر ۔

End :-

فوج ہائے جرار بہادر ۔ اسلحہ وساز و سامان سے آراستہ کرکے توپ بندوق وغیرہ تیار کرکے فہرست جلداز
جلد بہ تفصیل پیادہ وسوار لکھ کر حضور کو بھیجیں ۔ فقط ختم شد ۔

It is a transcribed copy from the diary most probably written by Syyid Rajab Ali, who was Mir Munshi (Head Clerk) of George Broadfood, Agent of Governor General at Ludhiana. It relates to the events of period from 1st March, 1845, to 31st July, 1845 A.D. a period preceding the outbreak of First Anglo-Sikh War.

S. No. 27

S.H.R. : 1963

Title : Khūn-kī-Holī

Author : Farrākh Amritsarī | *Size :* 34 × 24 C.M.

Lines per Page : 20 | *Words per Line :* 18 | *No. of Pages :* 70

Name of Scribe : Lachhman Dāss Shāiq | *Date of Compilation :* 1948

Beginning :-

۱ ۔ امرت سر کا سنگ بنیاد سکھوں کے چوتھے گرو رام داس جی نے شہنشاہِ اکبر کے عہد میں حضرت میاں میر
کے مقدس ہاتھوں سے رکھوایا ۔ ۲ ۔ سکھوں کا سب سے مشہور مندر دربار صاحب امرت سر میں ہے ۔ جو
دُنیا کے عجائبات میں شمار کیا جاتا ہے ۔

End :-

جنہوں نے شہر کی بربادی میں حصہ لیا ۔ اُن کے نام ظاہر کرنے کی ضرورت نہیں ۔ ان میں اکثر ہندو سکھ لیڈر ہیں ۔
خدا ان سے بچائے ۔

It is a transcribed copy of the published work by Ghulām Qādir–Farrākh Amritsarī. It gives an account of Mūslims of Amritsar and narrates their exodus to Pakistān, under most adverse circumstances. The work has a communal bias.

S- No 28

S.H.R. : 1958 A

Title : Mahsharistān-i-Kapūrthalā

Author : Khalifā Imam-uddin

No. of Pages : 89 *Lines per Page :* 22 *Size :* 34 × 24 C.M.

Name of Scribe : Lachhman Dāss Shāiq *Words per Line :* 16

Date of Compilation : 1948

Condition : Recent, Ccomplete.

Beginning :–

تعارف ۔ محترم خلیفہ امام الدین کو میں عرصۂ قدیم سے جانتا ہوں ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ دیباچہ ۔ میں نے مختصر طور پر اس کتاب میں اِن واقعات کو روشنی میں لانے کی سعی کی ہے ۔ جو مظالم ریاست کپور تھلہ میں رُونما ہوئے ۔

End :–

اب ہم آخرالوقت کے منتظر ہیں جب فاتحانہ انداز سے اپنے وطن مالوف کو لوٹینگے ۔ ؎

حسرت سے اس کوچہ کو کیونکر نہ دیکھیئے　　اپنا بھی اس چمن میں کبھی آشیانہ تھا

This is a transcribed copy of the published work by Khalifā Imamuddin who has recorded the events which occurred in Kapūrthalā before his departure to Pākistān in 1947. The writer has communal leanings.

S. No. 29

S.H.R. : 1958 B

Title : Ah ! Jullunder

Author : Major A. R. Chaudhari *Size :* 34 × 24 C.M.

Lines per Page : 32 *No. of Pages :* 53 *Words per Line :* 16

Name of Scribe : Lachhman Dāss Shāiq

Condition : Recent writing, Complete.

Beginning :–

عرضداشت ۔ چھ ماہ کی طویل بیماری کے بعد میں ۲۵ ؍ اگست ۱۹۴۶ء کو وطن عزیز ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔

پیشتر اس کے کہ آپ کی خدمت میں جالندھر کے زہرہ گداز حالات پیش کروں ۔ مناسب معلوم ہوتا ہے کہ جالندھر شہر کی آبادی اور گذشتہ ماحول کے متعلق کچھ عرض کردوں ۔

End :—

ہماری لاری سرحد سے گزری اور صوبیدار صاحب کی کرسی کے نزدیک ٹھہر گئی۔ گویا ہم پاکستان کی مقدس سرزمین میں
داخل ہو گئے۔ پاکستان زندہ باد۔

It is a transcribed copy of the published work by A. R. Chaudhrī who narrates his experiences at Jullunder during the riots of 1947. He has also given an account of Hindu-Muslim relations at Jullunder before 1947.

S. No. 30

S.H.R. : 126

Title : Tazkirā Rajab Ali

Author : Rajab Alī Khān — *Size :* 22 × 37 C.M.

Lines per Page : 19 — *Words per Line :* 14 — *No. of Pages :* 314

Name of Scribe : Faizul Huq — *Date of Transcription :* 26 July 1941

Condition : Complete, recent writing

Beginning :—

فصل اول۔ مخفی نہ رہے کہ بہ اعتبار نسب یہ احقر البرایا اڑتیسویں پشت میں جناب حضرت امیرالمومنین سید
الوصیین صاحب ذوالفقار حیدر کرار ابن عم رسول صلی اللہ علیہ وآلہ مولانا و سیدنا علی بن ابی طالب علیہ
السلام ابن عبدالمطلب ابن ہاشم ابن عبدمناف سے ہے۔

End :—

خدائے تعالیٰ ان میں برکت دے اور سب کو خوش و خرم رکھے۔ اور یہ سب تاثیر دعائے جناب والد ماجد مرحوم ہے
ختم شد

This is the autobiography of Syyid Rajab Alī, Mir Munshi of the Agent of the Governor General Ludhiānā, It was transcribed by Faizul Huq in 1941. In this ms. 255 documents and letters in Persian have been quoted to establish his claim for a *Jagir*. These documents throw a flood of light on the political condition of those days.

C—DOCUMENTS

S. No. 31

S.H.R. : 2180

Title : Naqāl-Dastavizāt

Lines per Page : 16 *Size :* 22 × 32 C.M.

Name of Scribe : Nawazish Ali *Words per Line :* 16 *No. of Folios :* 398

Date of Compilation : 10 May 1878

Condition : Old, pages at places worm-eaten, written without margin, complete.

Beginning :–

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم ۔ باب اول دربیان انتظام کورٹ سرکار انگریزی بہ علاقہ رئیس متضمن بہ دفعہ دو۔ دفعہ اوّل
انتظام کورٹ درعلاقہ رئیس بوجہ نابالغی یعنی صغر سنی کہ جس کی حد قانوناً ۱۸ برس کی قرار پائی ۔ دوسری دوسری
انتظام علاقہ رئیس بالغ بوجہ غفلت و بے انتظامی وزیرباری قرضہ وغیرہ ۔

End :—

پس بوجوہ من الوجوہ دست اندازی مناسب نہیں ہے ۔ لہٰذا حکم ہوا کہ اپیل نامنظور ۔ اور حکم بحال رہے ۔ اور
ترسیل نقل روبکار بخدمت صاحب ڈپٹی کمشنر بہادر ترقیم ہو کہ اپیلانٹ حاضرباش محکمہ صدور حکم سے
مطلع ہو ۔ فقط ۔

This contains copies of the documents, applications and letters presented to the British Government by Sardār Jiwan Singh, Chief of Būria State. This manuscript has been written by Nawāzish Ali, an employee of Būria State.

Since S. Jiwan Singh's sister was married to Mahārājā Narinder Singh of Patialā, his Jagir was ultimately restored.

S. No. 32

S.H.R. : 2119

Title : Naqāl-i-Musawdāt-Khatāt

Size : 27 × 20 C.M. *Lines per Page :* 15 *No. of Folios :* 48

Words per Line : 18 *Date of Compilation :* 1878

Condition : Totally worm eaten, Incomplete.

Beginning :–

شیخ خواجہ بخش　　ماموں صاحب نظام علی خاں　　حسب گفتۂ نواب علم علی خاں

عشرت خاں معہ سری مہ　　بروقت روانگی تھانیسر معہ جنگ باز خاں

۱۲ ر　　در سہارنپور سے عدد ۸ ر

End :–

اس میں پیش ہونا کسی حجت کا صریح نافرمانی ہے ۔ دوسرے زر کمیشن جو جاگیرداروں اور گذارہ خواروں سے دلایا جاتا ہے ۔ وہ انہیں لوگوں سے دلایا جاتا ہے کہ جس نے اپنے سردار کو ایام اُن کے حکومت میں نوکری دی ہو ۔ سو ظاہر ہے کہ ممتاز بیگم صاحب گزارہ خوار نوکری سپاہیاں رئیس کو نہیں دیتی تھی بلکہ ۔

This contains copies of the documents, representations and applications by the rulers of Kūnjpūra State and the decisions taken by the Government.

It has been acquired from Kūnjpūrā, district Karnāl.

LANGUAGE, LITERATURE,
&
MEDICINE

A—LANGUAGE & LITERATURE

S. No. 33

S.H.R. : 2273

Title : Bām-i-Shahādat

Author : Laksh Vīr Singh Muztir *Size :* 17 × 11 C.M.

No. of Pages : 36 *Lines per Page :* 8 *Words per Line :* 12

Date of Compilation : 2005 Bikram viz. 1948 A.D.

Condition : Recent, Complete.

Beginning :—

ذرا دیکھو تو یہ ایثار اُن کا ! ہیں کیں قربانیاں بچّوں نے کیا کیا
ہے اُس کی زندگانی غیر فانی جو دھرم اپنے پہ مٹ جائے خوشی سے

End :—

دلِ مضطر چرا داری بدل رنج و الم غم ہا ببیں از چشمِ دل آں زندۂ جاوید شہدا را
بروئے آسماں در انجم تاباں نظر آیند اگر خواہی درِ منزل بکشادہ اند منزل ہا

This is a versified account of the martyrdom of the sons of Gūrū Gobind Singh, written by Muztir of Nābhā. Some pages are beautifully written and lavishly decorated in different colours.

S. No. 34

S.H.R. : 2266

Title : Kalām-i-Safīr

Author : Safīr *Size :* 16¼ × 27½ C.M.

Lines per Page : 15 *No. of Pages or Folios :* Part I/16 Part II & III/76

Words per Line : 14 *Date of Compilation :* 1272. H.

Condition : Old, Complete.

Beginning :—

اے سویدائے دلم را نورِ عرفانت ضیا من نہ ندانم خویش را منصوری داندمرا

End :—

ہم پہ کب تک یہ عنایت ہے کہو حضرتِ دل دشت میں لائے تھے تم شہر سے تو حضرتِ دل
اب کہاں لے چلے فرمائیے ویرانے سے

This manuscript contains Urdū and Persian verses of Safīr, dealing with a very wide range of subjects like eulogy, religious verses and verses composed on other different occasions. It has got three parts.

Some verses are also noted on fly leaves.

S. No. 35

S.H.R. : 2183

Title : Kochak Bākhtar

Name of Scribe : Mayyā Dāss *Size :* 20 × 32 C.M.

Lines per Page : 15 *No. of Folios :* 418 *Words per Line :* 16

Date of Compilation : Nov. 20, 1862.

Condition : Old-beautiflly written within double marginal lines, first nine pages profusely decorated. Complete.

Beginning:-

بسم اللہ الرحمن الرحیم ۔ داستان زمرد باختری کا بھاگ کر جانا دریائے فرعون پر ۔ اور نقاب دار سرخ پوش کا
خبر دینا فرعون کو کر لقا اور بختیارک فرقہ خدا پرستوں کے ہاتھ سے آئیں ہیں اور اس کا بلوانا پاس اپنے لقا کو اور بھیجنا
فرعون کا سامری جادو کو ۔

End :-

نسخہ متبرکہ کوچک باختر حسب فرمائش جناب قبلہ فیاض زماں جناب کنور نرنجن ناتھ جی صاحب بہادر دام اقبالہ
در اسعد رواں بعون ایزد منان صورت اختتام یافت بید اضعف العباد بندہ میاداس تحریر بتاریخ ہفتم ماہ
نگہر ۱۹۱۹ء بہ نومبر ۱۸۶۲ء ۔

This voluminous manuscript with about 50 paintings appears to have been translated from Persian. It relates to a love story interpressed with warfare scenes here and there.

As noted in the colophon Mayyā-Dāss completed, its transcription on Nov. 20, 1862 A.D.

S. No. 36

S.H.R. : 2204 B

Title : Masnawi Mah-i-Mūnir

Author : Mohammad Hayāt Sāmānī Asim. *Size :* 25 × 16 C.M.

Name of Scribe : Brij Lāll *Lines per Page :* 11 *Words per Lines :* 14

No. of Pages or Folios : 137 Part II *Date of Compilation :* 16th Dec. 1875

Condition : Old. Written without margin in the running hand. Complete.

Beginning :–

مثنوی ماہ منیر ۔ یا فتاح ۔ بسم اللہ الرحمٰن الرحیم
دلا کہ تو توحید پروردگار ہیں پیدا کیے جس نے لیل و نہار

End :–

مثنوی ماہ منیر تصنیف میاں جی حیات بخش سامانی ۱۹۳۲ء متخلص بہ اثیم روز سنیچر مطابق ۳ رپوہ سمت ۱۹۳۲
و ۱۶ دسمبر ۱۸۷۵ء بدستخط ذرہ مثل بندہ برج لال تحریر یافت
نوشتہ بماند سیاہ بر سفید نویسندہ را نیست فردا امید

This manuscript containing versified story of a prince was transcribed by Brij Lāl in 1875 A.D.

The author of this love poem belonged to Samānā and had migrated from Multān side.

S. No. 37

S.H.R. : 2203 A

Title : Nūskhā-i-Zabāndāni

Size : 26 × 16½ C.M. *Lines per Page :* 13 *Words per Line :* 14

Date of Compilation : March 1844 *No. of Pages :* 12

Condition : Old worms–eaten & Complete.

Beginning :–

یا فتاح ۔ بسم اللہ الرحمٰن الرحیم ۔ حرفوں کا بیان ۔ فارسی کے قاعدے میں اٹھائیس حرف ہیں ۔ صورت ان کی اس
طرح پر ہے ۔ ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ک ل م ن و ہ ی

End :–

جو کاغذ ۱۲۵۱ فصلی کا سرکار میں داخل کیا ہے اس میں میرا نام لکھا ہے ۔ امید وار ہوں کہ طلبی مدعا علیہ کی ہو کر میری
دہرتی مجھ کو دلائی جاوے ۔ فقط ۔ عرضی فدوی دہرم پلا گوجراتی والا موضع رام پور پرگنہ سمانا لکھی ہوئی
۲۰ مارچ ۱۸۴۴ء

This manuscript gives some information about the Persian alphabet, names of the months etc. In the end some notes relating to his personal matters have been recorded.

S. No. 38

S.H.R. : 2193

Title : Tarikhi Qasida ba Madah Mahārāja Hirā Singh

Author : Mohammad Ramzan *Size :* 37 × 41 C.M.

Lines per Page : 5 *Words per Line :* 9 *No. of Pages :* 17

Name of Scribe : Mulla Mohad Ramzan

Condition : Most beautifully written within decorated golden marginal lines, Complete.

Beginning :–

زہے تا جہاں را نام باشد در جہاں باشی بدولت کامیاب کام بخش و کامران باشی
راجۂ عالی مراتب سرگروہ راجگان پہلوان شیر بر زبان شیر جوان بس مہربان .

End :—

جیسا کر دے گے شاد مرے دل کو لطف سے ویسا خدا رکھے گا تجھے شاد اے کرام
ملا محمد رمضان در گذر مسجد وزیر خان متصل دہلی دروازہ

This contains *Qasida* written in praise of Mahārājā Hirā Singh of Nābhā by Mohammad Ramzān who lived near Masjid Wazīr Khān, Lāhore. The volume begins with two paintings-one of Gūrū Nānak and the other of Gūrū Gobind Singh. One painting is also at the end.

Every page and every line is decorated with different colours.

S. No. 39

S.H.R. : 2204 A

Title : Tausif-i-Sarāpā-i-Dilbare (Persiān)

Author : Mohammad Hayāt Sāmāni Asim. *Size :* 25 × 16 C.M.

Lines per Page : 10 *No. of Pages or Folio* 20 *Words per Line :* 15

Name of Scribe : Brij Lāll *Date of Compilation :* 1871 A.D.

Condition : Old. Beautifully written the within the marginal lines. Complete.

Beginning :—

بسم اللہ الرحمن الرحیم ـ پیرایۂ زیبائی سراپائے معانی ستائش حسن طرازی ست کہ معشوقان سراپا ناز را سراپائے دلبری پوشانید تا عاشقان بے سر و سامان سر بے سامان را نثار پائے شان گردانید .

End :–

از سفیدی و سرخی گلش بہار صبح و شفق بہ یک دیگر رسیدہ ۔ الراقم در پاییش ہای بحر لطافت رواں بر موجہ جوشش
نزاکت ۔ بتاریخ دوم بھادوں سمت ۱۹۲۸ تحریر یافت

This manuscript, written on the pattern of the *Nalkabhed* of the Sanskrit literature, contains description of female beauty.

It is in Persian verse written in 1871 A. D.

S. No 40

S.H.R. : 2177 C

Title : Tazkira

Size : 27 × 16 C.M. *Lines per Page :* 17 *No. of Pages or Folios :* 21
Words per Line : 25
Condition : Old. Incomplete.

Beginning :–

اختر تخلص ۔ نواب اختر محل خاندان تیموریہ سے ہے ۔ یہ ایک خمسہ اور چند اشعار اس کے زینت تذکرہ ہوتے ہیں ۔
تجھ پہ قربان ہوں میں اے ہاشمی مُطّلبی کہ ہے مشہور دو عالم تری عالی نسبی

End :–

اک زناک فرقت میں جاناں کی مرض ہم کو رہا درد دل گر مٹ گیا درد جگر ہونے لگا
راگ رونے کی صدا جو تال ہے بے تان ہے نے میں تجھ بن اے صنم سم کا اثر ہونے لگا ۔ خاتمہ

It contains anthology of Urdū verses by different poetesses.

S.H.R. 2177 A & 2177 B. contains published works entitled Dewān-i-Lutif & Dewān-i-Nazim.

S. No. 41

S.H.R. : 2118

Title : Yūsaf-Zulaikhā

Author : Hāsham (Miān Khan) *Size :* 24 × 15 C.M.
Lines per Page : 15 *Words per Line :* 13 *No. of Folios* 124
Name of Scribe : Ahmad Shāh
Condition : Old, worm-eaten Complete.

Beginning :–

ثنا حمد اُس کو سزاوار ہے سکل عشق کا جس کے بستار ہے

End :-

تمت الکتاب بعون عنایتِ ملک الوہاب مسمی لکھن نامہ تصنیف ہاشمی عرف میاں خاں بروز یکشنبہ
بوقت نمازِ ظہر۔ بتاریخ بست و دوم شہر رجب المرجب سنہ ۳ احمد شاہ کاتب الحروف خاکپائے دوستان
حق بندہ شاہ محمد مرتب شد۔
بپوش گر بہ خطــارسی طعنہ مزن۔ کہ ہیچ بشر خالی از خطا نبود۔ چہار ہزار و یکصد۔ چہل و دو کم بیت شد۔

This contains the versified romance of Yūsaf Zulaikhā in Punjābī written in Persian script. It is by a well known poet Hāsham who flourished in the Punjāb during Ist half of 19th Century. For his other works vide S.H.R. 1604 A and S.H.R. 1604 B, in the *Catalogue of Punjabi MSS.* (pages 115, 156-57).

As noted in the colophon it contains 4138 couplets.

B—MEDICINE

S. No. 42

S.H.R. : 2203 B

Title : Mufid-ul-Aāam

Author : Fazal Alī
Size : 27 × 16½ C.M.
Lines per Page : 15
Words per Line : 18
No. of Pages : 105
Name of Scribe : Sayyad Vazīr of Sūltānpūr
Date of Compilation : August, 1849
Condition : Totally worms-eaten, very very old.

Beginning :—

بسم اللہ الرحمن الرحیم ۔ شکر اور احسان ہے خدا کا کہ جس نے ایک مشتِ خاک سے ہم سب کو صورتِ انسان
بنایا اور اشرف المخلوقات ہمارے حق میں فرمایا ۔

End :—

الٰہی بہ بخشائے ایں ہر سہ را	نویسندہ ۔ خوانندہ ۔ گویندہ را
الٰہی ہر آں کس کہ ایں خط نوشت	عفو کن گناہش عطا کن بہشت

This manuscript relates to health and medicine. It gives symptoms of diseases and their treatment in the form of prescriptions.

APPENDIX

APPENDIX–I

LIST OF RESEARCH–PAPERS IN PUNJABI
In the Sikh History Research Department

Title	Author	S.H.R. No.
Bhāi Gūrdās	Harbans Singh	1357
Bhāi Gūrmūkh Singh	Shamsher Singh Ashok	2903
History of Education among Sikhs	Gūrdit Singh	2905
History of Education among Sikhs.	Sant Singh Giāni	2908
History of Education among Sikhs.	Kirpāl Singh Takhar	2910
S. Jassā Singh Ahluwaliā	Harbans Singh Sewak	1983
Bhāi Khān Singh Nābhā	Shamsher Singh Ashok	2902
Bhāi Kāhn Singh Nābhā	Raghbir Singh	2906
Bhāi Mani Singh Ji Shahid	Gopāl Singh Dardi	2909
Origin of Nirmalā Panth	Joginder Singh Madān	2901
Origin of Nirmāla Path	-do-	2907
Sikh Gūru Sahibān te Mughal Bādshāh	Sūnder Singh	1356
Sikh Guru te Mughal Bādshāh	Ajit Singh	1362
Bhāi Takhat Singh Ji	S. S. Amole	2904

APPENDIX–II

A Sketch in Urdu

Naqshā Samādh Mahārāni Jind Kaur at Panchbati, Nāsik. 268

APPENDIX–III

Alphabetical Catalogue of Punjabi Manuscripts

Title	Page of the Catalogue
Adi Granth	74
Adbhat Bilās	179
Adhiātam Rāmāyan	50
Adhiātam Parkāsh	117
Alankār Sāgar Sādhā	175
Amrit Anbhav	118
Anak Parkār Granth	198
Ang Phārne Kā Vichār	195
Asāwari	119
Avgat Hulās	119
Avtār Lillā	76
Bachittar Nātak	76
Bālmiki Rāmāyan	50
Banasāwli Nāmāh Dasān Padshahiān Kā	38
Bāni Jalhan di	68
Bāni Pātshahi Desvin	77
Bāni Suthray di	68
Bārā Māhā	145–148
Bārā Māhā Gūrū Gobind Singh	145
Bārā Māhā Rām Ji	143
Bārā Māhā Rāsyaede	149
Basant Bahār	182
Bāwān Akhari	69
Bhagat Mālā Sikhān di	2, 3, 4
Bhāgwat Bhave Prabhākar	120
Bhāgwat Dasam Sikhand Pūrān	51–54
Bhāgwat Gitā	121, 122, 124
Bhāgwat Gitāsār	123
Bhāgwat Gitā Tikā	125
Bhāgwat Ikādas Sikand Purān	54
Bhākhā Bhūkhan	55
Bhākhā Bhūkhan	180, 181
Bishan Pūrān	55

Title	Page of the Catalogue
Brahm Rehās	126
Brind Binod Satsyā	182
Chanākā Shāstar	190, 191
Chhand Ratnāwali	176, 177
Chattarbhūj Pothi	15
Darbae Ratnāwali	199
Dasam Pādshāh di Bāni	79, 80
Das Granthi	78
Das Gūr Kathā	4
Dattā Tray Gorakh Sambād	126
Devi Ūstat	80
Diary Anokh Singh	39
Giān Chūran	126
Gian Manjrī	127
Giān Parbodh	81
Giān Sarod	82
Gosht Bābā Nānak	7
Gosht Jap Ji Sidhān Nāl	98
Gosht Kabīr Nirankār	98
Gosht Kabir Ravī Dāss	129
Gosht Maccā	128
Gosht Rakan Dīn Kī	129
Grykham Rūt Barnan	149
Gūrbani	82–84
Gūrbilās Bābā Vir Singh	28
Gūrbilās Pādshāhī Chhevīn	7
Gūrbilās Padshahī Dasvīn	9, 10
Gūrmākhi Dīn Patri (Diary) Mahārājā Ranjit Singh	40
Gūr Panth Binod	41
Gūr Rattan Māl	11
Gūtkā Dasvīn Pādshāhī Bāni	85
Gūtkā Gūrbāni	86
Hunāmān Ke Bir Chhand	56
Hunāmān Nātak	57–60
Harji Pothī	14
Heer Vāras Shāh	152

Title	Page of the Catalogue
Heer Ranjāh	152, 154
Hit Ūpdesh	192, 193
Hūkam Nāmāhas Gūrū Gobind Singh	31, 33
Hūkam Nāmāhas Sri Harmandir Sahib Patnā	32
Janam Sākhī Bābā Nānak	11, 12, 13, 16
Jang Nāmāh	42
Jassā Singh Binod	30
Jiwan Chrittar Swāmi Bishan Dāss	29
Jotijote Samāne ke Chrittar	43
Kabit	130
Kabit Swayyās	99
Kafiān	151
Kāfiān Shāh Hūssain	150
Kūl Gūrū Gobind Singh	43
Kārwai Akāli Dal Executive Committee	34
Karwāyān Shromani Gurudwārā Parbhandhak Committee	35
Kashmir de kūjh Hāll	44
Kathā Satjūg ki	61
Kavitā Gosain Tūlsi Dāss	69
Kav Sangreh	169
Khat Parishni	131
Kherultujārab	200
Krishan Avtār Birāh Nātak	61
Lulat Lām	178
Madan Chanderodyā	184
Madhav Nul	155
Mahābhārat	63, 64
Mahātam Amritsar	62
Mantar Bābā Nānak	86
Mehmā Parkāsh	17, 18
Meriyād de kujh din	45
Moksh Panth	132
Nām Kosh Granth	133
Nām Manjri Nām Mālā	183, 184
Nām Nāthān	133
Nānak Parkāsh	19

Title	Page of the Catalogue
Naqshā Amdan wā Khurch Patiālā State	36
Naseehat Nāmāh Padshahi Dasvin	105
Nekalankī Chaubis Avtār	87
Nau Nirbāh Granth	194
Pakhyān Chrittar	88
Paintis Akharī	87, 88
Panj Granthī	89, 91
Paras Nāth Rūdar Avtār	91
Parbodh Chander Nātak	134
Parchiān	20
Parchiān Bhagatān dian	21, 22
Parchiān Pādshāhī Dasvin	23
Parichā Mahalay Panjwā ka	101, 102
Parichā Garg Rikhi Kā	196
Parmārath Sūkhmanī Sahansar Nāmāh	101
Pātshahi Davīn karn Shahīdī	26
Phool Mālā	170
Pothi Gūrbānī	92
Pothi Salhotar	202, 203
Pran Sūkh	201
Prayā Sri Gūrū Granth Sāhib	102
Prem Sūmārg	109
Rājneet	194
Rāmāyan	64, 65
Rām Gītā	135
Rām Vinodh Granth	201
Rasāl Kav Granth	170
Rasrang Granth	185
Rattan Hazāre	171
Rattan Mālā	136
Register Karwāi Shromanī Akālī Dal	37
Rehit Nāmāh	105-108
Robkāri Mahārānī Jind Kaur	38
Rubāyāt	112
Rūpdip Pingal Bhākhā	177
Sabhā Parkāsh	187

Title	Page of the Catalogue
Sagan Mālā	196
Sākā Nānakānā Sāhib	46
Sākhī Ajite Randhawe ki	24
Sākhī Bābā Nānak	24
Sākhiān Bābā Dādā diān	30
Sākhiān Bhagtan kian	25
Sākhī Dasvin Pādshāhī Jotijote Samāne ki	26
Sākhī Pothī	27
Samāndreek	197
Sapt Sloki Gitā	137
Saptwār	150
Sarb Loh Parkāsh	94
Sassi Pannū	155
Sat Prashan Ūtrī	137
Shabad Hazāre	93
Shabad te Shlok Mahalā Nāwān	94
Sherin Farhād	157
Shlok Bhagat Kabīr	70
Shlok Bajid	71
Shlok Pardās	71
Shlok Tūlsī	72
Siharfī	158-168
Sikhān diān Bemisāl Qurbāniān	47
Sohnī Mahīwāl	156
Sudhāsar Granth	172
Sūndar Bilās	72
Sūndar Singār	185, 186
Sūr Sāgar	73, 74
Sūrtānt Bhaid Bhākhā	138
Swayyay Kalke Avtār ke	95, 96
Tankhāh Nāmāh	110, 111
Tarkeeb Mūndi ke	203
Tīkā Bhākhā Bhūkhan	187
Tīkā Jap Jī	103
Tīkā Ras Rāj	179
Ūpban Kanj Bahār Granth	173

Title	Page of the Catalogue
Uthānakā Sri Gūrū Granth Sāhib	103
Vār Hakikat	48
Varān Kabit te Swayyae Bhāi Gūrdās	104
Vedānt Tataw	139
Verāt Parb (Mahābhārat)	67
Vichār Chār Gharhi kā	141
Vichār Mālā	140
Vichār Sarowar	139
Yog Vishīst	141, 142
Zafar Nāmāh	113-116
Zindgi Nāmāh	116

APPENDIX-IV

Author Catalogue of Punjabi Manuscripts

Name of Author	Title	Page No.
Agrā	Vār Hakikat	48
Anāth Pūri	Vichār Mālā	140
Anokh Singh	Diary Anokh Singh	39
Arjan, Gūrū	Adi Gūrū Grānth Sāhib	74
Bajid	Shlok Bajid	71
Bālā, Bhāi	Jānam Sākhi Gūrū Nānak	16, 17
Bhagwān Dāss	Jiwan Chrittar Swāmi Bishan Dāss	29
Bīr Singh	Bārā Mahā Gūrū Gobind Singh	145
Bishan Sharmā	Hit Ūpdesh	193
Brind Kavi	Brind Binod Satsyā	182
Būdh Singh	Madhava Nul	155
Charn Dāss	Khat Parishnī	131
Chattarbhūj	Chattar Bhūj Pothi	15

Name of Auther	Title	Page No.
Chaupā Singh, Bhāi	Rehit Nāmāh	105
Darbārā Singh	Gurbilās Pādshāhī Chhevin	7
Devī Dāss	Rajneet	194
Dharm Singh Avdhūt	Krishan Avtār Birāh Nātak	61
	Sūrtānt Bhaid Bhākhā	138
Diāl Anemī	Avgat Hūlās	119
	Bhagwat Gitā Tīkā	125
Diāl Singh	Siharfī	158
Gangā Rām	Darbae Ratnāwlī	199
Giān Dev	Giān Anbhav	118
Gobind Singh, Gūrū	Bachittar Nātak	76
	Bani Pādshāhi Dasvīn	77,80,82,83,85
	Bhagwat Gitā	168
	Hūkam Nāmāhs	31, 33
	Neklankī Chaubis Avtār	87, 96
	Pakhyān Chrittar	88
	Sarb Loh Parkāsh	94
	Samāndreek	197
	Swayyās Kalki Avtār	95
	Zafar Nāmāh	113-116
Gopāl Singh	Ras Rang Granth	185
Gurdās, Bhāi	Giān Ratnawlī	96, 97
	Kabit Swayyās	99
	Varān Kabit Swayyās	104
Gūlāb Singh	Adhiātam Ramayan	50
	Moksh Panth	132
Gūlāb Singh	Moksh Panth Parkāsh	132
	Prabodh Chander Nātak	134
Gūrmūkh Singh	Gurbilās Padshāhī Chhevīn	7
Gūrmūkh Singh	Anak Parkār	198
Gwāl Kavī	Neu Nirbāh Granth	194
Harcharn Dāss	Sabbā Parkāsh	187
	Tīkā Bhakhā Bhākhan	187
Hardiāl Misar	Bhāgwat Dasam Sikand Puran	52
Harjas Rāi	Adbhūt Bilās	179
Harjī	Pothī Harjī	19

Name of Auther	Title	Page No.
Harji	Parmārath Sākhmani Sahansar Nāmāh	101
Hari Rām Dāss Narinjni	Chand Ratnāwli	176, 177
Hasham Shah	Sassī Pūnnū	115
	Sohni Mahiwāl	156
	Sherin Farhād	157
Hirday Rām	Hannūmān Nātak	57-60
	Sudāmā Chrittar	66
Jai Kishan	Rūp Dip Pingal Bhākhā	177
Jalhan	Bānī Jalhan dī	68
Kabīr	Shlok Kabīr	70
Kankan	Das Gur Katha	4
Karīm	Siharfi	159
Kartār Singh, Chhabbar	Sākā Nanakānā Sāhib	46
Kesar Singh Chibbar	Bansānwalī Nāmāh	38
Khairai Shah	Bārā Māhā	147
Kharak Singh Thhātta	Gurbilās Bābā Vīr Singh	28
Kishore Dāss	Bhāgwat Gitā	122
Kirpāl Singh, Bāwā	Mehmā Parkāsh Vārtak	17
Kirpā Rām	Bhāgat Māl ka Tika	4
	Bhāgat Māl Sikhān di	3
Krishān Lāl	Bhāgwat Dasam Sikand Pūrān	51
	Mahābhārat	63, 64
Lābh Singh Jethedār	Sikhān diān Bemisāl Qūrbānian	47
Mahādev Sarswatī	Vedānt Tatow	139
Mani Singh, Bhai	Bhāgat Mālā, Sikhān de Bhagatmala	1
Manī Singh Bhāi	Giān Ratnāwlī	5, 6
Manohar Dāss Narinjini	Giān Manjrī	127
	Sat Parshanūtrī	137
Margind	Rajinder Mati Chrittar	45
Mati Rām	Tikā Rasrāj	179
Matī Rām	Lalat Lām	178
Meharbān, Bābā	Janam Sākhi Sri Gūrū Nānak Dev Ji	12, 13
Mirān Shah	Siharfī	160
Mūl Singh	Bārā Māhā	147

Name of Auther	Title	Page No.
Māqbal	Heer Rānjāh	152–154
Mūrlī Kavī	Kabit	130
Nanak, Gūrū	Bāni	74, 86
	Paintish Akharī	87
Nand Dāss	Nām Manjrī Nām Mālā	183, 84
Nand Lāl, Bhāi	Rehit Nāmāh	106, 107
	Tankhāh Nāmāh	111
	Rubyāt	112
	Zindgī Nāmāh	116
Pārdās	Shlok Pārdās	71
Pīr Baksh	Sīharfī	160
Prehlād Singh	Rehit Nāmāh	107, 108
	Tankhāh Nāmāh	110, 111
Rām Dyāl	Jang Nāmāh	42
Rām Singh	Gūrmākhi Din Patri (Diary)	
	Maharaja Ranjit Singh	41
Rām Sūkh Rāō	Jassā Singh Binod	30
Rattan Harī	Brahm Rehās	126
Sadārang Ji	Bāwan Akharī	69
Sāhib Singh	Bhagat Bhāv Prabhākar	120
Sant Rām	Mahatam Amritsar	62
Santokh Singh	Nānak Pārkāsh	19
	Nām Kosh Granth	133
	Ramāyan	64
Sarūp Dāss Bhallā	Mehmā Parkāsh	18
Senapat	Chanakā Shastar	190, 191
Sewā Dāss	Parchiān	20
Sewa Dass	Parchiān Prem Bhagtān	22
	Sakhiān Bhagtān kiān	25
Shāh Hussain	Kafiān	150
Sohan Singh Dorā	Kashmir de kājh hāl	44
	Meriyād de kājh din	45
Sūkhā Singh	Gūr bilās Padshāhī Dasvin	9, 10
Sūkhā Singh	Kherāltūjarab	200
Sukhdev	Adhiātam Parkāsh	117
Sundar	Verāt Parb (Mahābhārat)	67

Name of Auther	Title	Page No.
Sūndar Kavī	Sūndar Singār	185
Sūndar Dāss	Sūnder Bilās	72
Sūr Dāss	Sūr Sāgar	73,74
Sūthrā	Bani Suthray dī	68
Tārā Chand	Sakhiān Bhāi Dadū diān	30
Teg Bhahdur, Gūrū	Shabad te Shlok	94
Tehl Singh	Alankār Sagar Sūdhā	175
Tej Singh	Bārā Māhā	148,-150
	Kāfiān	151
	Siharfī	161, 168
Tulsi Dāss	Kavitā	69
	Ramāyān	65
	Shlok	72
Valī Rām (Wali Ram)	Asāwarī	119
	Vichār Sarowar	139
Waras Shāh	Heer Waras Shāh	152

APPENDIX V

Title–Author Catalogue of Urdu Manuscripts

Title	Author	Page of the Catalogue
Ah ! Jullunder	Major A. R. Chandharī	225
Bām-i-Shahādat	Lakshvīr Singh Mūztur	230
Dastūral Amal (Mūlkh-i-Mahfūz Punjāb).	Sarūp Lāll (Gobind Rām).	208
Diary Anokh Singh	Anokh Singh	223
George Broadfoot kī Diary		223
Hālāt-i-Pānipat	Abu Salām Chisti Sābri	209
Iqtibās az Gūldastā-i-Kashmir	Har Gopal.	210
Iqtibās az Muktasar Sair-i-Gulshan-i-Hind	Babū Rām	210
Iqtibās az Twārikh Jhajar.	Gūlām Nabi Tehsildār	212
Iqtibās Twārikh-Rājgān Pathāniā	Ragnāth Singh	211
Iqtibās Twārikh-i-Tehsil Banglā Fāzilkā	Mohammad Alīm Ūllāh	211
Jang-i-Kābūl	Sayyad Abul Hassain Shāh Riāz.	209
Kalām-i-Safir	Safīr	230
Khūn ki holi	Farrūkh Amritsarī	224
Kochak Bakhtar	Mayyā Dāss	231
Masnawī Māh-i-Mūnir	Mohammad Hayāt Samani Asim	231
Mahsharistan-i-Kapūrthalā	Khalifā Imāmūddin	225
Mufidūl Aām	Fazal Alī	236
Naqūl-i-Dastavizāt		227
Naqūl-i-Mūsawdāt Khatūt		227
Nuskhā-i-Zabāndāni		232
Report Kāngrā	George C. Barnes, Pohlū Rām E.A.C.	213
Sikhon kī Qūrbānian		213
Tārikh-i-Afghānistān	Syyād Fidā Hūssain	214
Tārikh-i-Gujrānwālā	Gopāl Dāss	216
Tārikh-i-Izlāh-I-Ienru-i-Sutlej		214

Title	Author	Page of the Catalogue
Tārikh-i-Pargnā Mūktsar wā Mamdot	Syyad Nisār Alī	217
Tārikh-i-Punjāb	Gopāl Dāss	217
Tārikh-i-Punjāb	Dīn Mohammad	218
Tārikh-i-Rohillā		219
Tārikh-i-Zilā Montgomery	Mūnshī Bakhtwar Lāl	220
Tārikh-i-Zilā Mūltān		221
Tārikhi-Qasida bā Madāh	Mohammad Ramzān	233
Tausif-i-Sarāpā Dilbare	Mohammad Hayāt Samani Asīm	233
Tazkirā		234
Tazkirā Rajab Alī	Rājab Alī Khān	226
Twārikh-i-Darbār Sāhib		215
Twārikh-i-Goshā-i-Punjāb		216
Twārikh-i-Sidhū Bararhān, Khāndani-i-Phūl	Sir Attar Singh	219
Umdatūl Twārikh	Rattan Lāl	221
Wāqiāt-i-Dūrrānī	Mīr Wāris Alī	222
Yūsaf Zūlaikhā	Hāsham, Mian Khān	234